

P a u l G o m a

B O N I F A C I A

r o m a n

(1983)

ediția a treia

Autura Autorului

varianta 2009

Bonifacia, Paris, 1983

Cu acest titlu, într-o variantă abreviată, a apărut:

- în traducere franceză la Albin Michel în 1986
- în românește la Omega în 1991
- în românește la Amarol în 2006 - ediție confidențială

Această ediție apare în dactilografia autorului

PRIMA PARTE

1.

Abia acum o descopăr.

O descopăr abia acum, deși sare în ochi, deși de la început îmi sărise, poate de aceea nu o luasem în seamă. De un an și două luni sântem colegi de an, de grupă; mai mult: face și ea parte din categoria «babacilor»; ne salutăm de câte două ori pe zi, la -vedere și la revedere; mai mult : cam o dată pe săptămână schimbăm câteva cuvinte cu prilejul «stăutului-și-servitului».

Și o descopăr abia acum.

Acum, la acest curs de ceva (introducere într-o chestie în care mai fusesem introdus acum zece-unsprezece ani, în prima studenție : rămăsesem tot pe dinafară), în timpul căruia, pentru întâia oară, nu mai reușesc să-mi văd de ale mele, cele ne-studențești. Privirea îmi tot pleacă spre stânga și ușor spre spate înspre acolo unde și cum stă de un an și două luni - totdeauna în ultimul rând ocupat din amfiteatru; ca totdeauna, cu totdeauna, în stânga-i, Fata-Popii (în timpul liber numită Georgescu Georgeta), replică ei pe uscat, pe slab, negru, zbârcit, pilos (și dac-aș spune : blănos?); acolo, așa, masticînd amîndouă larg, pe lat, ierbivornic; somnolînd amîndouă, la cursuri; fumînd amîndouă, în pauze; venind-plecînd amîndouă, mereu alături, oriunde, nedespărțite. Precum obiectul și umbra sa.

Abia acum o descopăr. Acum, după ce mi-o descoperise cineva care nu pusese vreodată piciorul în acest amfiteatru, nici pe stradă n-o văzuse: Alec.

Zice aseară, la restaurantul Casei Scriitorilor, fostul meu coleg de închisoare, Alec:

– E rîndul tău să-mi faci un serviciu!

«În sfârșit», zic eu, în gând, aseară, la Casa Scriitorilor, la masa lui Alec și a Lilei. «încetează sensul unic !»: de un an și două luni, de când revenisem la suprafața lumii, ca re-student,

cine pe cine depana cu țigări, cu invitații la masă, cu chiar bani? Alec pe mine ; cine pe cine, din când în când, invita la restaurantul Casei Scriitorilor? Firește, el pe mine : cei de-alde mine nu au acces în acest templu al literaturii, al valorii, decât ca invitați ai unor literatori, se înțelege, valoroși, binecunoscuți. «În sfârșit», îmi zic, «mi-a, vorba lui, venit rândul să-i fac un serviciu (ah, de câte ori i-am spus, de câte ori l-am rugat, l-am și beștelit!, să nu mai întrebuițeze cu prietenii acest cuvânt de servitor, de servitor: un adevărat prieten nu-i poate cere unui prieten adevărat : ‘fă-mi cutare serviciu’, fiindcă serviciul cerut unui prieten anulează prietenia: desigur, nu să-l invit eu pe el la restaurantul Templului Inginerimii Sufleticole, până atunci, mai va !, nici să-i strecor, eu lui, îndelicat, o hârtie de douășcinci, să aibe de-buzunar pe-o săptămână încheiată, dar chiar dacă balanța de plăți n-are să se echilibreze dintr-atâta, are să pornească pe calea cea bună și dreaptă nu-i așa?»

Ba așa! Încuviințez din cap (am gura plină). Dar Lila:

– După unii autori, formularea cea mai fericită, mai prietenească ar fi fost : «E rândul meu să-ți cer un serviciu ...»

– Nu mă interesează unii-autori, eu citez din unul singur...

– ...tânărul Marx...

Nu știu cine a rostit. Nu știu dacă eu. Dar știu că l-a oprit pe Alec din galop – nu pentru multă vreme:

– El în subsol, la bibliografie, eu în text...

Dacă ar fi continuat cum începuse, chiar cu întreruperea marxineretică, Alec ar fi ieșit la un mal. Nici de astă dată Lila nu-l întrerupsese, eu cu atât mai puțin; se oprește singur: ticurile prind a-i munci obrazul, mai cu seamă buzele (mai cu seamă cea de sus devenită, chiar dacă și-a pus demult dinții, grozav de musculoasă, de aproape cornoasă, eu, dac-aș fi el, mi-aș lăsa musteață: să-mi acopere buza în permanentă mișcare, în continuă căutare); mormăie, geme ușurel, ticurile i-au cuprins întregul trup: se răsuțește sacadat, prin zvâcnete în dreapta, în stânga, se ridică de pe scaun, se reașază... În această dezordine simetrică este vădită diagonala (Ion Omescu îi lansase, într-o zi, în celulă: «Stăpânește-te, iubitele : produci o penibilă senzație de derivă»). Și pe mine mă deranja vizual piezișarea mișcărilor trupului și a, fatal, ideilor, însă pe unde am conviețuit-supraviețuit măcar eu încercam să opresc deriva aceea, la propriu, cu mâna. Și de astă dată îi pun mâna pe braț:

– Spuneai de un serviciu...

Alec se luminează. Fiindcă se oprește din piezișare. De câte ori i-am pus mâna pe braț, acolo, în închisoare, apoi după ce ne-am regăsit, în libertate - adevărat, aici de mai puține, așa că, după câte o diagonalizare-derivare la care doar asistam, el îmi reproșă, zâmbind, însă eu știam că serios: «De ce nu m-ai tras de mânecă ?»

– Felicită-mă, zice Alec, adresându-mi-se. Mi s-a aprobat ediția a doua!

– Din toată inima, zic. Și la mai a zecea !

– Vine și aceea, deocamdată să rezolv problema hârtiei cu a doua – măgarii, îmi fac o mie de mizerii...

– Parcă spuneai că s-a aprobat..., îl întrerup.

– Aprobat pe hârtie, nu și cota, hârtia...

– Asta era?, mă luminez eu. Credeam că cenzura...

– Cen-zu-ra?, se lățește de mirare Alec. Ce să caute, la mine, cum îi zici...?

– Ce caută - cum îi zic - la alții, încerc eu.

– Eu nu sânt alții! Cenzura ! Ea mi-a aprobat editarea, ea mi-a aprobat reeditarea – ce mai vrei ?

– Eu? Eu nu *mai* vreau - credeam că are să se remarce mai-ul; nici vorbă.

– Măgarii de la hârtie refuză să-mi dea cota. Cota mea !

– Minți, face Lila. Ți s-a aprobat cota, porția ta, dar tu...

– Porția mea! Ce, în literatură sântem ca la-nchisoare, nimeni nu primește mai mult decât cel de-alături?

– Era vorba de hârtie, nu de turtoi, zic eu, protestește.

Alec nu m-a luat în seamă. Își urmărește hârtia lui:

– Și nu e normal?, se miră el. Cartea mea trebuia trasă, de la început, în hai să nu zicem: un milion, dar în cel puțin două sute de mii – nu-i normal? Să-mi dublez, tripleze cota, porția, ca să vă fac vouă plăcere... – pentru a doua ediție? – mi se adresează mie, pe mine mă somează să răspund.

Ridic din umeri. Mormăi:

– De unde să știu ce-i normal în materie de reeditare? Eu nu cunosc normalitatea editării...

– Ți-a zis-o!, jubilează Lila.

– Ce mi-a zis-o?, se miră, prompt, Alec. Cum mi-a zis-o ? Dar eu vorbeam de valoare, nu de editare! Am depășit demult faza editării...

– ...ai ajuns în a revalorificării, zic, dar nimeni nu mă aude.

– Nu de tine vorbeam, face Lila.

– Nu de mine? De cine? Și de ce? De ce nu vorbeai de mine? Te rog să vorbești clar – de cine...? De ce ?

E momentul să folosesc iar mâna. O pun pe brațul lui:

– Să revenim la serviciu - nu-mi place termenul, dar dacă spui că e rândul meu să-ți fac un, ăsta...

– Ce-ce-ce to-tot...?

– ...nu văd cum ți-aș putea fi util în faza reeditării...

– Dar se vede cu ochiul liber!, chicotește Lila. Îi cedezi cota de hârtie pentru cea de a patra ediție a romanului tău!

Alec, neliniștit, cată în jur; se uită la Lila; apoi la mine; din nou la ea :

– Care roman?, face el cu durere. Care ediție a patra? - acum nu mai suferă: atacă. Mă, voi... Voi... - iar acum e nedumerit și rănit.

Lila râde cu hohote. Gluma a fost bună. Alec însă o găsește din contra și se ridică de pe scaun, ofensat.

Îl apuc de braț, îl silesc să se reazeze. Dar nu pot stinge ciondăneala dintre ei. N-oi fi punând destulă inimă: cum să intervin, când ei se ceartă *pe* mine? Lila îl acuză pe bărbatu-său că prietenia lui pentru mine se manifestă “economic”: țigări, invitații la masă, banii-de-buzunar-din-care-să-mi-cumpăr-pâine (citată întocmai din Lila), însă n-ar mișca Doamne ferește, degetul mic pe lângă ștabii Uniunii Scriitorilor: Stancu, Hobană, Iancu, Chiriță pentru deblocarea situației mele, în general, a romanului predat în special...

La acestea Alec i-o întoarce: ba el a mișcat, dar dacă nu-i nimic de făcut cu cazul meu... «Este că ți-am spus asta?», mă ia el drept martor în chestiunea-cazului (meu), «Deblocarea situației tale trebuie atacată în mod logic, adică să publici mai întâi în periodice, abia apoi să te gândești la volum – or ce-a făcut ea, Lila, la *Gazeta ei literară* ? Nimic!»

La care Lila zice, liniștită, că Alec minte, se și miră că nu i-a căzut nasul. Ea a încercat în mai multe rânduri, cu mine de față: n-a reușit, Alec știe de ce: situația mea fiind aparte, cazul trebuie deblocat la înalt-nivel, de ștabii de la Uniune cu care el, Alec se trage de brăcinar ca între vechi tovarăși de ilegalitate și pe lângă care a intervenit pentru tot felul de pipițe care-și imaginează că talentul e ca a țâțele: răsar la pubertate și cresc și creceesc - de ce nu intervine și pentru prietenul lui?

Iar Alec zice că el o înțelege foarte bine pe Lila: geloasă pe pipițe ca pipițe, tinere - dar mai ales ca pipițe cu talent...

Ca de obicei, Tânărul Alec calcă voios în străchini, așa că intervin energic în virtutea...- cine mai știe în virtutea a ce :

– Vă mulțumesc pentru masă, dar...

Rândul lor să mă prindă de câte o mână, deși nu apucasem a mă ridica.

– Bun, zic, constatîndcă tăcerea instalată promite să se prelungească măcar cinci minute. Ce-mi ceri?, m-am întors către Alec. Ce să fac?

Alec îmi mulțumește din privire: și pentru că întrerupsesem harța cu Lila dar și pentru că știa el ce știa : când pun această întrebare, în fapt spun că sînt gata să fac ceea ce încă nu mi-a cerut explicit să fac.

– Am o idee genială !, anunță Alec cu ochi sticlitori.

– Contrariul m-ar fi mirat, mormăie Lila, apoi, aplecîndu-se spre mine: Până și personalul tehnic de la *Gazeta* a înțeles cum stăm : acum câteva zile Geta-Mitralieta, dactilofraga noastră: «Vaaai, doamna Lila, da ce bine-arătați de când sînteți în vorbă cu domnu Alec». «Nu-s numai în vorbă; și-n act'», zic, «și cum, mai-bine-arăt: mai blondă?» «Aaa, păi nu, nu mă gândesc la culoare, ziceam că v-ați unit viața cu un geniu - tre' să vă fie cam greu, când ne gândim ce greu i-a venit lu' doamna Beethoven cu soțu', da și ce simfonii mărețe-a scris dânsu'!»

Pun mâna stîngă pe brațul drept al Lilei și strîng; mâna dreaptă pe brațul stîng al lui Alec: nu strîng, din privire îl îndemn să continue. Numai că Alec a uitat ce începuse a spune.

– Aveai tu o idee ..., îl ajut.

– Genială !, prinde el din zbor. Mi-a spus Gelu Petrescu... Sau Vlad Ionescu... Că ai o colegă de grupă...

– ...una tânără, mică-mică-mică, o puțică, dar care vrea să afle din propria-ți gură cum stăm cu libertatea ca necesitate înțeleasă și mai cu seamă cum, ce și pe unde se scobește de zor tânărul Marx-und-Moritz...

De astă dată Alec nu mai sare de pe scaun, ci se înfundă în el până la sprincene; de acolo privește în jur, să vadă dacă vorbele Lilei fuseseră auzite; și cum au fost primite. Acum privirea-i hăituită aleargă, caută ceva de care să se atârne, un adăpost ; sau pe cineva să-i sară în ajutor.

Nu demult o întrebasesem pe Lila:

«De ce-l înțepi pe Alec de față cu străini?»

Mă luase din volé:

«Dacă te simți străin cu noi, ce cauți la noi ?»

La urma urmei, treaba numai a lor. Al treilea se înșală totdeauna.

– Uite cum facem, mă aplec înspre Lila. Un minut, pe ceas, vorbește el, minutul următor e al tău – de acord să fac pe arbitrul-cronometrul ?

– Transmite-i că-i cedez și minutul meu.

Îi fac semn lui Alec să vorbească, dar întreruperea l-a făcut iar să uite ce voia să spună.

– Așa că... Așadar... - ochii i-au căpătat acea lucire stranie, ca de febră. Așa că...- tot nu găsește, se agită, zvâcnește, saltă...

– ...că Vlad sau Gelu ți-a spus că am o colegă de grupă care...- și cu mâna îi dau intrarea.

– Exact: care!, Alec a găsit. Care-i fata lui Coiu. Ba nu, altfel îl cheamă: Coială, nu, altfel, dar tot așa - uite că nu-i mai știu numele!

Lila și cu mine zâmbim. Acum râdem în hohote.

– Dezolat, zic, după ce mă potolesc, dar n-am nici o colegă de grupă care să poarte... Să, în fine, suporte un astfel de nume...

– Zici că Gelu ți-a spus?, întreabă Lila. A rostit el, cu gura lui de intelectual cocoșat, ochelarist, un asemenea cuvânt? N-a murit de rușine? Nu nu i-au crăpat ochelarii? I-au supraviețuit?

– Cine? Care, crăpat, cum, supraviețu'...?, întreabă Alec rătăcit. De ce să moară? Cine moare? Te rog nu mă-nterupe! Iar am uitat...

– Colega mea de grupă, îl ajut eu. În afară de numele pe care nu i-l știi, ce altceva nu mai știi despre ea ?

– Despre ea? Știu tot! Doarme pe ea! Tot timpul, ca o...

– Dormitul ei!, bagă de seamă Lila. Ce ai de gând să faci cu o gagică dormindă? «Tot timpul, ca o...» ?

– Ca o ce? Cine să facă: eu? Nimic!

– Atunci de ce ne bați la cap cu ea?, întreabă Lila.

– Care, ea? Eu te bat la cap? Cum te bat, tu te bați !

– O clipă, o clipă!, îi opresc.. Deci, după Vlad Ionescu, aș avea o colegă de grupă care doarme tot timpul - nu poate fi decât Georgescu Georgeta, fata popii Georgescu-Supliment...

– Nu-i supliment!, îl înlătură Alec. Și nu-i prea popă...

– Nu-i prea-prea, ori nu-i prea foarte popă?, îl întărește Lila.

– Nu prea...- cine să preafie?, întreabă Alec.

– Preasfinția sa, domnule: e, sau nu e popa ?

– De unde să știu, face Alec, dintr-o dată stins. Nu-i deloc popă!

– Nu el, ea, încerc eu. Înseamnă că e vorba despre altă...

– Alta, alta - mi-aduc aminte!, Alec s-a trezit, acum aproape vibrează. Are un prenume... binecuvântat, în genul Benedictina... Sau Buonavista...

– Sau Benemerenta, zice Lila.

– Benemerenta ești tu! Grasă, balenoasă, doarme la cursuri, mănâncă tot timpul...

– Vrei să spui: Bonifacia ?, întreb.

– Asta-i, domnule! Bonifacia! Una murdară, împutită, grasă!

– Ba pardon!, protestez.. Dacă vorbim despre una și aceeași subiectă, te înșeli: o fi cum o fi, dar deloc murdară - așa zice: din contra...

– Aaaa!, face Lila. O îndeaproape cunoști - altfel de unde știi că e, cum zici: din contra?, chirăie Lila.

– Am stat de câteva ori alături, o dată chiar ni s-au atins genunchii - crezi că ai mei s-ar fi atins de ai ei, ne-curați, împutiți, cum atât de ales se exprimă Alec...?

– E un punct de vedere, acceptă Lila, râzînd. Și?

– Și atât. Numele de familie e altul, o cheamă Frânculescu...

– Atunci nu-i ea, zice Alec, apoi apoi bate cu palma în masă: Frânculescu! El e!

– Hotărăște-te, zice Lila. E ea sau e el ?

– Cine?, întreabă Alec, zăpăcit.

Mă adresez numai lui Alec :

– Care-i legătura dintre Bonifacia Frânculescu și ediția a doua a cărții tale?

– Ea e!, aterizează Alec și iar bate cu palma în masă. Legătură? Directă! E fiica tatălui său !

– O fi existat un fel de bărbat în viața personală a mamei fiicei..., încerc eu să-mi arăt umorul – dar Lila:

– Ia stai! Știi că nu-i deloc tâmpit soțul Doamnei Beethoven, aici, de față? Pe ștabul de la Justiție, cel cu reabilitările îl cheamă Frânculescu.

– Ba ia stai tu!, i-o retează Alec. Nu mă interesează reabilitarea, mă interesează reeditarea!

– Ba stai tu! Eu vorbesc de el (mă arată), nu de tine: dacă-l reabilitea'...

– De ce vorbești tu de el? De ce nu vorbești de mine?

– ...i se deblochează situația, deci poate să publice.

– Tu n-auzi ce spun: eu vorbesc de reeditarea mea, nu de deblocarea lui! Nu de individul de la Justiție, care-i unchiul

individului cu grăsime - și cu care eu n-am ce face - vorbesc de taică-său...

– Bine și așa, acceptă Lila. Tovarășul tată pune o vorbă bună pe lângă tovarășul frate al său, ca să-l reabiliteze pre el...

– Tu chiar nu pricepi că nu mă interesează unchiul grasei, reabilitatorul, ci tatăl, tovarășul Hârtie și Celuloză?

La care eu zic, oftând:

– A-ha !

– Uite, el a înțeles!, mă dă Alec drept exemplu, arătându-mă din furculiță, și nu-i mai inteligent decât tine (acum o înfurculițează pe Lila, mai să-i scoată ochii). Numai tu... Tu-o faci dinadins, ori chiar nu-nțelegi...?

– Fii pe pace, înțeleg: serviciul pe care i-l ceri... Să depășească faza atingerii genunchilor fetei (copilăria erotismului, ca să zicem așa), să pătrundă până la stiloul tăticuțului, să-ți aprobe ție suplimentul de hârtie...

– În sfârșit, ai înțeles, bravo! Felicitări.

– Eu am înțeles, bravo mie, dar tu n-ai înțeles nici până la vârsta pe care-o ai că prietenul tău, colegul tău de pușcărie are treizeci și cinci de ani și încă n-a debutat, fiindcă tu...

– N-o să afirmi că din pricina mea!

– ...fiindcă tu...

– Fiindcă eu, ce? Și de ce: fiindcă? Ba fiindcă tu! Ba tu!! Ba treizeci și cinci de ani am eu, el abia treizeci! Și te-anunț că dacă mă mai...

– Dacă te mai, ce?, îl întărită Lila.

– Oameni buni, zic și depun șervetul. Îmi iau jucăriile și mă duc acas'...

– Stai, nu fi prost, doar ne cunoști, zice Lila, indiferentă.

– Stai, nu fi prost, zice Alec. Ne cunoști...

– Pentru că vă cunosc, sânt, în continuare, prost – ce-i cu tatăl Bonifaciei? Pe tine te-ntreb!, mă adresez lui Alec.

– Frânculescu e tovarășul Hârtie și Celuloză, face Lila. El aprobă, el dezaprobă cotele de hârtie...

– N-am auzit de el, zic. Nu știam că tatăl Bonifaciei... Dar nu contează ce nu știam eu - care-i... serviciul? Ce trebuie să fac?

Alec e uimit la culme de întrebarea mea: privește în jur, poate găsește vreun martor al uimirii sale – apoi mie:

– Simplu: vorbești cu tatăl colegei tale să-mi suplimenteze cantitatea de hârtie pentru a doua ediție.

– Mai puțin simplu: nu-l cunosc pe tovarășul Hârtie, cu

fiica dumisale nu întrețin relații...

– Minți!, mi-o retează Alec, zâmbind.

Înghit în sec. Alec încearcă să o dreagă:

– Mâncați împreună...

– Eu cu Bonifacia? – necazul este că, de astă dată, Alec are dreptate.

– Mi-a spus Gelu. A văzut cum grasa îți da de mâncare...

– Aaaaalec!, face Lila, arătându-și obrazul.

– Ce Alec, ce Alec! Să-i dea, că are de unde!- Alec se întoarce spre mine cu ochii – și cu furculița: vorbești cu taică-său să-mi dea hârtia!

– Să-ți dea hârtia..., repet.

– Să-ți, eventual, dea hârtie - și nu: hârtia, intervine Lila.

– Hârtie, hârtia, care-i diferența...?

– Scriitor ardelean ce ești tu!

– Am nevoie urgentă de hârtie! Pentru ediția a doua.

– Și, dacă ai tu nevoie, să ți-o dea el!, zic.

– Urgent..., precizează Lila.

– Să ți-o dea, oftez, amărît, mohorît, însă Alec nu m-a luat în seamă, s-a ridicat și s-a dus la masa vicepreședintelui Uniunii.

Mă uit, lung, după el. Mă întorc cu ochii la Lila. O întreb fără cuvinte: Ce să fac? După o vreme, Lila :

– Cu hârtia lui Alec faci ce poți - dacă poți... Reabilitarea însă trebuie s-o obții !

– Trebuie, trebuie. Așa zice și tata care... -dar cum ?

Lila ridică din umeri :

– Nu știu cum. Trebuie să publici!

– Să public – dar cum? Nu cunosc decât : «Bună ziua, am adus un text - are măcar o calitate: e scris citeț. Mi-l primiți ? Când să mai trec, să aflu dacă...?» Mă sfătuiești să depășesc faza atingerii bolii copilăriei hârtiismului, să ajung până la stiloul reabilitator al unchiulețului de la Justiția poporului?

– Îmbini plăcutul cu utilul!, râde Lila. Toți fac așa, măi to'ar'șu! O-ho, ce nu facem noi de bună-voia noastră, nu din constrângere - ca să fim publicați... Atenție, n-am spus : ca să debutăm, ci să ne consacram; să dăm-dovada în fiecare zi de preste an, mereu-într-una-fără-conținere ! O-ho, dragi tovarăși: consacrarea la scriitorul român cotidian e o chestie, nu de viață, ci de supraviețuire. Gurile rele spun adevărul: sub-viețuire...

– Chiar așa ?, întreb, după un timp.

– Curaj în viața scriitoricească nu e să te bați o singură dată

cu mâinile goale împotriva lupului, ci să navighezi printre căței. Iar dacă afli și care-i visul fierbinte al dulăilor-centrali, e-he!

– Nu înțeleg chiar totul, dar mulțumiri pentru sfat. Și pentru masă: am îmbinat creatorul cu utila – noapte bună, Lila.

– Noroc-bun, to'ar'șu ! Specialiștii în materie spun : de nu poți pătrunde în literatură cu doar stiloul, folosește-te de sulă, limba vine în volumul doi. Să fie în perfectă stare de funcționament...

– Este, zic. L-am cumpărat acum o lună, scrie uns, nu lasă cerneală, se închide bine... Vorbesc de stilou. Noapte bună, Lila.

2

Abia acum o descopăr – nu mi-ar mai fi descoperit-o Alec!

Aseară nu-i răspusesem nici da, nici ba, însă apucând să spun : «Ce pot face ?», mă și angajasem să fac.

În perfectă, de funcționare, stare, stiloul. Lila exagerează, însă numai adevărul atunci când spune că debutul e ca primirea la pionieri: în cadru festiv, ți se leagă cravata roșie - abia la consacrare ți se cere să-l demaști pe tatăl tău, s-o scuipi pe mama ta - ca Pavlik Morozov; și ca Șolohov : a debutat cu capodopera **Donul...** și a fost consacrat de căcatdeștelenitul. Starea stiloului: perfectă, atât că, precum industria socialistă: nu merge; nu funcționează - ai zice că nici n-a funcționat vreodată, a rămas în stadiul de plan-cincinal...

Privirea neocupată, neîncadrată-în-cadru-organizatornic fuge, pleacă spre stânga și ușor spate. Acolo unde dormitează, ruminând Ruminacia.

Abia acum o descopăr - și ia să văd ce mi ți i-aș face, pentru a-mi face bine mie, pentru mine? Ziceam că de ea, prin taică-său, depinde, nu doar suplimentarea cotei de hârtie pentru o anume reeditare, ci mai vârtos: editarea; publicarea; debutul meu editorial - ce-aș face? Mai ziceam că Frânculescu-tatăl este, nu doar un oarecare tovarăș Celuloză și Cartoane; nu doar, precum frate-său: tovarășul Justiție (de clasă). Ci însăși Cenzura, Majestatea Tovărășiei Sale, Cenzura - ce-aș face?

Abia acum o descopăr. Și de-aș putea, ca în acea glumă cu Polul Nord: s-o acopăr la loc. Ca să nu-i răcească la ăst-timp de iarnă. Aș acoperi-o pe dată, chiar de s-ar fi întâmplat să o

descopăr singur ; chiar dacă mie, primul (și ultimul) mi-ar fi trecut prin cap că stiloul meu cel binefuncționator ar putea dezîncuia genunchii ei de fiică a Reeditării și nepoată a Reabilitării; că o pereche de picioare (dezacoperite) ar deveni utile; făcătoare-de-servicii, nu doar amicului Alec, ci și amicului amicului - ba chiar și cauzei literaturii române în general, ce să mai vorbim de specialul viitoarelor mele contribuțiuni. Pe tărâm.

Abia acum îl descopăr. Pentru întâia oară; cu ochii mei:

În primăvara lui 57, la Jilava, foștii lui colegi de Medicină de lot:

«E un porc de câine, un turnător!»

La care eu:

«Nu-i adevărat, îl cunosc din anchetă, de la Interne!»

«Îl cunoști *prin* perete, dar chiar dac-ai fi stat în aceeași celulă cu el, ai fi aflat cine-i: un paranoic, un megaloman, un iresponsabil: la anchetă a spus, nu doar ce ar fi trebuit să tacă - să zicem că n-a rezistat bătăilor (numai el a fost bătut?), dar a inventat! S-a apucat să-i... dea gata pe securiști cu relațiile lui!; din țară, mai ales din străinătate!; să se laude că face parte dintr-o organizație bine structurată, cu arme! Știi tu câtă lume a nenorocit, nenorocitul? Și-a fabricat “organizație” abia la Interne - în dosar! În delirul lui, era convins că lui, ca “șef”, Securitatea are să-i dea drumul, impresionată de “importanța” lotului. Unde mai pui că... fiind nepot al contelui Tisza..., avea o sumedenie de relații peste hotare !»

În primăvara lui 58, tot la Jilava, în carantina de plecare, exact aceeași colegi ai lui de Medicină și de lot:

«Un om minunat! Dacă va fi avut ceva păcate și le-a plătit».

La care eu:

«Dar voi, mediciniștii, colegi și prieteni ai lui ați umplut închisorile cu turnătorul, iresponsabilul, delirantul Alec, cel care, de frică ori de păsărică a dat nume, nume și a băgat oameni nevinovați la închisoare! Acum spuneți contrariul. Prin ce vă deosebiți voi de el? Și voi vă schimbați părerile de la o zi la alta!»

Mihai Serdaru, cel mai aprig acuzator – cel mai hotărât apărător:

«Ce-a fost a fost – dac-a fost...– acum trebuie să ținem seama că Alec e o mare capacitate...»

«Gem închisorile de mari-capacități...» am început - atât.

În următoarele opt luni de zile cât am stat împreună (cu Alec și cu Mihai), în trei celule, consecutiv, pe diferite secții, la Gherla

– se mai întâmplau și minuni din astea – nu marea-capacitate m-a făcut să mă apropiu de el, să devenim buni prieteni, ci, cum se cheamă în închisoare : “atitudinea” – slavă Domnului, mari-capacități, găseai în toate celulele; mai puțin bine stăteam cu păcătoasa de atitudine...; am făcut împreună greve ale foamei; l-am înfruntat împreună pe denepovestitul Goiciu, în unele împrejurări lua el inițiativa unor acte de curaj, or curajul lui avea o mult mai mare greutate, decât al lui, de pildă, Mihai sau decât al meu, tocmai, pentru că Alec era profund, structural fricos, fragil din toate punctele de vedere. Ne-am despărțit la sfârșitul lunii octombrie 58; veștile venite dinspre el în Lăteștiul bărăganic au început a fi din ce în ce mai inacceptabile, sfârșind prin a deveni ofensatoare, etichetatoare pentru întreaga noastră categorie a «studentilor din ‘56, ungariștii» - despre care începuse a se vorbi astfel:

«Studentii! Nici o deosebire între piteșteni și ungariști, toți turnători, toți lepre!» - mai ales vechii politicieni spuneau asta, cu multă salivă, de parcă ar fi fost comuniști, și nu (mai ales) țărăniști...

Din pricina unui singur student : Alec. Veștile rele veneau din Deltă, din Baltă, din lagărele pe unde trecea Alec, cel care nu mai avea atitudine...

La sfârșitul lui ‘61 am aflat că s-a liberat (la termen, fusese condamnat la cinci ani); că a fost trimis și el cu d.o., într-un sat-nou, de pe lângă Brăila – dar, înainte de a împlini “porția”, fusese liberat “pe motive medicale”. Acuzatorii deveniți apărători – îl acuzau iar:

«Liberat, “pe motive medicale”, pentru o hepatită ? Când toți ceilalți, chiar canceroși în faza finală nu-și pot da duhul acasă, deși casa aceea e într-un sat de pe lângă Suceava ori în apropiere de Târgu-Jiu ? Măi, comediè hepatică !»

Câteva luni mai târziu:

«S-a făcut bucureștean, Alec al nostru. Cum de i s-a permis lui, cu buletin de Sighet, să se stabilească, după închisoarea politică, după Bărăgan, în capitală, când bucureșteni de multe generații, avînd acolo familie, casă, nu sunt autorizați să pătrundă, unora nu li se permite să-și îmbrățișeze soția, mama, decât pe peronul Gării de Nord – deși au făcut și condamnarea și domiciliul până la ultima picătură?»

După încă vreun an, Barbu :

«Mi-au scris ai mei: au văzut semnătura lui Alec la ziar».

«Nu cred!», am sărit eu, rănit. «O fi vorba de altcineva!».

N-am crezut - nici când am văzut cu ochii mei o schiță publicată în *Gazeta literară* - mi-o arătase Marino:

«Prietenul dumitale!», glumise el. «Ciudat», a continuat glumețul, «nimeni dintre prietenii mei, liberați încă din '57 n-a putut publica, deși erau consacrați, aveau și volume. Nu publică nici măcar în *Albina*, darmită în *Gazeta literară*».

«Da, e prietenul meu, de la Interne, de la Jilava, de la Gherla...»

«Nu și de la *Gazeta*...» (Marino nu se putea opri din glumat: avea un umor devastator).

«Adevărat, nu și de la *Gazeta*...», am răspuns, mohorât.

Abia după ce m-am liberat, întâlnindu-l, la București, l-am întrebat pe Alec :

«E adevărat că ai publicat ceva... undeva?»

«Bine-nțeleș c-am publicat ceva – dar nu... undeva, ci în *Gazeta literară* - nu cumva ești gelos?» - râdea (și el!).

Desigur, și el glumea ; nu era gelozie, ci uimire.

«Bine, Alec, dar CUM ?», am pus eu întrebarea cea mare.

La care Alec, mirat de mirarea mea:

«Simplu : m-am prezentat la redacție cu textul! Mi l-au publicat - adevărat, după două săptămâni de așteptare - acum lucrez la un roman».

«Nu te-au întrebat cine ești, ce hram porți, nu te-au căutat prin dosar?»

Alec sincer, profund uluit și ofensat :

«Să-mi umble prin dosar? Ce are a face dosarul de cadre cu literatura? Cu valoarea? Din moment ce scriu bine...»

N-am mai insistat. Cuvintele prietenului meu și coleg de pușcărie căpătaseră un fel de forță dezorientatoare. În tren, pe drumul de întoarcere mi-am spus că, chiar dacă în libertatea-acea-de-toate-zilele nimic nu se schimbă (în bine), mai știi, poate că în literatură... Cu condiția să scrii bine - ca Alec; să produci și să propui texte de valoare. Ca ale lui Alec. Așa că, agonisindu-mi pâinea cea neagră ca un bandit perpetuu, trăgând la lopată, dezgropând puieti (duminicile făcând pe trompetistul pe la baluri și pe fotografii, desigur, ambulant), am scris, am transcris câteva povestiri și le-am trimis, firește, la *Literaturnaia Gazeta* de expresie română de la București. Nici un semn ; nici măcar un “deocamdată, nu” la Poșta Redacției.

La următoarea călătorie la București, Alec, de cum mă vede:

«Inutil să-i bombardezi pe băieți, prin poștă. Numele ți-e cunoscut și cum mulți dintre redactori ți-au fost colegi de facultate... Mai așteaptă...» - și Alec mă bate pe umăr.

«Ia stai!», zic. «Cum îmi spui tu mie să mai aștept – ce vorbă-i asta? Tu ai așteptat ? Ți-a spus ție vreun coleg de celulă să aștepți, că nu-i momentul ?»

«N-am spus nimic de moment !»

«De moment n-ai spus, dar cum ai publicat tu, mă?», l-am luat tare.

«Le-am dat texte foarte bune».

«Ale mele sunt foarte proaste?»

«N-aș zice», concede Alec, «ba una din bucăți, n-o rețin, e chiar acceptabilă...»

«Ia stai!», sar eu. «De unde cunoști bucățile, cum le zici?»

«Le-am citit în redacție, mi le-au dat băieții. Mă consultă...»

«Care băieți te...- ce fac? Te consultă? Îi cunoști atât de bine, încât îți permit să citești manuscrisele? Și ce ziceai că fac redactorii : te consultă?»

«Sânt prieten cu ei, cu cei mai de valoare... Știi cu cine m-am însurat - încă nu oficial, dar...? Cu Lila Piper, o cunoști...»

«Lila Piper?», fac eu ochii mari.

«Ce te miri – ea se ocupă de proză, la *Gazeta*...»

«Ea îmi blochează manuscrisele: Lila?»

«Da de unde! Nu înțeleg, dar Lilei nu-i displac...»

«Dacă nu-i displac, de ce nu le publică?»

«Nu de ea depinde - de tine!», mă arată cu degetul, ca să nu se iște confuzii. «Până nu-ți rezolvi situația politică...»

«Să-mi rezolv, eu, situația - politică! Tu cum ai rezolvat-o : singur-singurel, ca un băiat mare? Cum, domnule?!»

«Eu... N-am avut nevoie, s-a rezolvat singură... Ți-am spus: nenorocul tău e că ești cunoscut, prin redacții te știi toți ca pe un cal breaz, incomod, nu vor să se atingă de tine, ești scandalagiu, turbulent, ești “Cazul”... Pe când eu...»

«În schimb tu...»

«În schimb... Fost student la Medicină, nu le-am spus că am făcut și doi-trei ani la Filosofie, habar n-au la Uniune ce hram port și ce dosar...»

«Așa crezi, tu? La Uniunea Sindicatul Central al Industriei Sufletelor? Că Servicul de Cadre nu mai funcționează ca pe timpul lui Stalin?; că la Uniunea Scriitorilor nu există deloc ?»

«O fi existînd, dar nu mai e ce știai tu, pe timpuri. Tu, acolo,

în provincia ta nu ești la curent cu schimbările...»

«Eu, “acolo, în provincia mea”, nu sânt la curent – dar cum de există, nu doar Serviciile, dar și practica de cadre – ca pe timpuri !, când e vorba de un oarecare ca mine, condamnat numai la doi ani - pe când tu la cinci?»

«Dar tu ai încasat și cinci ani de d. o.! Eu am rămas puțin timp în Bărăgan...»

«Ultima oară când am venit la București tocmai îi povesteai lui Dimisianu că ai făcut și cinci ani de d. o....»

«Câte nu zice omul! Spre deosebire de tine, am rămas puțin timp în Bărăgan - m-am îmbolnăvit, știi tu...»

«Ceva-ceva se întâmplă : ori eu sânt idiot și nu pătrund explicațiile tale, ori tu îmi servești explicații care nu explică...»

«Fii liniștit, totdeauna am dat explicații perfect explicite».

«Deci idiotul sânt eu: nu înțeleg ceea ce atât de explicit explici tu - în ce limbă: în... americană? Ajută-mă să decriptez ultima neexplicație: “lucrezi” la Ambasada Americană - ce lucrezi tu la americani, domnule ? Cum se traduce în româneasca mea de fost deținut politic: *a lucra la Ambasada americană?*»

«Foarte simplu !», râde el. «Ambasada Statelor Unite avea nevoie de o persoană serioasă care să știe, nu doar engleza americană, dar și limba română...»

«...și cum tu ești, din întreaga Românie, singura persoană serioasă știind limba română...»

«Am spus : și - pe lângă engleza americană!»

«Bine : și. Și care-i explicația ?»

«Că tu, de pildă, nu știi nici engleza-engleză! De asta nu te-au angajat pe tine – de pildă! Te miri ?»

«Nu m-am mirat când mi s-a refuzat angajarea ca învățător suplinitor, de țară ; ca ajutor de bibliotecar la Șercaia - un bandit, un dușman al poporului n-are ce căuta în cultură, în educație. Nu m-am mirat, vorba ta, nici când mi s-a refuzat angajarea ca muncitor industrial : ca să nu sabotez marile-realizări! Bandiții n-au voie să învețe nici strungăritul, necum frezoritul, ei să tragă la lopată, cu ziua, până la moarte! Băiat modest, îmi zic : eu ca eu, fără meserie, fără diplome, un neisprăvit, dar ce spui de X, (i-am rostit numele, îl cunoștea din Baltă) : deși bucureștean de cinci generații și cu doar un an condamnare, fără d. o., n-are voie să “domicilieze” în București, unde i-i întreaga familie»...

«Știu, nu-mi explica tu...»

«Dacă știi, de ce ai nevoie să-ți explic eu ? Mă mai mir că Y

n-are voie să publice iarăși, deși a făcut doar doi ani și aceia pentru omisiune de denunț, nu pentru “organizație contrarevoluționară” - ca tine...»

«Deci, te miri că am buletin de București...»

«Nu mă mir», zic. «Te mir...- așa se zice în Basarabia în loc de “te compătimesc”: “te mir”».

«Mă... compătimesti ? Tu ?»

«Eu, așa cum mă vezi. Și mă întreb cu neplăcere, cu milă pentru biata noastră prietenie de la Gherla : DE CE ? Ca prieten am dreptul să-ți cer explicații : DE CE ?, tu ai datoria, dacă-mi ești prieten, să le dai : DE CE ?!»

«De-de-de ce...», a prins a se bâlbâi. «Ce explicații mai vrei? Repet: m-au liberat din d. o., fiindcă eram bolnav, foarte bolnav - nu mă crezi? Așa-i că nu mă crezi că eram foarte-foarte bolnav?»- recurgea la nesuferita lui metodă de a te culpabiliza.

«Ba te cred», îl dezumflu. «Erai bolnav de ficat – mai departe ?»

Mă privește rătăcit. El mă aștepta în altă parte (la alt colț). Și altfel - se întoarce, cu greu :

«Mai departe... Am primit drept la București, fiindcă Marina avea buletin de București și așa...»

«Ai primit buletin fiindcă Marina divorțase de tine...»

«Ce importanță, mi-a făcut un ultim serviciu! Recunoaște că nu mă crezi... Mai departe la ce să trec: la publicarea în *Gazeta*?»

«La angajarea la Ambasada americană: ce cauți tu, fost deținut politic, funcționar la americani ?»

«Și predecesoarea mea, doamna... nu interesează numele, a avut foarte mari necazuri politice...»

«Și, din necaz politic în necaz politic, a ajuns la Ambasada...N-o cunosc pe doamna al cărei nume nu interesează, pe tine te cunosc, pe tine te întreb: cum ai ajuns acolo ? Să nu-mi spui că le-ai bătut la poartă: ‘Bună ziua, n-aveți urgentă nevoie de un băiat bun, capabil, cunoscător de engleză americană, dar mai ales de română?’ - între noi: în textele publicate ai niște neromânisme cât roata carului ; ardelean, ardelean, dar nici așa, româna, ți-e, totuși, limbă maternă. Sau ai învățat-o cu dicționarul, ca marele Rebreanu? Dar ce păzește Lila – ea fiind uceniță la celălalt mare: Caragiale?»

Până atunci stăpân pe sine, bine cantonat într-o veselie superioară, impermeabilă, Alec se înmoaie, se (s)cade (pe sine; în sine); începe să înghită în sec și continuă prin a-și rostogoli

ochii. Dă să plece, se întoarce :

«Ți s-a părut, or fi greșeli de tipogra'... - ba tu nu știi românește, în Basarabia ta se vorbește rusește, la noi, în Maramureș, în vatra românismului... Cum zici că nu știi românește, când descind în linie dreaptă din Dragoș...? Nu, serios, ai observat inadvertențe ? Grave ? N-or fi corectat cei de la corectură».

«Știi ce e o greșală de tipar necorectată de cei de la corectură, vorba ta și ce e necunoaștere a limbii române (chiar dacă sânt din Basarabia, “unde se vorbește numai rusește”)... Dar să revenim la Ambasada ameri'...»

«Las-o dracului de Ambasadă !» – Alec își ieșise din fire : mă apucase de guler : «Cu ce drept *mă interoghezi ca la poliție?* Faptul că am fost câteva luni împreună nu-ți dă dreptul...»

«Foarte bine. Faptul că am fost undeva-cândva, împreună nu-mi dă dreptul *să te anchetez ca la Securitate !*» am făcut stângamprejur, am plecat.

M-a ajuns din urmă:

«Stai !», m-a somat, proptindu-mi-se în față, tot ridicând mâinile, tot lăsându-le-n jos (la ele mă uitam, le urmăream cu atenție). «Tu ești cel mai bun prieten al meu, nu se poate să ne despărțim pentru un fleac!» - nu mă lăsa să înaintez, mi se așezase dinainte... «Te înțeleg...», schimbase tonul, se înălțase deasupra mea cu vreo trei metri, «ești gelos, în locul tău aș fi și eu; te-ai văzut devansat: dintre noi doi tu erai scriitorul, eu medicinistul, psihiatrul, dar public primul... Dacă ești un adevărat scriitor, ce-ți pasă că altcineva, ți-a luat-o înainte - să ne-nțelegem: numai în timp - nu-i așa ? Nu-i așa ?».

Nu aveam ce răspunde la nuișorul lui. Am zis :

«Ai început să și gândești strâmb, nu doar să vorbești aiurea. Vrei să mă faci să privesc numai încotro vrei tu: la publicat. Crezi că sânt ca tine, ești convins că și eu consider literatura un concurs de atletism, cu locuri pentru timp, cu locuri pentru spațiu. Uiți că te cunosc, te știi pe de rost, pe mine nu mă poți minți: eu, “din prietenie”, n-am să tac, am să-ți spun că minți, cu mine nu faci tu diversiune, băiete. “Fleacul” e Ambasada americană (la care n-am cum să-ți fiu concurent), despre asta să vorbești, dacă vrei să dialoghezi cu mine. Cum ai ajuns tu acolo, prin ce miracol te-ai transformat din bandit anticomunist în auxiliariar al comunismului introdus în cazemata, în bastionul imperialismului mondial? N-auzi? Ți-ai înghițit limba?»

Alec roșise; albise; se învinețise. Când a trecut pe tranda-

firiu, printre dinți, dar zâmbind:

«Ai merita să-ți dau o pereche de palme».

«Dacă ești convins că eu merit palmele, ce mai aștepti?»

A pornit cu lovitură, a sfârșit printr-o mângâiere. Nici n-am clipit.

«Bine-ai zis : miracol - chiar miracol a fost, hai să-ți spun cum a fost. Ești singurul care află adevărul...»

«Celorlalți le-ai spus altceva decât adevărul?»

«Celorlalți nu le-am spus nimic !», s-a hlizit Alec. «Nu toți sunt indiscreți ca tine, ba chiar Lila mi-a cerut să nu-i spun... Știi că am lucrat câțiva ani ca manipulant de materiale într-o fabrică...»

«Cum să nu știu, dar adu-mi aminte: câți ani?»

Alec a înghițit două noduri cu o mare pauză între ele. Apoi:

«Să zicem : câteva luni...»

«Să zicem - câte luni?»

«Vreo... Dar lasă-mă să continuu, ce-ți pasă, n-am băgat mâna în buzunarul tău, să-ți fur timpul! Bine, să zicem: câteva săptămâni...»

«Câte?»

«Șase», a răspuns el, după o pauză.

«Două», zic.

Alec mă privise cu ură. Intensă. Activă. Ca de fiecare dată când îl împiedecam să mitralieze cu alecisme. O dă pe glumă:

«Aproape trei, dar... Am lucrat în uzina aceea săptămâni și săptămâni și... M-ai făcut să uit ce... Nu mai știu ce...»

«Nu mai știi... cum anume ai aterizat la americani?»

«Uite cum a fost : eram disperat, n-avem ce mânca, unde dormi, eram și foarte-foarte bolnav... Mi-am luat inima-n dinți și am cerut audiență. La cel mai înalt nivel...»

«Audiență. N-o să spui că la Gheorghiu-Dej !»

«Te miri ? Am făcut cerere, am așteptat ce-am așteptat...»

«Vrei să spui că, după ce-ai așteptat ce-ai așteptat, te-a primit ? El Însuși? Tovarășul nostru Ghiță Dej cel prim?»

«Ce te miri? M-a primit, fiindcă am solicitat – să nu te plângi că n-ai fost primit: dacă n-ai cerut...»

«Uite ce e, Alec: chiar dacă nu-mi dai dreptul să te interoghez ca la... poliție, nu încerca să glumezi cu mine, eu știu când, din cinci cuvinte rostite, spui patru neadevăruri din pricina cărora ți se lungește nasul...»

«Se vede ?», a izbucnit el în râs, apucându-și-l între degete.

«Uite, de asta nu vreau să ne despărțim: ca să existe cineva care să mă tragă de mânecă atunci când mă iau pe dinainte... alecismele...»

«De acord. Dar spui adevărul despre Ambasadă!»

«Jur !» și Alec și-a bătut inima cu palma dreaptă – o singură dată fiindcă a urmat astfel: «Ți-am spus ! Nu ți l-am spus de zece ori ?» – acum Alec era senin (și asudat).

Văzînd că voiam să-l ocolesc, să-mi urmez drumul, m-a apucat de braț:

«Te interesează să știi cum, prin ce demersuri, intervenții, pile am ajuns acolo? Sau cu ce și cu cât am plătit pentru buletinul de București, pentru publicare, pentru a lucra la Americani?»

«Sunt destul de mare ca să știu cum stăm cu drepturile cetățenilor-fără-drepturi în Repu' 'Pula Română și să trag singur o concluzie».

«Știi care-i "concluzia" deținutului care așteaptă să-i pice din cer para mălăiață: cel care se descurcă mai bine decât el în mod necesar *a plătit!* Iar plata, azi, e una singură: turnător!»

«Bravo, ai reținut lecția...».

«Vrei să spui că sînt turnător? Te-am turnat cu ceva ?»

«Nu eu trebuie să răspund. Nu eu am ieșit din categoria dușmanilor-poporului...»

«Mie să-mi spui cu ce te-am turnat!»

«Și nu mai țopăi, că mă calci pe sandale - din nefericire, o asemenea concluzie se trage după multe fapte - verificate».

«O să accept concluzia voastră când tu și ceilalți neajunși o să vă rezemați pe fapte! Cu ce te-am turnat? Pe tine?»

«Repet: nu eu sînt obligat să răspund întrebărilor tale. Răspund, totuși: n-am spus, n-am gândit că m-ai fi denunțat, numai că nu doar prin denunț îți dovedești neloialitatea, neprietenia...»

«Trăiască lupta de clasă! Cel care iese din categorie, din rând, din groapă acela devine neloial, neprieten, turnător !»

«Devine *diferit*. Nici prin gând nu mi-a trecut că m-ai fi turnat, dar tu ai verificat dacă, dintre foștii deținuți politici pe care-i cunoaștem și care lucrează prin ambasade există vreunul care să nu fi fost, să nu fie, în continuare, turnător?»

«Eu ! Toți cei de care vorbești au fost turnători și în anchetă; nici unul n-a ajuns în închisori de execuție! Și-au făcut veacul în aresturi, băgați în celule cu cei care trebuiau trași de limbă...»

«Nu ți-am cerut să te disculpi, n-am formulat acuzații, ți-am

cerut, în virtutea prieteniei noastre, să explici inexplicabilul. Tu însă fugi, luneci, faci diversiuni, încerci să-mi vinzi gogoșile pe care le plasezi cu atâta succes noilor tăi prieteni care habar n-au ce-i o închisoare, măcar pe dinafară (și nici nu vor să aibă e mai sănătos): Matei Călinescu, Breban, Nichita Stănescu, Sorescu, Ion Alexandru, Manolescu...- am auzit că ai dezgropat vechea aiureală pentru că ai fi nepot de soră al contelui Tisza...»

«O glumă...»

«Îmi spui mie, acum, că e glumă, dar acelora le-ai vândut-o ca adevărată. Cum se împacă rudenia ta cu Tisza și marxismul pe care l-ai descoperit alaltăieri și nu-l mai acoperi la loc ?»

«Fumat, bancul, fumat...»

«Dacă mie îmi vinzi asemenea gogoșoșii, când știi bine că eu știu : nu majoritatea, ci totalitatea deținuților politici nu are dreptul să lucreze decât la lopată; când știi foarte bine că doctorul..., profesor al tău la Medicină a fost refuzat, nici ca infirmier n-a fost găsit “capabil”, ci doar ca fochist la spitalul pe care el îl fondase ; știi bine că unul dintre constructorii avionului IAR n-a fost primit nici ca muncitor calificat, descarcă bidoane de lapte într-o fabrică de unt ; și știi bine că doamna..., shakespearolog celebru n-are voie să semneze măcar co-traduceri (ea le face, dar le semnează Jupânul din Groapă). N-am vorbit de mine, ci de specialiști - și bagă de seamă, în domenii care n-au atingere cu ideologia, educația, cultura, ori... cu secretele de stat... Asta-i regula, iar excepția... Tu, studentaș neisprăvit, cu trei ani de medicină unul de filosofie, prin ce te-ai ilustrat, înainte?»

«Asta-i deosebirea dintre americani și noi: ei nu sunt robi ai diplomelor, ai certificatelor, atestatelor...»

«Dacă nu vrei să-mi spui adevărul despre ceea ce crezi până și tu că e de rușine, dreptul tău! Dar încetează cu Americanii care nu-s robii diplomelor. Nu i-oi fi cunoscând eu, dar nu-mi explica angajarea ta la Ambasadă tocmai pentru că n-ai patalamale – de ce te-au angajat, domnule ? Cum ți-au dat voie “băieții” la Americani, când eu nu pot trece pe trotuarul Ambasadei?»

«Dacă nu știi engleza americană!» hohotește el, apoi, privindu-și ceasul: «Mă plicitisești cu întrebările tale protestești și ofensatoare ! Parc-ai fi țăranul mijlocăș al literaturii noi: explică-i și lămurește-l, tot nedumirit...»

«Asta ai înțeles, asta ai vrut să înțelegi...»

«Ba tu n-ai înțeles! Mai discutăm noi, acum trebuie să plec. Data viitoare vino cu fapte, probe că, pentru turnătoriile mele, aș

fi fost plătit cu... Ambasada americană! Întreabă-i pe colegii de închisoare: când și în legătură cu ce i-am turnat - contez pe onestitatea ta!»

Onestitatea mea: abia acum o descopăr: sugestia-somație de a produce probe ale neonestității lui: cutare suferă o pedeapsă administrativă ca prelungirea d. o.-ului sau una corporală: o bătaie zdravănă, în urma unei pe-față turnătorii... Mă culpabilizase: aruncasem o bănuială, deci îl acuzam pe prietenul meu de turnătorie - eu care, în închisoare, apoi în d. o. susțineam cu vehemență (uneori “argumentând” și cu pumnii) că spionita face ravagii mai cumplite între noi, deținuții decât teroarea directă exercitată de securiști; eu care, în focul discuțiilor de celulă, ajunseseam să proclam: Decât un nevinovat bănuț de turnătorie, mai bine zece turnători lăsați în pizda-mamelor lor, nepedepsiți ; eu care... Toate, absolut toate neînțelegerile, certurile-de-celulă ale mele cu el fuseseră provocate de ușurătatea, de nesimțirea, de iresponsabilitatea cu care prietenul meu îi trata pe toți cei cu care, avînd o “dispută” (uneori intelectuală, însă adesea o ceartă mizerabilă pentru mizerabila tinetă, mizeroasa porție de mâncare, pentru un rînd-la-serviciu, pentru un loc-la-fereastră) și, necâștigînd...

Adunasem destulă experiență de pușcărie și destulă zgură : omul era infinit mai rău, mai nemilos, mai feroce, când i se punea în mână un ciomag (indiferent dacă mîna era a caraliului cu epoleți de securist ori a deținutului “întors” ca la Pitești, ca la Canal, prefăcut în contrariul); omul e mult mai nerezistent, mai slab. Însă cum să-i învinovățești pe cei care, nemaiputînd îndura bătaia, setea, foamea, frigul, căldura, au cedat, au spus: Da, sînt vinovat, vinovat e și cutare și cutare, iar cutarii intră și ei la pușcărie, ca după “demascările” de la Pitești? Pe aceștia îi compătimizești. Însă omul cel mai nerezistent, chiar fără presiuni, torturi, omul cel mai ușor răsturnabil mai lesne de întors pe dos (apoi pe față...) e deținutul agitat, efervescent, cel cu frecvente “inițiative”. În acel univers presat, opresat, compresat, suprapresat care este celula și unde fiecare individ, dacă ține să supraviețuiască, își reduce la minimum vital nevoile, “ieșind” la tinetă cât mai rar, ca să nu ia din timpul celor bolnavi, bătrâni, avînd mai des nevoie de ea; respirînd cât mai rar, mai puțin, ca să lase bolnavilor și bătrânilor aerul sfînt dintre cei patru pereți ai celulei. Ei bine, se găseau unii ce țineau să-și manifeste cu orice preț originalitatea, să-și impună autoritatea (intelectuală...).

Alec era dintre aceștia; în celulele prin care am fost împreună la Jilava doar în cameră de trecere (carantină), la Gherla în trei celule din care una pe Zarca - el era ascultat, admirat, protejat. Însă provoca uneori ca o stare de rău, ceva asemănător cu deochiul: în celulă ținea să aibă totdeauna dreptate, mai aprig atunci când, manifest, nu avea, și nu atât dreptate, cât ultimul-cuvânt. Dacă nu-l avea (se întâmpla să dea peste alt “setos de dreptate”), era bolnav, făcea febră, căpăta diaree - pentru o banală discuție-de-celulă.

«Dar n-ai avut dreptate», îi spuneam în șoaptă Mihai și cu mine după câte o “dispută intelectuală” penibilă.

«Ce contează, din moment ce am avut ultimul cuvânt ! Apoi acesta era punctul meu de vedere ! La care țin...», răspundea el, gâfâind încă de efortul... cursei negreșit câștigate.

«Bine, dar punctul de vedere al tău a fost, ieri, exact contrariul celui de azi», băgam noi, pedestrii, de seamă.

«Ei și ?», făcea el. «Azi e altă zi decât ieri. Eu am foarte multe puncte de vedere, mi le schimb, în funcție de...», niciodată, oricât am insistat, n-am aflat în funcție de ce anume variau părerile. «Numai imbecilii nu și le schimbă – cică sunt consecvenți !»

Asta era starea în toamna lui ‘58, când ne-am despărțit pentru mult timp. El a fost dus în lagărele din Baltă, din Deltă ; de acolo mi-au venit, în Bărăgan, primele vești neplăcute. Și incredibile.

«De ce, incredibile ?» făcea colegul nostru de d. o., Costin, fost coleg de an al lui Alec (și victimă a “relațiilor internaționale”, precum și a “organizației, cu arme, bine structurate”). «În penitenciar toți deținuții primesc aceeași porție de mâncare, de săpun ; locurile de dormit, rândul la tinetă, la servicii, astea și le hotărâsc ei - însă la lucru, în colonii, există rații diferențiate : pentru neîndeplinitori de normă, pentru îndeplinitori, pentru depășitori. Mai există locuri de dormit diferențiate, există “drepturi” pe care în închisoare noi nu le-am cunoscut : scrisoare, pachet, vorbitor... Și-atunci cum credeți voi că Alec are să poată rezista atâtor tentații? De ce ar fi incredibil că, pentru un vorbitor, pentru o promisiune de liberare mai devreme, pentru... o vorbă bună, n-ar fi făcut și el pasul; pactul?»

Fapte? Probe? Nu aveam și-l rugam pe Dumnezeu să nu mi le dea vreodată. Așa că, după acea întâlnire de la București, în trenul de noapte cu care mă întorceam la Făgăraș mi-am zis:

«Am eu probe, fapte verificate că Alec m-a turnat cu ceva?»

A transpirat la Secu ceva din ce-i încredințasem doar lui, prietenului?»

«Adevărat», îmi mai spuneam, «că a devenit credibil».

«Credibil nu înseamnă și adevărat», îmi răspundeam.

«Da, dar comportamentul lui din Deltă, din Baltă...»

«Ce probe au produs acuzațiilor? Ce fapte? Doar afirmații: S-a purtat ca un porc de câine; n-a avut atitudine, numai atât...»

Revenind în București, în '65, ca re-student, am continuat relațiile cu el, de parcă prietenul meu, colegul de celulă, fostul deținut politic, șeful lotului studentesc din '56 ar fi fost și el, fie student "revenit", fie paznic de noapte la vreun azil de bătrâni și nu (deja!) în relații de bătaie pe burtă cu ștabimea unionscriitornică, ba chiar și cu câțiva curat-politrucci din Comitetul Central: Ghișe, Brad, Stroia, Dodu-Bălan, Vasile Nicolescu, Titus Popovici, Bujor Sion...; de parcă n-ar fi fost altfel, altceva. Vasăzică găseam incredibil faptul că, în lagăr ar fi avut un moment de slăbiciune, dar găseam credibilă slujba la Ambasada Americii !

Foștilor colegi de detenție care se mirau de "serviciul" lui Alec le răspundeam:

«Bineînțeles, statutul lui e ciudat – să admitem : de-a dreptul suspect – însă n-avem nici o *probă* că Alec *ar fi plătit...*»

Numai că ceilalți prieteni, colegi de închisoare, de d. o. nu aveau nevoie de dovezi că *Alec ar fi plătit*, el – ei aveau dovada că *Alec fusese (răs)plătit* : Ambasada americană.

O descopăr abia acum – răsplata: pentru că am rămas lângă el când toți pușcăriașii îl părăsiseră (e drept: Pavlovici și Zub reveniseră numaidecât, muți, cu ochii plecați, iar Petrișor nu se clintise); pentru că îl apărăsem, susținând că nu avem probe, Alec m-a răsplătit după cum merit : cerându-mi *acest "serviciu"*. Chiar dacă, până acum, nu mi-ar fi făcut, el, servicii, ar fi fost în-dreptățit să apeleze la un prieten, să ceară ajutor într-o anume împrejurare...

Numai că Alec este Alec: nu mi-a cerut *ceva*, ce am, ceva aflat în puterea mea să fac, să dau. Las la o parte "credibilul" fapt că el, scriitorul de succes, ajuns la reeditare, îmi cere să-l ajut (eu, blocatul, eu, nepublicatul) să obțină supliment de hârtie (pentru reeditare!). Alec tot Alec rămâne: egoismul lui nesimțit, săltăreț, infantil îl absolvă și de astă dată. În ochii mei Alec nu are vreun păcat, însă cum eu nu am dreptul să iert păcatele lui față de alții: să se descurce cu aceia.

Necazul: cerîndu-mi “un serviciu”, *acesta*, băiatul Alec a avut grijă să-mi sugereze și calea pe care s-o apuc, ba chiar mijloacele de care să mă... servesc, pentru a-l servi pre el. Că nu mi-a dat indicații amănunțite: nu avea timp: se grăbea spre masa vicepreș’-ului (căruia, după ce i-a strâns mâna, respectuos, l-a bătut pe umăr, alecește); în al doilea: nu va fi știut nici el ce indicații-prețioase să-mi deie, pe el neinteresîndu-l decât suplimentul de hârtie și nepăsîndu-i de drumul ce avea să mă ducă pe mine, prieten al său, la Tovarășul Celulie și Hârtioză; în schimb a știut foarte bine ce “via” să-mi sugereze: fiica aprobatorului tovarăș. Și, ca să închidă calea spre un eventual refuz din parte-mi, plasase (nu atât de nevinovat, nu atât de...incredibil) povestea cu *Bonifacia care-mi dă de mâncare...*- ce drăguț, ce bun prieten (la-nevoie-se-cunoaște) am eu, fiindcă și el îmi dă de mâncare...

Abia acum o descopăr – pe Bonifacia-care-mi-dă-de-mâncare : în stînga și ușor spre spate.

Abia acum o descopăr și mă jur pe mine și-mi fac cruce cu limba-n gură că n-am să mai accept vreodată mâncare de la ea.

Ca să nu am prilejul să-i cer să ceară de la tovarășescul ei tată Hârtiescu.

3

Abia acum o descopăr pe Bonifacia-care-mi-dă-de-mâncare. Stînga și ușor spate. Abia acum o descopăr și-mi fac cruce cu limba și mă jur pe ce am că n-o să i-o mai.

Încă înainte de examenul de admitere Barbu, Florian și cu mine promulgasem Cele Zece Porunci ale Studentului Fost Deținut Politic-Prima suna : «Sănuțibagipulanfacultate !» Reușisem la re-admitere toți trei, ei la altă facultate, cu mai puține fete: poate de aceea nu fuseseră în stare să respecte Porunca mai mult de o săptămână. Eu mă ținusem bine (cu ghearii și chiar cu dințile - cum spunea un tovarăș minoritarăș), iată, un an și două luni - cu o excepție, excepțională, ca toate - de când mă tot țin, tot abțin, tot rețin să nu am relațiuni îndeaproapice cu Edgara Quineta. Dumnezeu mi-e martor: nu-i deloc ușor, când ești în deplinătatea, ca să spun așa, facultăților îndeletnice (mai cu seamă după atâția ani de abstențiune), să petreci cam opt ceasuri

pe zi în incinta Hergheliei (berbanții externi îi spun altfel, însă nu pentru că tentativele lor ar merge ca-n brânză (un fel, ca altele, de a numi), ci ba-chiar-din-contra... Încercare de mucenic - exagerez, dar nu prea: nici una din mânzele filologigèle nu mă încălecase, desigur, pentru că nu știau de unde să înceapă conspectatul și vreau să mai spun ce-mi șade pe inimă ca un pietroi : e greu pentru unul ca mine ieșit la malul-cu-flori după atâția ani de bălăceală-n mlaștină să nu dea, în continuare, din brațe, să nu întindă el laba spre fructa oprită; să nu facă el un salt(mental) sub pomul aflat în primu-i an de rod... Dînd însă de înțeles că am o legătură statornică în afara facultății (de-aș fi pretins că sînt căsătorit, minciuna ar fi fost numaidecât dovedită și chiar dacă acesta ar fi fost adevărul, n-ar fi împiedecat în nici un fel “o mică legătură extraconjugală”), am reușit să țin la distanță eventualele tentative de apropiere ; dar mai ales m-am ținut pe mine departe de Livada Raiului.

Ființa de la catedră își vede de Introducerea-n, eu însă n-o pot vedea – măgarul de Alec! Mă aplec deasupra pupitrului, răsucesc capul spre stînga și ușor către înapoi: în contre-jour se desenează profilul rotunjiform, dolofanesc-bonifacic; palpită domol mai cu seamă în regiunea bărbiei.

Rumegă. Sub rumegămînt și oleacă mai în față: ceva ca o cușmă flocoașmă uitată pe pupitru. Nu-i căciulă și nu-i căne, nici măcar manșon de doamnă expropriată, e capul Fetei Popii. Georgeasca doarme la cursuri; cinstit, cum se doarme: sforăind. De aici nu se vede dacă, în somn, și rumegă; la urma urmei cine-ar avea inima s-o deștepte?

Nu pot scrie pentru mine, nu pot lua notițe, așa că desenez corăbii cu pânzele umflate rotund; și corăbii-nouri, numai curbiformice, ca profilul buciliniu, palpînd domol, somnol, al Bonifalnicei.

Tot aici, în Amfiteatrul Odobescu o cunoscusem în prima zi din a doua studenție, la cursul inaugural :

Coridorul geme de bobocime, așa că eu, babac atitrat, aștept soneria de intrare, încolo, departe de ușă, lângă scară.

Un june filiform, cu ochelari consistenți urcă, trece pe lângă mine - se întoarce; zâmbind, îmi întinde o mână, cu cealaltă mă strînge de braț: nu, eu nu-l cunosc, zice el, aproape scuzîndu-se, fiindcă «atunci, cu Ungaria», eram în anul trei, el abia în primul și cum eu plecasem «la oaste...» (și nu mai venisem) n-am avut cum să ne întîlnim, deci cunoaștem, însă acum (și iar se scuză),

«e cu totul altceva, fiindcă există un decret, iar decretul e lege, i se și spune: decret-lege, nu?»; el e acum asistent la Universală și, probabil am să-i fiu student, «o situație cu totul și cu totul penibilă», dar să știu, să fiu sigur, să fiu asigurat că..., de... - o ia de la început cu scuzele, cu frângerea mâinilor, cu aerul nenorocit... Mi se apleacă, nu știu ce să fac și cum, întind o mână, să-l consolez, să-l asigur că... nu-i nimica, trece, însă nu-l ating: dintr-odată am fost golit de vlagă... Ce Dumnezeu am să mă fac printre foșticolégi de facultate, acum cadre didactice: băieți buni, îngrijit îmbrăcați, cu ochelari eleganți, cărora are să trebuiască să le cer scuze, eu; eu să-i rog să mă ierte, să mă înțeleagă: dacă aș fi știut în urmă cu zece ani că, intrând în pușcărie, “cu Ungaria” și revenind acum, ca să iau facultatea de la zeroul anului întâi (dar cu examen de admitere), îi pun pe ei într-o situațiune dintre cele mai penibile, ba de-a dreptul imposibile, poate că m-aș fi dat la fund, m-aș fi ascuns, aș fi fugit în provincie, la o strămătușă, până trece furtuna arestărilor printre studenți... - dar uite, nu mi-a dat prin cap! Iar acum ce dracu facem?

Izbutesc să-i ating mâneca și să articulez:

«Îmi pare bine, nu-i nimica...»

El se luminează, iar își cere scuze, de astă dată așa, din prietenie, apoi îmi spune că tocmai îl întâlnise pe Alec («Ce om minunat!»), îl cunoaște bine de tot, s-a plimbat cu el la Șosea, l-a întâlnit mereu, ba la Uniune, ba pe la reviste, de la el știa că o luasem de la capăt cu “studiile universitare”...

Sonerie de intrare. Bobocii se năpustesc spre ușa amfiteatrului. Babacul de mine pornește agale în urma tuturor. Fiindcă nu și-a terminat țigara...

Când trec pragul, proaspeții studenți, vreo două sute, se ridică în picioare, cu avânt (încă) pionieresc. Nu-i iau în seamă; îmi spun că, în urma mea se va fi arătat profesorul, așa că dau să urc, să-mi caut loc. Însă un grup-organizat îmi taie calea :

«Tovarășe profesor, în numele anului întâi, vă rugăm să primiți...», recită o studentă, vârîndu-mi în ochi un gladios buchet de ‘odiole.

Realizez confuzia. Se vede însă că nu destul de limpede: când încerc să-mi fac loc, să urc pe interval, o...persoană, o studentă mai maturată, mai-aproape-cuconiță, durduletă, pieptoșie, inelată, ‘nmărgelată, parfumată – și-mpoșetată – mă înhață de mâneca bluzei:

«Halo, maică! Catedra-i coala, dom’ pro’sor!»

Explozie de râs. Râd și eu, râdem cu toții. Până când profesorul, adevăratul, urcat la catedră, bate din palme, iar “grupul” se năpustește spre el cu monstruolele.

În pauză cuconeta-rondeleta mi se propune drept în față și mă apucă de un nasture :

«‘N realitate, maică, matale ce s’ teț’? Pro’sor? ‘Sistent?’»

«Student în primul an», răspund, articulînd cu grijă.

«Studeeeen’?» se miră dameza. «Adică ca noi? C-adică ca mine?»

«În măsura în care și dumneavoastră, doamnă, sânteți studentă».

«Păi de ce să nu fiu? Ce, n-arăt? - am numa’ douășunu, măi maică!»

«Vaaai, dar nu-i arătaați» - zâmbind larg, fac o reverență, ocolesc, dau să-mi continuu drumul spre ușă, însă ea mă menține locului, de mână.

«C-adică s’ tem colegi? ‘N cazu-ăsta...» - mă trage pe interval în sus, spre culmea amfiteatrului, ajungem la locul ei, dintr-o sacoșă scoate un pachet unsuros, din pachet un copan de pui fript: «Ia servește! Stai așa, să-ți dau și pâine, la desert servim câte-o șarlotă... Mmmmm !», face, cu ochii închiși, ca să-mi arate cât de m-m-m! are să-i fie șarlota.

«Mulțumesc, dar... Eu, știți... Nu mi-e foame!», aproape strig, privind cu disperare când la mâna ei dreaptă, cea cu Mmm, când la mâna mea dreaptă, înzestrată cu bulanul de puioi, când la felia de pâine de casă, temeinică, din mâna mea cea stângă...

«Băi ge, gă omu nu mănângă numa dă voame, maigă !», zice ea (și ce bine zice!). Zervește j’ ză vii zănătos, de z’ ne vie dă volos...» - a vorbit din gușă, învulegînd gu zănătate, vorba ei, dintr-o aripă și nu-i șade rău defel așa: gu gura blină. «Zici că eș’ studen’... ‘N cazu-ăsta cum explici tu...?» - mă măsoară cu pleoape grele, groase, ai zice niște buze.

«Să explic, ce ?», întreb târziu, rămăsesem cu buza mea la poala pleoapei. «Aaa, părul !», găsesc. «Mi-a încărunțit demult, încă de...»

«Nu păru’, maică!», mă întrerupe ea. «Cum explici chestia cu ăsta, zi-i pe nume, tovarășu Ionescu, că numai că nu v-ați pupat!»

«Despre care... tovarăș vorbiți?», mă mir eu.

«Mai întâi și mai întâi, zi-mi: tu, că n-am dăcât douășunu, da’ poa’ să-mi zici pe numele meu: Bonifacia, de-l port; ‘n al doilea, că d-aia-am crezut că ești cadru, nu după cărunțeală și nu

după ochilari, da' după ce te-am văzut pe după cap cu dânsu' de-i asistent de literatură-nternaționa' ..., mă rog, universală...».

«Aaaa!» fac eu.

«Păi a-maică, c-așa-i – ș-acu fă bine dă servește, ca-acușa sună și n-ai consumat nici o-mbucăturică».

Așa că iau. Pardon : servesc (consum). Cu noduri, cu ghiolduri, simt cu spatele, cu umerii privirile noilor colegi de an - poate și pofticioase, poate doar ironice. Mă grăbesc să înfulec, sperînd că, la capăt e malul salvator. Dar nu: Bonifacia mă așteaptă; mă silește, moale, dar neîngăduind refuz, să mă așez lângă ea... În timpul celei de a doua ore de curs, depune pe pupitru, între noi, o punguliță cu stafide:

«Servește, maică, că-i delicioase!», mă îndeamnă ea, mămos, înfulecînd de zor (cu spor).

Prin semne îi dau de înțeles că nu pot, că nu se poate - nu se face: sântem la un curs ; la catedră se află un profesor...

«Servește, maică, că nu ne vede !» – de astă dată mă îndeamnă cu genunchiul în genunchi.

În fapt, coapsa ei se lipește de-a mea. Îmi înfig amândouă coatele în stejarul pupitrului și privesc desnădăjduit, îndârjit numai la profesor. Nu aud ce spune, nu contează, contează că nu mi pot feri coapsa din calea îndemnului ritmat, îndemnîndu-mă să servesc; că-i bune, delicioase și că nu ne vede.

Mi-o încordez: ca să nu primesc inițiativa ei – încordată. Așa e ceva mai rezonabil. Mai puțin nu-știu-cum-să-i-zic.

Sânt convins : stăpâna semnului, autoarea cadenței nu vrea nimic altceva de la mine decât să servesc. Stafide. Din punga de pe pupitru - dar important nu e ce transmite ea, important este ce receptez eu. Or dacă mai continuă, risc să încep a mă gândi la eventuala (câte precauții, doamne!) încăl(e)care a Primei Porunci.

Din fericire, cincizecile de minute se sfârșesc. Din nefericire sânt, nu doar coleg de an, ci și de grupă – cu coapsa.

Ne îndreptăm spre sala de seminar: spaniolă.

Noii colegi ai mei știu totul despre profesori, asistenți, preparatori: cine cu cine, cum, unde, când... Aflu, deci: la spaniolă avem o cadră, vorba Bonifaciei care, în '56, când plecam eu la pușcărie, ea intra în primul an. Era, nu doar cea mai frumoasă fată de la Filologie; nu doar cea mai frumoasă jună din București, dar se spunea: din sud-estul Europei ! Vorbe-vorbe balcano-carpatice. Desigur, fata era frumoasă, însă cam, cum să

spun eu: spumoasă, frișcoasă (și, Doamne, cum mi se mai strepezeau dinții de acră ce era, struguroasa). În închisoare, mai cu seamă în primele luni de anchetă, cu cât îmi era mai greu, cu atât mai intens mă gândeam la ea – mai vârtos, cu cât nici măcar nu ne salutasem... De aceea, acum, reîntâlnirea avea un gust amar: neștiindu-mă din '56, nu avea cum să vadă în mine pe cineva măcar cunoscut. Va fi aflat și ea că unul din actualii ei studenți... Ei și? Unei femei din cale-afară de frumoase nu-i pasă de altceva decât de sine.

De aceea aștept ca Bonifacia să-și aleagă un loc: eu să mă așez pe celălalt rând, tot în fundul sălii.

Intră asistenta de spaniolă.

Doamne, ce minun(ăți)e! Spuma, transparența, galben-paiul (și ușurelismul libelulatic) din '56 se copseseră: galbenul devenise mieriu, străveziul: translucid-chihlimbăriu, iar spuma – crustă, coajă prăjită, de ronțait.

Oftez în gând: unei astfel de creații (nu creaturi!) n-am să-i ajung vreodată nici până la gleznă. Chiar dacă lucrurile se vor răsturna în ceea ce mă privește, adică am să intru și eu în rândurile oamenilor - printr-o minune - tot degeaba: am apucat să-i fiu student, deci subaltern o singură oră, gata: nu se mai poate face nimic-nimic-nimic. Cine știe: peste douăzeci, peste treizeci de ani, când vom fi egalizați de vârstă, de nefericire, de boală, o să ne întâlnim doar atât cât să deplorăm timpul, nepotrivirea lui; să deplângem: atunci când s-ar fi putut, uite că nu s-a putut. Iar pe evă o cheamă ioana.

Nu mă ridic la intrarea ei, ba mă fac și mai mic, în-fundul-clasei.

Din fericire nu strigă catalogul (domnișoara-nvățătoare). Însă, după vreun sfert de oră:

«Tovarășa, de-acolo, din ultimul rând...

A zis: tovarășa?, tovarășul?...

«... mi se pare mie, sau chiar mănânci ? În timpul seminarului?»

«Nu vi se pare, da tomnai eram pă terminatelea, maică...».

Chicote. Ghionți. Distracție-mare. Asistenta (așa am să-i zic de-acum încolo, ca s-o țin la distanță) nu îndrăznește să ridice obrazul.

«Sper că ești, cum spui, pe terminatelea», face ea. «Am impresia că mănânci de când am intrat...»

«Că n-am apucat, în recreație, păn' să găsim sala, păn' să-mi

găsesc on loc...Da' nu vă formalizați dă mine: dați-i-nainte, tovarăși, cum ați 'ceput!»

Hohote de răs. Zâmbește și asistenta, apoi:

«Aș putea să știu numele dumatiale?»

«Cum de nu, cu cea mai mare plăcere, maică: Frânculescu Adelina-Bonifacia, da' s-ar putea să mă găsiți la soțu', că-ncă nu s-a pronunțat...»

«Nu-nțeleg: unde să te caut? Nu cumva ai greșit grupa?»

«O fi greșit clădirea! A greșit adresa!», chirăie o studentă mustăcioasă preste tot, uscată, neagră.

«Las-că n-am greșit-o, tu-ai greșit adresa, dragă, că te crezi 'tr-on dormitor, dă dormi pă tine dâ'n prima zi !», i-o intoarce Bonifacia.

«E-te la ea, cine vorbește...», miaună plângăreața-mustăceața.

«Vă rog, vă rog...», încearcă asistenta. «Să ne continuăm...»

«Da' m-ați găsit, maică?», o întrerupe Bonifacia. «Dacă nu dați de mine la *Fî*, căutați-mă pe la *Pî*, că nu s-a pronunțat...»

Hohotele repornesc. Râd și eu, cu capul culcat pe pupitru.

«...da' cum se pronunță, cum trec la loc, în *Fî*...»

«Nu-nțeleg», spune după o vreme asistenta, dindărătul cortinei de păr ca mierea. «Ce anume să se... pronunțe?»

«Divorțu', maică, că doar românește vorbim!»

«Divor'...?»

«Păi cum ! Păi da, că el a rămas la Paris – să nu-mi pretindeti că nu știți ce-i aia “rămas”, că nu vă cred, da' fiți pe pace, că tot nu durează, că de data asta l-a băgat și tăticuțu' zice că...»

«Bine, bine, am înțeles...» – asistenta n-a înțeles, însă vrea să încheie discuția. «Bine, tovarășaaaa...»

«...Potop, că-ncă nu s-a pronunțat, de să trec 'napoi la Frânculescu, io-te ce vă propun: să-mi ziceti Bonifacia,-i mai comod și de vreți ceva și mai comod, ziceti-mi : Bibi, c-așa-mi zice mămicuța mea cea...»

«Bine, bine, tovarășa Bi... Bonifacia...»

Simt: asistenta se întreabă dacă nu cumva “studenta” face pe idioata, ca să-i distreze pe colegi. Și eu m-am gândit, mai ales la începuturi. Nu mi-am răspuns nici azi.

«Bine, tovarășa, acum să ne continuăm seminarul...» – puțin îi pasă dacă Bibi joacă ori ba, și ea a jucat într-un film după Steaua fără nume a lui Sebastian, cu Beligan (ce catastrofă!).

Nici mie nu mi-a păsat de Ioana Spanioana: frumusețea ei luminoasă era în declin (nu atât frumusețea, cât faima). Or eu,

chiar cu o poticnire de peste un deceniu – urcam: în februarie eram lăutar, în martie din nou arestat, acum, în septembrie, student, chiar dacă în primul, iar la anul (care-i acum) în al doilea... Nu, nu: drumurile noastre nu se întâlnesc.

Oricum, bonifăcismele nu ne-au amuzat cu adevărat decât în primele două săptămâni; și numai la prima întâlnire cu fiecare asistent profesor. Niciodată nu s-au repetat cu același, deși noi le așteptam. Însă odată făcut turul, Bonifacia n-a mai deschis gura – din nefericire pentru ea, nici atunci când trebuia: la seminare, la examene... Ne obișnuisem cu ea: totdeauna în ultimul rând, rumegă domol, cu privirea împăinjenită (de digestie – în patru timpi); cu, alături, dormind de-a binelea negricioasa-mustăcioasa care, la primul seminar de spaniolă o acuzase că greșise adresa... Redevenea limbută (așa mi se părea) doar atunci când în vreo “fereastră”, mă prindea între patru ochi – în principiu șase, însă cum Georgescu Georgeta dormea și când și-i ținea deschiși, tot patru rămâneam...): ea îmi vorbea de-ale ei, cu divorțul, cu pronunțarea, cu bărbatu-său, Potop, cel care “rămăsese” la Paris (n-am simțit vreo umbră de regret în glasul ei la adresa rămasului); eu încuviințam din cap și continuam să mă gândesc la ale mele ; într-atât mă obișnuisem cu ea, chiar când vorbea și vorbea și vorbea, după obicei: scuturându-mă de mânecă, mulgându-mă de nasturi – încât n-o vedeam, n-o auzeam...

Și uite, măgarul de Alec: mi-o (re)descopere!

Ce să fac ? Să încerc să-i fac lui Alec serviciul cerut ? Asta presupune (dacă admitem că aș fi hotărât să-i fac “serviciul”, însă nu e deloc sigur) că are să trebuiască să-l încep prin... a auzi ce spune Bibi, nu doar s-o ascult; să continuu prin a-i spune eu... Dar ce? Cum? Și, la urma urmelor: de ce?

Nu dăduse semne că ar interesa-o mai mult decât aflase despre mine, în primele două săptămâni: că mai fusesem student, cândva, demult, tot aici, la Filologie ; că făcusem ceva închisoare – la politici; că avusesem și ceva domiciliu obligatoriu; că, după liberare, lucrasem pe ici, pe colo – cu brațele, nu cu-mintea (tovarăși! – de la orașe, chiar și de la satele noastre socializate); că, în urma unui decret, o luasem de la capăt... A, da: se pare că știa că scriu – doar mă vedea în timpul, mai ales al cursurilor; va fi știind că nu public ?, nu-i sigur, nu citea presa literară și în general nu părea interesată de motivațiile scrisului, prin urmare nici de motivele nepublicării. Cam o dată pe săptămână mă chemă lângă ea : să șed și să servesc (maică). După ce îi

mulțumeam, ea îmi zicea să fiu sănătos, să ne fie cu folos – și cam atât. Situație perfect convenabilă. Nu mă obliga la nimica – dar uite că deșteptul de Alec... A, nu! O să-i spun să-mi ceară alt *serviciu*, (ce cuvânt, ce cuvânt!), orice altceva, dar nu așa-ceva... În primul rând, e imoral ; în al doilea : nu pot călca Întâia Poruncă, fie și în accepția figurată.

Uf !, s-a scurs și acest (s)curs de introductibilitațiune. În.

Au mai rămas două ore de tortură-chinezoaică : slava-vechioaică.

După o să mă pot întoarce la mine, în cămăruța mea de pod de la anticarul Sterescu ; să-mi văz eu de ale – numai – mele...

4

– Na, mă ! Ia !

N-ar fi putut idioata, nespăloata, adormoata de Foată a Popii Georgescu să-mi dea în pauză ceea ce mi-a dat acum?; n-ar fi putut mustăcioasa, oioasa, rumegătoreasa, obrăznicăturoasa (să-mi spuie “mă”, mie, care-aș fi putut să-i fiu bunic – orișicum, pe când ea se juca cu puța-n țărână, eu făceam pușcărie la catarmă în aceeași celulă cu ta-su, popa Georgescu-Supliment! - n-ar fi putut să aștepte pauza următoare, atunci să-mi dea ceea ce mi-a trântit adineauri pe pupitru, în văzul întregii omeniri?

Ce Dumnezeu o fi cu...? Într-un plic roz! Dacă n-ar scrie pe el numele meu, aș avea dreptul să pretind că nu primesc roze-scrisori. Te pomenești că a făcut-o intenționat, vaca; gășca; oaia-popii taman atunci când conferențiară de slavă veche, după bunu-i obicei, odată urcată la catedră, *sus*, se uită înapoi, de-sus; exact când Slavavecchio, după obiceiul intrat, negru, sub unghii, mă caută cu privirea prin amfiteatru, luung, să-i ajung’, cu toate că știe bine: ocup unul și același loc, aici, în fund-dreapta, de un an și două luni; când Otravaveche, dînd de mine, cu ochii ei găinoizi, își curgăinește orifixa bucalică de slabăveche nedespă-mânțelenitică și, constatînd ea că mă aflu tot aici, că nu m-a luat dracul, nici fra-su, nici fic’-sa: Securitatea, își prepară scuipatul cu care să mă aghezmuiocască, ‘zda mă’! Bineînțeles: după ce a comis măgăria, se duce la locul ei, în jumătate de minut are să dormeze, cu capul reglementar depus pe pupitru – pen’ că ea,

‘Dormirea Mă-si știe foarte bine că Fata-veche de la catedră nu pe Georgescu are s-o vadă și admonesteze (că doarme, că sforăie, că râgâie-n somn), ci pe mine: că exist (e-he, ce bine i-ar prinde și ei neexistența mea, nu de alta, dar nu s-ar mai simți vinovată, deci, nu ne-ar mai cerși nouă, mie, iertarea ca pe o răsplată prea mult întârziată)...

– Dumneata, acolo, din ultimul rând...

Dumneata-acolo-din-ultimul-rând eu sânt acela, atât că nu mi-s tată eu, vorba bolintineană. De un an și, de când ne tot constipă cu slava-i veche, ‘Stipataverdică, convinsă probabil că numai așa or să i se dezîncuie mațele răsîncuiate; că numai așa are să i se dezastupe chestia slujindu-i la făcut nițel pipi. Nedestupata: se folosește de mine ca de un paratrăznet: să-și descarce fulgerele ei boante și toante; mă folosește drept țintă de tras cu ironiile ei slavoane, cu invectivele ei de femeie-comisar, mă va fi luînd drept lumânare din aceea groasă și puloasă, pe dinlăuntru, Stearinolatra, ca și cum eu și numai eu aș fi vinovat de durerile ei sufletești de burtăveche...

– Da, da, dumneata, cel în vârstă...

Auzi-o, Doamne – o auzi, Domnule? După dumneata-acolo vine fără greș dumneata-cel-în-vârstă; după care, negreșit are să treacă la măciniș: dumneata-cu-situația-dumitale-specială...

Întâia oară când se legase de mine (în a doua oră din primul curs, anul trecut) și ajunsese cu discursul până la vârsta-mi, îi adusesem aminte că «în urmă cu treisprezece ani, pe când eu eram tot în primul an de studii și număram abia optsprezece primăveri», domnia sa era deja «cadru didactic cu îndelungată experiență» - la care Cadralungată îmi dăduse un răspuns plin de înțelepciune: «Ieși afară!»; a doua oară o lăsasem să treacă peste vârstă, dar când ajunsese la speciala-situație a mea, tot politicoș îi adusesem la cunoștință: «De situațiile-speciale se ocupă Serviciul de Cadre, nu catedra de slavă, oricât ar fi ea de veche», iar Situațiaveche mă dăduse afară, tot atât de luminos. O a treia dare-afar’ nu se mai ivise: nu-i mai răspundeam, orice-ar fi zis și oricât, o lăsam să se descarce, ușureze, mulțumeze de una singură... (Câțiva colegi din prima-mi studenție, acum colegi ai ei îmi sugeraseră, desigur, în glumă, dar sperînd din inimă că îi voi lua în serios, îmi întinseseră o prăjină-soluție: să mă sacrific eu pe altarul așternutului ei, salvîndu-i astfel de asalturi ‘xuale, atât pe ei, foștii mei iubiți colegi, acum biete cadre didactice, colegi cu Slava, cât și pe actualii mei colegi, inocenți studenți

nenăscuți la Douăștrei-August – să-i scap deci și pe ei de crizele de muieră nesatisfutută ale Slavonesei).

– Dumneata, cu situația dumitale specială, ai face mai bine...

De obicei se oprește aici, lăsându-mă să deduc ce-ar-trebuia să... - măcar tovarășul-nostru cel Diaconesc', secretar de partid pe facultate, sugerându-mi să aleg... "ultima 'lternativă", mi-o și indicase: «tre' să părăsești de bună voie 'niversitatea!» Pe când ea... Nu-i din neam de ciocănar nici de țărănoi, ea-i a patra generație de slaviști, oricum, nu se compară cu un proletar mojić și semianalfabet ca tov' Diaconescu.

– ...dacă ai fi mai cuminte, mai ascultător, mai diligent...

Vrea să mă și umilească, Umilaveche: azi nu s-a oprit în pragul suspensiei bine-așezate, azi a lipit de "vârstă": cuminte-ascultător- diligent, 'ligența ei de alintată, de latinizată, de sclifosată – Slavata! Și, vai, reușește.

În închisoare începusem a constata că omul poate fi și porc, mai ales dacă-i ceva mai bătrâior'; în d. o. mi se întărise convingerea, dar încă o dată: porci se arătau numai bărbații! Și uite: din primele rânduri ale amfiteatrului (ocupate, ca din întâmplare, mai puțin de "studenți normali", de 18-19 ani, mai ales de babaci ca mine) izbucnesc chicote de răs. Nu masculine! Bine, bătrânețea devine teren favorabil cedăriilor, mraniță a porcăriilor, dar numai la bărbați, numai noi, hârâiebrăioții, târâiepuloții sântem susceptibili de a deveni curat porci de câine! Ei bine... Adevărat, sunt mai bătrân(e) decât media : în jur de treizeci de ani - dar totuși, fete; în fine, femei. Deci și ele... - trebuie să caut degrabnic un al treilea sex la care să mă-nchin. Așa va fi ea, lumea-cea-crudă făcută, însă eu nu știam: studenta cea mai sensibilă umorului-slav-tare-vechi se arată (și cum : nu e destul că s-a ridicat în picioare, dar agită brațele (riscînd să i se vază 'ntrecrețele), se arată a fi Vanda. Vanda care, orișicâtuși, e mai mărișoară; chiar și decât mine; și oarecum amică a mea... Se vede că ziua de azi nu și-a epuizat surprizele:

– Ce-i cu scrisoarea aceea ? Și încă roz...

Lăsînd la o parte rozul scrisorii (tocmai pentru că a rostit cuvîntul exact așa cum l-ar fi rostit străbunică-sa, franțuzită de-a lui Faca/riopulos/ide?), cine izbucnește în hohote, apoi în răgete de răs?; cine se ridică în picioare, cine se răsuțește încă (nu neapărat ca să mă vadă și să afle ce expresie am, ci ca să fie văzută, ea, că mă vede; văzută de tot amfiteatrul că ea, rîzînd, mă condamnă pentru ce voi fi comis; că, vorba celuia: cât mă urăște

ea, rîzînd!)? Ei, cine: Vanda. Are să ajungă depaasar', departe, psihi mu; departe, însă nu pe orizontală (car'va'zică la mama dracului, undeva în fundul provinciei, în vreun sat pierdut), ci departe-în-sus: până una-alta a făcut un-pas-pe-loc, ceea ce înseamnă că a rezistat (un pas) valului general măturător spre provincie ; ceea ce mai înseamnă un-pas-în-sus : un post pe-aici, pe la Universitate, de ce nu: la catedra de Slavă Veche, că tot a făcut act de închinare ființei de pe tronul catedrei ; de ce nu chiar la Cenzură?: după o luare de atitudine ca asta tovarășele Cadre cenzurice n-au să mai țină seama de faptul că tată-său a căzut la Stalingrad cu Mihai Viteazul pe piept, că frate-său a căzut la Pitești, că la naționalizare maică-sa a fost azvârlită-n stradă cu doi copii mici și două valize iar Vanda, după liceul chinuit, n-a avut voie să dea examen de admitere la facultate (ca dușma' 'răit al socialismului biruitor), abia în '65, odată cu noi, foștii deținuți politici, i s-a îngăduit... A învățat bine lecția de marxism-stalinism, iubita de ea; și de materialism istorico-dialectalnic. Nici o importanță că la absolvire are să numere treizeci și șase de toamne: judecînd după rîsul ei de acum, fata generalului cutare, nepoata cutărui moșier e mult mai pregătită să apere neabătut puritatea ideologică a bolșevismului decât un țărănoi-sărac și original-sănătos pe la dosarul lui de cadre mitocandre - precum tov' Diacones'. Da, da: Vanda are structură de ceea ce se cheamă: babă de viitor.

Abia acum o ating; o iau de pe pupitru (vorbesc de scrisoare)- chiar așa: ce-i cu plicul ăsta? și încă rozaliu-precum...?); o înalț în dreptul ochilor, o privesc dintr-o parte, o întorc pe cealaltă și, pentru că tot nu dezleg enigma – o amân: duc scrisoarea, bine protejată de palmă, în buzunarul interior al vestonului iar din privire și din mîna liberă încerc să-i comunic titlarei: un curs atît de important (bine : doar necesar) nu trebuie tulburat de o oarecare scrisoare, fie aceea roză. Dar Slavaneroză nu împărtășește opiniile mele, ea se închină cu totul altor valori.

– Ce conține? De la cine provine? În ce problemă?

Acum cu amîndouă mîinile, ajutîndu-mă de pielea obrazului, încerc să-i aduc la cunoștință că mi-a pus prea multe întrebări, toate esențiale – una; a doua: întrebările-capitale îmi sunt cunoscute de la Seci, însă (punct devenit al treilea): n-am avut vreodată de a face cu Sece, persoane de sex indecis, purtînd, la vedere, epoleți, iar la nevedere articolul din dotare numit: “una pereche chiloți tovarășă dosar just”. Firește, roz – m-am întors la

scrisoare, am părăsit chiloții ideali ai tovarăsei protejate mult mai dârz pe la vigilența epoleților decât de apucături-burgheze...

– În situația dumitale specială, de tolerat într-un lăcaș de învățământ superior, ai face mult mai bine...

Știu, am aflat ce aș face mult mai bine, doar mi-a spus-o (prost, dar mult) politrucul-voluntar al facultății, tovarășul nostru Ion, ba chiar și Diaconescu, ăștia îi adusesem la cunoștință – ceea ce știa el foarte bine, dar un secretar de partid face totdeauna pe mult-mai-tâmpitul decât este, anume: situația mea, specială, cel puțin din punct de vedere oficial, nu este a unui tolerat, pentru neînsemnatul amănunt că “decurge din decretul tovarășului nostru Ceaușescu din vara lui ‘65” – în primul rând; în al doilea: nu continuasem studiile de unde le abandonasem cu un deceniu în urmă, adică din anul trei (mi se respinsese cererea de reînmatriculare, pentru că... nu fusesem reabilitat; când cerusem reabilitarea, mi se refuzase pe motiv că... dacă nici măcar reînmatriculat nu fusesem), ci o luasem de la capăt, printr-un (nou) examen de admitere... Dar astea i le spusese Comisarului Diaconescu, nu Slaveicomisarnice – care :

– ...dacă nu ți-ai etala relațiile extraconjugale...

Relații extra - cum? Conju - care? De unde până unde...? Ce contează : nu sunt întrebări care așteaptă răspunsuri, ci acuzații sub formă de întrebări. Asta în ceea ce-o privește pe Slaviformantică, fiindcă prietena mea, Vanda...

Vanda-babanda-de-viitor : are să ajungă departe – în viitoru-i de aur - după cum își manifestă, în continuare, veselia-acuzare: râde, sare mereu de pe bancă, saltă, se răsucește-ncoace – ca să se vadă că de mine se râde. Râde, cu toate că nu e singura... Vreau să spun : ea este binișor plasată ca să știe că cele două nopți petrecute la mine, hai să zicem doar așa: sub acoperișul meu, la începutul primului an...

...Dădusem peste ea, noaptea, pe la ceasurile două, în stația de tramvai de lângă mine, o recunoscusem pe recenta colegă, mă mirasem că mai așteaptă la acea oră și ea, izbucnind în hohote de plâns (nu de râs, ca acum, dar care-ar fi diferența?), îmi spusese că logodnicul ei o alungase, zicându-i pur-neaoșește: «Fă-ți papucii, fă !» și luase la bătaie pentru sfântul motiv că nu mai aducea atâția bani în casă: de când intrase la facultate nu mai lucra la nu știu ce contabilitate. Dar asta era de-glumă, alta era de ne-glumă - îi mai zisese: «Te-ai uitat în oglindă, să vezi ce babă te-ai făcut?» De-aceea Vanda: «Spune-mi, te rog, spune-mi sincer:

arăt chiar atât de... bătrână?»), mă somase. După o comprehensibilă ezitare, în stația de tramvai pustie și inutilă, făcusem ca Samariteanul: o condusesem la mine, după ce-i atrăsesem atenția că am un singur, nu dor, ci pat (ea nu percepușe subtilitatea, nici nu va fi auzit ce spun, continua să mă mulgă de nu-uri în legătură cu băbenitudinea ei, bătrândică), iar sus, la Sterescu, împărțisem frățește mâncarea, țigările și, neavînd cum să-l facem bucăți (patul), l-am împărțășit și pre el - îmi cerea mereu-mereu să-i spun dacă-i babătrână, Da de unde!, negam, consolînd-o cu ce-aveam la-ndemână: mijloaca de bord. Așadar Vanda știa bine că cele două nopți nu se petrecuseră sub semnul... extraconjugalității vreunuia dintre noi, prin urmare, nici a mea... De atunci își găsisese alt logodnic, tot dinamovist, deci tot cam țigan (gustul boeroaicelor arhipelagice pentru carrne și-mai-neagră, dravidienească nu se stinsese nici în a șaptea generație); la facultate, în pauze, fumam dempreună, vorbeam de ale noastre, gospodărești, deci știa că statutul meu neschimbat rămăsese – atunci de ce râde aprobator?, de ce *se* râde Vanda? Fiindcă Vanda a obosit; a, cu adevărat, îmbătrânit.

Poate că ar fi timpul să cresc nițel și eu; să mă, în sfârșit, maturizez: ca să nu mă mir de îmbăbirea altora.

Și totuși: mă mir(ă) zâmbetul Danielei (reținut, nu chiar cu poalele-n cap ca al Andei): fusesem colegi, “înainte de Ungaria” și ea “plecase la oaste”, atunci, în ‘56, însă nu ca mine, *în* pușcărie, ci ca muncitoare *la* fabrica Adesgo. Și ea revenise la suprafață în ‘65, în urma decretului ceaușesc’. Nu fusesem prea apropiați înainte, reîntâlnindu-ne, desigur, ne bucurasem; și ea simțise că ne aflasem, o vreme, în aceeași oală, chiar de nu la același nivel, schimbasem suficiente, pentru ca să știe: nu sânt căsătorit (după cum eu aflasem: ea se căsătorise cu un inginer) – atunci de ce zâmbește și ea, vizibil? Nu, Daniela n-are să ajungă la Cenzură ca Vanda, însă cum ea scrie versuri... Și pentru a publica e necesar să dai din ăsta - bine: din asta, dovada – ce să mai vorbim de un post de redactor pe la o editură, la o revistă: și acel curcuș (culcuș pentru cur) se câștigă cu sudoarea, zi-i pe nume... sudoarea gurii truditore! Bine, rău, ciudat, normal – asta este, nu alta... Lucrurile s-au amestecat, scuturat – acum tind să se așeze – cam așașfel. Râd mai cu seamă colegele (feminin), dar nu gâsculeandrele cărora, în timpuri normale, dacă le arăți un deget, ele ți-l înghit cu totul (de răs, s-a-nțeleș) – ci coaptele; ba chiar răscocoaptele. Partea bărbătească nu, nu prea; cei mai

vârstnici joacă bine indiferența, dar iată că un “puști” se uită rău la arătarea de la catedră, iar altul, aproape un copil o apostrofează pe Vanda: Că de ce râde ea? Că ce-i atât de amuzant, în asta?

Da, domnule. O să fiu obligat să mă revizuiesc - pe ici, pe colea. Prevăd că o să-mi zidăresc o opinie bătrânetică despre tineret(ul din ziua de azi) ; și, fatal: una tineritmică - despre bătrâneleatul cu același titlu. Încolo, ce să fac: tac. Dar nu bine fac: Slavavechească nu se lasă; insistă. Bate din picior, dă cu pumnul în catedră, i s-a-nvechitorizat până și privirea.

– Am vrea și noi să știm cine-i expeditoarea scrisorii roz...
Și, bine-nțeleș, parfumate!

De ce : binențeleș-parfumate ?

Scot binențeleș din buzunar, o adulmec: da, mda, ceva-cumva, parcă-parcă, însă nu înțeleg ce înțelege găinamurată (în slavă) prin scrisoare-parfumată. O vâr la loc. Și tac – cea mai recentă cucerire a omului: ne-vorbirea.

– Te rog să te ridici în picioare când vorbești cu mine!

Poftim, ce ziceam?, zic în sinea mea, dar în sinea ei, ce fac?: desfac fălcile capcanei, îmi bag piciorul între dâșșele – ca un bou:

– Dar nu vorbesc cu dumneavoaștră...

Chicote. Pufnete – așa-mi trebuie. Râșșetele vin de mai încoace, dinspre mijlocul amfiteatrului; râd mai ales băieții – însă nu în direcția mea. Capra de la capredră își pierde gălbejitoreala; se învineteșșeteșșe:

– Ești un... Un... Un insolent!

Băieții râd de-a bineleșș. Fetele-femeile tac; ele, mai-înțeleșșeteșșe.

– Te rog să părășșești i-me-di-at amfiteatrul!, mă șșomează.

Mă ridic în picioare, din bucăți; șșchițez o reverenșșă:

– Cu cea mai mare plăcere, domnișșoară...

– Tovarășșă, domnule!, țșipă Tovarășșaveshșică, corectându-mă, punând la punct, plantând, din două cuvinte, la locul cuvenit, granișșa politică dintre noi.

Cale de întoarcere nu mai există, oricât așș regreta eu nestă-pânirea verbală; a mea, fireșște – ea având voie să verbeshșe ce-i trece prin capgăinaticul ei apendic de slavalinacee, mai ales când dă dovadă de vighșșenșșă în veste-jirea (ofilit eufemism) dușșmanului (clasetic, evident). Îmi adun lucrurile, spunându-mi că lasă, pe lumea cealaltă: e-he-he!; spunându-i (de profundis...):

– Șșcuze, domnișșoară, uitasem că șșunteți tovarășșă...

Am mers cam departe – părerea altora, nu a mea: doar ea are voie să marcheze hotarul, să sape șanțul, să adâncească prăpastia, ba chiar e obligată să o facă (își răspunde ea sieși, seara, la culcare); pe când eu, domnul, am datoria să explic; obligația să dau sama; constrâns să mă rog (ca) să fiu crezut, să implor să mi se accepte dovezile de inexistență a unei eventuale prăpăstii, granițe; în cel mai fericit caz rolul meu: să cerșească “cinstea de onoare”, cum i se zice, de a fi acceptat printre ei, ne-domnii; tolerat între dragi-tovară-și-prêtinii; îngăduit în rândurile lor, ale alcătuitorilor țării-ntregi-în-sărbătoare – într-un cuvânt: de a fi și eu considerat “un om între oameni”, doar și eu îs om, nu?

Bine, nu. Din fericire, Tovarășaiveche nu se agață de această fundamentală scăpare a mea – o ține pe-a ei:

– Nu pleci de-aici, până nu aflăm cu toții cine ți-a trimis scrisoarea parfumată! Și dulce..., adaugă, rotindu-și privirea prin amfiteatru, așteptând aprobarea maselor-largi. Dul-ce!, silabisește, nu foarte mulțumită de cantitatea exteriorizată de încuviințare entuziastă.

‘Tu-ți ma’ mă-ti de nenorocirească; băga-te-aș eu și nu te-aș mai scoate(-te-aș) de nefericitară, de nedestinatară a scrisorilor parfumate (și dulci...); starea ta e într-adevăr neliniștitoare, dacă nu te poți stăpâni, și ai ajuns să te dai în spectacol dinaintea puștimii studenticele. Acum, abia acum înțeleg, Doamne-Dumnezeule, de ce ne-ai dat nouă, Românilor, un singur sfânt și nu ca de-o pildă Bulgarilor vreo sută-și: fiindcă Românul nu s-ar sacrifica, de l-ai sacrifica! Mai știi, dacă aș fi acceptat sugestia amicilor de ambe sensuri de a mă sacrifica, eu; nu mult: puțin-teluț; cam atâtica – n-am fi ajuns cu toții până aici; și aș fi devenit sfântul nr. 2 (după Sisoie) al românitudinii noastre misticale.

Dar Românul din mine se (ră)scoală: să mă sacrific eu? Ba să-i moară lui capra! – nu contează cui, din moment ce nu-s acela eu. La urma urmei, de ce mi se cere mie și asemenea sacrificiu? Ce sânt eu, mă rog frumos? Consolator de serviciu al băbimii filoloage?; armăsar comunal al slavelor ’vechite?; deschizător de pârtie spre suplimente de cote de hârtie întru reeditarea geniilor maramureșene? Ia să mă mai slăbească!

Până una-alta, să văd cum ies de-aici, din asta, fără să-mi las penele...

Pene are ea, ‘Mpenitaveche : cu aripi desfășurate îmi barează calea spre ușă. Sânt mai înalt decât ea și o privesc de sus, dar

observ că, ridicînd brațele, a antrenat și rochia, dezgolind furoul – Doamne, ce tristețe ! Și ea care mă lua la trei rozește, cu scrisoarea! Rozalii par și ochii găinatici cu care-mi caută privirea, dar cine știe de ce nu urcă mai dincolo de rădăcina gâtului; buzele abia i se mișcă, mai mult citesc decât aud ce spune:

– Treci numai peste trupul meu...

Poftim! Asta era, doar asta mai lipsea! Spunînd ceea ce a spus, trăiește spusele. La propriu.

O aud bolborosind, forfotind, fierbînd, îi zăngăne capacul.

Dintr-o dată mă izbește în nări miros de ranced, de ofilit, de răsuflet ; de fără întoarcere. De sfârșit fără să fi început al femeilor ce declină înainte de a fi cunoscut ridicarea-n sulită.

Greată, milă. Milă, greată. Mă deplasez lateral, îmi feresc capul:

– Vă rog dați-mi voie să plec.

– Nu!, șoșotește ea. Numai peste trupul meu...

Mă mut în partea opusă. Trupul (vertical) iar mi se bagă-n suflet.

– Vă rog respectuos, vă implor: permiteți-mi să ies. Altfel...

– Altfel?- de parcă așteptase de cine știe când prilejul. Altfel, spune! Ce, altfel ?- pleoapele-i transparente, străbătute de vinișoare vișinalbăstriei, acoperite de broboane de nu-știu-ce i-au acoperit ochii.

E indecent un ochiu viu, acoperit de pleoapă. E pornografic.

Să i-o spun ? - ce să i-o mai spun și pe asta, mai bine i-o tac.

Altfel, într-adevăr: ce ? Ce voisem să spun, să ameninț? Nu mai știu - dacă voi fi știut. Stranie senzație; umilitoare, poate cea mai înjositoare din câte am încercat; o definitivă stare de încolțire, găbjire, găbuire: nu mă pot apăra, libera măcar “cu sufletul”, ca atunci când, într-un birou de anchetă ești luat la măcinat-tocat de cincii, șapte securiști și tu te gândești, nu neapărat să scapi, ci să se termine odată (de parcă n-ar fi același lucru – ei, uite: nu e).

Și dac-aș avea acum, o oglindă; și dacă m-aș uita acum în oglindă - ce-aș vedea: o falcă de idiot profund, atârîndă; și o pereche de ochi goi, goliți, de oligofrenetic.

– Ieși! Ți-am spus!, mă salvează tot ea.

Nu mi-a mai spus, dar n-am să caut, acum, calul de ce se caută calul; cel de dinți – sau numai de dar?

Când am mai rupt-o la fugă așa ?– la Gherla, cu ani în urmă, după o bătaie cumplită, în Zarcă, mai cu seamă la tălpi – după

care Istrate, adjunctul comandantului deschisese poarta dinspre curtea-ntâia și strigase: «Fugi !» – și fugisem. Alergasem pe rotundurile, pe ascuțișurile pietrelor cu tălpile goale, zdrobite de lovituri, cu mai puțin de jumătate din unghii rămase după (și) “peste”. Zburasem ca vântul, ceva mai iute decât gândul.

De astă dată am mai puțin noroc decât la Gherla : sânt ajuns din urmă.

– Crezi că scapi atât de ieftin? Unde locuiești? Adresa!

Adresa? Adresa mea, da, desigur. Unde locu’... Ia stai! Aici nu-i Gherla, acum nu-i atunci – inspir adânc, expir, zic:

– Doriți să-mi faceți o vizită? Cu sau fără materialul clientului? – locuiesc la anticarul Sterescu, îl cunoașteți, ca orice universitar ce se respectă, însă vă atrag atenția că...

Voisem să continuu, spunînd că, dacă are de gând să mă viziteze, din întâmplare, din aceeași întâmplare eu n-am să fiu acasă, să mă caute-n altă parte... Dar ea mă întrerupe:

– La Sterescu? La nea Radu?

Am dinainte o altă ființă. Până să mă pătrund de schimbarea-i, se răsucește; pornește îndărăt, pe coridor; spre ușa amfiteatrului.

Da. Mda. Îmhî. Privită de departe, dinspre mai încoace... Nici o legătură cu partea dinspre stradă, cea pe care i-o știm de la cursuri, în fine, fața. Frumoasă i-i fața dosului, ar spune un poet slobod la vers...

Nu se poate, nu-i aceeași, nu e Slavaidecurei, nu-i a Slavacii mersul iepeș, cracele țâfne, poponeții cureși – ai altei creaturi...

Rămân descumpănit în capul scărilor: ora zece și un sfert, unde Dumnezeuul meu să mă duc? La două am alt curs: să mă întorc acasă? Ca să mă re-întorc? Plictisitor, dar n-am încotro. Să rămân la bibliotecă? Nu! Mai bine o șterg acasă și rămân acolo, la adăpost (de codru verde) ziua toată.

Îmi aduc aminte de scrisoare abia când cobor din tramvai, la Filantropiei. Ninge-plouă, n-o pot citi. Lasă, acasă.

Acasă: într-adevăr e cam-foarte rozovă. Cât despre partea ei cea parfumegetică... Nu-i chiar atât de miroznoasă pe cât e de rozică, dar orișicâtuși:

Maică dragă
Sîmbătă a . c . împlinesc și eu niște anișori. În
consecință, te aștept cu mare plăcere sîmbătă a.c.
începînd de pe la ora 19 fix.
Va fi intim în familie.
Te rog f.f.f. mult să iei parte
Cu drag,
Bonifacia

Mă așez pe marginea patului cu scrisoarea în mână : să rîd?
 Să plîng?

Să existe vreo legătură (nemijlocită !) între cererea lui Alec, cea cu serviciul și invitația maicii-dragi? Nu se poate, în Dumnezeu nu cred chiar totdeauna și nu prea tare: Alec n-o cunoaște pe Bonifacia, aseară nici numele nu i-l știa...

Atunci? Întâmplare? Să admitem. Însă tot-întâmplător-din-întâmplare nu cunosc adresa colegei maici, iar scrisoarea nu-mi indică unde anume “va fi intim familie”.

Atunci? Atunci!

Azi e joi. Măine, vineri: rămân acasă. La fel poimăne, sâmbătă; n-o să am ocaziunea să mă... Cum scrie, cum scrie – în scrierisoare?

A, da: să iau parte. Cu mult drag. Nu cu mult, dar în familie.

5

– Dacă-i Alec la telefon, spune-i că nu-s acasă!, strig pe gura scării de la mine, din pod.

– Nu-i telefon! Vizit’!!

Sînt gata să răspund anticarului că, în afară de Alec (și de Lila) nimeni nu știe că locuiesc aici...

Cum, nimeni? Dar Slavaderetro (, Slavans)? A, nu: chiar dacă știe, nu se coboară ea, ditamai conferențiarul (și încă de Slavește!) până la podul mansardic al unui studentaș ca alde mine (bandit dușmănos pe deasupra).

Deci nu-i Slavățieslaveche – atunci? De ce a accentuat Sterescu pe al doilea *i*, când și el rostește ca toată lumea cîtdecîtică românească: vizită? Ce-o fi vrut să-mi transmită – în mod subversivo-dușmănetic?; ba chiar și clandestinos, cum ne

tottimpul bănuiesc Secii-de-piatră?

Prost mai sânt! Dar ce spune, cu adevărat, vizit', indiferent de locul accentului, între doi foști și eterni pușcăriași, decât: «Alarm'-alarm'-alarm'»?

Vizită – îmi simt inima oprită pentru câteva clipe lungi; și repornind, furioasă-sperioasă, dînd din picioare, lovindu-mă-n burtă pe dinăuntru, dureros: *vizită!* Chiar dacă vizita e doar pentru anticar și pentru ale sale “fițuici dușmănoase”, cum le zic bestiile-analfabestiile chiar și enciclopediilor în ‘șpe volume, rezervînd denumirea de “carte” (ba chiar operă!) acelor produse justliniste comise ba de Marx, ba de Lenin, compuneri de Șolohov cel Nedezîntelenit al lor, ba chiar poezii de-ale Mihaipizdiucului, căcat-de-lîngă-drum-și-fără-gard; pentru “interzisele” (căci, nu-i așa, dragi tovarăși, ele conțin otravă foarte veninoasă: opiu contra ‘poarelor!); or să se-aștearnă iar pe percheziții, au să are/grăpeze/ întoarcă-din-furcă întreaga casă, deci și odăița mea, cum au mai făcut de două ori într-un an, atât că atunci nu găsiseră nimic la mine; fiindcă atunci – la mine – încă n-aveau ce găsi, găsitelnița mamèlelor lor de mamelmuci securezi!

«Fii cuminte, proasto», îi spun în șoaptă, ca la fiecare-alarm', de peste zece ani (de când am plecat la oaste și, chiar de-am ajuns la suprafața pământului rotundoid, tot n-am izbutit să mă-ntorc de-adevăratelea). «Fii cuminte, altfel ne-necăm amândoi – vrei tu să ne-necăm?», o inutil întreb – cum să vrea? «Nu vrei, știam eu – atunci ajută-mă să te-ajut, susține-mă de subțiori, ca să te port în brațe, du-mă de mână, ca să te conduc prin lume». Mi s-au înmuiat, piftiat picioarele, genunchii s-au marmeladizat, mi-au fost înlocuiți cu, parcă, bucle, privirea mi s-a-ngrășat, s-a-nchegat... O mîngâi pe dînsa printr-însa, mi-a mai rămas nealarmată ne-vizitată o mână și cămașa – dintr-o dată umedă. Și limba mi-a rămas, drept care: «Nu-i nimic, las' că; las' că scăpăm noi și de astă dată – și ne-om lua. Nu ne-necăm noi chiar așa: din senin, de floarea mărului, de apa sâmbetei – las' că! Și-o s-avem o mulțime de copii și trăim și-n ziua de azi, dacă...»

Mă întorc în odaie, respir adânc, desfac brațele în laturi, cât mă îngăduie pereții – un metru optzeci. E mai bine-așa:

– Unu!, rostesc tare și, din patru mișcări bine bătătorite de exerciții, adun filele de hârtie de pe scaun, le introduc într-un plic mare de hârtie cerată, vâr plicul într-o sacoșă din plastic gros (unde se află și alte plicuri, pline), sacoșa o bag într-o plasă de

sfoară;

– Doi! - și, din alte patru mișcări scot din servietă un caiet de notițe, îl așez, deschis, pe taburet, apoi deschid și depun pe pat un curs de ceva – oricum, litografiat;

– Trei! – ies din odaie, cobor primul fragment de scară, deschid ferestruica spre calcanul casei vecine și, întinzînd mult mîna dreaptă spre stînga, agăț plasa cu sacoșă în cârligul de mine montat orbește, într-un loc pe care acum nu-l văd, dincolo de burlan și la adăpostul unui cozoroc de tablă tot de mine fixat;

– Patru! – închid fereastra, șterg praful de pe pervaz, ca să nu se observe urme, apoi îmi șterg mîinile, pieptul, pînțele și din nou mîinile ;

– Cinci...– acum șoptesc, acum sînt gata să cobor, acum sînt foarte-foarte pregătît să mă mir (cu măsură, fără exagerări, doar sînt un “vechi”), să fiu ușor nedumerit de... *vizită*...

În timp ce cobor al doilea fragment al scării înguste de ciment dintre fereastra-cu-sacoșă și primul etaj, îmi fac cruci mărunte, cât mai multe, cât mai rapide și cu mîna și cu limba-n – și mă rog fierbinte:

«Doamne-Dumnezeule, fă să nu mi le găsească, fă să nu mi le ia, Doamne-Dumnezeule...»

Ajuns în capul scării de lemn ce coboară în hol pînă în dreptul ușii de intrare, mă opresc. Ascult – fiindcă de văzut nu se vede nimeni și nimic: nici în hol, nici afară (pot vedea peronul și o parte din curte prin ferestruica din stînga mea). Deschid larg gura; împing, retrag maxilarul inferior, ca să-l dezmoțesc, să-mi destup urechile: nu, nici un zgomot, nici un semn de vizit’. A, da, parcă ceva-ceva, acum deslușesc glasul anticarului, însă din căte-mi dau seama, nici el nu are “glas de vizit’”, ci recomandă cuiva, ca în timp de pace, o ediție anume...

Îmi propun să nu mă culc pe urechea primei impresii; să mă păstrez proaspăt pentru mirare (măsurată ; mai-cu-modestia, vorba Grecului de serviciu) – în caz că, totuși...

Cobor scara, mă apropii de ușa întredeschisă a mării odăi de la parter, unde Sterescu oficiază primind clienții-de-toată-ziua (pe cei de-duminică și pe prieteni îi invită sus, la primul etaj).

Aud un glas cunoscut, inconfundabil:

– Le iau pe toate trei, maică, că-i legate bine ș’ frumos ș’ cre’ că tre’ să ni le ceară și pe la universală...

Ia te uită : nu mai zice: literatură-nternațională!, Bonifacia!, care... Ce bine-face ea pe-aici? Ea să fie “vizit’”?

– Dar se poate, duduie?, aud glasul lui Sterescu. Divinul Dante să nu vi-l ceară? Vi-l cere, vi-l cere! – nu-l văd, îl aud, îi simt zâmbetul.

– De-aia ziceam și eu – da să le-nvelești bine, că ninge de prăpădește și-n casă arde focu, vorba lu’ Bolintineanu și se pătează, de nu mai iese cu nimica-nimicuța...

– Dar se poate, duduie?, îl aud, după o pauză (de înțelegerre...) pe Sterescu. Dar se face, duduie, le-nvelesc bine-bine, duduie, să nu se păteze. Carevasăzică asta face... Trei ori trei face nouă – numai legătura : ce splendoare, ce aur curat, douășpatru de carate, cât face – priviți! Priviți, duduie...

– Nu mă-nvăța matale pe mine că ce să fac, las’ că privesc acas’, acu ia d-aciia, că face... Dacă face, face! Ia zece, că face...

Aștept în hol până încetează zgomotul uscat al bancnotelor: zece, a dat lovitura nea Radu, o mie de lei dintr-un foc, săptălu-na asta poate să doarmă pe amândouă urechile. Foarte bine! Sterescu-i un haiduc: jupoaie pe bogați (nu vorbesc de neoaristocrația analfabetă cumpărătoare de metri pătrați de cotoare, zic de neotovarășii “de litere”, precum Brad, Dodu-Bălan..., cu-mpu-țiosul de bălan dopos i s-a-nfundat acum vreo șase-șapte ani : după ce i-a cumpărat-cinstit tot ce avea de Goga, l-a turnat cinstit, la ei, la CéCé, că răspândește literatură fascistă – litaratolomacul Dod’! – și l-a re-băgat în închisoare); și dă, la prețuri mici, săracilor, unora chiar dăruiește, desigur, nu din cele rare, legate...

– A, ce surpriză !, cânt eu din gesturi largi aria surprizei, apoi sărut îndelung, ceremonios, mâna băgată până-n cot în sufletu-mi (dealtfel, pentru întâia oară când i-o ating astfel – în toate există o primă-oară, nu?). Pentru cărți ai venit? – acum joc rolul băiatului de prăvălie: Ce zici de comorile din peștera lui AliBabescu zis și Sterescu? – și arăt circular.

– Păi mie-mi spui? – Bonifacia îmi păstrează mâna în mâna-i (sânt convins: de nu i-o pupam eu pe-a ei, mi-o lăsa ea pe-a mea – dar așa...). Păi n-am văzut eu la unchiulețu că ce bibliotecă i-a tras nea Radu? Mai ceva c-aici, c-aici nu-i ordine și pare mai multe – păi cred c-o fi avînd peste suta dă metri dă perete, plinioichi, numa’ cotor și legătură de preț, cu auăr!, ca pe mână !...., arată, apoi numai mie: Ba pentru tine-am venit, maică... – mă bate cu palma liberă peste dosul mâinii rămasă în mâna ei. Da cum dânsu-a fost amabil de m-a invitat nițal aciia... Ș’ când am văzut eu ce și cum... Ș’ când am aflat că dânsu-i nea Radu ăl de

face cărți, de vorbește mereu unchiulețu, zice că ce păcat de el, că-i reacționar ș' când a zis că poa' s-aleg orice, că dânsu cedează – cedezi și Balzacu-ăsta, tovarășu Radu?

– Regret din inimă, duduie, dar e deja... cedat. Dacă doriți putem încerca să procurăm altul – în câte volume să fie? Vă consiliesc cea mai bună ediție: în treizeci de volume...

– ...treizeci să fie!, adjudecă Bonifacia.

– ...am ochit-o la cineva care, dacă oferta e interesantă... Ar ezita el, dar până la urmă ar consimți.

– Păi să nu mai ezite și să consimță! Când mi-l dai, gata-procurat?

– O săptămână, două – să fie tot în marochin, ca Dante?

– Păi tot, de să se-asorteze, nu? Că ni-l cere la-nternațională!

Iar i-a scăpat 'ternaționala – dar anticarul nu se mai miră de nimic, de multă vreme (câte altele va fi auzit el prin casele unde "face cărți", cum zice găscanacia de Bonifacia...).

– Bine, se face, o să facem tot necesarul, duduie...

– Cedezi și Julvernu-ăsta, domnu'? – abia acum o descopăr pe Fata-popii, trăgându-și nasul după o stivă de cărți. Fă-te că-l procuri și pentru mine, dragă... – acum i se adresează Bonifaciei.

– Ce să faci tu cu el, măicuță? S' ți-l pui în păr? Păi tu nu știi franțozește, maică scumpă!

– E-te, na, că știi tu...

Sterescu îmi face cu ochiul, că adică să nu iau în seamă ce aud și văd. Cele două continuă să se întrecotcodăcească. Pe mine nu mă amuză: o fi semn de îmbătrânire fulgerătoare. Bonifacia a anunțat că pentru mine a venit; la mine – de ce?

– De unde știai că locuiesc aici?, o întreb, făcînd pe indiferentul.

– Dă la birou' dă-nformații!, chicotește ea, apoi: Avem și noi 'formațiile noastre – tu!, i se adresează Georgeascăi. Mai uită-te pân ele, că n-o s' te doaie capu, poate mai găsești ceva dă cedat, auzi tu? Că eu am ceva dă convorbit cu el – mă arată din bărbie.

– Cu el!, face, otrăvită, Fatapopii. Dacă află tac-tu cu cin' te convorbești, 'n loc să fii la facultate la oara asta, ce să mai zic de unchi-to!

– Cum să afle, dacă tu-ți ții gura? Ș' ce să afle, deșteapto?

– Că te ții cu pușcăriași politici, deșteapto!

– Ș' ce dacă-i politici, deșteapto? Ce, ai mieii nu face politică? Justă și-nțeleaptă? Ai?

– Ce mă-ntrebi pe mine, eu nu știu, nu mă bag în politică...

– Cum, adică, se ține cu...?, mă trezesc eu în lapte.

Sterescu își drege glasul, apoi:

– Stimată domnișoară și eu sânt, cum bine ați spus, pușcăriaș politic – în care caz...

– Ce caz, nene!, îl repede Georgeasca. M-ai văzut pe mine că mă țin cu ‘mneata?

– A, nu! Nu!, se apără, comic, anticarul.

– Atunci taci și-noată, domnu’!, i-o zice Georgeasca.

Ca să vezi cine ne-nchide nouă gura; cine ne-noată – că, de tăcut, am învățat să ne tăcem și singuri: mult mai eficace.

– Ce-a vrut prietena ta să...? Cu ținutul?, o întreb pe Bonifacia.

– Vorbește, să nu-i adoarmă glandili - hai la tine, c-avem treabă.

– Mai bine rămânem aici, zic. Cine știe ce-o să creadă...

– Îmi pasă mie de ce crede, ce zice Georgeta – tu! Nu te miști d-aciia, s-a-nțeles, domnule? Nea Radule, contez pe mata: o legi, o-nchizi, îi faci cinci copii, da’ să nu-mi miște d-aciia!

– Eu, duduie... Eu mă ocup de cărți, nu de...

– Ocupă-te de ce vrei, da’ să nu-mi plece! Că fac urâ’ dă tot!

– Lasă, dragă, că nu plec – numai să nu te uiți pe-acolo, că ne-apucă Crăciunul... – Georgeasca e resemnată.

– Așa, maică – pe unde?, mă întreabă, dar nu așteaptă răspuns, iese în hol, se îndreaptă spre scară...

– Unde vrei s-ajungi?

– Cum, unde? La tine! - Bonifacia, continuând urcușul.

– De unde știi că la mine e-n sus, pe scară? Ce să facem la mine?

– Ne convorbim nițel, doar ți-am zis...

Convor’...– ce? La urma urmei, de ce n-am con’, de ce nu ne-am con’ și ceva mai mult decât nițel...? Tot n-o pot împiedeca să-mi intre în odaie, așa că iau pe unu și țin aproape.

Întâia oară când îi văd picioarele până suuus, la rădăcină; dinspre grădină (cea din vale de rovină); de către rădăcina pomului (Raiului); ea locomotiva, eu tenderul. Vederea de sub pod mă amețește, îmi vine să-ntind mâna, să mi-o sprijin de balustradă – ca să nu cad, nu de alta.

Miroase bine. Nu: bine, ci amiroase ‘mirositor. A curat și-a sănătos și-a – de mirare, dar nici o ață de țoață; nici o ‘oapă de țoapă, deși, de și-ar turna-n cap un întreg flacon de Chanel, nu s-ar face mai... Mai-cum să zic ?

Și nu mai zic: tac și-not, după sfatul Georgeascăi, la curuduru' Binefaciei. Din păcate Porunca Primă a studentului fost deținut (pușcăriaș) politic trebuie respectată; cu ghearii și cu dințile, ca Ungurul cu daravela-i realist socialismusă-i; cu pieptu-i d-aramă, ca Românu' – și tot ca el, cu fuga în păduri, sănătoasă. O, Doamne, pentru de ce vrei Tu ca eu să îmbrățșez cariera de mucenic? N-ai găsit pe altul, mai apt întru abținție relațională cu sexul gingașiu?

Sus pe palier se oprește. Mă izbesc frumos, dulce, parfumos de ea – am impresia că ne place amândorura “accidentul”.

Îmi cer scuze dar evit s-o ating cu mâinile; trec pe lângă ea, deschid ușa odăii mele, mă dau la o parte, o invit să intre.

Colega de an, de grupă, de bancă se răsuțește, se miră. Foarte:

– Ș' d-aciia? Că nu văz altă ușe...

– Altă ușă?, o corectez din inerție. Una-mi ajunge, și-așa ocupă mult loc...

– Ce ocupă? Ce,-ți ajunge? Păi ce, n-ai ș' tu o cameră la casa omului, maică?

– Asta-i!, zic din prag, arătând circular din cap. Ajunge...

Ei bine, nu prea (ajunge): Bonifacia, chiar în picioare rămânând, mi-o ocupă aproape întreagă, mi-o, așa-zicând: umple. Desigur, numai și numai din pricina blăni pufoase, spumoase, frișcoase...

– ‘Răcuțu dă tine, măi maică..., o aud alături, cald, moale și zău că-mi dau lacrimile de mila mea stoarsă de mâinile ei bune. S' n-ai și tu o cameră ca lumea pă lumea asta – cum faci cu ușea? O leși tot mereu așa, dășchisă?

– Când sânt singur, da. Ca să iasă fumul de tutun.

– Zău, domnule? Da când nu ești? Singur-singurică? Cum faci? De s-o-nchiz' dă to' ?

– Când am un vizitator îl rog să urce pe pat. Intru eu, urc și eu, închid...

– Asta da, metodă!, chicotește ea. Pe motiv că nu se-nchide poa' să pretinzi orișice... Ș' dacă vizitatoru-i ‘tatoare? Ș' are-o blană d-asta, dân popor, dè! Care-i procedeu dă-l aplici?

Trebuie-trebuie să rămân cât mai mult, cât mai adânc pe de lături. Trebuie să arăt (nu: să fiu !) cât mai prostănac; nu foarte prea-prea, dar nici prea foarte-foarte...

– Procedeu? O rog să coboare de pe pat... Așa... O rog să se dezbrace și, cu voia ei, duc blana pe palier, acolo o atâr

într-un cui solid: cuiele din uşă nu rezistă decât la cămăşi, eventual şi la un fular...

– ...eventual ş' la neşte chiloţi dă mătase...

– ...în nici un caz la o blană ca asta... Aşa... După aceea o întreb dacă doreşte... Doriţi, vă rog, cafea?

– Cum de nu, mersi d-invitaţie, maică, nu te ştiam galanton cu partea a' femeiască... Da ce faci tu-acolò, su' mescioara cu radiu' ? Coom? 'Ăracu' dă tine, dă n-ai măcar d-o chicinetă ! S' te bagi tu su' radiu' la vârsta ta-naintată, de să-ţi faci cafeluţa p-on reşò amărât?

– E foarte bun reşoul, ai să vezi ce cafea bună face, el de capul lui, încerc eu să încălzesc galeria. Pân-atunci aş putea afla cărui fapt îi datorez onoa'...?

– Cum de nu! – pân-atunci ai putea să iei d-acilea punguliţa asta dă cafeluţa...

– Punguliţă?, mă mir. Cât are: două kile ? Mulţumesc.

– S' crej' mare. Când o termini, dai semnal dă detreţe, cum zice Franţuzu... Acu să-ţi spui de ce-am venit la tine, că tu nu vii la noi...

– Cum, nu vin?, protestez eu. De unde ştii?

– Ştiu: nu vii – păi cu ce să vii?

– Cu... Cu tramvaiul, cu... Depinde.

– Vaaai, că proz' mai ej', maică scumpă...

Clipa m-a apucat şezînd pe podea turceşte, în dreptul reşoului de sub masă şi împărţind cafeaua din pungă în două borcane. Jumătate din conţinut a rămas, totuşi, în pungă – ce fac: i-o restitui? Înţeleg că-mi pierd controlul, era să fac una nemaifăcută, să-i dau înapoi jumătate din cafea – şi ce cafea... Da, parc-aş fi ameţit. Probabil emoţiile cu vizit', astea ar doborî o întreagă cireadă de bivoli, dar pe mine, biet juncan răzleţ şi costeliv... Şi ia să se-nceteze acolo, în fundul clasei, cu plângerea pe propriul umăr! Nu, serios: două valuri de ameţală într-un singur sfert de oră devine suspect. Sau doar una, prima vizit' – şi pentru că adineauri mi-a zis că-s prost... - cu mai degrabă, decât cu din contra... Cu asta, cu... Cu nimic, dă-mă dracului, de fraier! Nu-i vorba de cuvinte, de sonuri, de fulgerări, ci de...De...

– Auzi la el, 'ce că cu tramvaiu'...

Mda, într-o oarecare măsură şi cuvintele şi sunetele – cum altfel?, dar numai în actul doi. În primul: odoarea. Nu mi-e necunoscută: la facultate, de fiecare dată când ne aflăm alături, mă şterge ca o palmă, ca o mângâiere, ca un bici-lasso, chemare-

alungare – mirosul de ea; olmul ei: Bonifacia, ghem de amiroase. Abia acum o descopăr: la facultate, presimțindu-l, simțind-o pe ea că-mi vine, opream, interziceam înaintarea încoace, dincoace de anumele prag – mai degrabă social decât politic: eu nu aveam voie; mie nu-mi era permis(ă) așa ceva – și era ca și cum nici n-aș fi fost vreodată pe pământ. Acum însă. Acum. Acum-acum-acum. Nu mai funcționează acele pleoape la nări, instinctul de conservare mi se va fi consumat cu alarmalarmalar’, cei opt sau doar șapte metri cubi de aer ai odăii mele sunt suprasturați, și-au schimbat structura, acum chiar că aș putea tăia o felie de harbuz și să mănânc hulpav aerul cu tot cu sânge și cu miroznela știute, dar încă negustate, pragul acela va fi deja trecut și ce mă fac dacă, bine-bine, mă gândesc eu după la ce fac cu ea acuma – și dacă nu e ceea ce-mi place mie să adulmec, ci doar mirozna de cafea proaspăt râșnită, când cafeaua-i de bună calitate, Armeanul autentic o râșnește, macină, o armeneste el, nu doar cu mașina de armenit lumea – așa adie; așa-ți face: te ia de mână și te duce-n fața porții ei și zici și tu fără jenă, și ce dac-au mai zis și alții, atâția, înainte, că printre nouri s-a fost deschis o poartă – uite-o palpitândă, mustindă, adiindă și nu poți zice că ea întregă ar fi fost întoarsă pe dos și scuturată în vânt, fiindcă nu-i o haină cu care cel mult te îmbraci : e peștera în care te adăposteșteri, în care scop muntele întreg îți trimite în întâmpinare, întru salvare, caverna însăși, o văd limpede, nu-i nevoie s-o privesc, dacă aș primi-o cu ochii-ochi, mi s-ar părea monstruos mersul, demersul, mai bine așa: ochiul înăuntric primește numai rezultatul ; nimic mai normal decât normalul. Și mai sublim.

Abia acum o descopăr: nu e, cum o doream, de jur-împrejurul meu, ci îndărăt, pe marginea patului. O știu. Cu spatele cel care nu mă înșală: așezată pe pat, dar în celălalt capăt al lui, în fața ușii. În ciuda perdelei de cafea abia râșnită, poarta ei m-a încercuit, potcoavă odoră – nu: odoriferantă. Efectele mi s-au adunat în adânc, undeva spre ceafă. Acolo va fi sediul șovăielilor-amețelilor-împotcovelilor – erori-erori, cu toatele; și dulci. Izbutesc să emit câteva sunete, nu sânt în stare de cuvinte, altele decât cele ce mi-au trecut pragul și mă lucrează prin.

– ...‘ce că ‘ine cu tram’... – o aud și aud: Păi, că-n primu’ rând e ziua ta, nu-a mea, de-mplinești nește anișori, măiculiță, de Doioctom’..., o aud, aud. Și, auzind-o, n-o mai simt în nări:

Într-adevăr, azi e, vorba Ardeleanului: cam 2 octombrie...; vorba dâșii, tovarășa mea, deocamdată numai de cameră : împli-

nesc nește...

Mă răsucesc: sânt gata să mă izbesc cu obrazul în genunchii ei (mai îndeaproapiți decât credeam): bolfoși, promontorici, stâncoși, monștruoși – văzuți de prea aproape și de prea jos; acolo, suuus, pe o poliță neagră (or fi nourii – dar nu cei cu poartă): capul; ceva rotund, micit de perspectivă, desigur cu, în loc de obraz, gușa. Atotdominantă.

Oftez ușurat și pe loc mă veselesc: e bine-așa – cum de mă lăsasem pătruns, întirbușonat, învăluit, îmbobinocat de-o grăsană gușoasă fortătoare de purtă?; de-o toantă vărsată-n drum ca Bonifacia? Iată, acum se explică de ce, la facultate, mirozna ei nu-și făcea drum; vreau să zic: efect. Fiindcă, simultan, o și vedeam; o și auzeam. Am văzut-o. O aud, în continuare:

– Auzi la el: cu tramvaiu’ ! Păi eu mă gândeam la țoale, sărăcuțu dă tine că, la vârsta ta...

Cu aproape recunoștință o pun la punct – de-i merg fulgii:

– Încetează cu sărăcuțu! Încetează cu țoa’...

– Păi că ce-ai înțeles din viață pân-la vârsta de față, d-o ai? Se vede după ochi, maică dragă ș’ după gură... Cum să vii în familie, când nu prea ai ce pune pã tine, măcar dă ziua ta, măi dragă... Ș’ d-aia...

– Ce, de-aia?!, o întreb, cu jubilație: când vorbește nu-i mai amiroazne.

– D-aia, că eu nu m-am gândit, proasta dă mine, când te-am invitat, că zice Georgeta: «Nu-ți vine ăla, tu, doar știi cum e sărăntocii: fală goală, traistă ușoară, e prea scorțos, păi cum să-ți vie-n familie la tine, oameni așezați, serioși, cu pantofii ăia de te miri că nu-i iese degetele pân ei; cu pantalonii de-și ține mereu picioarele strânse ca o fată-mare, de să nu i se vază ce roși i-s ‘tre picioa’...»

– Ia ascultă,cucoană!, m-am ridicat dintr-un salt. Ai venit să-mi faci inventarul țoalelor? Să-mi numeri găurile din ciorapi? Să verifici, de ziua mea, dacă nădragii mi-s roși între picioare?-furia-mi face bine.

– Nu, maică, se apără Bonifacia. Nu d-asta, da’ dat fiind faptu’ că tot am: chiar ți-s roș’ ‘tre picioa’, băi măicuță?

– Ceee? – de astă dată sânt sincer indignat.

– Ce, ne-ce, ia fă-te mai acanà...

Mă prinde cu o mână de centură și mă trage spre ea, îmi vâă mâna cealaltă (să spun : introduce) între picioare, dă să aplece capul...

Scot un strigăt (țipăt) și fac un salt îndărăt: mă lovesc cu spatele de ușă. Mă aud chițând; ca o, vorba Georgeascăi, fată-mare; dac-aș putea să mă văd, ar fi și mai rău : cum voi fi arătând din punctul de vedere al Bonifaciei așa, rezemat de ușă, cu picioarele în X, cu amândouă mâinile acoperind...

– Ce-ai, dragă?, se miră ea. Că nu ți-o mănânc...

– Cafeauaaa !!, răcnesc, liberat.

Totul intră într-o oareșcătușă ordine: Bonifacia bea cafea din paharul de sticlă groasă; eu dintr-o ventuză, tot de sticlă, se-nțelege: acest recipient, chiar de stă modest cu stabilitatea (dar cine stă altfel?), se ține bine în mână; în pumn - unde mai pui că-i și cald(ă)... Bonifacia soarbe sonor – și macină:

– ... ‘răcuțu dă tine, că nici cești dă cafea n-ai! Ș’ când ți-e dă scris, un’e scrii tu, maică? Pă scaon? Păi un’e alt, că nici birò n-ai, mai rău ca Eminescu-al nostru, ăla avea măcar masa-aia-a lui, dă brad. Dă scrumbieră, ce să mai zicem... Ș’ când scrii, cu ce scrii tu, dragu-măicuții : tot cu stilouașu-ăsta, coreieanu’, d-un pol legăturica dă zece? – sărăcuțu’ dă tine...

– Ce-ar fi dacă nu m-ai mai sărăci?, o întrerup. Și ce-ar fi dacă mi-ai comunica, totuși, motivul pentru care ai...?

– Ce te grăbești, că eu poa’ să stau cât vreau – păi, ce?

– Logică perfectă!, fac, râzînd.

– Păi, nu?, râde numai rotunduri, mă apucă de mână, mă silește să mă așez alături de ea, pe pat. Păi, uite ce propunere cinstită-ți propui eu ție, bă măicuță... – e atâta de gol și de amirosnic brațul trecut pe după gâtul meu... Că ce-ar fi s’ mă meditez’ ?

– Că ce-ar fi să te...? Să te, ce?

– S’ mi-o ce-ai ‘uzit: dai ș’ tu nește meditații. Ceva ore, na!

– Să-ți dau... Ore – de ce?

– Ia nu te mai râde, măi tovarășu, c-așa-i! Mie-mi spui cât face ora, plătesc cinstit-turcește, ce zici? Io zic că face-on sutar.

– Sutar? Adică o sută? Întreagă, suta?

– Comic mai eș’, măicuță dragă... ‘Treagă!

– Și de ce, suta? De lei?

– De lei, pe oră, doar românește vorbim!

O sută de lei pe oră - ce fel de oră?, a, da : pomenea de meditații, vrea s-o, la ceva, ce-o fi. N-am înțeles bine: pe-o singură oră, o sută? Întreagă? Dar bătrânii mei, la sfârșitul carierei de învățători primesc șapte sute de lei mari și lați *pe lună* – îi dau toantei ce “oră” vrea, câte dorește, câte poștește, chiar și de descheiat la prohabă! Cu cât eram plătit, acum doi ani la Uzina

Rulmentul din Braşov, la secţia forjă, în trei schimburi? Cu cinci sute (pe lună).

– Regret, nu pot primi..., mă trezesc spunînd. N-am timp.

– M-am gândit că n-ai şi d-aia am ajuns la concluzia dă să mi le dai în ferestre – fii atent, c-o luăm dă luni: luna n-avem nici una, da-avem marţea ş’ vinerea, ‘tre zece şi douăşpe! Asta face o mie-şase, o mie-şapte s’te pă lună – şi fii atent, numa cu ferestrele de la facultate, alea legalele, da dacă mai facem şi pe de lături ceva suplimentare, să zicem aciaa, la tine, la nea Radu. ‘Să fie cam greu cu uşa, o ții-nchisă ş’ fumăm ‘mândoi, da rezolvăm noi problema, zic c-ajungem pe puțin la doo mii pă lună.

– Două mii – pe lună? Pentru ce, femeia lui Dumnezeu?

– Pentru ore, omu lu’ Dumnezeu! Doar româneşte vorbim!

– Tot româneşte vorbim şi eu când te-ntreb: ce fel de ore? La ce materie? Dacă crezi că, singură nu merge cum ai dori, învăţăm împreună, cu toate că timpul meu...

– D-asta şi ziceam că taimizmani. Şi, dacă tot ți-l, să te-alegi cu ceva, măicuţă, că uite : nici ceşti dă cafea n-ai, sărăcuţul dă tine... Să bei cafeaoa dâן prezervativ, măi dragă? La vârsta ta ?

– Din ce? Cui îi spui tu...? Dar nu e... prezervativ – măi dragă! Prezervativ, din sticlă ?

– Păi da ce e?

– Ventuză... - şi fii bună: lasă vârsta mea, încetează cu sărăcuţu’ – pentru care examen vrei să-nvăţăm?

– Examen? Dă-le-n pizdilici dă examene, n-o să-mi petrec tinereţele cu chestii de-i bune numa pentru... Pentru alţii...

– Îmhî, alţii... Atunci la ce să te meditez, dacă nu pentru... alţii? Ce să facem în acele ore de...– noi doi!, adaug, spiritual-foc, după o pauză mult-grăitoare (s-o cred eu - o şi cred).

Bonifacia depune paharul gol pe taburet, se răsuceşte, larg, domol spre mine, îmi cuprinde capul între palme:

– Da nu-mi faci fiţe! Iei banii tovarăşe, că ne supărăm!

– Bine, bine..., zic, ameţit.

– Bine să fie – iei! Că face!

– Ce face? De unde ştii că eu pot avea ceva care face? În fine, de unde scoţi asta...?, că face...?

Nu mai pot continua.

Nu mai ştiu ce am început să.

Mirosul de ea, material, pipăibil, gustabil.

Întâi m-a atins; ca o aripă. M-a pătruns ca o ceva care, în principiu nu mă poate, pe mine: eu pe altele, pe-a ei, pătrunde; în

cele din urmă a început să mă tencuiască pe dinafară cu el; cu ea, mirositoare. Ca să nu simt căldura soarelui, nici odorul de ea și să nu transpir, să dau de știre părintelui meu că zac în timniță de mă mănâncă liutul și păduchie. Și îmbătrânesc. Și am făcut o barbă până-n brâu.

Feciorul vostru Cocrișal di la Or'ei și sântu nomai co cămeșă.

6

Abia acum o descopăr.

La urma urmei, ducă-se dezînvârtindu-se Porunca Primă, respecte-o alții, mie mi s-a aplecat de-atâta sfințenie liber-constrânsă. Închid ochii, întind gâtul: nimeresc cu buzele în bărbia ei; caut, urc, ajung până la buze...

– Ei, ho!, mă oprește ea. A, păi nu, tovarășe!, nu, dom' meditator! – se ridică în picioare, își potrivește hainele deloc deranjate. A, păi nu!

Mă ridic și eu, umilit, cu gura uscată, amar, simțind că mi-au luat foc obrazii. 'Tu-i mama ei de-de-de, și-acum ce fac: o 'storn, ori n-o răsturnez, la dungă și la minută, cum se cere tratarisită una ca ea? Și dac-o (după ce mie mi-e fric' – să n-o stric'), vine altul și mi-o, asta, 'nridică? Ce-i fac, Doamne, ce-i fac, domnule, n-o s-o las nefăcută pe ea, pentru-așa-ceva (bine) făcută!?

– Dacă tu crezi c-am venit la tauru' comunal...

– La meditator ai venit – și când colo..., zic, amar. Am putea face o încercare, una mică: atâtică - arăt cu două degete.

– Păi de ce n-ai zis? Făcem – câtă să fie (arată și ea, substanțial mai mare spațiul dintre degetele a două mâini)? Da rămâne stabilit: nu-mi începi cu chestii-socoteli, c-o pupică de s-o 'fârșim c-o puțică – jură!

– Jur!, zic, pe dată. Promit! Uite cum facem: eu ies pe palier, să te poți dez... investmânta. Nu mult, atâta, am promis - acum arăt mult mai multă.

Trebuie s-o fac să plece, s-o dau afară. Mă doare capul, mă dor ochii, mă dor moaiele (acum întăritoaietele-'ietroaietele), nu se mai poate astfel, nu se poate cu binișorul – are să se poată dacă mă năpustesc la ea, anunțînd că vreau s-o-nfutec – numai de nu și-ar uita blana aici, ca să aibă sămânță de întoarcere...

– Păi da dă ce să ieș' tu, maică, face Bonifacia. Dacă-i pă dezbrăcatulea, păi dezbrăca-mi-o-lea – așa să face?

– Așa, ce? – am întrebat încet, încetișor, încă năucit.

– Aciia te-ntreabă-on om, nu te rage-o vacă : așa să face ?

– Ăăăă... În principiu... – am rămas cu mâna pe clanță, nu-mi dau seama dacă și ea “glumește”, dacă doar eu încerc s-o iau peste picior, dacă nu cumva ea, peste amândouă...

– Foarte bine, dac-așa să face, ‘șa făcēm, dragi tovarăși !

Și se dezbracă de bluză. Încerc să privesc în altă parte – totuși, văd, simt, știu cu nările, cu obrazii aerul vălurit, frământat de: s-a chiar dezbrăcat; de tot, de tot, nu așa, de florile părului; acum își deszimțăie desfermoarul desfusteii - are să meargă până la capăt, cum a mers cu bluza, sau numai până la jumătate - dar care-ar fi jumătatea scosului fusteii? Merge mai departe: mută paharul pe taburet, ca să facă loc bluzei și fusteii.

Mă aud spunînd răgușit:

– Mai departe, mai departe...

– Dă to', dă tot?, ciripează ea. Așa să face? Bine, maică, dac-așa și iar așa, vorba poporului nostru muncitor...– își trage peste cap combinezonul. Ș-ăștia?, mă întreabă, arătînd slipul – ciudat: mă așteptam să fie roz; sau violacei – ei bine: alb-alb. Bine, dac-așa să face...– și-l scoate firesc, de parc-ar fi un batic și l-ar lua de pe cap, însă numaidecât intră în panică: îl vără sub celelalte haine de pe taburet, după care se liniștește, dar nu pentru mult timp: Țsta, nu! – are glăscior de păsărică sperietică, în timp ce arată sutienul. C-asta nu să face, măi draaag'...– acum mă imploră.

Își bate joc, matracuca! Chiloții da, țâțarul ba? Auzi: c-asta nu să face...

– Și-acu?, întreabă, ușor zgribulită, acoperindu-și sânii, dealtfel sever ținuti în frâu de sutien.

Mi s-au lipit ochii și sufletul de buricul ei. N-am mai văzut unul mai, decât (o spun de fiecare dată când). Mi-e oarecum să-mi mut privirea mai jos de el. Dacă ar fi încercat să acopere ceva, să ascundă, atunci: da, de ce nu, cu dragă inimă, însă așa, ce rost? Mă pot uita când vreau – dacă-i voie...

– Acu ce fac?, repetă ea tremurînd din țâțele însutienate.

– Acum..., mă trezesc. Acum urci în pat, te bagi sub plapomă și nu te uiți! Mă dezbrac și eu...

Acum e acum. Dacă merge mai departe, înseamnă că... merge mai departe și nu-nseamnă nimica, oricând poate să-mi

împuște una peste gură cu: «Ei, ho! Nu asta...»

– Păi da, că nu prea ai spațiu locativ, sărăcuțu dă tine, zice ea, oftînd din greu, ușure intrînd sub plapomă. Da fii atent, pune-ți, dom' le, țoalili-n altă parte, nu peste-ale mele, că mi le șifonezi! Ș' ne supărăm!

De fapt, acum e acum(-ul): o femeie goală nu e decât arareori (pentru mine: niciodată) ridicolă într-o situație ca asta; în asta, răsturnabilă – pe când un bărbat : totdeauna. Să mă dez-, și eu, -brac?; să nu mă – și eu? Afurisita de cale de mijloc (care nu există) îmi face figura, în ochii Bonifaciei: văzînd că m-am descămășat, dar am păstrat slipul, mă oprește:

– Pune-ți, dragă ceva pă tine, nu ț'-ă oarecum?– arată pieptul meu dezgolit, însă ferindu-și privirea. P-ăia dă-ți-i jos, dac-așa să face, da nu să face s' te-arăți în peptu gol de față cu o doamnă! Pune-ți, maică, măcar on maiò!

Ciudată opinie are doamna-maică despre ce se, despre ce nu se face, dar nu-i momentul să mă angajez într-o discuție de principii... Mă debarasez de slip sub privirea ei dreaptă, liniștită (cum o invidiez pentru această pace dreptudinală!), repun pe mine cămașa abia lepădată (de unde naiba, acum, pe loc, un vorba ei: maiò?), sub privirea devenită și maternă și încurajatoare (deși ar putea propune una singură).

– Așa, maică, încuviințează ea, înălțînd plapoma, ca să-mi facă loc.

Introduc un picior ca în apă; ca din apă rece îl retrag:

– Ușa! Trebuie s-o încui!

– De ce, că doar nu ne regulăm...

– Nu, nu! Deloc! - dar încui, totuși. Cum să facem noi una ca asta? - așa ceva nu se face pe la nooi... - noroc că Bonifacia nu-și dă seama că am început a vorbi ca ea (nici eu). Pe la noi, doar copiii și ăia mici-mici-mici... - arăt cât de mici, însă nu se vede ce arăt eu sub plapomă; și cât.

– Da' ce: trage, la tine, de-ncui? Pe mine nu mă trage, da' mă rog, dacă pe tine te trage... Și poa' să vii-ncoa, că e locuri câtă frunză căcălău, cum se zice pe la mămicuța mea, pe lângă Cluj...

Spuie-se oricum, pe oriunde, eu altă treabă am, dacă se poate spune așa: să nu mișc; nici măcar o geană – nu mai vorbesc de brațul drept, cel dinspre ea; să n-o ating nici c-o floare (căci ea se strică, ne-nvață că-poetul); să n-o tulbur nici cu respirația-mi – de rest am avut grijă, de cum ne-am orizontalizat: pe dată mi-am culcat-o pe pîntece, așa că n-are decât să se tot trezească de tot,

nu riscă s-o deranjeze pe Bonifacia, ea aflându-se-n dreapta mea, nu sub bărbie. Bonifacia.

Mea, cea. Acum e a mea, chiar dacă încă. Și, de nu va fi (păcat!), mâine are să se cheme că azi am împărțit patul, nu? Ba da, foarte da!

Până să se hotărască în vreun fel, rămân pe spate. Strict. Neclintit. Îmi stăpânesc perfect manifestațiunile externe - cu excepția exterioarei al cărei interior înăuntric se manifestă cu aproape vacarm; știe ea că locul, cuibușor-de-nebunii, e-acolo, la mijloc de codru des, nu pe culmea dealului chel.

– E bine-aci, la căldurică..., o aud alături, parcă răcită, străină. Parc-am fi mama și tata! - chicotește. Ia fii tu-atent! – se răscoală, se frământă, se potrivește pe-o coastă, se depune iar, cu fața către mine: Să vezi și să nu crezi ce mi se-ntâmplă cu-alde Potop – ăsta, Potop...

– Lasă-l pe Potop, acum ești cu mine, zic.

– C-așa e, constată și ea, își culcă la loc capul pe pernă. ‘Cepem?, întreabă după un timp, nerăbdătoare.

Oftez pentru toți neofații cartierului Filantropia; mă răsucesc și eu pe-o coastă cu fața spre ea - zic:

– Începem, ce să facem ...

Trece o vreme - sau nu trece? Oricum, vine ceva plin de tot; umplut de tot felul de.

– Așa să face?, întreabă ea, ca să spună că da, așa.

Încă un timp, pălălăitor - dar nu prea.

– Îmhî, încuviințez eu și pentru că tot am început: Nu mai vorbi!

– Nu mai!, zice. Vorbă lungă, sărăcia... ‘Trebările la urmă - ‘șă să face? ‘Șă făcèm...’Șă?

– Cam așa, dar nu mai vorbi...

– Dac-am promis, vorbă să fie, nu mai scot un miau - așa să face? Zău, dom’le? Dac-așa, ‘șă să făcèm, ce alt’ dă făcut... Ș-așa, maică? Dacă zici tu c-așa... Ca la Biblie: zisu și făcutu, pupu și puputu - ce zici dă vorba asta dâ n bătrâni? ‘Țeleaptă, ce: te pui...? Bine, domnule, tac, da să știi: n-am mai auzit. De asta. Dă făcut, nici pomeneală, da dacă tu zici...

Ah, dac-ar tăcea, dracului! De m-ar fi făcut mama surd bocnă și m-ar fi aruncat în asta, a Bonifaciei... O fi trăgînd, prin rimă, spre ocnă, dar nici vorbă... Mai întâi, nu e de sare - sărată și droboasă și rece - nu! E dimpotrivă, ca să zic, definitiv, așa.

Oh și n-are decât să tot vorbească, ba chiar găsesc că e mai

dulce pe vorbe-vorbe. O aud, de depaarte, întrebînd, dar nu ca să capete răspuns, întrebă din ce în ce mai încuviințînd și din ce în ce mai întrebînd-cerînd-ritmînd cererea, continuă să vrea să-ntrebe și când îi astup gura, întâi; ceva mai apoi când i-o căptușesc, umplu cu totul, iar când i-o liberez, și-o ocupă singură cu mine, nu-i nevoie să insist, ori să-i arăt, vine ea în întâmpinare și doar la urmă de tot îi scapă un sfert de strigăt, restul și-l înfundă la loc, odată cu colțul pernei.

Când îndepărtează perna și înalță pleoapele, îi văd ochii albi. Orbește întinde mâinile, caută, mă caută. Îmi caută obrazul, gura, umerii, coapsele, pântecul. O caut și eu. O găsesc, găsesc totul, toate - mușcă perna de la întâiul semn de.

A rămas cu spatele spre mine. Încerc să-i desfac sutienul...

– Asta, nu!, sare ca o leoaică rănită (dar mai ales ofensată). Asta nu să face! - apoi, căzută în orbie, cu ochi albușăți mă caută, mă găsește cu umedul scoicos al valvalval'elor măcinatice, mă întrebă, de fapt întrebă: Așa? ‘Șa? Dacă zici tu că... ‘Șa?

Când ne aprindem câte o țigară, îmi constat tremurul mâinii, altul, niciodată nu l-am mai avut și de la nimeni. Nu e cel de după - evident, n-ar putea fi cel dinainte din măcar jumătate de motiv și iată-ne-ncoace, dincoace, în după. Poate asta. Mai știi: acest dincoace mă desneliniștește : senzația, certitudinea că chiar dacă acum câteva clipe ieșisem cum se iese din această femeie, pe-acolo pe unde ne ieșim cu toții - mie niciodată n-are să-mi (se) taie cordonul, ca apoi să mă ducă toate vânturile-valurile unde-oriunde. Mi-e foarte frig afară și singur și fără apărare (și stingher, aproxima Eminescu; și pieziș spunea aproape definitiv Arghezi...), așa că îi desprind dintre degete țigara, o strivesc dimpreună cu a mea, gândindu-mă că data viitoare, înainte de scrumbieră, cum i-o zice ea, am s-o piezișez pe-a mea-n stingherica ei; mă întorc; mă retrag, reintru acolo de unde nu trebuia să ies nici măcar până-n prag; aici, unde sânt, în sfârșit, la adăposteșteră. De aceea nici când vine timpul de drum de re-re-întoarcere și sânt silit să fac popas - îl fac pe loc: mă odihnesc de-a-n picioarele; de-a-n calulea: mi-i frică, nu vreau să pierd teren-timp – atât că ea nu știe, ea nu-i decât ea: se întinde peste mine, scoate din poșetă ceasul de mână pus acolo-atunci - și zice, alb:

– S-a dus mai bine de jumătate.

Dacă aș mai avea putință și voință și pentru altceva, acela ar fi aceea: palma așezată bine și strâns deasupra gurii ei; măcar un colț de pernă: căluș. Dar n-am de niciunele, așa că mă întorc la

casa mea, în peștera mea natală; la acasa cui mă are; în nici un caz nu ies, în uliță, să zicem: o văd foarte bine, ulița ceea, și din fundul străfundului casei omului din Grădina Raiului.

– S-a dus trei-sferturi, maică dragă. Nu mai avem timp de oră.

– Lassă... , îngaim.

– Tre' s' cam plec, măicuță.

Care sfert, care plec - care măicuță? N-am timp să-mi încheg nedumeririle: Bonifacia se înalță, sincer îngrijorată:

– Cum facem noi, măi dragă? C-adică când facem noi orele, în ferestre, la facultate?- a redevenit leita, de parcă și-ar fi repus slipul (și nu). Cum pregătim noi ora, acolo, doar n-o s-o facem dinainte ca acum? Bine-a fost și-o să mai fie, da nici așa, că oameni s'tem și studenți în plus! Ia zi-i! 'I zici?, mă înghiontește drăgăstos.

– Eeeu? Lass' - ce să mai zic, nu-nțeleg ce...

– Doar românește vorbim: cum? Când? Că dacă-i p-așa, tre' s' le facem, ori la tine, ori la mine. Numa că la noi, rămâne o mare problemă, cam foarte delicată : problema cu mămicuța mea.

– Care mămicuță?

– Cum, care mămicuță, mămicuțele ? – a mea, maică ! C-o să vrei și dânsa s-asiste la ore și eu mă jenez să ne pregătim de față cu dânsa, nu să face să, mă rog, de față cu mămicuța ta...

– A mea?!

– Nu, maică, a mea!

– A-ha. Dar nu-nțeleg: cum, să asiste? La ce să asiste – cine?

– La ore - da stai nițal, ea nu să bagă, numai s-asiste-un piculeț, șade-n colțu ei și croșetează. Doar atâta: s-auză și ea...

– Să, ce?, mă îngrozesc (eu credeam că văzutul e culmea - ei bine, omul mai are și alte simțuri - șapte de toate!). Ce să auză?

– Cum, ce!? Poizia de mă meditezi tu la ea.

– Poizia? - aș râde cu hohote, dacă, dacă aș ști cât grăuntele de muștar, că Bonifacia glumește.

– Păi, ce, nu?

– Poizia de te meditez eu pe la dânsa..., zic și tare m-aș tăvăli de răs, dac-aș fi sigur că-i de răs, nu de.

– Păi, da...

– Dar ce faci tu acolo?, zic, de sub ea, strivit dulce și pufos, înecat festiv în conținutul Cornului Bonificenței răsturnat preste mine, cel culcat pe spate, în pat (îi văd din trei-sferturi curul măreț și, în același timp, fragil, sânt convins că, dacă aș țuguia

buzele și aș depune o sărutare castă pe buca dinspre om, aș pupa aerul). Mai staaai, te rooog, rămâââi, rămâi...

Jur că am recitat sincer și cu avânt.

Dar ea, ba. S-a ridicat din pat, a pășit peste mine, a coborât. A zăbovit deasupra mea, cu mâinile-n șolduri, cât: trei secunde? Cinci? Oricum, mi s-a arătat: leită cealaltă, cu multă materie, dulce ordonată în rotunduri pe față, pe dos ; un chip cum nu se află mai plăcut vederii; desfătător la (iluzia) că o desfetezi pre ea – într-un cuvânt: o persoană pe care poți să te rezemi în viață, poți pune bază pe ea, la nevoie (se cunoaște), la sânul căreia găsești, nu doar țâță și povață, dar chiar și lapte - veritabil, de vacă naturală.

Jos, pe podea, a stat o vreme în picioare cu fața ei cea bună din dreptul meu - în dreptul sufletului meu: foșnea lanul a spumă, vor fi fost numai scârlionții în bătaia vântului - eram sigur: adia usturoiat- sălciat. A mine.

Și m-a năpădit bucuria, până la lacrimi, îmi ziceam: Uite-o, se îmbracă, are să coboare, să se ducă și nu sânt sigur că are să mai urce vreodată la mine, ca să ne-avem iară bine, să ședem noi doi ca pe la noi în Basarabia ; n-ar fi bine, dar oricum: chiar dacă în viața ei de-acum încolo ea are să mă uite, uite că și eu, printre alții, am însămânțat-o, tot însămânțată și de mine are să rămână, în veci; tot însemnată (și) de mine; iar cum minunile cerești, pe pământul nostru, se petrec pe sărite, al treilea ori al cincilea copil al ei, născut încolo, peste cinci-sprezece ani, are să-mi semene - știu eu; sămânța mea n-a rodit-o acum, pentru că nu va fi trebuind, am depus-o cu drag și hărnicie în faldul unui cotlon al peșterii; pe calea principală a fost du-te-vino-ul firesc la o asemenea cavitate: mulți au intrat cu fața, au ieșit cu spatele, câțiva cu capul înainte, din circumvoluțiile, puține, dar bine marcate ale capului de sus s-a șters, de mult, până și numele meu, însă acolo jos, la temelia muntelui, grăuntele (de muștar), dacă n-are să-l chiar mute, are să-l facă să freamăte, așa că după cincisprezece ani - și nouă luni - mama lui, măicuța-dragă are să se uite la copil – și n-are să mă vadă; n-are să se gândească, măcar din greșală, că eu sânt autorul acelei cărți.

Acum, în trecutul viitorului (i se mai spune : prezent), Bonifacia se îmbracă. Și toacă :

– Păi da, că tre' să scriu și eu poizie, ca lumea, c-adică cu rimă serioasă, cu ri'm ca lumea, serios, că eu înclinații am, numa cu rima ș' cu ri'mul nu stau prea bine...

– Dar stai foarte bine cu ritmul!, apuc să strecur, resemnat.

– ...Că degeaba-ai tu-nclinații, dacă n-ai tehnică, ș' d-aia tre' să iau ceva meditații, că tăticuțu-a zis că, de ziua mea, la anu,-mi tipărește un volum-două, cât o fi, cu condiția să-mi 'bunătățesc rima, să pun la punc' ri'mu ș' comparațiile, metafor'le, că fără comparații și fără metafore nu poți face nimica-n ziua de azi, mi le spui tu, mă meditezi la ele - este, băi măicuță?

– Este, ți le spun, îți spun tot ce știu și ceva pe deasupra, dar nu pleca, te rooo'... Te rog, mai rămâi numai un pic, atâtica... - și arăt.

– Vai, maică, c-aș rămâne cu dragă inimă și dân to' sufletu', da-n primu rând că trebià să fiu acas' de-o juma de ceas și-n al doilea că m-ai, cum se zice mai popular : dis-trus!, mămicuțule, că de când mama m-a făcut, păi de un' să știu cum devine cu de-adevăratelea, c-adică pregătire dinainte, că cu Potop, ca-n bancu cu berea, de credeam că asta-i tot pe lume și eram cam deziluzionată de tot și m-am aventurat nițal și pe la ceaiuri, pe la mare, cu tineretul din ziua d-azi, că Potop ăsta, să nu mă-ntrebi, dacă m-a loat cu-acte ș-a profitat de starea noastră socialpolitică, c-a intrat în clasă la noi, muncitorimea, c-avea dosar negru dă tot, ta-su cu moară, bunică-so cu biserică adevărată - drept, ortodoxă, să zici că s-a simțit, de să mă reguleze și el ca lumea, să simț și eu ce-i amorul trupesc, că niminea nu-i pretindea să mă ție numa-ntruna, zi și noapte, zi și noapte, da nici așa, unu-doi-scuiți-gata!, că nu s'tem animale, eu cred că tot avea el ceva pe la impotență, de nu putea mai mult de o dată și d-aia nu știam eu cum, da io-te că-n realitate-i infinit mai mișto contactu' ăsta, sexualu', că-i cu ru-pe-re, cu dis-tru-ge-re, măi mămicuțule, să-mi trăiești, pușorul meu drag... Ș' te rog eu frumos dă to': nu-mi mai pune, domn'e, mâna pe la pept, că ne supărăm – așa, măicuță, acu adu tu blănița la fetița, că Bibița se duce-acăsică la mămicuța ei cea dragă și scumpă și pa și pusi, maică!

– Cum, chiar pleci? Mai staaai, numai cinci minute...

– Nu!, căci vă știm noi p-ăștia, 'oții : io-te numa-atâtica, cinci secundele, lasă-mă numa cinci milimetrași și proasta se lasă-mpulată ș' dup-aia cine bleastemă ceasu-n care s-a născut fată, pă masa dă ghiretaj'? Păi nu, mămicuțule, că nu vreau probleme-acas' și să-i dau motive lu unchiulețu de să-mi facă el morală, că-i cam sever, ca militarul, bate la tanti ca la fasole, ca la ei, la cazarmă, da las-că dac-am învățat drumu'... Este că mi l-am însușit? La scris-oral? Las-c-acuma vine Bibi la băiatu' singurică,

la dis-tru-ge-re, mămicuțele și-uite cum făcăm: mă fac că uit cărțile și mâine, hop!, vin să le, sanchi, iau și iar le uit și iar...

– Până mâine... Am timp să mor de zece ori - mai stai puțin...

– Vai, mă maică, da nu trage dă mine, că nu m-ai adunat dupe drumuri și-mi rupi bluzica dă la Chioln, și ce tot mă pipăi pe la pept, știi că nu să face ș-acu pa și pusi, nu te deranja, poa' să cobor și singură, c-am învățat drumu, de-acu să vezi navetă, fii atent ; mâine-avem ferestră de la zece la doisprece, dacă mă prezint așa, pă la zece și juma, e bine? Pentru pregătire? Vai, măicuță parc-aș fi beată, nebunule și dis-tru-gă-rel ce ești tu care m-ai dis-trus complè, auzi tu: da' complè dă tot, dă tot pe-pe- peste tot – pa, pa, pa!

Într-un târziu reușesc să mă târăsc până în spălătorul de rufe al casei - eu îl folosesc și ca sală de baie. După ce încălzesc apa din cazan, fac duș : iau apă din cazan cu ligheanul și mi-o torn în cap, stînd în picioare în mijlocul încăperii, deasupra sifonului de evacuare.

Mă îmbrac, cobor, cu gândul să-mi cumpăr ceva de mâncare: sânt lihnit, stors ca un tub de pastă de dinți; dis-trus... O să-mi iau un chil de salam, jumătate de brînză, poate găsesc un ou-două; o pâine neagră, mare. Caldă. N-ar strica și niște vin roșu - numai de mi-ar ajunge banii.

Îmi vin în fire când fac efortul să nu urc în tramvai - unde dracu' voiam să mă duc? Cu tramvaiul? Cum, unde! La ea! Că nu-i știu adresa - ei și, eu mă duc cu tramvaiul, în cele din urmă dau eu peste ea - și-o dis-trug!

Găsesc atîta putere și voință (în fapt invers), voința fiind foarte importantă la casa omului, mai ales când vrei să cobori dintr-un tramvai în care-ai urcat fără tine și să rămâi, o, rămâi. Pe refugiu.

Chiar urcasem? De tot, nu doar așa, în gând?; cu numai un picior pe scară? Poate că da, poate că ba. Chiar nu urcasem? Nici măcar cu un picior, nici cu intenția de a ridica piciorul până la scară? Poate că da, poate că și nu.

Fac cumpărături; iau chiar și vin. Mi se întîmplă ca Antoinettei: nu-i roșu - ce să facem, bem alb; nu-i salam - mâncăm slănină (cu boia!); nu e pâine neagră (și caaal') - ne mulțumim cu franzela...

7

– Nu-i telefo' ! Vizit' !!, îmi strigă de jos anticarul-gazdă.

«Fii cuminte», îi spun și-i spun: «Vrei să ne-necăm? Amândoi?» și-i mai spun: «Azi n-avem ce-ascunde... Uite-așa, n-aveeeeem...»

Cobor, încercînd să mă conving că nodul din coșul pieptului se datorează numai faptului că fusesem întrerupt de la masă - abia apucasem să iau o îmbucătură de brînză, o înghițitură de slănină - și nici o dușcă de vin ! Din pricina asta, a ne-vinului - și nu, Doamne-fereste, că m-aș teme de *vizit*.

S-o cred eu (bine, am timp pentru crezut), dar cine-o fi? Bonifacia? Ea cunoaște drumul... Alec ar fi urcat direct sau ar fi strigat el, cu glasul lui personal și genial. Să fie *vizitorii* de la Secu? - pleonasm îngăduit (și urît - de la a urî). Adulmec: nu prea, nu: nu putea a *vizitiști*. Nu a orice sălbătăciune trăznesc bestiiști, mai degrabă aduc a mistreț (Ardelenii îi spun porc-sălbatic) decât încatre vulpe - dar mai știi: oi fi eu răcit - cu toate că, mort de-aș fi, tot aș simți prezența Secului; nu, nu de la cizme, de la curelărie (odoare bărbătească), atunci când e uniformat; nici de la ceapă (mai mănâncă și alții, dar numai *ei* put așa), o fi venind dinspre epoleții de pe umerii sufletului de putoare de securist dintr-acolo va fi venind duhoarea de hoit însă unul din acela care preface în cadavru orice ființă atinsă de... - am exagerat, ca să se înțeleagă și mă corectez pe dată: am zis: suflet de securist?, de ce nu: lapte de obială, că tot sântem înăuntrul sistemului enkavedist de expresie română (și aici am scrintit-o: vorbesc o românească bravii exprimiști, de te-apucă durerea de ceafă).

– Intră, te rog, intră!, mă îndeamnă Sterescu. Iartă-mă că te-am deranjat, dar am nevoie de **Bucureștii de altădată** de Bacalbașa...

– A!, spun ușurat. O aduc într-un minut. Credeam că altceva, îmi ziceam că iar au venit animalele de securiș'...

– Nu, nu, nu!, mă întrerupe cu grabă anticarul. Domnișoara dorește niște informații și cum nu mai am, aici, jos, nici un exemplă din...

Am urmărit mâna lui Sterescu: între stivele de cărți din colțul cel mai umbrit o femeie răsfoiește o carte (ce-ar putea, altceva, răsfoi, aici?). Bine-nțeleș, nu e foarte cald în această

odaie, Sterescu face economie crâncenă la gaz, însă nici atât de frig, încât femeia să rămână, nu doar cu blana, dar și cu căciulița; să-și păstreze și gulerul ridicat.

– Mă interesează anul 1866..., aud o voce stinsă, înăbușită, apoi o mână dreaptă părăsește cartea pe care o stăpânea și vine spre mine.

O ating, declar că și eu sânt încântat, dau să ies - Sterescu:

– Pentru ‘66 Bacalbașa nu-i de folos, el o ia abia de la ‘71...

– Am vrut să spun ‘76 !, șoptește energic femeia îmblănată. Am spus ‘66 ? M-am înșelat.

– De primul volum aveți nevoie, zic. Vi-l aduc îndată...

Ies în antreu, dar încă nu urc. Ceva nu e în regulă cu femeia înfofolită și-ncăciulită - și înșoptită: un frecventator al lui Sterescu care nu știe ce caută?; ce-o interesează? – exclus. Să admitem că, în absența mea îi ceruse anticarului material pentru 1866; în care caz Sterescu nu i-ar fi recomandat **Bucureștii de altă dată** de C. Bacalbașa: asta fiind meseria lui, rațiunea de a exista a lui: să știe – a dovedit-o adineauri: Bacalbașa își începe cronica de la 1871 (lucru pe care eu îl uitasem...). Ceea ce înseamnă că i-a cerut material, nu pentru o perioadă, ci pe o temă... Dar nu asta mă tracasează...

Apropii mâna dreaptă de nas - cea cu care îi atinsesem mâna: a, nu; nu asta, degetele mele miros a... tutun. Atunci unde? De unde? De unde venise și-mi intra în nări și se fixase acolo, ca o căpușă - mirosul? Să fi rămas în odaia-cu-cărți a lui Sterescu urme, dâre, semne de la altă clientă de-a anticarului? Nu cred. Un asemenea miros nu dăinuie decât (presupun) în acea încăpere în care femeia locuiește sau măcar petrece, o vreme - să zicem: o noapte. Ceea ce nu e cazul (presupun, în continuare) cu Sterescu; ceea ce nu e cazul cu camera-de-cărți: în ea ai putea petrece o noapte, dar ca în izolare, la Jilava: în picioare, paralel cu stivele de cărți... Înseamnă că îmblănoșata... La urma urmei, mă doare-n păs’! Nu în odaia mea a pătruns purtătoarea, emanatoarea, efluviatila - greumiroșitoarnica.

Ajuns la mine, urc pe taburet până la cele două scânduri fixate în perete, sus, la înălțimea unei cărți medii: biblioteca mea... Totuși, totuși... Miroase ceva. A ceva. Odoratul nu mă înșală - eventual când am halucinații olfactive, provocate de amintiri; eu nu-mi reprezintă imaginea mirosurilor cunoscute cândva, ci mi le prezintă, în carnea și în culoarea și în sonoritatea lor - la urma urmelor mai proaspete, așa, aduse aminte, mai

rotunde, mai adevărate, decât atunci, cândva, la pornire (care nici nu e sigur că ar fi fost, nu ?). Da, însă acestea, mai-adevăratele nu-mi vin singure, din proprie inițiativă; nici întâmplător - ci numai când le chem - și le chem potrivit unor criterii, iar acestea sunt ale naturii țărănești: țăranului nu-i plac “putorile”, chiar dacă le îndură, lucrează printre ele - fiindcă le știe, le-a clasat, le-a rânduit în categoria “spurcăciunilor”: fermentație, descompunere, putrezire; el lucrează cu gunoiul de grajd, manipulează, ca să zic așa, umplutura umblătoarei, însă n-ai să-l auzi vreodată extaziindu-se, precum unii orășeni: «Ah ! Oh! Sublimul, autenticul miros de bălegar!»... Eu, deși structural țăran, sânt scutit de obligația de a suporta putorile; de a îndura duhorile ; nu evoc, nu chem, nu mă desfăt decât cu... ne-spurcăciunile.

Așadar nu e halucinațiune; deci acest miros există, acum, indiferent de mine, independent de odoratul meu imposibil, uneori deranjant, de-a dreptul sabotor (nu puține au fost prilejurile-ocaziile cu fete, cu femei, ratate: fusesem surprins, ca de bărbatul muierii, de un brutal, pedepsitor braț: al subțioarelor superioare, asudate în timpul preliminariilor; al subțioarei centrale, nu foarte, nu prea, uneori nu prea-deloc igienizate - în această privință *nu* sânt corsican: nu-mi place, nici de frică, brânzozitatea brânzizdei imperiale. Deci: produce, exhală, adie îmblănita de jos, de la, să zic: parterul anticarului.

Din nefericire, acest miros vine nu doar de la (anume) femei. Așa mi-a fost viața, m-a purtat prin multe și (nu foarte) mărunte, deci și pe la mirosuri-limită ; al morții cu multele lui nuanțe: cel al omului care putrezește pe picioare și nu va expira decât peste o săptămână sau trei luni, deci mirosul îl va înconjura, bâzâi, material, ca un roi de muște, ca un stol de hoitari; ca și al celui care și-a dat duhul alaltăieri și așteaptă-așteaptă să fie dus, iar în așteptare, ce să facă: “lucrează” ; apoi mirosul fricii, frica de durere, frica de moarte în durere, frica de moarte violentă, iminentă, mirosul acelei frici a tuturor aflaților înainte de tortură (de obicei: sudoare); mirosul celor deja torturați (cocktail de sânge și de sudoare, de urină și de sudoare, salivă și sudoare; excremente și sudoare, sudoare, mereu sudoare); tot al morții: mirosurile de spital - mai ales ale bolnavilor bătrâni; incurabili; ah, și mai ales femei - acei bătrâni incurabili (ba chiar de-a dreptul mame). Dar pe cel mai trist, pe cel mai deznădăjduitor dintre toate l-am întâlnit, nu în închisoare și nu în spital - ci în plină libertate. De multe ori, în aer liber, pe un trotuar măturat de vânt și, chiar de

nu aveam mijloacele, nici cheful să verific dacă presupunerile mele erau exacte, cred că nu mă înșelam prea des când desemnam, în gând, cutare trecătoare: «Cea cu pardesiu albastru...», sau: «Cea aflată la brațul individului cu mustață...» Mai izbitor (pălmuitoare) devine mirosul în spații închise și mai cu seamă în sălile de spectacol: teatre, cinematografe, săli sportive - acolo fotoliile din spatele tău (numai acelea contează) se succed pieziș, pe înălțime, astfel că spătarul - ca și spatele tău - nu alcătuiesc un adevărat baraj în calea efluviilor iscate doar de îndepărtarea-apropierea genunchilor persoanei de sex gingaș aflată îndărătul tău. A, nu-i acel ceva al femeilor care, neavînd ele însele simțul odoratului nu-și dau seama că ar fi imperios necesar să se îmbăieze mai descior; nici al femeilor avînd odorat, săracele, dar cum n-au “condiții”...; sau al nevestelor ascultătoare (precum Josephine) cărora, dacă bărbatul le cere să rămână așa, așa-rămân și un an întreg, nespălate, neaerisite - ceea ce le-ar privi, dacă ar rămâne-în-casă, n-ar ieși să-și poarte prin lume, precum Cometa Camembert, coda de îmbrînziciune - nouă provocîndu-ne doar o banală greață... Ci altceva ce nu ține de igienă; nici de ritm lunar; nici de boală. Nici măcar de vîrstă (femeile bătrîne altfel miros), ci rînced; ci a învechire-degeaba.

Am găsit primul volum din **Bucureștii...**, îl extrag...

Mă opresc, sprijinit de perete: peste marginea de sus a ușii rămasă deschisă, văd blana căciuliței. Cum, doar nu auzisem pași pe scară. Uite-așa: nu auzisem, dar nu tot ce nu aud eu inexistentă.

Purtătoarea tușește repetat, ca să-și semnaleze prezența. Deci nu pe furiș a urcat. Dacă nu pe furiș, de ce continuă să rămână îndărătul meterezului ușii? Ar putea avansa cu încă un pas - până la marginea patului: atunci i-aș vedea obrazul...

Nu-i nevoie. I-l deduc. Mirosul a urcat etajele împreună cu ea - dacă nu cumva a devansat-o. Nu sînt foarte surprins când zice, de astă dată cu glasul ei obișnuit, adică de-catedră, mult prea puternic pentru odaia mea :

– Ți-am spus că te găsesc!

Apropie ușa fără s-o închidă de tot. Slavaveche întinde mîna după carte, i-o dau; o ia fără să mă privească. Apoi cată în jur. Mă întind, readuc ușa în poziția de la început : deschisă.

– Căutați ieșirea? E aici! - o arăt, repetat.

Nu-mi răspunde - deși ce mi-ar mai-o! Se dezbracă de blană; după câteva momente de ezitare, o azvârle pe pat, de parcă asta ar fi făcut și așa, de la începuturile lumii: și-ar fi azvârlit blana în

patul meu...

– Caut un loc de scris - unde?

– Nu e recomandabil să vă sedentarizați, însă pentru scris coborâți la parter, la Sterescu. Un loc și mai potrivit așezării se află la domnia voastră acasă - puteți lua cartea, v-o împrumut cu încredere...

Tușește. Mi-o pregătește.

– Ești foarte amabil, mulțumesc. Nu-i nevoie s-o iau cu împrumut, termin numaidecât ce aveam de... - mai degrabă se trânteste pe marginea patului. O foaie de hârtie!, cere, întinzând mereu mâna, fără să se uite înapoi. Și ceva de scris! - ia orbește hârtia, la fel stiloul. Și...

– Regret, dar și-prosopul, nu.

– Care prosop?, înalță ea capul și, în continuarea mișcării, își împinge căciulița pe ceafă, apoi la spate, pe pat. N-am nevoie de prosop! În schimb, de o cafea, da. Fără zahăr!

– Regret, nu servim fără-zahăr - altceva?

– Să cobori din cocotier, îmi stai în cap...

– Regret, e coco... corcodușul meu, zic. Ca stiloul - presupun că știți să vă folosiți de acest instrument complicat și periculos: slujește la scris, nu la citit și nici la...

– Încetează cu prostiile!

Nu rezist să fac multă vreme pe cretinul cu o femeie atât de atrăgătoare, 'tăbilă ca ea. Mă aplec, recuperez de pe pat țigările, chibriturile și, rămânând tot în picioare, pe taburet, aprind, fac colaci, îi trimit spre tavan, îi urmăresc repercutați: n-oi fi știind eu biliard, dar la colaci (de fum) mă pricep...

– Încetează cu fumatul!, cere vizitatoarea slavă. Nu suport!

– Regret, e fumoarul meu, îl fumiez cum-cât vreau... - acum propuls' colacii afumateci în direcția capului ei.

Se strâmbă, agită moale palma prin dreptul nasului; atât. Ba nu: spune - de astă dată plângărețos, mieunatic:

– Încetează, te roog... Îmi face răăău...

– Și mie, zic. Tutunul provoacă, nu doar cancer și nu doar umătorilor...

– Încetează, nu ești la facultate! așa te porți cu toate femeile?

– Nu, doamnă. Numai cu unele.

– Domnișoară, nu doamnă! Nu sânt căsătorită.

– Felicitări, condoleanțe - la alegere. Nu servim necăsătoritele. Preferăm extraconjugalele, după cum atât de frumos ați...

– Fiindcă m-ai scos din sărite! Asta faci și-acum.

– Aș prefera să vă scot și din ogeac...

– Din ce? Vorbești ca un...

– ...ca un turc, știu. Ceea ce înseamnă că nu vine din slava veche, nici din nouă, ci din turca-între-două-vârste: ocak...

– Încetează! N-o să-mi dai mie lecții de lingvistică !

– Doamne ferește! Doar vă atrag atenția că vă aflați în spațiul vital al meu - pentru el plătesc chirie, am dreptul să-l folosesc...

– Nu mai spune!, pufnește ea. Cum anume îl... folosești?

Oftez, pufăi, ezit. Jur că nu vreau ; că n-aș vrea - dar dacă n-am încotro : trebuie s-o fac să se sperie și să se care de-aici. Zic:

– N-o să înțelegeți, chiar de vă povestesc, chiar de vă fac un desen. Cum-ul acela nu intră în sfera slavei vechi.

– Dat fiind faptul că slava veche a intrat, a dat buzna în sfera *cum*-lui...

– A dat buzna slava veche - pe teritoriul, nu în sfera...
Nuanță...

Slava nu înțelege explicațiile, nici desenul, dar o lecție practică... Asta ar mai lipsi. De ce s-or fi încăpățânând unele ființe inutile să facă pe utilele?, să se bucure de bucuriile destinate altora? Așa cum am început nu merge; risc să-i ies în întâmpinare - trebuie să schimb tactica (chiar și calistrategia, vorba calistratului tacticastu). Dar care-cum-unde-când? Nu găsesc nimic-nimic. Cobor de pe scaun; îmi aprind altă țigară, fumez, cuget adânc, precum ciobanul mioieritic: la niñica. Ea așteaptă, pândește.

– Foarte adevărat că, la vârsta mea...- fac o pauză, ca să marchez citatul. La vârsta mea este aproape normal să împărtășesc din experiența mea de viață celor mai puțin experimentați ori deloc-deloc...- și mă opresc, nu mai știu unde-am vrut să mă...

– Continuă!, mă îndeamnă cu stiloul (meu). Repetă măgăria cu “cele optsprezece primăveri” pe care le aveai când îți eram asistentă...

– N-am spus: asistentă ci, două puncte, citez: Cadru didactic cu experiență îndelunga’...

– Ești un... Un...

– Un insolent, mi-ați comunicat. Dar cel/cea care i-a spus insolentului, înainte ca acesta să se manifeste în vreun fel: «Dumneata-cel-în-vârstă» - și nu o singură dată - ce-o fi?

– Un profesor exasperat de provocările unui... M-ai scos din sărite, tot timpul mă scoți - în vârstă, ne-în-vârstă, la facultate ești student, trebuie se joci cinstit rolul de student!

Fluier a admirație pàgubică:

– Cinstit! Rolul de student! - după cum și domnia voastră își cinstit joacă rolul de profesor. La facultate - dar aici? Acum?

– Aici? Nici un... Am avut nevoie de o carte...

– O aveți, v-am împrumutat-o - luați-o sub braț, coborâți scară, ieșiți pe ușă, cinstit, îndreptați-vă spre domiciliul dumneavoastră stabilo-legal și care, nefiind un vulgar ogeac, are în dotațiune chiar și un birou cinstit - birou pe care cinstia-voastră poate cinstit scrie, nu chinuit, prefăcându-se că scrie pe preacinstetii genunchi...

– Isprăvește! Ești insuportabil!

– Progresăm - de la “insolent” la “insuportabil” - o adevărată (și binemeritată) avansare - à propos: sper să vă hotărâți, în sfârșit, să... avansați pe această ușă... Cu tot cu carte!

– Dar nu-ți dai seama că... că mă dai afară?, scheaună ea.

– Nu vă dau, vă invit - nuanță... Cu tot cu carte...

– N-am nevoie de cartea ta! - se ridică de pe pat, trântind cartea pe locul liberat. N-am venit pentru ea! Am venit să stăm de vorbă!

Înghit în sec. Asta mai lipsea... Trag aer în piept și zic:

– Pentru așa ceva e nevoie de doi. Cum muntele n-are de gând să plece de la casa lui, să libereze ocak-ul, ce face Mahomed, biet bre: ce să facă, silit de roata istoriei să-și părăsească propriu-i...

– Încetează! Mahomed nu părăsește terenul, până nu clarifică relațiile cu...

– ...Cu tovarășa profesoară.

– Aici nu sânt tovarășă, aici sânt... Poftim, îți permit să-mi spui pe nume: Silvia. Poți să mă și tutuiești.

– A, nu! Nu merit atâta severitate a pedepsei... Cu voia dumneavoastră, eu am să evadez, dezertez, fug ca un laș, o șterg ca un englez; spăl putina, bulgărește - condamnați-mă-n asta, cum îi zice... - a, da: contumacie...

Ca în amfiteatru, mi se pune-n cale; tot cu brațele-n cruce.

N-o pot da la o parte, nici împinge cu pieptul - totuși e femeie, deși niciodată nu poți fi sigur... Prea târziu: mi-a și pus mâinile pe umeri:

– De ce?, susură. De ce faci pe...?, miaună drăgăstos. Doar

și tu... - acum și-a urcat palmele pe gâtul meu. Am simțit: și tu vrei să fim împreună - nu-i așa ? Nu-i așa că vrei și tu ?

– Vreau, vreau..., spun după o vreme, sugrumat. Încă de acum douăzeci de toamne, de când v-am văzut întâiași dată pentru prima oară, mi-am zis: Domnule! Dacă n-o regulezi și pe asta...

Capăt o palmă. O pălmuță ; iubitoare, deduc; o, de fapt, mângâiere. Mă apăr vorbind, de fapt repetînd:

– Încă de-atunci mi-am zis : dom'le, tre' s-o fuț' ...!

M-a lăsat să termin - apoi, deznădăjduită:

– Numai zece, de ce spui douăzeci? - îi tremură maxilarul inferior; tremură toată, așteaptă de la mine izbăvirea. Zeeeece...

– Bine, zece, conced.

– Eu vorbesc de prezent (a prins curaj, puteri, slava)! De când te-ai întors din închisoare! Nu ți-am spus, n-am avut ocazia, dar te asigur: era cât pe-aci să vin la procesul tău ! S-a judecat la Negru-Vodă, știu precis; m-am interesat, îmi făcusem și bagajul pentru cazul că m-ar aresta și pe mine nu? Nu? Spune, nu-i așa?

Leit Alec. Cu ei, de-a dreapta și de-a stînga somîndu-te să spui - dar numaidecât! - ce vor ei, ai înnebuni (de prietenie...).

Nu-i răspund. Nu întreb: «Ce s-a-ntâmplat de n-ai mai venit - la procesul meu ?» - prea așteaptă. Dacă deschid gura, să intru în acest joc (am început să-l cunosc din întâlnirile cu foști prieteni, foști colegi), ajung s-o compătinesc, eu pe ea... Și nu vreau: sînt o persoană fără-milă-creștinească.

– Ce să mai vorbim!, face, dînd din mână, a lehamite, de parcă s-ar fi săturat de căinările mele. Ai înțeles că severitatea pe care o afixam era doar de formă, de fațadă... Ar fi trebuit să clarificăm lucrurile de la început, de anul trecut. Acum am fi...

– Sigur-sigur, zic eu, ca să scap.

– Nu-ți bate joc! Dac-ai ști cât aș vrea să-mi dăruiești un copiiiil...

Intru în panică. Mă caut, febril, prin buzunare, nu găsesc, ridic din umeri, nu mă pot apăra decât tot cu gura - dau din ea :

– Ați dori, ce: băiat? Fată?

– Mi-e indiferent...

– De acord: indiferent ce - dar până la indiferență, e necesar să se treacă printr-o fază preparatorie - așadar, cum să fie: mai prăjită? à point? în sânge?

– De-de-despre ce vo-vorbești? - se bâlbâie. Ce-ce să fie mai

prăjită, mmai-mai în sân-sân'?

– Pu-pula, doam'...- pardon : domnișoa...- re-pardon : tovarășă!

– Pu-pu...? Ooooooh..., face ea, coborîtor, dă ochii peste cap și cade, îngustă, pe spate, în pat.

Ah, ce gafă! În loc s-o scot de-aici, s-o pun pe fugă, am tentat-o; am leșinat-o. Acum n-o mai pot da afară, trebuie s-o chiar...

S-o, ce? Dau să ies pe palier, să aștept acolo (sau pe-acolo) trezirea; sau: dezadormirea. Însă mă întorc: n-o pot lăsa așa, cu picioarele dezgolite, în cădere i s-a înălțat mult rochia până aproape de mijocul coapselor... Abia o ating cu vârfurile degetelor, că încasez de la leșinată, o palmă pipărată. Până să-mi vin în fire, Slavavacă sare în picioare și, folosindu-se de amândouă mâinile, mă îmbrânțește - mă cocnesc cu ceafa de perete.

– Cum de-ți permiți, nerușinatule?! - și, gâfâind de indignare, își adună căciulița, blana... Nu mai rămân o clipă în această...

– Ba o clipă tot o să rămâneți, spun și închid ușa cu umărul. Mi-ați dat o palmă - trec peste brânci - e rândul meu să...

– Vrei să-mi... Să mă pălmuiеști? Pe mine?

– A, nu, eu, palme, mă-nțelegi, nu dau femeilor... - nu pare a fi înțeles aluzia-citat (ea se ocupă de limba, nu de lumea lui Caragiale), așa că-i zmulg din mâini căciulița și blana. Stai acolo!

E surprinsă, nu atât de porunca dată, cât de... tutuială - în bine?, în rău?

– De-de-de ce să...? - e pierită. Unde...?

– Acolo! - arăt patul. Sau pe scaun, alege !

– Prefer pe scaun, zice. Și-acum? - a prins curaj. Ce-mi faci? Ce m-a apucat? În loc s-o las, naibii, să plece, supărată, eu o sperii și... Uite: sperietura îi place! Mai vrea...

– Ce-mi faci? Ceva răăău?, întreabă cântat, căutîndu-și o poziție cât mai favorabilă făcutului-rău, pe scaun. Și cum?

Cum? De unde Dumnezeu să știu - dacă n-am mai făcut: pe fetele de la Lătești, fete-de-Fetești, le întâmpinam ca pe logodnice, le sărutam mâinile, dansam cuviincios, drăgăstos cu ele, pe câteva le-am spălat frumos sub duș, în grădină - cu iubire le îmbăiam, cu dragoste și cuviință, nici măcar o vorbă mai așa n-am zis - dar asta... Asta...

Trebuie s-o fac să plece; dacă nu cu binișorul, atunci cu...

– Ai să vezi! Surpriză!, spun, ies din cameră, lăsînd ușa deschisă, nădăjduind că are să profite și are să fugă - oricâte efor-

turi făceam, nu mă vedeam reținând-o). Să vezi acum ce-o să... (trebuie s-o bag în boale, altfel nu scap de ea - și-o să avem mulți nepoți, cu toții slav'vechèi). Ai să vezi...

– Cu ce ai de gând să mă...?, o aud întrebând - tremurând, dar nemișcându-se. Ce vrei să-mi faci? - te avertizez: dacă-mi faci, țip!

– Poți să-ncepi de pe-acuma, zic, tot nu scapi. Când o să te... Ai să vezi! - vreau s-o sperii, trebuie. Ai să vezi! - dar n-o sperii.

Caut pe palier ceva cu care s-o, cu adevărat, înspăimânt. Nu găsesc nimic. Așa că, în disperare de cauză iau...

– Nu mi-ai răspuns: ce vrei tu să-mi faci mie? Cu ce? Ce ai tu acolo, în cutie? Unelte de tortură? Cum ? Unde ? Acum? - și se ridică de pe taburet.

– Acum-acum, madam! - depun cutia de carton pe capătul dinspre fereastră al patului, încerc să fac paravan cu corpul, pentru ca ea, viitoarea torturată să nu vadă conținutul. Ai să vezi ce n-ai văzut! - mi-am făcut glasul foarte amenințător. Ai să vezi ce-ți fac! - dacă nici acum nu pleacă...

– N-ar fi mai bine pe pat?, îi aud îndărătul meu glasul, manifest interesat. Să închidem ușa, să nu se-audă când strig de durere - nu mă uit încă la ea. Vrei să mă torturezi cu...?, întreabă ea, dârdâind și arătând din bărbie spre pachetele pe care le depun pe taburet (s-a așezat iar pe pat: e mai potrivit pentru tortur'...). Ce vrei tu să-mi faci mie cu slănina?

– Cu slănina? Să te un'... O să vedeți dumneavoastră cum anume o să vă torturez eu cu slănina - asta ! - i-o arăt.

– Poți să mă tutuiești, ți-am spus - mai ales în situația de față... Ce-ai acolo: brânză ? Ce vrei să-mi faci cu ea ?

– A, cu brânza! O-ho-ho ! Cu brâânzaaa...

– Cu sticla în nici un caz! Cu sticla nu vreau, țip! Foarte tare! Mă apropii (cu sticla cu vin). O întreb în șoaptă:

– După ce țipați, plecați?

– De ce să plec?, se miră ea.

Nu, nu merge. Dar deloc-deloc nu merge.

– Aveți dreptate : de ce-ați pleca?, fac eu, învins. În această tristă situațiune, cadrele-cu-îndelungată-experiență-didactică sânt invitate să împărtășească din pâinea, sarea, slănina, brânza, vinul studenților-foarte-în-vârstă...

– Mulțumesc, nu..., zice ea, se răsucește spre ușă apoi se apleacă asupra patului, își ia căciulița, poșeta, blana. Îmi pare rău că a ieșit așa (eu încuviințez din cap, mestecând). Îmi pare rău că

te-am... Te rog să mă ierți că... (încuviințez, încercînd să anticipez - deși e incomod să dai din cap în timp ce bei dintr-o sticlă doar pe jumătate optimistă). Dar m-ai provocat într-un fel ; într-un anume fel, ai cerut palme!

– Așa îmi spunea un anchetator la Securitate, Țîrlea-l chema: «Bă, tu ceri palme !»- și: jap!; și: trosc!!

– Mulțumesc pentru comparație...

– N-aveți pentru ce și mai poftiți - adevărat că dumneavoastră mi-ați: jap ! numai una... Sau n-am insistat suficient?

– Mi-am cerut iertare, ce mai vrei?

– De mai-vrut, vreți dumneavoastră. Spuneți: «Îmi cer iertare» și credeți, nu numai că sînteți absolvită, dar meritați și compasiune adîncă: «Biata, n-a avut noroc în viață - dacă a ajuns să-i ceară ierta'...»

– Ce-ce-ce tot...? Mi-am cerut iertare, ce vrei mai mult ?

– Nu vreau nimic - cât despre iertare...

– Cum, nu mă ierți? Atunci de ce am regretat că...?

Mă podidește rîsul - ca să nu fie plînsul. Ridic din umeri:

– Logic...

– ...de ce te-am rugat să mă ierți - mai vrei o dată? Bine...

– Nu-i nevoie. În măsura în care am dreptul să iert, mai degrabă nu...

– Și-atunci rămân neiertată ? Dar cum o să pot supraviețui?-râde. Cum?

– Cum ai viețuit pînă acum, leană-puiculeană - n-am terminat ce aveam de spus: nu despre iertare e vorba...

– ...ci de veșnicia ei, glumește, cult, Slavavechească. De ce ai spus că n-ai dreptul să ierți?

- Am dreptul să uit, în sensul că trec-peste a ce mi s-a făcut mie și numai mie, dar nu am dreptul să iert ce i s-a făcut altuia care nu-i de față, ori nu mai este pe lumea asta; să hotărască el dacă iartă ori doar uită - sau ne-uită... Dreptul lui cel mai sfînt...

– N-am înțeles bine...

– N-ați înțeles nici binișor și nici nu trebuie: tot n-ați accepta.

– Ce n-aș accepta: iertarea ?

– Memoria.

– Aaaa... Domnul vrea să spună că el iartă, dar nu uită.

– Domnul vrea să spună, simplu, că nu uită. Asta o spunea și securiștilor care-l... jap-trosc-pleosc-poc!: «Lasă, lasă : te neuit eu !» - le păsa cizmăriștilor de neuitarea domnului cât bobul de...

Pauză. Să vedem: Vine spre mine?; rămâne la sine?

– Mă compari pe mine cu acei...

Să fie sănătoasă, pot rămâne și singur, cu mine (ne cunoaștem, ne înțelegem destul de bine). Nu-i răspund, mănânc, mestec rar, beau din vreme în vreme din sticlă. După un timp ea întinde mâna, ia o feliuță de slănină :

– Îmi pare sincer rău că a ieșit așa. Totdeauna când vreau să fac ceva, iese invers. Am venit cu cele mai bune intenții și, când colo... Dar și tu - tu de ce nu m-ai ajutat să...? Uite, aveam de gând să discutăm despre incidentul de la facultate, să te fac să înțelegi că ce am spus, în legătură cu vârsta, cu părăsirea Universității... nu le gândeam nu le credeam, ba chiar... Uite, sânt sinceră până la capăt: la început am crezut că, pentru a avea un fel de acoperire, trebuie să mă port aspru, dezagreabil; că legătura noastră, trebuind neapărat să rămână secretă. Vreau să zic : intenția mea de a te, cum să spun?, de a fi împreună, de a discuta ; de a... Mi-am dat seama că am comis o eroare, în primul rând pentru că, agresându-te, te îndepărtam și mai mult de mine, în al doilea, o asemenea legătură nu putea să rămână secretă mult timp...

Mă străduiesc să rumeg rar, regulat, să dau impresia că ascult cu liniște - și doar politicos; de parcă nu despre mine ar fi vorba. Se pare că reușesc ea:

– Ai simțit? Ți-ai dat seama ce anume voiam, nu?

Mă înec, sânt silit să beau o înghițitură de vin - în timp ce beau, îi fac semn, cu mâna liberă, că poate continua.

– ...M-am hotărât să nu mă mai ascund - nici de tine, nici de alții... Ce folos, iar am stricat... Poți să le povestești colegilor că profesoara de...- pardon: un cadru didactic cu multă experiență... Are să râdă Universitatea de caraghioasa de slavă veche care i-a sărit de gât unui student...

– ... în vârstă...

– Ce contează! E student!

Pauză lungă. Îmi spun că realitatea niciodată n-are să depășească ficțiunea - măcar s-o egaleze. Îmi mai spun că ce-și face omul cu mâna lui e lucru-manualnic: cine m-a pus să mă întind la glume cu slavoana? Am exact ce merit. Măcar de-ar tăcea - în timp ce mănâncă - dar nu:

– Spune ceva! Chiar o măgărie!

– N-am nimic de spus.

– Ți-am făcut o propunere...

– Nu mi-ați făcut - și bine-ați făcut.

– Ți-am propus să ne întâlnim, să discutăm... Ți-aș putea fi de ajutor.

– Vă mulțumesc, nu văd cum.

– Ba da, ba da! Să începem cu începutul: locuința...

Mă înec - cu ce-o fi :

– Am locuință. Asta. Îmi ajunge...

– Dac-ai avea optsprezece ani, poate, dar la vârsta ta...

– Ce-are vârsta...? - am ridicat binișor tonul.

– După atâția ani de suferințe... Să zicem că n-ai pus la inimă, dar oboseala a rămas - ai dreptul să locuiești în condiții civilizate. Aici e prea...

– Aici e prea, cum? Și ce-ar fi dacă m-ați lăsa-n pace? Ce-aveți cu condițiile? Ce vă pasă vouă de condițiile mele locative? Ce mă futeți la cap cu vârsta, cu suferința, cu oboseala...? - observ că a început să râdă: Și nu vă mai râdeți', tovarăși, c-așa-i!

– A, deci nu numai eu... Bine, nu mai vorbim despre asta - deocamdată.

– Vă imaginați că are să fie o altă-dată ?

– Mă gândeam că ai ceva de bătut la mașină - am una foarte bună, electrică. Aș fi bucuroasă să-ți dactilografiezi romanul...

– Romanul ?

– Atunci : romanele - bat foarte bine și fără greșeli de limbă.

– Nu mă îndoiesc, vă mulțumesc, dar nu am nimic de dactilo'...

– Pe cuvânt de onoare?, mă întrerupe și-mi pune mâna pe umăr. Dar ce scrii la cursuri - sânt convinsă, nu numai la al meu...?

– La unele cursuri, într-adevăr, dar...

– Să nu minți! Am vedere bună, de câteva săptămâni copiezi, treci pe curat ceva - ce?

– Am copiat câteva capitole din romanul predat.

– Minți prost pentru cineva care știe că dacă nu minte credibil...

– Nu mint. Nici credibil, nici...

– Nu ești la anchetă, deși m-ai comparat cu... Oricum, să știi că poți oricând conta pe mine.

– Contez pe mine, de ce m-aș da pe mâna dumneavoastră?

– Pe mâna... Ai ales cu grijă cuvântul.

– Nu l-am ales, dar constat că l-am nimerit din prima

încercare.

– M-ai întrebat de ce te-ai da pe mâna mea - chiar ai nevoie de un desen? - îmi face semn să aștept, se ridică, închide ușa, revine, îmi face semn să-mi apropii urechea de gura ei... Să-ți spun un secret...

– N-am secrete, nu mă interesează ale altora. Spuneți tare, să se audă...

– Ce am de spus nu se spune în gura mare.

– Atunci nu-mi spuneți deloc, nu mă interesează marile adevăruri rostite în șoaptă.

– Ba te interesează! Dacă ți-e frică, n-ai decât să pretinzi că n-ai auzit ce-ai auzit... - și râde.

– Atunci s-auzim ce n-am auzit! râd și eu, crispat.

– Unul dintre frații mei e foarte bun traducător în engleză - de literatură, precizez !

– Nu văd întrucât precizarea precizează ceva.

– Ai să vezi după ce am să-ți spun că soția lui e coproprietar al unei edituri din America...

– Regret, văd și mai puțin...

– Fiindcă-ți astupi ochii - te las să te gândești: mâine, peste o săptămână, când o să ne vedem...

– Tot aici?, încerc să glumesc, dar renunț.

– A, nu! Aici nu mai pun piciorul. Mă conduci ?

– Cu cea mai mare plăcere, domnișoară ! – mă ridic degrabă și țin cu avânt și voioșie blana. Vizita dumneavoastră mi-a făcut o imensă bucurie - sper că și domnia voastră s-a amuzat din inimă și din...

– Sper să nu te amuzi din inimă, povestind ce ți-am încredințat...

– Mi-ați încredințat ceva?, fac eu pe uluitul. Mie?

– Rămâne secretul nostru. Sper să-ți schimbi opinia despre mi'... Despre așa, în general...

8

Abia acum o descopăr - vreau să spun : i-o - de blană vorbesc, mai puțin de pironul în care-i atârnată...

Când Dumnezeu s-o fi, singură? Să fi plecat “în talie”, pe

gerul ăsta? - nu: eu cu mâna mea am îmbrăcat-o, eu cu mâna mea am, ca să zic așa, condus-o... Și-atunci? Atunci, uite-o, aici - de ce? De-aia! - toate fenomenele inexplicabile devin explicabile prin: De-aia!

Adineauri coborâsem s-o (și pe ea!) duc pe Slavaverde de Sil... Pardon: pe Silvia de Slavechită eu cu mâna mea descuiasem ușa; eu cu, deasemeni, a mea mână - în fine: cheie - încuiasem încuietoarea, ca să fiu sigur că n-are să mă mai poată rerâncezi Sla... Sil... Silvaveche, ce peisaj devastat va fi prezentând cadra-didactică cu îndelungata-i...

– Pe unde-ai intrat, domnule?!, o întreb înainte de a o vedea.

– Bine, băi măicuță, așa mă-ntâmpini tu pă mine? În loc să te bucuri că mă-ntorsăi - io-te-mă!

– Io-te-te - cum să nu mă bucur, dar pe unde-ai intrat ?

– Pă un' se intră-n toate cășile lumii: pă ușe! Io sun, nea Radu dășchide, eu urc, nea Radu...

– Urci, pe unde? E o singură scară, cum de nu ne-am întâlnit, când am condus-o pe...?

– ...pă baba dă slavoană - i-ai făcut și ei felu'?

– Te rog...

– Roagă-mă! I-ai dat și ei meditații dă ri'm? Cu ce-ai bătu' măsura de s-o-nviezi dân morț' pă slava-moartă? Cu puleanu'?

– Uite ce e, Bibi : să nu-mi joci scena geloziei.

– Păi nu, că n-am motiv - am auzit to'-to'.

A auzit. Tot-tot. A ascultat la ușă, a auzit... Bine, dar ce? Mai bine să n-o întreb : ca să dau impresia că n-am nimic de ascuns.

– Tocmai mă pregăteam să mă culc, zic. Sânt rupt de oboseală.

– Dacă tragi în jug la-atâtea războaie - și pă tine ca pă șoarec: drumur'li te-omoară...

– Așa e: drumurile mă... Ai ceva important să-mi comunici?

– Asta-i comunicarea-mportantă!, râde Bonifacia și se bate peste piept. Ai miei s-a deplasat la Znagov, că se dă mare-masă-tovărășească-mare, cu to' guvernul, da-i secrè' dă stat, să știi, și eu zic, Dacă-i p-așa, mă deplasez și eu la-on ceai, în familie la on coleg dă la facultatea mea! Și io-te-mă...

– Io-te-ți-o...

– Mi-adusăi și lucrușoarele...

– Lucru'..., ce?, mă neliniștesc și caut cu privirea în jur.

– Ceva dă noapte, dă tualetă, dă schimb pă mâine, pă

poimâne - am lăsat valijoara-n spălător, c-aciia nu-ncape, din lipsă de spațiu, nu-i loc nici s' te...

– Bonifacia..., o întrerup cu gura uscată. Vreau să ne vedem cât mai des, să rămâi cât mai mult, ca să-nțeleg și eu ceva din... relația noastră dezinteresată, dar de-aici până la a te muta la mine cu cățel, cu purcel...

– Fii atent cum vorbești, c-odat' ne supărăm! Un'e vezi tu cățel? Ș' ce vrei tu să spui când zici: purcel?

– Ceea ce am și zis! Uite... - arăt camera. În primul rând spațiul...

– Dacă nu mă leși să vorbesc ! C-am venit mai dămunt, am stat de vorbă cu nea Radu de-odaia de-alăturea...

– Ce-i cu ea? E ocupată, stă Prințul.

– Mi-a zis nea Radu, da nu mi-a zis de ce-i el prinț - chiar e? Nu e cioace? Auzi! Prinț, dă să șadă-ntr-on palat dă doi metri pă doi!

– E prinț, șade și el... pe câți metri poate - de când l-a dat proletariatul afară din casă, la naționalizare.

– Avea casă, ori palat-palat? Cu-oglinzi?

– O fi avut. Cu oglinzi.

– Bine-bine, palat - da o casă, ceva, de să șadă și el ca lumea?

– El nu e lume, el e "putreda aristocrație". Proletarii l-au dat afară de peste tot și s-au instalat ei - cu cățel, cu purcel...

Pauză. Am impresia că are să-mi fie în curând greață. Am deschis gura prea-prea, a ieșit porumbelul - ori cioara...

– Adică... ce vrei tu să zici (nu mai sună a întrebare), c-adica alde noi, clasa, ne-am instalat? Păi, domnu, află tu că n-am luat on capăt dă ață fără hârtii în regulă! N-am primit nimic de să nu fie repartizat, dupe lege, pîn gospodăria dă partid cu acte! Află că-n acte figurează tot: și covoarele și butoaietele dă varză și lămpile și tot! Cu semnătură! Și cu timbru fiscal!

– Ziceam de prinț și de odaia lui...- scad vocea, din cap îi fac semn spre peretele despărțitor. E chiar mai mică decât asta a mea.

– Num-atâtica ? N-am făcut nimica, tre'să căutăm al'ceva...

– Ai fi vrut tu camera de-alături?, mă hlizesc eu.

– Eeeu?, se miră Bonifacia, larg. Vai, mămicule, mă vezi tu pă mine-ntr-o chestie ca respectiva? Să fi avut ea zece pă zece, nu m-aș repartiza-n ea, nici dă frică, mă gândeam la tine că, dacă spargi zidu' - mi-a spus nea Radu că la-ncepu' dă to' a fost o singură odaie...

– La-nceput, o singură servitoare avea patru metri pe doi,

acum, că ne-am liberată de exploatarea unuia, pe aceeași suprafață trăim: un prinț cu prințesa lui și un student cu, asta, zi-i pe nume: meditata lui.

– Vai, măicuță, că ce gentil ești tu cu mine, când vrei... - mă sărută cu foc și cu apă. Și dacă ne-ntoarcem la odaia tovarășei femei dă servicii dupe timpul burgheziei?

– S-ar dubla chiria - or eu...

– Nu te privește chestia dă finanțe, d-asta se-ocupă Bibi. N-o fi știind ea alte fleacuri, da' la socoteli... Nu dăgeaba tata-mare, tata lu' tăticiuțu meu a fost cobilițar. Da dacă zici că și-n total e tot...

– E cum e!, zic și eu, ca să nu tac.

– Lasă, maică, că găsim noi alta - cum se-ntoarce ai miei dă la Znagov, cum o pun pă mămicuța mea să vorbească cu tăticiuțu meu d-un apartamentel, ceva, măcar d-o garsoneruță...

– Atunci o să-ți vin în vizită.

– Nu, dom'le, ziceam de ceva pentru tine, că nu mă despart de mămicuța mea nici după ce mă mărit iară...

– Un apartament, măcar o garsonieră - pentru cine? Pentru mine?

– Păi dă câte ori să-ți spuie omu'?

– O singură dată, limpede: Ce-i aiureala cu odaia prințului - pentru mine? Dar eu n-am nevoie, mă simt foarte bine așa, aici.

– Fii, domn'e, serios! Cum s' te simți când, ca să-nchizi-dășchizi, ailaltă persoană tre' să urce-n podu' casii?

– Soluție: persoana să nu urce! Să nu...

– Să nu vie, asta vrei tu să zici? Să mă car, că-s în plus?

– Am vrut să spun că a doua persoană, dacă se întâmplă să existe, nu trebuie luată în socoteală: nu locuiește aici, vine în vizită, or vizitatorul trebuie să respecte obiceiurile, constrân'...

– De ce să le respecte, când poa' s' nu le?, mă întrerupe ea. De ce să-ție fie rău, când poa' să-ți fie bine? De ce să stai la bloc, ori la ma'ala, când poa' să stai la vilă centrală? Păi măicuțule: de ce s' te chinui tu-n cotineața asta, la vârsta ta, când poa' să stai 'tr-o odaie ca lumea, de să nu fii obligată să urc în pat când tu-nchizi ușa, să ai și tu, măcar un dușuleț, dacă nu cadă veritabilă, hai să nu zic de-un bideu, da tre' s' te gândești și la necesitățile mele, că am chestioare dă femeie, tre' s' mă lav, cum zice franțuzu', că de ce-a mai inventat omu' apa caldă și dușu' și cada și rubinetu' și...

– Dă-mi voie, să plasez și eu un cuvânt!

– Plasează, tovarășu’, că s’tem în democrație - ba nu-ți dau nici o voie de plasament, că te știm noi, ai să zici că ți-e bine-așa, că tu n-ai nevoie, că-ți ajunge și-atâta, cât n-ai, cum se zice...

– Exact!

– Păi ia să nu mai fie exact! Ia să nu mai stai acia, ca-ntr-o cușcă d-animale la vârsta ta! Și ia să nu mai fii iegoist, de s’te gândești numai la tine, mămicule, că mai s’tem și noi pă lume, n-o să tot urc, să tot cobor din pat, n-o să mă spăl în mizeria de spălător dă rufe, de n-ai tu un duș, te lai ca-n comuna primitivă, cu ligheanu-n cap, mămicule...

Mă văd silit s-o apuc de mână; apoi de cot, apoi de umăr - s-o scutur, zgâlțâi, până s-o opresc.

– E rândul meu să vorbesc! Cer cuvântul!!

– Bine, maică, ia-ți-l - da scur’...

– ...dacă te iubesc... Unu: locuiesc unde și cum locuiesc, fiindcă nu mă pot întinde mai mult decât plapoma...

– Dar ți-am zis, mămicule...

– Să nu mai zici ce-ai zis nici când ai să capeți cuvântul! Doi: în ciuda vârstei, n-am de gând să renunț la celibat...

– Cin’ ți-a cerut?

– Trei: orice amestec în treburile mele interne: plapomă, celibat - mai ales pat - vor fi considerate agresioni și vor primi pe dată replica meritată!

– Fugi, d-acilea cu replica ta, ‘ritată ! Care ‘mestec, măi tovarășu’ ?; care-agresiune, domn’e ? Păi pentru binele tău...

– Binele meu ‘-i treaba mea, eu mi-l fac, eu mi-l desfac!

– Aiurea! Cum să ți-l faci, când nici nu știi ce-i ăla bine?

– Te-am așteptat pe tine, ca să aflu...

– Nu mă lua așa, că ești în greșală. Nu m-ai așteptat, da-acu, că s-a-nmerit de ne-am ciocnit..., râde mărgelos. S’tem bine-mpreună!

– Ca să fim, în continuare, bine-mpreună, trebuie să ne respectăm reciproc, să nu ne agresăm...

– Cum vorbești tu așa, băi măicuțule?! Nu te respec’ eu reciproc pă tine? Doamne, că mare ești...- și Bonifacia face trei-cinci cruci încâlcite, ca o babă. Păi tomnai, că te respec’ ’n cel mai ‘nal’ grad’, d-aia vreau să-ți ușurez nițal condițiile - păi spune și tu: astea-s condiții, de n-ai nici masă, domnule?; de te canonești cu scrisu p’ on scaon?; de nici cești dă cafea n-ai, de să zici că servești o cafeluță dă oameni, nu dă...? Păi tre’ să-ți creiem nește condiții foarte optime! Dă creație!

Rămân cu gura deschisă. Să se fi vorbit în de ele cele două muieri? Asta vrea să-mi creieze condiții de creație (creiatoare, se-nțelege), cealaltă voia să-i dau la dactilografiat manuscrisele - ca apoi, bine-dactilografiate, să treacă la tradus în engleză, la editat în America ceea... Sânt eu un idiot de nevindecat, fiindcă nu profit de oferte - cu totul, dar cu totul dezinteresate (nu pot spune cât, dar simt), ori - ori ce?

Ori ele sunt idioate - de ce atâta agitație pentru nimic? Mă cunosc binișor, știu că mutra, firea mea, dacă nu le pun pe fugă, nici nu le atrag pe femei ca mierea muștele. Atunci? Apoi: niciuna, nici... niciuna; nu obiectul târcoalelor, al demersurilor, ca să zic așa, n-au citit ce scriu; n-au de unde ști dacă scriu bine ori, cum se întâmplă des în viață: prost, deci nu merită să se zbată, zvârcolească, bată din aripi, cotcodăcească - pentru promovarea "operei literare" a unui necunoscut, a unui nedebutat... Ce-o va fi apucat pe toanta-bonifantă să o țină cu... condițiile (optime)? Îi va fi plăcut meditația cu care-am meditat-o? Să admitem, dar ce legătură între meditațiune - la care ne-am dedat dimpreună și creația la care, fatal, numai eu mă pot înhăma? Și cealaltă : acra, neaerisuta, neumbluta slavă: după ce s-a întâmplat ce s-a-ntâmpat, la facultate, de ce m-a căutat? Ca s-o umblec? Mi s-a părut că și ea era preocupată mai degrabă de... opera, decât de viața mea cea mereu vie...

Sper din toată inima că nimeni de pe lumea asta nu știe de sacoșa atârnată afară, în cui, sub cozorocul de tablă. Mai vârtos Bonifacia, fată de Celuloză, nepoată de Justiție a 'Borului - nu de alta, dar să nu-i încarc memoria; nici Slavaveselă, cea care, ca o adevărată fiică a mării burghezii și a mării (și ea) cărturării, acum face pe auxiliara Serviciului de Cadre, la facultate (oh, vechile clase sociale: cum încearcă ele să supraviețuiască cu orice preț...).

– Bonifacia..., încep, cu cel mai erotizant glas al meu (cel cu barbă neagră, deasă,-nțepăcioasă). Dacă ții la mine, cum țin și eu la tine, dacă mă respecti, dacă ești grijulie cu condițiile, în fine, în care scriu, atunci hai să stabilim un regulament de funcționare...

– Regulament, ai?!, se supără Bibi. Știu ce vrei: să-ți vin, la comandă, când ai tu chef de regulat, între ora și ora - află, măicuță, că nu-s d-alea ! Că vin la tine cu toată inima mea și cu tot sufletu și cu grijă pentru creația ta literară - și tu... Tu nu vrei de la mine decât: cur! - cu o mână își saltă poala rochiei până sub

bărbie, cu cealaltă se bate peste slip - în față. Află că nu ține!

– Dar nu despre asta voiam..., încerc eu, nefericit.

– Ba despre! Regulament dă funcționare, ai? C-adica tu crezi că duc lipsă de bărbat ?

– N-ai înțeles ce-am vrut să...

– Așa ziceti toți: că n-am înțeles noi ce-ați vrut voi să... Dau peste alde Potop c-o oafă ș-o nesimțită ș-o slăbănoagă, de-i trecea purcelu pintre picere, te mirai că mai suflă, la pelea goală, -n patu' nostru, păi futu-z' gura mă-ti, zic ș-o iau la scărmanat pe tovarășa consilier cu iepoleți - ce crezi că zice bărbatu'? Stai nițal, dragă, că n-ai înțeles tu ce-am vrut să spun tovarășei, o chestie secredăstată! De parcă erea d-a spusulea, secredăstatulea, nu d-a fututulea! La pelea goală!, -n cearșafur'li mele!, de la mămicuța mea!!

– Am vrut să spun: date fiind condițiile în care trăiesc..., încerc.

– Păi ce to' zic? Nu zic de să le schimbi, condițiile-alea?

– Până să le schimb, trăiesc cum trăiesc, deci nu pot, chiar de-aș dori, să-mi... Să mă dedic cuiva, de pildă ție...

– De-o pildă mie! Bine-am ajuns: pildă! Dacă-i pe pildă, zi, cinstit, că nu-ți place pilda mea, că nu vrei să pierzi timpu-n ea!

– Zic, cinstit: nu-mi pot pierde timpul cu altceva, altcineva, fie acela chiar Bonifacia... Sânt student, trebuie să învăț, să-mi mențin bursa - din ea trăiesc. În această odaie; pentru că odaia nu poate fi lărgită-lungită-adâncită și nu i se poate lipi o sală de baie cu toate cele necesare unei femei...

– Păi eu ce to' macin? Nu să poate asta - găsim alta!

– Ca să găsim, trebuie să căutăm; ca să căutăm, trebuie să existe condițiile căutării, adică bani - or bursa mea...

– Ce-i tot dai cu bursa-aia, fi-ți-ar bursa să-ți fie - dă scrot dă coaie! - și Bonifacia se prăpăstuieste în răs. C-așa le zice franțuzoaicili : *burs'* - și arată cu mâinile amândouă, cântăritoare.

– Ți-a folosit șederea la Paris, cu Potop, zic.

– Șederea la Paris, a lui Potop cu mine!

– Bine. În legătură cu bur'... - ce să fac, mă întind cât mă ține... Să nu spui nimic! Nu primesc bani!

– Cine-ți vorbește de bani, bursosu' mămicuții?

– Îmi propui să mă mut undeva, unde nu plătesc chirie? La voi?

– La nooi? Nu să face, dacă află unchiulețu că cine șade la noi...

– Ai un unchi care, dac-ar afla cine sânt... Avea dreptate Georgeasca... Care : cel de la Justiție?

– Nu, că ăla-i frate cu tata, vorbesc de-al mămicuții, de-i la pensie - ar fi-n stare să mă-mpuște! Foarte sever, că-i militar și-așa-i oamenii pe la ei, vorba ăluia: dă cu barda-n Dumnezeu! C-așa-i pe la Nicula, lângă Gherla: face icoane pe sticlă, ‘p-aia și se taie-n de ei, cu săcurea...

M-a răcit (începînd de la picioare) unchiulețul dinspre mamă, severu’ - de face icoane pe sticlă și dau cu săcurea... De s-ar săcuri în de ei, să nu mai rămână urmă de iconarist în timpul liber, în cel ocupat: gardian la Gherla...

– Fie și în altă parte, dar să nu mă coste mai mult decât aici, zic.

– Nu te costă nimica.

– Și de ce nu mă costă nimica? Plătești tu? Din bursa ta?-vorba franțuzului...- am făcut un banc și i-l semnalez cât mai vizibil.

- Nu mă lua cu ironii - nu te costă nimica. Tu să fii sănătos să poți creia-n condiții optime - că, până cân’ să to’ tragi targa p-uscat, la vârsta ta?

– Ai să mă chiar convingi că sânt bătrân...

– Las-că te-ntinerește Bibi!, râde Bonifacia-Bibi, plin, gâl-gâitor, în timp ce iese din odaie și intră alături, în spălător. Mai întâi ne omenim, după aia aplicăm regulamentul, tare ș’ cu forță - c-am adus ceva d-ale gurii, că omu nu se hrănește numai cu pâine cerească - se întoarce cu două sacoșe pline. Un’e pun astea?, întreabă, scuturîndu-le pe loc. Vezi, băi măicuțule, c-avem nevoie d-o masă la casa omului? Ș’ dă creiat la ea, da ș’ dă mâncat pă ea ?

9

Abia acum o descopăr: lângă, cu, în mine; în carnea patului.

Patul meu este-sânt eu însumi. Eu sânt patul : nu mă împart cu nimeni, decât în foarte-trecere, altfel mă pierd cu toate ale noastre, doi: el și eu. Asta nu-mi vine din primii ani de internat când, astfel stînd situația, dormeam câte doi într-un pat; nu de la închisoare unde - asta fiind situația - dormeam câte doi-trei-patru de-a curmezișul aceluiași pat (când aveam așa ceva).

Asta îmi vine din Bărăgan. Din domiciliu-obligatoriu:

În Lătești aveam repartizată o casă; iar prin procurare-cumpărare-confecționare, un pat. Indiferent cum le obținusem, cu ce titlu, amândouă erau ale mele. În întregime. Partajabile cu doar bărbații: și eu, ca toți “localnicii” (deveneai de a doua zi) găzduiam noi-aduși (încă) ne-repartizați, deci lipsiți de casă, deci și de pat. Îi promisem în casa mea, în patul meu și pe unii vechi-localnici fiindcă o ploaie de vară le pătrunsesse acoperișul de paie, pișînd pereții, după ce le doborîse tavanul; iarna, fiindcă li se terminase “focul” (lemnele mai rar, de obicei paiele, cocenii); într-adevăr, cu astfel de bărbați împărțisem bărbătește-camaradereste patul - și nu doar o singură noapte. Nu cu femeile - mai mult de două nopți.

Așa: mai mult de două nopți, cu femeile, nu. Mulți intuiseră capcana, puțini o prinseseră în cuvinte și mai puțini reușiseră s-o evite (să iasă din ea, fie și lăsîndu-și zălog laba), nu căzuseră în ea, nu se lăsaseră împrejur-tăiați-de-pizdacudinți, ‘ghițiți de-nghițitoarea Vâlvei, supti de suptoarea-i dulce.

Noi, “studenții - din ‘56” (precizam, ca să nu fim confundați cu “studenții”, scurt, ceea ce însemna “Piteștenii”), intuisem pericolul, îl și definisem, de aceea ne apăram din toate... mădularele noastre: încercam să nu ne lăsăm pradă femeii din *dè-ò* cea care-și prelungește șederea în patul tău mai mult de două nopți.

Eram foști deținuți; ajunși la termen, fuseserăm “liberați”... prin trimitere în Bărăgan, cu domiciliu obligatoriu, în satele-noi părăsite de cei care *le făcuseră*: titoiștii (numiți și: deplasați, dislocați, deportați, coreeni). Oricât de tânăr, bătrân, oricât de lungă, scurtă i-ar fi fost condamnarea cea ispășită în închisoare, odată liber-în-dè-ò, bărbatul surd și orb și prost întâlnea în fiecare femeie *femeia* lui, iar după ce se culca cu ea, se credea obligat s-o ia cu acte, la primărie. Cei în vârstă avuseseră, înainte, familie; cel puțin jumătate din aceștia *fuseseră divorțați* (pentru ei verbul “a divorța” se conjuga ca și “a fi condamnat”: am fost condamnat, am fost divorțat) de Securitate, care era, nu doar Tribunal, ci și Oficiu de Stare civilă. Pentru aceștia liberarea-în-dè-ò era... o revanșă față de trădătoarea nevastă.

Noi, pentru că eram tineri (“aveam de unde muri”, scria Caraion) și nu ne alunga moartea din urmă, nu ne gândeam să ne fixăm; eram egoiști, grăbiți, de aceea galopam în toate sensurile, luam, culegeam, ridicam din goana calului (în Bărăgan: bicicleta) tot ce se nimerea în raza mâinii (ziceam așa), neiertînd

nimic, nefăcînd nazuri, necăutînd calul de ziua de-alaltăieri. Fără mofturi, fără prințipuri carevasăzică, mai degrabă în vorbe, mult mai puțin în fapte, aproape deloc în gânduri. Acestea fiind condițiile (obiective), aplicam și eu principiul trasului întăi, somației după - cu o derogare: o noapte, în patul meu: cu cea mai adîncă plăcere; două - de ce nu, pofta vine poftind-luînd din trupul-cel-pentru-asta-făcut, bucuria fiind de partea patului cel îndelung răbdătoriu (e-he! să fii tu un pat, s-o duci în spinare pe dânsa!) - cu condiția ca nopțile să fie cele de sâmbătă și de duminică: dimineața, luna, un la-revedere politicos dar ferm - și:

«Ne vedem sâmbătă - poți veni?», în nici un caz să nu-și prelungească șederea dincolo de acest prag - fiindcă ea, oricare, ar fi putut spune:

«Tu du-te la lucru, eu am să deretic, am să spăl vasele, rufele...»

«Mulțumesc, nu», răspundeam, oricât de greu îmi era un asemenea răspuns, dar mă gândeam că refuz un dar-care-nu-se-face.

Fiindcă acolo femeia era un dar ; acolo o femeie primită în dar nu putea fi decât o roabă (îmi spuneam, ca să-mi justific prostia de a o fi refuzat): eu puteam face orice cu ea, din ea, oricând-oricum-oricât: ea n-are cuvânt, n-are opinie, n-are voie, n-are voință, n-are personalitate - n-are drept, nici dreptate; ea, acolo și așa, dăruită, nu putea fi decât, întregă, opizdă. Desigur, îmi place să mă-ngrop în ea, să o înot, să mă ascund în ea, să ies doar cât să trag o gură de aer și s-o iau de la-nceput - dar numai când vreau eu; ea, chiar dacă-i curva-raionului, trebuie întrebată: vrea sau ba - abia după ce încuviințează, fac ceea ce trebuie să fac: mă înclin dinaintea ei, de mulțămită, îi sărut mâna, o oră-două discutăm-dansăm, mâncăm-bem - abia 'p'-aia ne fregulăm - ah, trebuie să scriu despre muierile, despre curvele, despre surorile noastre de la Lătești - dar atenție: să nu cad în Dostoievski!

Așa făceam noi, studenții (nu chiar toți...). Vecinii, prietenii, foștii colegi de închisoare - nu prea; nu.

Era neînchipuit de greu să rezști tentației: după ani și ani de castitate obligată, aveai o femeie, una adevărată, mobilată, ca să-ți satisfacă fantezmele din singurătate - îți șade la dispoziție: o vrei, o iei; n-o vrei, nu-i nimic, vine altul și mi ți-o ridică... O luai, o foloseai, o țineai cât o țineai (cât te țineau balamalele și punga - nu pentru plată: pentru subzistență): o noapte, trei săptămâni, trei luni, uite anul...

Într-o bună zi, fostul tău coleg de Jilava, de Aiud, fost ministru îți prezintă, pe uliță o persoană de sex contrar, atârnată de brațul lui:

– Madam Cutărescu, soția mea...

Tu te descoperi, săruți mâna Doamnei Cutărescu, îi feliciți pe amândoi - ceri permisiunea de a te retrage... Cu inima strânsă - a, nu de gelozie! Ai recunoscut - și cum!; și cât ! - în Madam Ministru pe Gica, pe Sica, pe Lica, pe Vica, Zica, Țica, ba chiar pe Veta, oricum: Doamna (actual) Cutare, țeapănă; cu o agresivitate așteptând un sfert de pretext ca să se manifeste, cu privirea dintr-odată rea, rece (și ce bună-i era, înainte - și privirea și vorba și pizda), pe una din “fetele de la Baracă” ori pe una dintre “Fetele de Fetești” - care actuală în trecutul apropiat trecuse, nu doar (și) prin patul tău, dar prin ale multor deoști, mai tineri, mai ne-tineri, cum se nimerea...

În altă zi un prieten îți mărturisește că gata, s-a hotărât, face pasul, se căsătorește *aici*. Cu cine? El știe că știi; că și tu, cândva, o ai cunoscut pre ea, c-așa-i ea: bună pe la suflet; știe că nu doar tu - dar asta-i prostituția, cum zicea cine zicea (și ce bine zicea): de unde să găsească el, fost pușcăriaș, actual deoist, individ fără drepturi, fără nimic - mireasă grasă, lăptoasă, devreme-acasă, pe deasupra virgină?

«Tu nu vezi, mă, că ne-au distrus ăștia, ne-au cosit de la glezne, ca pe cai...? Nu vezi că nu mai avem viitor - rahat, venirea Americanilor!, rahat, liberarea de Ruși, întoarcerea în Europa!? În veci nu ne mai putem reface viața, cariera, studiile, familia - sântem terminați! De-acum, locul nostru: Bărăganul; meseria noastră: eventual băgător de seamă adjunct în o brigadă de ceva, la fermă; femeia noastră: Leana, ori Vasilica, ori Veta..., care pre mulți a bucurat ea, înainte de a deveni - cu acte - soția mea...»

În grupul nostru de studenți încercasem să ne întrajutorăm - mai ales întredescurajându-ne fidelitatea: când unul dădea semne că ar fi tentat să se lase pradă oboselii, să se... “stabilească în Bărăganul Vetei”, cum numeam noi amenințarea - teribilă - inter-veneam, mai corect: nu-l lăsam singur, nici în intimitate: o bună parte a timpului lucram împreună, ne țineam grupați, de parcă am fi fost fete interne, inocente (încălțate, sigur) și ne-am fi temut, în același timp am fi așteptat, cu păsărica bătînd în gât, să fim... alese și luate cum se ia - de cei din grupul dimpotrivă.

Nu era normal; pentru că nu era moral - la acea vârstă (iar pe

noi închisoarea, nu numai că ne oprise din creștere, ci ne dăduse înapoi, ne adolescentizase) - ești intransigent cu morala. Totuși...

Totuși, nu era moral să schimbăm fetele între noi săptămânal sau lunar; era o porcărie ce făceam (mai exact: ce ne propuneam să facem); lor puțin le păsa, din moment ce rămâneau "în familie", dar asta nu ne absolvă. Însă numai astfel, numai zmulgându-ne, retezându-ne (Doamne-fereste, dar aceasta era senzația) rădăcina, am împiedecat fixarea, pe veci, în *Bărăganul Vetei*... Ei, da: ne simțeam mai maturi, mai virili, mai zmei așa, schimbând săptămânal gagicile (și știind că se știe; văzând că s-a văzut totul în tot satul); era ceva și din asta - la mine - dar și altceva. La început am crezut că ar fi consecința nemijlocită a păcatului: nu preacurveam noi? și încă de două ori: o dată prin noi înșine, a doua oară când le îndemnam, chiar de nu le obligam, pe ele să se (dublu) curvășărească, adică să treacă din bărbat în bărbat, adică să ne schimbe, ele? Apoi la mine era și păcatul aceluia act (chiar nepăcătos în sine) îndeplinit într-un țel strict personal; egoist: în folosul numai al meu. Deci: ca să nu mă las fixat (în Veta de Bărăgan), pentru ca să nu mă sinucid astfel - fac ce fac, iar dacă facerea aceea constituie ea singură păcat, nu reprezintă decât o agravare a situației (prostituției).

Nu mă știu religios. Lui Dumnezeu m-am rugat doar atunci când am avut nevoie - să-L rog - nu și când ar fi avut El nevoie (să fie rugat). Însă cele Zece Porunci - în închisoare am învățat-o pe a Unsprezecea: «*Să nu torni!*» - mi s-au arătat totdeauna deasupra (bine, atunci: alături de) lui Dumnezeu; nedepinzând direct de voința Lui - în trecut fie spus: voință năucă, de aceea teribilă. Respectam Poruncile mai degrabă pentru că așa se făcea, decât pentru că Dumnezeu cerea. Porunci auzite (și însușite!) mai degrabă la școală decât la biserică... Spun toate astea, ca să pot spune că, cine știe: pesemne ca ispășire a păcatului (din care nu mă opream, îl făptuiam în continuare și cu desfătare), încercam eu când încercam ce încercam.

Trebuie să mă hotărăsc să aștern pe hârtie povestea cu Veta. Veta-Adevereta, Frumoasa Neadormită (în particular, urâtă); de ce nu: romanul-cu-Bărăganul - începând cu nuveleta-cu-Veta...

...Chiar așa o chema; și n-o durea. Băieții, în absență, îi ziceau «Coana Veta». Fetele-i ziceau: «Frumoasa dî' Fetești» - și era, domnule, dîn Fetești-Gară. Atât de frumoasă, violent, insolent, ascuțit frumoasă, încât trecea dincolo, unde era neplăcu-

tul, de-a dreptul urâtul. Și era slabă, vânoasă - de proastă nu mai vorbesc, iar cum era nasoală, rezulta că era și rea.

Nu, nu. Nu eram obișnuiți cu asemenea specimene. Acceptam că existau - dar în afara razei de cincisprezece kilometri, însă nu la noi, în Satul-Nou Lătești. Pe deasupra o chema și Veta ! Și nu-i cauză.

Venise la noi într-o sâmbătă după amiază, ca înlocuitoare. Precedenta nu era, sărăcuța, de neînlocuit, dar nici așa... A, nu că ar fi arătat mizerabil (ca aproape toate celelalte, pe care noi le iubeam de-la-egal-la-egal), ba chiar, lucru neobișnuit pentru noi, curățel îmbrăcată: taior negru; încălțată: pantofii îi erau întregi, vâxuiți, atât că ușor prăfuiți (eh, Bărăganul); ciorapi de nailon - întregi!; era și îngrijit coafată - negreșit: permanent, avea chiar și poșetă... Venise la noi din pură întâmplare: se afla la post, în Gara Fetești, când fetele noastre se întrebau ce se fac ele că, uite, trebuie să meargă la studenți, până luni dimineața, dar lipsește Stela (Dorina, Nina, Pușa, oricum, una care mai făcuse Lăteștiul, cunoștea regulamentul de funcționare): nu putea veni, că tocmai naștea, era bolnavă-rău, se mărita, îi era copilul în spital, și-atunci asta, Veta se bagă-n vorbă (se cunoșteau, se și luaseră la hartă, însă nu pentru clienți, nu boxau la aceeași categorie, dar conviețuiau în aceeași Gară-Fetești) zice: «Hai că vin eu, fă, tot mi-am făcut norma pe s'tămâna asta !». Venise. Se nimerise să-mi cadă mie.

Se va fi așteptat să ne încăierăm pentru ea, dar primirea fusese rece: prea cald le întâmpinasem pe celelalte, mult mai prost îmbrăcate, abia încălțate, nefardate, nepermanentizate - și fără de poșete. În jurul noii-venite spațiul se, încet dar sigur, lărgea.

Aș fi putut-o refuza? Dar nu respinsesem (la Lătești) nicio-dată pe nici o purtătoare de fustă - las,-că și evantaiul alegerii... Ce să-i fi comunicat: Scuzați, pardon, bonsoar, dar nu voi pentru ca să vă sexual-contactizez, stimată doamnă? Tot n-ar fi înțeles ce zic, mi-ar fi cerut-întrebînd: «Vorbiți românește?» Să-i fi spus: Nu vreau să te regulez ! - n-ar fi acceptat (principiul): cum adică, să nu vrei s-o-mpuleci pe Veta-din-Gară, aia cu taiur ș' cu ciorapi, de umblă numa' cu-aviatori ș' cu președinți?!

Bine, n-aș fi putut-o refuza - dar ce poți face cu una ca ea: s-o pui la arat? Să-ți sape-o fântână? Să-ți acopere casa cu papură veritabilă? - pentru astea era cum nu se poate mai potrivită - dar s-o regulezi? Să faci dragoste cu o muiere rea? Dar, domnule,

curvele-s oricum (și oricât): adeseori proaste, de obicei vulgare - dar nu rele! Cel puțin nu arată că ar fi așa ceva-cumva. Apoi e un nonsens: poate fi rău cineva care dă trup din trupul său celui de-aproape foarte?

N-aveam încotro, asta-mi era crucea pe săptămâna în curs: Veta. Or nu poți refuza o cruce - mai ales că bairamul avea loc, de astă dată, în casa mea (eram și eu chiabur, ca și Radu: posedam aparat de radio - al meu, marca "Doina" - din cel cu baterii multe și acumulator greu, din sticlă groasă: nu aveam, în Lătești, curent, electricitatea electricitate găinile și vacile și scroafele fermei, nu și pe "oamenii" care le îngrijeau). Adevărat, nici băieții, binișor contrariați de personalitatea persoanei - și mai ales de nume (a naibii coincidență: să te chiar cheme Veta!), nu îndrăzneau să mă ia peste picior... Eram sacrificatul de serviciu, martirul din acea săptămână, meritam, nu doar respectul, ci și compasiunea... Radu, băiat bun (îi dădea mâna: îi revenise Dorina, tocmai dansa cu ea tangou - e-he, să dansezi, cast, tango cu Dorina) mi-a transmis condoleanțele sale înlăcrămate. Le-am primit. Am oftat din rărunchi. I-am răspuns că așa-mi este dat mie în viața asta: s-o port în spinare, pe Golgota la deal și s-o beau pân-la fund pe Veta. Dorina a înțeles fundul - și a pufnit - Radu însă, băiat citit, a știut că făcusem o trimitere biblică.

Pornisem să povestesc ceva anume - cu patul (și numai cu patul), dar m-am întins; m-am lățit (asta venindu-mi de la Lătești), n-am ajuns încă până la el, patul, mai am, mai am...

Așadar, în acea sâmbătă fetele de la Fetești ne-au venit cu autobuzul. Le-am așteptat cum se cuvine, jos, în stația fermei. Le-am condus în sat pe biciclete, pe cadru. Le conduseseră, de la Fetești, Elevul Gigi dintr-a Gingea (așa-i ziceam, cu drag, asimilatului student: mai cu pușcăria, mai cu dèò-ul, avea băiatul peste douăzeci de ani). Le promisem după obicei(ul nostru): sărutiindu-le mâna, întrebându-le cum călătoriseră, dacă le e sete, dacă vor să-și spele codrul verde, puținică răbdare, să ajungem în sat, acasă... Cât am făcut drumul - fiecare cu-a lui pe cadru - a mers cum a mers. Când am ajuns acasă la mine...

Noua, înlocuitoarea: parc-ar fi fost un cățelandru nimerit în curtea-găinilor: credea că și găina mușcă, așa că mușca el preventiv și la nimereală, în dreapta, în stânga... Așa o ținuseră tot drumul, chiar de nu se atingeau decât cu vorba; Gigi ne șoptise că, în autobuz își lungiseră reciproc părul (de aici: păruială - nu de la par), iar mie același, de cum ajunsesem în curte:

«Fă-i, rápido, o-njecție, că ne-a-nnebunit pe drum și amărăște laptele fetelor noastre...»

Cum să-i fac, pe loc, 'onjecția? După cum începuse, nici pe ne-loc. Văzuse cum sunt tratate celelalte fete - nu înțelegea; și, vădit, nu accepta. Când m-am apropiat de ea, m-am înclinat ușor și am zis, cu cel mai lătăreț zâmbet al meu, etalînd toată fasolea:

«Bine-ați venit la noi, domnișoară!», m-a contrat :

«Ia las-te de miștouri l-adresă!» și a înălțat poșeta cu amândouă mâinile, să mă croiască.

În noi, în mine dăduseră securiștii, nu gagicile care pentru din-contra veniseră la noi. Am înghițit în sec, m-am străduit să rămân calm - am reușit. Elevul Gigi, de după Stela (sau chiar Sica) îmi făcea semne de scuză... Am zâmbit. Parcă-parcă și asta, noua. Atunci am întins mâna dreaptă spre ea. A întins-o și ea; am dat s-o duc la buze (cum făcusem cu toate celelalte, sub ochii ei) - și-a retras-o, arsă:

«Ce-mi faci, nene? Păi, ia vezi, că io nu-s d-alea...» - și-a șters mâna maculată de buzele mele - de piepții taiorului.

Fetele celelalte s-au grăbit să-i explice - unu: Așa-i studenții, haioshi, da nu face mișto dă noi, că-i oameni bine, dupe timpuri, nu tovarăși mârłani; doi - nu te-am luat cu forța, de să vii cu noi, tu ni te-ai băgat în suflet, c-ai zis, Da ce-are mandravela dă student, posedă cinci roate, de vă-mbulziți cu toatele, ia să gust și io nițal, de să văz... Dacă nu-ți place cum s-arată de la prezentare, du-te, țațo,-n Gară, la-aviatorii tei...

A ezitat, a rămas - a explicat:

«Nu-s obijnuită cu labageli - ce s-apucă să-mi lingă cazmaua?»

Pe loc a fost mare veselie: fetele noastre ziceau: Păi, da, obijnuița ta-i să ți-o plimbi pân gară, cu poșeta, să-i agăți pe-aviatori, da să le zici să nu vie-odată cu tine, de s' te prinză miliția, da-acas' îi lași s' te consume de față cu copiii! Veta, demnă, impozantă în taiorul negru: Tăceți, fă oafelor de categoria cinșpea, de lucrați de-a-n picer'lea, pîn vagoane dă marfă și cabine d-acari, p-o conservă, p-un pache' dă țigării... - până când Florian a strigat:

«Conflictele de muncă le rezolvați la sindicatul vostru, roșu!»

Ca prin farmec s-au stins, nu doar conflictele de muncă, dar conflictualele însele au prins a se lua pe după cap, a se pupa - nevinovat, pe obraz.

Fiind gazdă, nou-venita fiind a mea, am antrenat-o întru obligațiile de stăpână a casei: la așa ceva părea să se priceapă, ba o făcea cu vădită plăcere - de unde concluzia lui Florian: E bună o chelneriță la casa omului... N-aveam cine știe ce bunătăți, dar trei feluri (preparate de noi, băieții) erau; ceva bunătăți de la pachet, erau; băutura obișnuită în Lătești: *Molan de Bordușan'* deasemeni era, din belșug, în cele damigene căruțate din timp, pe biciclene. Pentru doamne aveam lichior de zahăr ars, mai mult de fandoseală, trăgeau și dânsesele, temeinic, la molan. La început din datorie, apoi din pură dăruire, Veta a devenit o adevărată stăpână a casei și maestru de ceremonii.

Dar altceva pornisem să spun. De ce m-am răzlețit, rătăcit, de ce mă târcolesc, mă alint, ca Grecu-n ziua nunții - în fine: ca mireasa la pușcărie ? Doar nu e vorba de Lătești, ci de București; nu despre Veta vreau să-mi cânti, o, Muză, ci despre Bonifeta - deși ea, fată bună, mai poate aștepta un pic, jur să nu zăbovesc prea mult..., nu mai mult de-un ocol:

Muzica (de ambianție, de danție) ne-o grațios furniza Doina mea pusă pe Turc: Istambulul ne ofereà - pe tablă - niște foxtroturi îndrăcite (și anatoliene); apoi simțite (ai fi jurat că-s d-ale noastre, măi!) tangouri eghiptiene - ce să mai vorbim de îndrăcitele și tigrefraticile slow-uri mesopotamiene, de ne săreau pingelele papucilor! Să tot gioci geambaralele noastre dacoromane pre asemenea musichie - dimpreună, negreșit, cu gagicile noastre giugiuce, cu gagëlele noastre gigële - dupe la Fetești-Gară...

Când am dansat pentru-ntâiași oară cu aleasa-repartizată - destul de târziu, fiind ea prinsă cu trebile gospodărești (ca o stăpână a casei, deci și-a mea), parc-aș fi luat în brațe un druc - tot lucrăm în acea vreme la plantat stâlpi de stejar de trei metri, ce aveau să susțină sârmele, la rându-le susținătoare a coardelor producătoare de butași: dură; grea. Și rece. De parc-aș fi strâns la piept o cruce de piatră, nu de lemn...

Mai bine m-aș întoarce la Bonifacia; la patul meu, de-aici, de la Sterescu, amenințat. Mă întorc, numai două minute, numai un minut:

Ei, și a venit momentul cel de după miezul nopții, când perechile demult alcătuite s-au îndreptat, ținându-se bine, să nu se piarză pe-ntunericu', spre cășile părții băiețești; fiecare cu a lui, în cea mai desăvârșită ordine și armonie; și bună-nvoire; și dispoziție: când aveam fete, beam doar atât cât să devenim mai veseli, mai îngăduitori, mai buni - nu mai-răi; nu ne-am îmbătat

niciodată în prezența fetelor noastre de la Fetești.

Ei-ele au plecat, eu am rămas cu Frumoasa-n cas'; cu grija-n suflet: ce mă fac cu Veta-n'? Dacă nu mi-o fac - se supără: doar pentru asta venise, se sacrificase (pierduse și bani: cei pe care nu-i câștigase-n în Gară); dar dacă se supără și fiindcă mă dau la ea și-ncerc să mi-o? 'Sușesc? Cum naiba să-i simt starea de spirit - dacă n-are? De unde să știu eu ce vrea, ce nu vrea - când umblă-n taior negru, ca o nevastă de mafiot încă viu? ; și mai ales când are talia otova, nici tu nițele convexități, nici tu concavități la mijloc, n-ai de ce-ți propti antebrațele când te pornești să mi ți-o propunești?

Am încercat să prelungesc dereticatul, strânsul farfuriilor, al paharelor - nici n-am prins de veste când Vesta le-a spălat, șters, aranjat în bufet (pe polița nr 1, nr 2 fiind dezmiertată: cămară...). După ce a închis ușa, a închis fereastra, a făcut lampa mică, a decretat:

«Culcare!» - s-a dezbrăcat, s-a strecurat în așternut cu spatele spre mine.

Aș fi spus că asta-i (pro)s/t/ituația: în casa mea există un singur pat, însă cum de mine a fost croit și făcut pentru două persoane întregi care, când sunt de același sex, dorm pe spate; spate-n spate; unul cu capul într-o parte, celălalt în alta... În ultimul moment m-am oprit: aș fi dezlănțuit alt tărașoi, ca la pupatul mâinii - de astă dată cu întrebări: de ce?; ce-am vrut eu să spun când am spus ce-am spus? - și chiar când n-am spus?; și ce anume se ascunde îndărătul a ceea ce aș fi putut spune, dacă? Muierea asta fiind din același aluat ca milițienimea securistă: greu, borhotos, lent deocamdată și constant puturos; orice, chiar nimica poate declanșa mânia aiurea, ura în sine, explozia tembelă și revărsarea mълnică. Ființa ar fi în stare să-mi rēplice (la tăcerea mea): «C-adică ce vrei tu să zici cu patul, când zici ce-ai zis, că ai un singur pat - că-s curvă?» Și încă: «C-adică ce-i aia, să dormim spate-n spate, păi d-aia-am bătut Bărăganul pân-acia, 'n mizeria asta, de nici sat nu-i, că nici țiganii din Fetești nu-și 'copere casele cu paie - ca să mă spate-n spate cu tine?» Și mai: «Fițe, figuri, că-să-vezi-uri, vai-da-nu-servim, lăsați-căci-nu-s'tem folosite astea să le facă verginele, 'cepătoarele, mucoasele, nu io, mamă dă copii...» - apucase să-mi spună, pe când dansam, că are doi copii de la trei bărbați: unul aviatorean, căzut la datorie cu migu'; altul milițian - căzut și el, datornic și beat-mort de pe Podul de la Cernapodă drept în valul Dunării ne-albastre;

al treilea: vaporean, necăzut încă...

Stăteam pe spate, în pat, sub plapomă - și așteptam; alături, pe spate, Veta își zicea viața-și-opera.

Despre copii: «I-ai făcut, îi crești! Îi ții, să nu simță lipsurile de le-ai îndurat tu. Lucrezi, tragi pă brânci, ‘pingi dîn călcâie, depinde ce comandă clientu - da lucrezi cinstit - ce-i mai bine: să fur, oar’ să dau dîn cur?» Ea făcea meseria de la doișpe ani, o-ncepuse ta-su vitreg și-i plăcuse - zicea: «Am mare plăcere dă trup dă om!»;

Despre plăcere - am spus, Veta zicea: «Io la fiecare cleent, de fiecare dată, am plăcere dă el. Care cum intră-n mine, cum juițez!»;

Despre cleenți: nu chiar cu cine se nimerește, ca astealalte, borfet-ordinaru’, ea numai cu aviatori, cu directori de vin la raion la prelucrări d-ale lor;

Despre noi: a tot auzit, de la oafe, de «studentii de la Lătești» și uite că s-a prezentat ocazia de să vie-n locu’ la o putoare - «Dă curiozitate: ce-are, -n plus pula dă studen’? Negi ‘floriți? Cârligèle ca la cotoi? Oar’ punèț’ voi coardă dă gumă cu păr dă cal?»

Stăteam pe spate lângă Veta. O ascultam vorbind - și îmi era frică.

Nu erau atunci, nu s-au adăugat de-atunci alte motive de frică, în fapt unu singur: eventuala moarte a părinților - aceea, într-adevăr amenințare (aș zice, îi zic: de moarte). Și iată, îmi era frică de o femeie!; pe care o aveam la-pat - chiar dacă încă nu mă adăpasem din ea. Nu-mi era frică de Goiciu de la Gherla, nu de Enoiu de la Interne - ce să mai vorbesc de găinarul de securist de la Fetești, păduchele de Livescu. Deăștia: ba - de Veta, da.

Nuanțez: nu-mi era de-a dreptul, cinstit frică, ci știam că de Veta ar putea să-mi fie tare frică. De ce? Încerc să aflu:

Era femeie - însă dură; tare; sunătoare, ca stejarul vechi; apoi Veta era frumușică, de o frumusețe țipătoare, plesnitoare peste văz - la prima, însă la a doua vedere nu mai arăta, nu mai era frumoasă ci de-a dreptul respingătoare (eh, la a treia vedere...): femeie încă tânără, chiar doi copii avînd, nu cu mult peste douăzeci de ani - dar pămîntoasă, grohotișoasă; tânără, curvă de meserie - dar rece; rea; dură - deci urâtă. Cum or fi regulînd-o clienții? Bagă, spârcâie, scot - nici nu se uită sus, la obraz; cei care vor să se uite și-ntr-acolo, îi pun poalele-n cap. Bine, curvă-curvă, dar chiar și ea-i alcătuită, nu doar din, precum covrigul:

gaură, ci și din ceva primprejur - atunci unde-i, la Veta, pântecul cel dulcelul, coapsele cracice, curulețul-divinețul, el: temelia gândirii bărbate? Oasele i-s groase - și reci; carnea puțină, ațoasă (și răcită); n-are țâțe, n-are buci, de pântec am vorbit, că n-are, când îi iei o mână-ntr-o mână, parc-ai da mâna cu-un picior; când o strângi pe la mijloc, parcă te-ai însoți cu stâlpul porții - ce să mai zic de ochi: mici, fugaci, lunecători și în același timp (cum?, secretul ei!) ventuzoși; lipitoroși; grei și insistenți. Apoi gura: când prea strâmtă, de-ai zice că n-are - când din cale-afară de broscuasă, ea întreagă o gură.

Doar nasul... Da, nasul pare în afară de text - numai că doar cu un nas nu se face primăvară.

Însă bun a fost Dumnezeu: noaptea s-a dus pe trei-sferturi, iar ziua de mâine, duminică, trece ca gândul: pregătirea pentru semnarea condicii, la Miliție; semnarea condicii - la Miliție, apoi plecarea de la semnarea condicii (de la Miliție)... Noaptea cealaltă, de duminică spre luni trece și ea, ce Dumnezeu, am experiența ășteia. Iar de luni, după plecarea Vetei, începem o viață nouă, castă (de învățare de minte, deși nu există așa ceva). Desigur, dacă trebuie să plătim pentru recucerirea libertății, plătim, n-avem încotro, fie cu trupul nostru cel martirizat precum hoții de cai, întins aici, aproape lipit de trup de muiare, sub același acoperiș, ba chiar sub același acoperemânt - ah, dar și când o să ni-l liberăm! O să ni-l destrăbălăm pe săturatelea!

Între acestea, am adormit. După un timp, printr-un fel de somn am întins o părere de mână: s-ar fi zis că am dat de o ea. Îmi voi fi zis: Întâmplă-se ce s-o-ntâmplă, /eu așa nu mai poci sta, mai ales că, unu: e 'tunicic, nu mi se vede; al doilea: e târziu, cine să ne-auză ?; 'n al treilea : sântem ca și adormiți, nu ne dăm seama ce facem, cum ne-o punem, potrivim (și mai jos ne iscălim - măi Veto!) - așa că-ncercarea moarte n-are...

Nu, n-a avut și mă mir că nu-mi venise ideea asta genială mai devreme - să zicem: de cum ne culcasem. Ne-am avut-o bine-n toate felurile, părțile, până ce eu, stors, am căzut cu adevărat în somn.

A doua zi, pe lumină, alături, n-am găsit-o pe Veta mai puțin respingătoare în frumusețea ei țepoasă, de gară - cum mă așteptam, după cunoașterea de noapte ; nici mai puțin dură la pipăit, deși, astă-noapte pe dinlăuntru era ca untul mult cu multă miere. Nimic schimbat, tot așa: rea, rău făcută, urâtă, urâtitoare... Însă dincolo de aceste impresii (în fapt, certitudini) persista

adevărata impresie, sâcâitoare, bâzâitoare, nelăsătoare-n pace: persoana de-alături, stăpâna-mi de-o seară (hai, cu viitoarea, două) a casei mele cu tot cu mine - e altfel pe dinăuntru; e din-contra, interiorul ei fiziologic fiind cu totul altul decât psihologicul exterior: doar aparent era cum era, înăuntrica fiind a alteia. Doar o impresie - dacă nu dorința mea, fiindcă realitatea, ca de obicei, era dură, nemiloasă, hidoasă.

I-am dat bună-dimineța, am întrebat-o cum se odihnise.
A zis:

«Ai sictir cu-ntrebăr'li teli tâmpite!»

Am pus ceainicul pe lampa de petrol, m-am spălat, i-am adus la pat ceaiul - în fine, ceaiul-de-Lătești al meu. L-a mirosit, s-a strâmbat:

«N-obijnuiesc' d-ăsta, dă izma broaști', dă suflă-a boală - io servesc numa' dâ'n ăla, veritabilu, de la plic !»

Încă o dată mă înșelasem: crezusem că adevărata e cea de astă-noapte, înăuntra - una din două : ori visasem că o, în realitate n-o, deloc, îmi zisesem că ființa asta-i ca cea din poveste: ziua scroafă, noaptea zână - în care caz, ce fac: aștept noaptea următoare? Numai noaptea?, dar mai există și zi pe lumea asta, iar eu, eminentemente diurn, să mă nocturnizez după ea?; să-mi potrivesc pendula după 'zda Vetei?

Am încercat, înainte de plecarea spre Miliție, să fiu bine-crescut:

«Mă duc la condică - pe curând!»

M-am aplecat asupra ei, s-o sărut pe frunte - abia i-am șters pielea cu buzele, că a zvâcnit într-un fel pe care-l cunoșteam de la gimnastică (îi zice "Biciul"): din prima bătaie de... coadă (de pleznă), a dat învelitoarea la o parte...; din prima parte a celei de-a doua: și-a dezbigat-o; din următoarea m-a cuprins cu picioarele-ntre fălci, dar sus de tot, în jurul gâtului. Astfel aveam - de parcă printre nouri s-ar fi deschis o - o vedere a Raiului. Nu mai avusesem până atunci o astfel de veste-minunată. Ai fi zis că toată frumusețea de sus: obraz, gât, piept, fusese trasă-n jos la-ntre picioare. Atunci am înțeles: când o femeie are, la obrazul de sus, o frumusețe urâtă, caută-i-o-n obrazul de jos; și încă: nu-mi venea să cred că o curvă de meserie - și încă una din gara Fetești - poate avea o 'izdă atât de fragedă, de fragilicie, de fragireșie, fragipșunie - de boboc de trandafir; o 'zd'-atât de feciorie.

După ce am contemplat-o - adânc, până stră-dincolo - am

plecat la condică. Am avut totuși curajul să-i zic:

«Dacă găsești o ocazie pentru Fetești, n-o pierde - la revedere!»

În timpuri normale, expediam semnarea în jumătate de ceas - însă de data aceea aveam de gând s-o lungesc, să nu mă întorc pe lumină.

Așteptându-mi rândul, simțeam cum începe a mă sâcâi, bâzâi ceva; că nu-mi dă pace acea *impresie*, pe care mi-o simțeam... bifurcată: un dinte fiind ceea ce fusese Veta-pe-dinăuntru - celălat, firește, ea pedinafarică. Certitudinea: înăuntrul ei rămăsesse pe dinafara mea, după ce ieșisem afară, chiar venisem încoace - ca un inel?, ca un bandaj?, un manșon? Aș fi stat de vorbă cu domnii, cu doamnele - dar puteam? Nu mă puteam uita la josul meu, să văd ce anume port prin lume și, dacă ăsta mi-e portul: mă port cu ea pe dinăuntru? sau pe dinafara vestmintelor din partea inferioară a bărbatului de mine?; iar dacă-i pe dedesubt, nu care cumva se deduce din afara mea?, nu cumva se știe că sânt cam oarecum prea din cale-afară de umflat pe-acolo pe unde nu se cade să și se vadă umflătura?

N-am putut decât să scot cămașa din pantaloni, ca să mă apăr cu poalele; apoi mi-am retras mult bazinul. Stăteam nemișcat; mă prefăceam atent la ce se spune în jur, dar nu făceam vreo mișcare - de teamă să nu mi se vază mișcarea.

Și, cum stăteam, așteptând să-mi vină rândul la semnat - am știut: voi fi fiind eu și aici, în fața Miliției, pentru condica de duminică, dar în realitatea cea supraadevărată sânt în casa mea, în odaia mea, în patul meu drag și scump; 'notînd în ea ca-n apă...; în Veta mea, pân-la brâu și pân-la gât și pân-la sprincene: îi simțeam odoarea dulce-iute, o gustam cu vârful limbii, o auzeam pâlpuindu-mi-se-n vârful degetului mijlòcic, o știam înconjurîndu-mă ca un fular bun, gâtul; ca o pereche de brațe, mijlocul; ca un covrig nuiaua, ca o gură de jurîmprejură. Așa, din picioare - umblam cu ea-n' - stînd acolo, în văzul deoimii lăteșnice.

Și n-am mai răbdat: am lăsat și condică și Miliție și securist în ea - încă nu ajunsesem la portiță, am strigat din goana bicicletei, gâtuit:

«Ești acas'?»

Mi s-a părut că o aud răspunzînd, ușa era deschisă, fereastra la fel. Am pătruns în curte călare, am sărit de pe bicicletă, am lăsat-o să-și continue drumul, am străbătut prima odaie, apoi în

cea mare, m-am răsucit spre pat:

Mă aștepta. Pe mine. Coapsele larg deschise, înălțate, amândouă mâinile desfoind; desfăceau, crăpau de ziuă. Am pătruns cu capul înainte. M-a primit cu pâine și sare. M-a tot primit ziua aceea de duminică și luni și marți și miercuri și nu mai știam pe ce calendar sânt.

Într-o zi a dispărut - eu n-aș fi fost în stare să mi-o dispar. Mi-a fost rău: mă temeam că pe oriunde m-aș fi dus, lumea ar fi putut vedea cum umblu cu ea-n, prin lume; cum mă port cu Vetan'; orice-aș fi făcut, nu mă puteam scoate din ea, inel lipit, făcut una cu carnea-mi.

Dușul. Patul. Patul meu și dușul meu și.

10

O descopăr abia acum:

– Așa nu mai merge puiuțu măicuții: 'm slăbit șapte kile-n zece zile, curge țoalili dupe mine, de doo ori -ntr-o s'tămână mi le-a strâmtat madam Clara și io-te: tre' s-o chem iară! Io-te!

Îmi arată ceva. Poate să-mi arate orice, nu văd decât; când îmi arată ca acum, hainele cu care-i îmbrăcată, o văd goală, în pat, revărsat-deschisă, ajutînd cu amândouă mâinile; eu - oglindit în fântână.

Fiindcă repetă, trăncănește, melitoacă, fac un efort teribil și-i răspund că n-are decât să-și cumpere alte țoale; tot la două zile, altele. Îmi stă pe limbă să citez din Alec: «Bani are tătucușul», dar el nu face parte dintre autorii mei preferați. Îi spun că o soluție există : să reînceapă să mănânce... Ea râde și râde frumos și zice că gata s-a termenat cu bufa (a prins ceva franțuzească în cei doi ani de Paris, cât tovarășul Potop a fost atașat cultural cu spionajul industrial, după care a trecut de partea cealaltă, la capitaliști și și-a schimbat numele în Déluge); că ea nu se mai hrănește cu mâncare,/ de când are cutare - îi zice pe nume cu aceeași naturalețe cu care umblă pe palier spre spălător, goală (ca ea: fără slip, însă cu sutien) - numind în română curată ceea ce, în principiu îmi aparține, însă de la o vreme se află-n slujbă la-mpărăteasa-mi. Îi place cum a ieșit ceea ce a rostit, așa că revine, repetă, ameliorează (în spiritul orelor de

meditație):

«Ce să-nfulec halimos, cân' poa' să-nghit on os gros?» - și râde, bate din palme, mă scutură, mă zgâlțâie, doar că nu-mi desface, dezapropie, cu două degete, pleoapele, cum își face cu buzele - ca să știe ea că eu știu, văzînd-o, o și aud.

O bănuiesc a se fi pregătit, repetat poizia. Îmi scutur capul, mă scutur întreg, repun lumea pe picioare, pe mine cu picioarele pe podea:

– Atunci ce-i de făcut?, întreb. Să rărim întâlnirile? Să le suprimăm - pentru o vreme?

Deși treaz și rău-trezit de vorbe-vorbele ei, am formulat “propunerile” astfel ca Binefacia să le respingă.

– Ce-i dă făcu'?, repetă ea, îmbrăcîndu-se (sau dezbrăcîndu-se, același lucru, de o săptămână nu mai disting noaptea de zi, pauza de ne-pauză, intratul de dezintrat - e ceva, destul, mult din Veta - și eu din amîndouă). Problema nu-i dă mine, io merg din bine-n mai bine: ‘s mai atentă la cursuri, uneori chiar înțeleg, parcă nu mai mă consideră toți proasta satului, am slăbit, m-am făcu' mai... C-așa zice mămicuța și madam Clara - că zice mămicuța mea: Ai ‘florit, fata mamei... - problema-i de tine...

– Dacă tu ai înflorit, eu mă scutur de frunze... De m-ar vedea colegii de pușcărie, m-ar întreba câtă carceră am făcut...

– Câtă și Bibi...

– ...dar nu contează, -i doar pe dinafară, pe dinăuntru-i leopardul!

– Ce să zic, nu te dă modestia afar' din cas' - te-i fi simțind tu leopard - și ești, măicuțule drag și scump, pă cuvînt dă pioner! - da' să știi că nu-s iegoistă, mă gândesc la tine, maică, că mi se rupe inima, cân' te văz așa...

– Așa, cum?, întreb într-un târziu.

– Așa-cum, că nu mai vii pă la facultate și-ți taie bursa... - izbucnește în rîs, arătînd cu două degete-foarfecă tăierea “bursei”. Pă motiv de nemotivate, măi dragă - măcar de-ai face ceva, acas'...

– Dacă lipsesc, înseamnă că acasă fac ce am de făcut...

– Problema-i că, de fiecare dată am dat de tine că zaci.

– Eu zac în mod activ: ca să recuperez, în vederea...

– Prea numa-n vederea! Asta-i problema.

– Păcatul lui Adam, ce vrei, Evo?, încerc s-o dau pe glumă (tocmai, pentru că nu-i de glumă: vițica de Bonifacia nu-i deloc vacă, are o ascuțită, o copleșitoare inteligență ovariană, zic,

eufemizînd-aproximînd). Bărbatul a fost blestemat, osândit la méséve, adică la Muncă Silnică pe Viață, să asude din greu la arat; la grăpat, la însemănat, la împrășit, la împlivit... Pe când femeia, profitoare, femeva-i ca pământul: nu face nici un efort. Șade, ca să zicem așa, se lasă încultivată, înstropită cu sudoarea frunții bietului plugar de bărbat, adamul ei...

– Las'te tu de teorii de nici nu corăspunde! Cum, că mă las - păi ce, eu: nimica? Așa mă cunoști din astea șapte zile, de nu mă cunoaște nici mămicuța mea care m-a făcut? Problema-i cu tine, bă plugaru' măicuții...

N-am citit despre o privire ca asta; de scris, nici vorbă, deși trecusem prin Veta, o avea și ea - după. O asemenea privire există numai în amorurile de închisoare, unde femeia inventată ajunge să te privească în așa fel, încât străbate, găurește zidul, te pătrunde, ea... Zăcînd, în vremea din urmă, încercasem să aflu: ce avea Bonifacia *altfel* decât fetele îndeaproape cunoscute până la ea. Ciudat - și firesc: nu găseam, negăsirea asigurîndu-mă că am găsit. Așadar, nu găsisem, nu deslușisem și nu aveam nevoie de răspuns: dacă întrebarea ar fi spart farmecul, visul? Visul sau vina. Când n-o vedeam pe Bonifacia (ca și pe Veta), mi se anunța ceva dulce-acrișor, permis-interzis - chiar dacă, la urma urmelor, Bonifacia nu mă trimitea nici prin înfrățietate, nici prin obișnuință înspre mama, mama mea, cea care mă făcuse (numai) pe mine.

–...tocmai de-aceea, zic.

Bonifacia îmi pune palma peste ochi:

– Ghici cu cine vorbesc - eu vorbesc, eu m-aud...- își retrage palma și mă scutură de umăr: Halo! Așa c-așa făcăm!!

– Așa c-așa, cum?

– Programu': o dată pe s'tămână - treacă de la mine: de patru, că-i cu soț, da nu mai mult de trei-patru-cinci ore!

– Ce ore, ce ori? De ce, orele?

– De, sanchi, meditație! - râde. Așa că fă bine și vino la facultatea-aia - ai uitat dă bursă? (chicotește). Meditația - 'n fereastră!

– Bine, zic. Începem de la-ntâi ale lunii. Sau de la Anul Nou...

– De mâine! Azi e ultima zi de recreație-meditație... pe la nație - cum zice-o verișoară d-a mea dinspre mămicuța, de-i pro'soară dă filozomarxie, la Cluj, la Universitatea d-acolo: dom'le, fute asta la studenți ca la fasole,-i consumă ca pe

castraveți murați, de le zice muraveți castrați: cranț-cranț, ș' câte cinci pă zi, pune ochiu pă câte unu: Să vii la mine, să dezbatem noi doi dă războaie juste și nejuste și să-ți arăt nația - ăla nu-ndrăznește să întrebe ce vrea asta să-i arate, se duce ș-acolo, tovarășa pro'soară: șo pă el, 'l regulează, 'l mulge de lapți de nu lasă dîn el decât pelea puți' - mare 'utăciosă, c-are ochilari și dinți dă epure, astea-s nesătule, oricâte-ar 'nghiți - nime nu-i zice nimic, are origine și dosar ca neaua... Azi ne mai medităm nițal pe la... nățio ! - asta io o zic... - zice ea și râde clopoțelindic și se dezbracă (ori se îmbracă, tot aia-i, hainele nu ne-au fost vreodată potrivnice).

Și iară. Și iară. «Și iară și iară, să mai fumăm o țigară», molfăie ea țârcovnicește, sugînd din fumata cu același nume. «Și iară și iară; să ne-adăpăm de la izvoară», îi răspund eu, înălțînd doar sprincenele dintre valurile-malurile șaizecișinouatice.

La dreptul vorbind, nu mai percep vorbele ei: n-are decât să sonorizeze ce-i trece prin cap, nici caraghioslîcul, nici țopenia, nici directitatea și nici eventualul înțeles al lor nu ajung până la mine; rămân la gard, rămân oprite-n perdea, izbite-n ușa trasă după mine - după ce-am intrat întru ea. Nu mai disting sunetele de miroase, nu mai știu care poate fi diferența dintre ceea ce comunică papilele gustatoare și cele tactilnice, culorile n-au fost vreodată independente de dorința, de putința mea. Zac în ea cu un ombilic de un milimetru și jumătate - nici un pericol că am să fiu zmulș, extras, scos din rădăcină, despărțit. Se întinde, mă trage; zmulge, mulge :

– Azi - ș' gata, să știi! De mâine: 'pă progra'!

– Taaaci..., cer, plângărețic. Mâine - ce-i aia: 'pă-program? Speram că am să-mi creez un răgaz, aveam nevoie - dar nu:

– M-am gândit, am cântărit, mă consultai ș' cu mămicuța mea, am sondat terenu cu nea Radu, el e cheia: îi găsim Prințului altă casă, altă odaie, spărgem zidu-ăsta, facem una ca lumea, de să-ți intre-un birouaș, de să creiezi pă el, măicuță - c-o condiție, i-am pus-o ș' lu' nea Radu: să instalăm dincolo, în spălător, un dușuleț - pă spezele noastre...

– Ce speze? Care dușuleț? Eu vreau să... dormim, hai să ne dormim unul pe altul, te roooog...

– Lasă, dragă, c-acuma vorbim serios, nu mi-e dă chestii - ș' nu mai trage-așa dă mine, că nu-s d-elastică. Și Sterescu...

– Ce-l bagi pe Sterescu - vrei să trăim în triumghi?

– Tu vorbești, tu-nțelegi - nu-i el proprietaru'?

- Un proprietar care se respectă ce face el toată ziua, bună ziua, are-n-are treabă? - mărește chiria!
- Normal, nu ? ‘Că-i rămășiță burgheză...
- Normal să-mi ceară dublu? Și-ncă-un douăzeci la sută pentru... dușuleț? Nu-mi șade bine să fac baie cu ligheanu-n cap?
- Io-te că nu-mi șade mie să mă lav pe la pășăreană cu curu-n ligheană - s-a-nțeleș, domnu?!
- ‘Nțeleș, să trăiți, salut de sub plapomă. Alți bani...
- Alți bani și tu n-ai decât bursa pă tine și-aia tremură dă frig, ‘ți-ar bursa să-ți fie, dă te-ntinzi numa cât te ține plapoma... Păi de ce nu ești tu atent la ce vorbim? Nu ți-am spus de douăj’ dă ori că nea Radu-i cheia? - și lasă-mă, tovarășe, să mă ‘sprim și eu o dată-n viață! Că asta-i noutatea de m-a făcut să mă-ntorc din drum... Uite, îi zic lu tăticuțu: Fii atent, bre tăticule, păi cum așa, adică numa unchiulețu de la Justiție să se dea el mare, că sanchi, -i ‘telectual cu carte și ce bibliotecă are el, de și-a comandat-o exact pe măsură ș’ matale, adică noi: nimica-nimicuța?, să n-avem și noi, clasă, o micuță bibliotecuță? Păi se poa’...? Și tăticuțu ce zice?- zice: S-a făcut, ia tu problema-n mână, că ești în ramură - pune să-mi confecționeze și mie reacționar-ăla de Sterescu, de face cărți interzise, una și mai măreață decât a lu nenea!- că tăticu-i mai mic, îl tratează de nene pe-ăl mai mare - ce zici?
- Ce zic? Zic: mă doare capul...
- Atunci viu al’dat’!
- Nooo!!, sar eu, în panică. N-am înțeleș legătura dintre micuța bibliotecuță și măreața cămăruță.
- Dacă nu ești atent... Tăticuțu’ dă fondur’li! Ce tre’ să știe că cât cere nea Radu la metru pătrat dă carte legată frumos? Ș’ ce tre’ să știe nea Radu că ce-i spun eu lu’ tăticuțu’ de cât a costat cu-adevărat?! Diferența - că tre’ să scoatem și noi un benefici’-acopere metrii pătrați de odăiță, dușuletele, instalăm și-un bideuaș, pentru Bibi...
- De ce?, fac eu, serios și năuc.
- De ce, ce? Bideuașu’? Păi pentru Bibi, de să și-o spele pentru tine, măicuțule drag! - îmi arată cum.
- Nu așa ! Așa, în general... - de ce te-agiți atâta? Pentru mine?
- Care-agit? Așa zici tu dă mine, care-ți vreau binele?
- De ce te dai de ceasul morții...?
- Hotărăște-te, tovarășe: mi-o agit ori mi-e moartă? - păi se

poate, măicuțele, să-ți bați joc de darul de la Dumnezeu?

– ...de la partid...

– Treci cu ursu, nu-mi vinde cioace...

– De ce-mi bat joc ?

– De scris, maică.

– De-scris-maică..., am repetat ca în somn.

Se așază pe margine patului, îmi pune mâna pe frunte - eu:

– Cum îmi bat joc de scris - maică?! Dar scriu toată ziua! Am predat un roman, am zece proze scurte pe la reviste - aștept să mă publice, măgarii!

– Nu de ce-ai scris vorbesc. Nu de ce-ai predat - alea-s așa, dă oichii lumii, cine nu știe...?

– Ce să știe?

– Că ce scrii de predat nici nu merită de citit...

– Ești o reacționară înrăită!

– Las'te de iordane, acum vorbim serios, tovarășu! Păi tu tre' să scrii chestii ca lumea, serioase, solide - știi la ce mă refer... - îmi face cu ochiul, nu îndrăznesc să cer lămuriri. Dar cum să scrii ceva solid, 'n condiții dă față, nefavorabile, vitrege? N-ai nici birò, te canunești pă taburet. Nici cești n-ai - da' las, mămicuța s-ocupă dă toate!

– Cu ce se ocupă mămicuța? Crezi că, dacă o să am patru metri pătrați în plus, o să-mi crească, o să mi se umfle, cu patru pătrați în plus? Că o să mi se scoale talentul? Ei află: talentul nu-i...

– Și dacă-i? Pe ce punem prinsoare?

– ... că ce am să scriu pe-un birou adevărat are să fie mai... solid, mai țapăn decât ce scriu pe taburetul meu drag și personal?

– Poate că nu, dar de ce să te canunești, la vârsta ta...?

– Credeam că te-am convins că vârsta mea...

– Lasă pe poimarți tema asta, acum, pe ordinea de zi figurează că ce-o să scrii tu, mămicule, d-acuma-ncolo, solid...

– De-acum încolo - solid... - mă iei sub contract? Tu-mi asiguri condițiile-favorabile, eu onorez comanda?

– Nu-ți comand nimic, mămicule, că nu-s Direcția Presi', aia dă cenzurează, vreau să ai condiții. De să creiezi ce trebui', ceva soli' dă to'. Să scrii ce vrei tu, ce-ți șade la inimă de să pui pe hârtie - da pen' că nu-i condiții...

– Și cam ce crezi tu că aș vrea eu să scriu - solid de tot - dar nu pot scrie din cauza... lipsei de condiții...?

– ...favorabile...

– Bine: din lipsă de condiții favorabile.

– Ce-ntrebare! Cum ce să scrii? Literatură-nterzisă, măi tovarășu!

Abia acum o descopăr. Dar pe dată văzul mi se aburește. Din cu totul alte pricini decât cele ale timpului din urmă.

Ca prin abur, confirm tot ce spune, tot ce emite, însă mai păstrez atâta luciditate (sau frică), pentru a nu rosti: Da, ci: Îmhî...; eventual: Mda..., ca să o fac să plece.

Pleacă. Urmează să ne întâlnim mâine, în fereastra de la zece...

Apuc să-i strecur că - pentru ultima oară, promis! - am să lipsesc la cele două ore de dimineață: o aștept, deci, mâine, în jurul orei zece și jumătate.

11

Aștept s-o acopăr la loc.

O aștept. Așteptînd-o, ce fac? O sau n-o O?

«Fii cuminte, proasto», îi șoptesc la ureche, încercînd s-o potolesc, prin piepții cămășii. «Vrei să ne-necăm amândoi?»

Nu ea nu, nu prea, însă nevrutul ei nu mă duce departe: Ce fac, ce fac?

Unu : nu fac, rămân aici și așa, iar mâine, în jur de zece-jumătate Bonifacia vine, eu îi vin dimpotrivă - și-i tragem o meditație, știi, colè, căci amândoi sântem grav-bolnavi; când ajungem la creație, o iau frumușel de mână - bine: de picior - și ne-nturnăm la (pro)creație... Ușor de zis și mai ușor de nezis, dar când e de făcut, greu de tot: ea vorbește și vorbeș', în timp ce; și chiar dacă tot ea, numai ea are să rostească denerostitul cuvânt (fiind unu singur): *literaturănterzisă*, în urechile *lor* are să sune ca și cum eu aș fi deja comis ceea ce prenumește cuvântul. Să fac pe prostul - nu mi-e greu - adică să nu mă feresc, să nu mă ascund de *literaturănterzisă*, tocmai, ca să nu dau de bănuir că așa ceva mă interesează; că chiar există, acolo, după burlan, atârnată? N-am mijloace (mă cunosc) să joc teatru: îmi scapă ceva, un cuvânt, un gest, o propozițiune mai așa, rostesc negația sau încuviințația astfel încât bestiile au să-nțeleagă ceea ce nu vreau în ruptul capului să înțeleagă: sacoșa de după burlan.

Doi: nu fac nimic. Nu *mai*, nimic - cu adică Bonifacia. Asta presupune despărțire. N-are să fie ușor (dar ce: comuniștilor le-a fost?, deloc, dar până la urmă uite în ce căcat ne-au băgat!), însă chiar de-aș reuși, nu cumva au să înțeleagă ei: despărțirea a avut ca unic motiv faptul că Bonifacia pusese degetul pe rană: *literaturănterzisa?*

Trei: o ucid. Iau pistolul din sertar, ridic piedeca (pistolului), îi comunic interesatei: «Ah! mi-ai aflat taina, ingrato! Mă obligi să te suprim, multadorato - să ne ierte Domnul pe amântrei...» - și: Pac !, cam ca la Răzbel-în-timp-de-pace, de-o găurez rotund-rotund - sus. Necazul: jos n-am sertar.

Patru: mă autosuprim: leg funia de grindă, o săpunesc bine-bine, de se umple lumea de clăbuc... Ma'a mă-si : n-am grindă, n-am funie, n-am noroc - las-că nici chef ; autosuprime-se ei, putători putăturoși și epoletici!

Și-atunci? Atunci ce mă fac eu cu mine?

Eh, dacă despărțirea s-ar produce din inițiativa ei... Să mă, de pildă, găsească, mâine, le zece-jumătate cu pilda-n pat, nu cu-a ei, ci cu-a Slavei (dar o fi avînd?). Nu e potrivită Slava: rîncedă. Apoi Bonifacia, chiar dacă mai apoi are să-mi facă o scenă - ca pe la ei, între Cluj și Gherla - pe loc și pe timp are să se distreze de minune...

Dacă i-aș face un semn Vandei? Numai să răspundă (că ea nu-i din alea...) - apoi scena de descalificare socială - a mea - din amfiteatru i-a fixat viitoarea orientare: nici o pactizare cu dușmanul-de-clasă!; nici o palmă de cur cedată inamicului socialismului biruitornic!, începînd din acel moment, nu ni-l prepunem decât tovarășilor juști, cu dosarul ca neaua, precum verișoara marxoată futăcică ce-și exercită dreptul de coapsare în matriarhatul clujesc... Și de n-ar fi asta: Vanda-i o viitoare Slavandă: n-ar lipsi de la facultate nici măcar pentru o 'astră, -ntr-o fereastră! Nu atât conștiinciozitate, cât înțeleptitate de burjui proletarizat: dacă i se reînnegrește dosarul, în contact cu unul ca mine? - nici un prezervativ din lume n-o protejează de blenoragia reacționarismului.

Să caut o muiere, oricare? Găsești amărâte prin Piața Filantropiei, pe lângă restaurantul Kiseleff, dar nu cred că acceptă pe un alt amărât. Gloabe uzate, cu mulți copii acasă, bărbat bolnav, soră văduvă... Deși nu se știe niciodată... Ba se știe: nici nu mai vorbim de ele! Oricum: ce calități ar trebui să aibe acea femeie (ideală, se-nțelege), presupunînd că mi-aș propune-o-n

așternutul cel mult-dult, mâine ; pe la ora zece și jumătate - ca s-o fac pe Bonifacia să plece definitiv? Nu știu - știutul nu-mi este de folos.

Să dispar? Să plec fără adresă - unde? Oriunde!, fără doar și poate, numai că, obligat fiind să dau și pe la Universitate, nu pot dispărea eficace.

În asemenea împrejurări își dovedesc prietenii rațiunea. Am și încă foarte buni: prieteni din închisoare, din d. o., și care și ei sunt re-studenți. Un telefon, o jumătate de cuvânt - pe loc au să-mi sară-n ajutoriu!

Numai că... dacă ei n-au să încerce să mă descoasă, are să trebuiască să le dau eu explicații. Când ești lefter sau fără aco-periș sau bolnav rostești: «Am nevoie de...» și adaugi cuvântul care desemnează nevoia - eu ce nevoie am? Ce anume cer? Să mă despartă, ei, de Bonifacia? Cum - și de ce?

Dintre ei, cei mai cunoscători de chestii cu muieri: George și Costin. Însă ei sunt adepți ai metodelor radicale, dintrodatic (fie de cucerire, fie de descotorosire), or în cazul meu talentele lor alb-negrice nu-mi pot fi de folos: eu vreau o despărțire radicală - dar numai pe ici, pe colea și în nici un caz brutală (așa sânt eu: gentil...).

Pentru laturea politico-polițienitică a problemei Bonifacia (fiică de mare ștab, nepoată a unui și mai ștab, am dedus și nu cred că mă înșel: securist - «nu unchiulețu' de la Justiție, altul, acum pensionar - militarul...»), buni ar fi Marcel și Aurel, amândoi “grei” (Aurel făcuse și 15 ani de prizonierat la ruși, înainte de cei vreo șase de închisoare, la români), însă ei, chiar de n-au să mă întrebe, au să se întrebe: cum de consimțisem, acceptasem relații cu fiica, nepoata unor criminali? Și chiar de le voi povesti împrejurările care ne-au legat, voi explica natura acestor relații - nimic de făcut : o să ne împotmolim în Da-sau-Ba-urile unui act, nu doar trecut, pentru mine, dar de-a dreptul negat (prin intenția de a-l desface)...- nu ale adevăratei chestiuni : ce mă fac? - după propunerea-impunere a Bonifaciei de a mă lăsa ajutat (de a mi se creia condiții!), ca să pot scrie ‘turănterzisă, vorba ei?

Mai aproape de ceea ce-mi trebuie: Florian și Radu. Însă lor are să fie nevoie să le dau explicații prealabile, să le încredințez o taină : că scriu, că am scris, că ascund o astfel de literatură; ei au să ceară (îndreptățit) să ia cunoștință de cantitatea de secret - deci de pericol - conținut în acele scrisuri ale mele, deci are să trebuiască să le dau să citească...; deci trebuie să scot sacoșa din

ascunzătoare, deci : voi-răspândi-scrieri-dușmănoase.

Și mai aproape: Alec. Nu doar pentru că el m-a împins în brațele (!) Bonifaciei; nu doar pentru că am discutat, am răs-discutat în doi, în trei - și în închisoare și, până de curând, în libertate, despre *asta* - căreia noi nu-i spuneam: interzisă, ci: dreaptă («Scriitorul scrie ce crede, ce știe el că e drept, adevărat, nu ce i se cere, sugerează - nu anticipează el “cerința” în materie de... dreptate oficială!» - o-ho, de câte ori clamase Alec acest principiu, ultima oară la Casa Scriitorilor... El știe că scriu așa ceva. Nu de la mine : nu m-a întrebat și, chiar de ar fi făcut-o, nu i-aș fi spus - dar a simțit.

Am simțit și eu că simțise după discuția despre un anume pasaj din romanul său : o întâmplare din Gherla, din '58, la care fusesem, nu doar, ca el, martor, ci, vai, erou - și care fusese pusă pe hârtie de condeiul romancierului Alec undeva, pe frontul de Est, prin '42...

«Cum rămâne cu... scriitorul care scrie ceea ce știe că este drept și adevărat?», îl întrebam.

«Mă acuzi de plagiat?», izbucnise în râs și mă bătuse pe spinare. «Dă-mă-n judecată pentru... furt - doar ți-am furat “întâmplarea”, acel ceva ce nu ți-a aparținut niciodată !» - ca totdeauna, prietenul meu era gata să-mi explice în lung și-n lat totul - și contrariul.

«Nu te acuz de plagiat, îți reproșez că ai strâmbat “întâmplarea”».

«Îndreapt-o tu!», a spus, după o neobișnuit de lungă, pentru el, pauză.

«N-a fost nevoie s-o îndrept, am folosit-o dreaptă, cum o știam».

«Ai și scris-o?», intrase Alec în panică. «Unde o publici? Când? Cine ți-e redactor?» - însă pentru că eu rămăsesem mut, neclintit, se liniștise, chiar mă bătuse pe umăr: «Foarte bine! Cititorii au să pună variantele pe două coloane, fiecare are să opteze pentru una, ca în “accidentul” lui Queneau...»

«Nu sântem martori-personaje de carte, ci martori-autori de carte».

Alec m-a bătut iar pe umăr, aplecându-se mult, cealaltă mână sprijinită în coapsă, cu toate că e mai înalt decât mine cu doar vreo trei centimetri:

«Până una-alta, autor de cărți sânt eu; tu ești autor de manuscrise pe care nu le-a citit nimeni, în afară de Lila, dar ea nu

contează - à propos: când ai de gând să predai la vreo editură manuscrisul cu pricina? Aș putea pune o vorbă bună pe lângă prietenii mei, directori de editură».

Am înghițit în sec. N-am deschis gura. Alec a plecat primul: ca de obicei, s-a grăbit, atâta timp cât era învingător.

‘Ma’a mă’, de viață : scurtă și-ncăcată - precum cămașa sasului.

Singura ființă ce mi-ar fi acum de sprijin: Ela - masculinul el-ului, o elă, așa i-am zis când am simțit că luase în mâini destinele cuplului nostru șchiop. Mai degrabă subrealist: ce-i va fi trebuit ei, actriță și amantă de lux a nemților veniți cu afaceri, să se-ncurce, să-și lege de gât bolovanul unui prăpădit ca mine, bandit (men)ținut la marginea societății, suflător în trompetă la nunți-botezuri-înmormântări - bine: astea erau de fotografiat; de cântat, trâmbițam la balurile de sâmbăta seara prin satele din Făgăraș, în timpul zilei-zilelor, descărcam vagoane în gara Șercaia și dezgropam puieți în pepiniera cu același titlu...? Ela, femeia (și ce femeie, fetelor!) - mi-ar lămuri partea de ovar din propunerea Bonifaciei, ca una care încercase și ea, acum doi ani să mă... Adevărat, cu alte mijloace, Ela rămânând doamnă și când era curvă, făcând, pe mărci germane, Volksliebe in Volkswagen - vorba vine, n-am văzut-o decât în Mercedes.

Mă culesese, la propriu, de pe drumuri (la un bal, într-un sat de sub munte, unde cântam învârtite și feciorești și purtate), mă luase în cuibușorul de nebunii pe care i-l plătea neamțul din acel trimestru, mă îmbăiase, îmi dăduse țâță și povață - și-mi promisese:

«O să primești o sumă de bani pe care, dacă o gospodărești chibzuit, nu ca mine, o să-ți asigure un an, chiar și jumătate de liniște materială - ca să scrii». Ela n-a spus vreodată că-mi creează condiții - să scriu literaturănterzisă - fată fină, delicată, zicea: «Să scrii, fără să te gândești la publicare»...

N-a apucat să-mi dea banii promiși, la trei zile după ea m-au arestat pe mine: m-au sucit, m-au răsucit, m-au gâdilă la cur cu pulanul (de aici va fi venind, la români, injurătura național-turcă), au făcut să-mi sară pingelele, gâdilându-mă și la tălpi cu bâta de prun - sau chiar de măr, ei iubesc pomii fructiferi, dar n-au scos ce voiau, n-avea ce, nici de unde. După o lună în cap (în acel 1 aprilie ‘65), pe mine m-au liberat; pe ea au kaputat-o. După încă o lună (în preafrumoasa lună Mai) zice securistul “meu” de la Făgăraș, tot vârîndu-mi în văz și în suflet fotografiile:

«Nò, uite-o pe nesătulă, o-nghițât on plop! Gata cu è, kaput, nu mai înghite nemica, s-o-necat cu plopul fără soț - hă-hă-hă !, s-o-mplopat, o murit cum o trăit, cu plopul-n pchizdă - hă-hă-hă!»

Hă-hă-hă, așa a plecat Ela cea frumoasă ca un camion: cu Mercedesul înnodat în jurul unui copac - se străduiau să zică fotografiile securiste. Eu însă știam, simțeam cu măruntaiele: *ei o kaputaseră*, bestiile, apoi înscenaseră basmul cu plopul roșu. Mă gândesc mereu la Ela, o văd în biroul lui Brâncoveanu-Țiganu : acolo va fi avut loc “accidentul”: comandantului îi va fi “scăpat un pic mâna”, așa și nu altfel fusese kaputată Ela, cea indestructibilă - ca un Mack de 15 tone... Nu, nu e bine să te prezinți - în fine: să exiști, de “prezentat” te obligă ei - ca Ela: mare, dreaptă, blondă la păr, albă la carne, strălucitoare în frumusețea ei binișor fabricată (pe dinafară) - pe dată Securistul se crede și el muiere și se așterne pe comparații; sau își aduce aminte de nevastă-sa, tovarășa lui de viață - iar tovarășul tovarășei începe de îndată operațiunea de aducere a banditului la același numitor... Dacă nu pot spune ce-i mai bine în viață, spun ce-i mai puțin rău: să fii ca mine: mic de statură și nefrumos - cu condiția să-mi țin gura; și mai cu seamă: să-mi țin ochii - toți, dar toți securiștii, chiar de eram pe burtă, la bătut, chiar de eram cu capul acoperit, urlau la mine: «Ce te uiți *așa* la mine, bă?!»

Ela avea ochii albaștri, imenși, ai fi zis: o pereche de ochelari de soare din aceia, azurii. Aș fi vrut să am o soră ca Ela...

Eh, dac-ar mai fi Ela... Pe-aici, pe lumea asta, aș lua un tren până unde ar fi și aș căuta-o; și aș întreba-o; și aș iubi-o: fulgerător aș deveni mai frumos, mai deștept, ca să nu mai vorbim de talentat...

Dar Ela nu mai este - și e trist pe lume, floare-albastră.

Cobor, ies în stradă - mai știi, până ajung la stația de tramvai, mă fulgeră o idee: la cine, dintre prieteni, să mă duc, să mă sfătuiască, povățuiască, să găsim împreună o soluție?

Ajung în Piața Filantropiei. În stație. Pe refugiu - și nu mi-a căzut mălăiața. Îmi zic: Hai să merg pe jos până la stația cealaltă; tot dînd din picioare, se va pune în mișcare și partea superioară a lor... Ajung în Centru tot pe lângă linia tramvaiului Ariadnei: nimic; nici o ieșire; nici o soluție...

«Care soluție?», mă întreb cu glas în fața vitrinei unei papetării.

Mă desprind, mă descleiez de-acolo, fac vreo zece pași - oriunde mă întorc la geamul crimei: nu-mi aduc aminte ce

căutam. O iau înapoi, tot pe șină - ce ne-am face,-n viață, noi, pietonimea Capitalei, fără călăuza șinelor de tramvai?- tramvaiul ca tramvaiul, poate să și stea,-n depou, sau răsturnat la o curbă - dar noi ceștialalții, drumeții, pedestreții, făr-de-un fir-roșu?

Când reajung în fața porții lui Sterescu, găsesc:

«Asta căutam», îmi spun liniștit, de parcă mi-aș fi găsit pantofii. «Soluția despărțirii de Bonifa'... Rețeta lașului: de ce trebuie s-o caut eu? De ce să iau eu inițiativa despărțirii - și la urma urmelor, de ce m-aș despărți de ea: fiindcă i-a scăpat din gură povestea cu... 'turanterzisă? Dar dacă a vrut să spună altceva?; dacă a vrut să spună... nimica?»

Descui, urc, trec pe lângă pervazul iubit: așchia mea - la locul ei.

Și eu care fusesem pe punctul de a divulga secretul! Taina inimii!! Nuștiul-după-burlanului-sacoșic... E drept: unor buni prieteni, verificați, răsverifi... - dar când-unde? Asta-i: acolo-atunci, în închisoare, în deportare, unde ne era atât de greu, încât nu ne era prea greu să ne ținem drepti (ai fi zis că suferințele de fiecare zi, ceas, secundă ne erau ca aracii: ne susțineau...); mai greu când dai de ceva-mai-bine - să nu te-ndoi, să nu te rupi oleacă (vin trosnituri tot mai puternice dinspre Alec). Aici, acum, la noi, pe plainicele meleaguri, o bună, o adevărată prietenie se păstrează, chiar consolidează tocmai, prin *neîncredințarea* secretelor; prin *neîmpărtășirea* tainelor - bietul Marcel, cine știe ce a pățimit iară și iară de la criminalii de la Secu: acum două săptămâni, la reproșurile mele că nu mă mai căutase, ba chiar în câteva rânduri, mă evitase, vădit, pe stradă, îmi spusese în șoaptă indiferentă și zâmbind (îi cunoșteam, îi știam acel zâmbet, acel râs: constituia impermeabilul, umbrela - mai degrabă țundra - sub care se adăpostea, dacă n-ar fi râs-zâmbit, fie și așa, binișor rătăcit, fie și așa: rânjit - chiar așa: speriiind pe ceilalți, alungându-i, în speranța că astfel are să-i scutească de secrete-politice, el ar fi murit de mult - de frică, de groază: nicio groază nu-i mai groază decât groaza de Securitate): «Mă !» - și-mi dăduse un ghiont prietenesc-cumplit - dar așa supraviețuia Marcel: dînd ghionturi prietenești - «Dacă-mi ești prieten, nu mă întreba - orice; fiindcă te consider prieten, te evit: ca să nu știi - orice» - nu apucasem să-i pun o întrebare (la urma urmei ce fel de întrebare?), Marcel era de-acum departe, cocârjat asimetric, tras în jos de servieta- geamantan, mergînd tot pe lângă ziduri...

Deci asta sântem; asta am ajuns.

În închisoare nu aveam astfel de taine (care, împărtășite, ar fi putut face rău și prietenului, nu doar ție); cu nuanțe, așa arătase și în Bărăgan prietenia: fără de rețineri...

Acum-aici nu mai sântem deținuți egal lipsiți de drepturi, de bunuri ; nu mai sântem nici deoiști - deja diferențiați prin deținerea de bunuri materiale, femei - vârstă (tinerii aveau femei ceva mai ușor, vârstnicii mult mai greu și condiționat iată una dintre sursele inegalității - și ale urii-de-clasă...). Acolo-atunci ne ținea laolaltă conștiința că facem parte dintr-o categorie bine definită (și strașnic pedepsită, dar aici-acum ce sântem noi? *Foști-deținuți? Foști-deoiști?* Acest fost- : rațiunea de a exista, în continuare, a câtorva ; eu cunosc vreo zece: scriseseră înainte de pușcărie și, presupun, scriu și vor mai scrie...

Unii, ca Ion, ca Ștef, ca Mircea-cel-Mare (cel mic face o școală de arhitectură), au scris, după ce-au ieșit din (prima) închisoare, au reintrat *pentru scris* ; mă tem că n-au să se reapuce prea curând, oricum, nu de acea scriitură care-i întorsese la închisoare. Alec... Alec vede alb, știe că și altul a văzut alb - chiar rostește: «Alb !» - dar pe hârtie scrie negru - sau altă culoare, oricum, *Alec nu scrie adevărul - ci convenabilul*; convenitul; admisibilul-admis, acceptabilul (pentru comuniști) acceptat, vai, până și de Alec. De la prima carte Alec a folosit “culoarea” convenabil-acceptabil-admisă : neutrul-partizan (după modelul tovarășului de drum), apoliticul-bolșevic, valorismul-activist, la urma urmei (i-am și spus-o): activismul-ideologic din subramura cultură. Din acuzat, în boxă, *Alec a devenit grefierul lor*.

Nu mai sântem deținuți; nici deoiști. Acum sântem - sântem, cum? Ce? Sântem liberi? Sau doar liberați (foarte!) provizoriu?

Asta este, deci, libertatea: acel ceva care nu se poate pierde. Așadar, nu există legătură între libertate și om-liber - fiindcă liber eram acolo și atunci unde-când nu aveam ce pierde.

Ba nu : liber sânt aici-acum. Sânt pentru că sânt, nu pentru că am - ceva de pierdut, ceva de câștigat.

Nu, nu sânt - n-am fost nici acolo și, la urma urmei, la ce slujește libertatea care *este*, dacă *nu faci* nimic cu ea?

Asta-i, asta trebuie să fie: sânt - eventual - liber, pentru că fac ceva în sensul a ceea ce cred eu că ar fi libertatea.

Scriu.

PARTEA A DOUA

12

Abia acum o descopăr: după trei săptămâni în care mi-a lipsit-lipsit.

În vinerea de acum trei săptămâni, deși convenisem să vină ea la mine, în fereastra de la zece la douăsprezece, fără ca eu să mai trec pe la Universitate, mă dusesem, totuși, de dimineață. Nu închiseseam ochii toată noaptea, perpelindu-mă, întrebându-mă cum rezolv, față de Bonifacia, problema literaturinterzise și avînd de gând să-i comunic: «N-am dormit azi-noapte, mi-a fost rău, uite în ce hal sînt...» (nu mă bărbierisem, ceea ce pentru mine însemna culmea părăsirii de mine, a abandonului definitiv - a sinuciderii). Mai aveam intenția să-i fac propunerea: deocamdată renunțăm la meditații - dar fără să insist cu “rău-de-tot-ul”: să nu creadă că e boală, abia atunci n-aș mai fi scăpat de ea. Mai aveam de gând să-i dau de înțeles: nu dormisem, îmi fusese rău, din pricina unei beții - de mila mea, în urma plecării ei...

Și mai aveam intenția... Dar n-am descoperit-o - în acea vineri dimineața, la seminar. O întreb pe Fata Popii. Îmi răspunde cu ură și cu stropi:

– Pe min’ mă-ntrebi, *mă*? ‘Treabă-te pe tine!

O las în plata Domnului de oaie, deși o asemenea miovină merită palme, labe bărbătești. Îmi spun că Bonifacia o fi chiulind de la acest seminar și are să se ducă direct la mine - în prima pauză o imit...

Dar Bonifacia n-a venit; pe Bonifacia n-am întâlnit-o nici la zece, nici la și ‘jumată, nici la douăsprezece - era să spun: nici niciodată.

Abia acum o descopăr (după trei săptămâni încheiate) și sufăr: nu sînt singurul descoperitor, au descoperit-o colegii, ființa de la catedră:

«Bine-ai venit, tovarășa Frânculescu, ne bucurăm toți, nu-i așa?»

Amfiteatrul răspune în cor că da, ne bucurăm.

Eu, nu. Eu sufăr: eu nu mă pot descoperi că o descopăr, primul.

O descopăr abia acum, prin șoaptele colegilor. Ce-și vor fi spunând între ele fetele, nu deslușesc, nu-mi pasă (o vorbesc de rău - și eu, dac-aș fi fată-mare...); aud însă ce vorbesc doi băiați din fața mea:

– Ai văzut minunea? Știi că boala transformă o vacă într-o iapă?

– S-a făcut frumoasă, de pică! Am crezut că numai mie mi se pare, dar dacă și tu zici... Oare numai pentru c-a slăbit?

– Or fi internat-o la Aslan.

– La Gerovaslan se internează pe termen lung: luni, ani - numai pe străinii cu dolari îi acceptă pe scurtătură... Și ce i-ar fi putut face Babaslanca, doar în trei săptămâni?

– Atunci au... schimbat-o! chicotește unul. Bonifacia-Babana, Bibi-Balena se va fi aflând acum cine știe unde, poate iar la Paris, cu Potop Doi, ăsta purtând epoleții la vedere, și el ocupându-se de cultura franceză, ca și spionul-prim...- se oprește, icnind, celălat i-a ars un cot - după un timp: O fi la Aslan, în locul ei ne-au trimis-o pe asta...

– Să așteptăm pauza, să auzim ce-cum spune : dacă-i tot ea, nu i-au schimbat decât pielea, nu și limba... Păcat...

Păcat, dar nu continuă, nu aflu care-i păcatul: că nu e tot ea? Că au schimbat-o cu totul, cu totul?

Pauză. Nici vorbă să mă pot apropia și eu. Nici de banca ei : n-am loc - ce să fac: să stau la coadă, la-*s-a*-dat Bonifacie? Ies, la fumat.

– Na *mă!* - Georgeasca mi-a strecurat ceva în buzunarul hainei - apoi: Nu citi aici, du-te-n veceu, *mă!*

În ciuda pornirii mâinii în direcția Georgeascăi - nu ca să i se pună pe-o bucă, ci să-i ardă o scatoalcă pentru obrăznicia încăpățânată cu care-mi spune *mă*, îmi continuu drumul pe culoar, încercând să simt, fără să privesc, dacă ne-a observat cineva; dacă o va fi auzit careva pe ‘Zdapopii spunându-mi să nu citesc aici; să mă încredințez că în buzunar se află ceva de citit - “la veceu”, vorba ‘izdei. Ar fi al doilea bilețel primit de la Bonifa’... Dar dacă acesta e scris de Georgeasca? Mă stăpânesc să nu-mi pipăi buzunarul pe-afară (nici vorbă să bag mâna). Mă duc până la celălalt capăt al coridorului, lângă scară; la întoarcere, ca din întâmplare, intru la toalete.

Aștept să se libereze o cabină; în-timp-ce, cu cealaltă mână scot hârtia, o despățuresc... Hârtia nu e roză, dar scrisul e al Bonfaciei. I-l cunosc, n-am mai întâlnit o asemenea caligrafie

(în sensul originar al cuvântului: scriere frumoasă) decât la o bestie de anchetator, sinistrul celebru căpitan Enoiu. Nu e roză scrierea-frumoasă; nu e vârită-n plic. Scrisul e grăbit - dar călic... De ce nu-mi iese din cap Enoiu? Să văd, dar repede: întâi trebuie citită scrisoarea Bonifaciei, apoi - bine:

Enoiu - de ce nu-mi iese el din minte? Pentru că m-a bătut și pe mine? - de acord: mi-a sfârtecat o buză, mi-a rupt trei coaste dintr-un pumn, mâinile mi le ținea cu stânga, cu dreapta lovea în inimă, numai în inimă... Enoiu se ocupa de noi, studenții, de "legăturile cu legionarii". Enoiu l-a bătut cumplit pe Alec (știu de la Marcel) ; pe Marcel (de la Cocioran o știu) ; pe Marin Cocioran - asta am aflat-o de la Marinache, fost coleg de celulă cu el ; pe Florin Caba - văzusem, la Jilava, rezultatul (nu al piciorului de scaun cu care-l lovise în cap, numai în cap, dar al zmulgerii părului: după șase luni Florin avea "chelic". Enoiu... Ucigașul lui Negrea, de la noi, de la Filologie: și pe el îl bătuse în cap, în cap, numai în cap, până ce Negrea înnebunise. Din celula 35 de la Jilava îl scosese și-l duseseră la spital, în vara lui '57. În primăvara lui '58 îl reîntâlnisem pe duba de Gherla, "aproape vindecat". După răscoala frontieriștilor din iulie, fusese și el bătut la grămadă, ca toată lumea - recăzuse în boală, iar cu o săptămână-două înainte de liberare, Ștefan Negrea, student în anul V la română *se spânzurase la orizontală*. Acum-aici, în cabina unui closet la Universitate, la Enoiu mă gândesc. Mă piș și mă gândesc atât de tare, atât de intens, atât de ascuțit, la Enoiu, încât ura cu care am pornit la drum se diluează și se duce, dracului, împreună cu pișatul. Rămâne în loc: neuitarea. Ca o compensație, ca o răsplată, ca o răzbunare pentru Negrea, vine gândul ce-l gândeam la Gherla, pe Zarcă, în ziua de 19 noiembrie 1958, când mă băteau Șomlea cel Bătrân și cu Istrate, comandantul adjunct :

«Las, lasă : vă neuit eu, vă pun eu într-o carte...»

Și-mi mai zic - în closetul Filologiei :

N-am să vă pun să plătiți ochi pentru ochi, dinte pentru dinte (deși ar fi drept), dar nici n-am să vă iert - ierte-vă mamele voastre - și Marcel. Dacă nu mor, scriu tot ce știu despre răul ce l-ați făcut - nu doar mie. Așa, nu altfel.

Bun. Acum putem citi. Acum putem chiar înțelege ce citim:

Atenție !!! Perchez la tine !

Ascunde bine lit. int . Distruge biletul. Cu mult dra

N-a apucat să termine biletul, probabil l-a grifonat în momentul începerii pauzei, de aceea se oprise. Deci, se grăbise - să-l facă să ajungă la mine, știind că va fi invadată de colegi .

Deci. Deci, distrug biletul. Îl arunc în closet, trag apa, verific, ies, profit de vânzoleala de pe coridor, îmi iau servieta din sala de seminar, reintru la toalete, aștept soneria de intrare. După care ies, cobor...

Ajuns în stradă, mă întâlnesc cu mine:

– Unde te duci, omule?

Chiar așa: unde se duce omul? Și ca să facă, ce? Să ascundă (bine!) lit. int.? Litinta? Dar dacă perchez. la mine, ducându-mă acasă, nu cad eu drept în capcana lor? Nu-i acum momentul să cred una, să ne-cred alta, dar cred-nu că acea capcană a fost întinsă cu complicitatea, măcar cu știrea Bonifaciei - și nu doar pentru că biletul se încheie cu-mult-dra', ci așa: o cunosc bine pe dinăuntru: o cunoscută pe dinăuntru nu poate face cunoscătorului una ca asta - nici din prostie. Nu poate ea: nu vreau eu să vrea să poată - și cu asta, basta!

Basta-basta, dar nu contribuie la rezolvarea asta - iat-o: mă întorc acasă (ca să ascund litinta), da sau ba? Și dacă ducându-mă, dau de ei?:

«'Ce nu ej' la facultate, 'uă?! Cum, n-ai cursuri, păi noi știm totu', îți știm și programu' și laptele de l-ai...» etc etc. Și : «De ce te-ai 'tors, bă? Tomna-acuma? Nu-ntâmplător - ai simțit ceva? Ce? C-ai complotat - cu cine, când, cine mai știe...?»

Musca-pe-căciulă interesează - n-au s-o numească (nu-i cunosc numele), au să așteptea să le-o spun eu, au să mă conducă astfel, încât să-i conduc eu la musca în chestiune.

Căcănarii! Beznicolii!! Toată prostia de pe întinderea României a fost adunată în uniformele cu epoleți albaștri; toți incapabilii, toți leneșii, toți cei avînd - ei! - muște pe căciuli, penale (ba un furt, ba o înșelătorie, ba un viol în grup) au fost întâi strânși de coaie, apoi li s-au arătat două direcții: închisoarea ori Securitatea! Au fost băgați în Securitate cu grupul, cu ceata, cu mahalaua, cu satul. La ce le-ar folosi inteligența? onestitatea? ne-alfabetismul?- dacă au *puterea?*, dacă au *ciomagul?*, dacă li s-a pus într-o mână bâta (în care se sprijiniseră înainte de recrutare, ca să cujete la țînica - doar nu toți răii erau țigani, jidani, bulgari, unguri, ci în mare majoritate mioritici de-ai noștri, din bobor - și din legendă), iar în gură jurământul : *Jur să urăsc de moarte pe dușmanii clasei muncitoare?* Știu de la unul,

Károly: din maior de Securitate și comandant de închisoare la Târnăveni se trezise, în '56, "coleg" cu noi, bandiții (și, fulgerător, se făcuse băiat deștept); el ne spusese cum suna Jurământul Securistului:

“*Jur să urăsc...*”

Mă pupe-n cur cu ura lor de clasă și de moarte. Nu le răspund tot cu ură - ci cu neuitare. Să vedem care pe care...

Deci eu nu mă mai întorc acasă... Fiindcă ei mă așteaptă, se așteaptă ca eu să fiu un bou de victimă consimțindă, să știu că sânt dus la abator, dar să nu am tăria, curajul, normalitatea - să nu mă duc; măcar pentru moment... Ei mă așteaptă și nu așa cum așteaptă vânătorul vânatul - nu, ci așa cum așteaptă Securistul să i se-ntoarcă, la-timp, banditul bine-dresat: nerăbdător (ca să se termine, odată!) să fie întâmpinat cu: «Pe unde umbli, mă? Păi noi te-așteptăm aciia ș' tu nu vii la timp - de ce nu eș' punctual, bă?!»

Asta au învățat. Asta i-am învățat noi: fiecare popor are călăii pe care-i merită. Așa i-am învățat noi, victimele: să creadă că și noi sântem angajați la ei, la Secu - atât că "mult mai inferiori", în plus (nu contează că e în minus, tot aia-i) extra-bugetari...

‘Mnezeiii lor de lindini puduchiforme și căinturbatice! Erau doar prostalăii satelor, putorile mahalalelor înainte de a deveni scutul patriei socialiste, brațul armat al clasei-ncitoare - uite-i ce harnici în răutate au devenit, ce dăruiți în bestialitate - dacă ura e motorul lor: «Urîți înainte, tovarăși!»

Vitele-ncălțate care mă așteaptă (trototind copitatic de nerăbdare, promițându-mi un viitor-de-aur când or pune laba - copitată și ea - pe mine), sunt, nu simplu, prostia-omenească, liutul-pământului - așa le zicea mama : liut, adică vermină - ci, în comparație cu noi, bandiții-păguboșii; cu noi, pleava-societății, cu noi, rămășițele-de-pe-timpuri, ei constituind, negreșit, deșteptățimea României; deșteptătatea (activistă) - că vorba ceea, tot n-avem noi intelectualitate. *Ei* știu ce e bine să gândești tu (dacă ...- mai înțelept fiind să nu : o face Partidul pentru tine, pentru nevastă-ta, pentru cuscră-ta, ce să mai vorbim de pionierii patriei și de schimbul-de-mâine, *partidul nostru* gândește pentru toți, chiar și pentru câine-tău), pentru ca tu să nu care cumva să calci pe bec; să nu fluieri în biserică; să nu dai în bară și s-ajungi de cealaltă parte a gardului, șanțului, zidului - pământului... *Ei* sunt doar atât de ne-idioți, încât să înțeleagă că e mai bine să

dai tu cu ciomagul în capul vecinului, decât să-ți capre ție crapa.

Uite de-asta nu mă-ntorc eu acasă.

Fiindcă ei sunt, nu doar deșteptii-de-stat-și-de-partid, cei care, după ce și-au băgat deștu-n cur, l-au ridicat în văzduh și au aflat din care parte urmează să bată vântul; *ei* sunt și deștepti-deștepti în comparație cu noi, cei de peste drum, de dincolo de gardul de sârmă ghimpată; cei de, ca să zicem așa: dimpotrivă. Atâta vreme cât noi eram deținuți și deoiști, iar *ei*: viceversa, lucrurile erau limpezi: *ei* făceau ce-i învățase partidul să facă: să ne chinuiască, umilească, lichideze - iar noi încercam să nu ne lăsăm... Relații dintre părți fiind clare: de la călău la victimă - deocamdată, fiindcă lasă, lasă..., vin ei, Americanii, atunci or să vază ei pe dracul! Americanii n-au venit, *ei* n-au pățit nimic, ba au primit și decorății pentru faptele-patriotice (de a ucide oameni nevinovați, fără apărare, iar noi... Noi ne-am dezumflat, noi ne-am golit de speranță, până ce am ajuns să ne dezbrăcinăm singuri, să-i întindem caraliului centura cu care să ne bată la cur.

Asta am ajuns - tocmai *de asta* nu mă-ntorc eu acasă! Fiecare cu motivele lui: Bacovia de scârbă de lume; eu, mai modest, de frică-de-Secu.

Întâi mi-e frică, așa, cum se spunea imediat după război: "frică de-avioane". Colegii de pușcărie, de d.o. au rămas la ea - fericite de el (bietul Marcel - dar el măcar știe o treabă: are o singură frică!), pe când eu... Mie...

Mie mi-e frică de mine; mi-e frică să nu cedez fricii dintâi și să mă-ntorc acasă, *de frică* - iar *ei* să mă ia la rost, să mă "certe", să mă pedepsească, pentru întârziere...

Nu, nu mă-ntorc. Chiar dacă Bonifacia este, o fi bine informată, în bilet n-a precizat dacă "perchez. la tine" semnifică numai la mine sau și la mine - ca chiriaș al lui Sterescu. Să nu fi avut timp să scrie? Să fi crezut că adausul n-are importanță? Va fi știind și ea că, de fiecare dată când ei au făcut percheziție la anticar "pentru cărți dușmănoase", răscoliseră întreaga casă, desigur și cămăruța mea. Chiar de-ar ști că, de astă dată are să fie perchez. numai la mine, nici ea, nici *ei* nu știu unde anume trebuie făcută perchez. aia - ca să dea roade. La urma urmei, nici ea nici ei nu știu ce anume caută...

Nu, nu mă-ntorc acasă. Tocmai pentru că ei mă așteaptă. Și mă așteaptă, nu ca pe un vânat - care s-ar putea să vină, dar s-ar putea foarte bine să nu, deloc, niciodată. Nu ca pe un animal sălbatic, ci ca pe unul dresat; condiționat (e-he, Pavlov...): din

moment ce ei, călăii, au emis anume semnale, eu, victimă-de-serviciu trebuie să-mi fac serviciul, datoria, să răspund “potrivit așteptărilor” lor - păstrînd proporția : ca la Pitești ; ca la Aiud, Jilava, Botoșani, în anii 60.

N-am fost la Pitești - încă nu intrasem în închisoare; nici la Aiud-Botoșani-Jilava: tocmai ieșisem din închisoare, iar în Bărăgan nu s-a făcut reeducare... Am avut marele, enormul, avantaj de a fi făcut puțină pușcărie (prea multă: pușcărisează); mai am imensul, uriașul, deneînlocuitul avantaj de a nu avea nimic de pierdut - ca basarabean, venetic în proprie țară, pierdusem, demult, încă dinainte de venirea comuniștilor, totul. Să îndrăznesc a zice: Atâta am pierdut, încât nu mi-a rămas... decât de câștigat?

Așa că nu mă mai întorc acasă - la Sterescu.

Bine, dar unde să mă duc? Aș intra la un film - ce bine mi-ar prinde un film, acum! Oricare, oricum, un film te scoate din loc, din timp. Numai că - amănunt esențial: n-am bani pentru așa ceva: “totul pentru front” e deviza mea, adaptată la teren: totul pentru tramvai și țigări - și ceva mâncare - atât. Să mă întorc la seminar? Prea târziu; să mă plimb? Prea zloată, m-a răzbit prin pantofi, în suflet... Cel mai inteligent lucru pentru un prost ca mine: mă întorc la Universitate, aștept, la Biblioteca facultății, terminarea seminarului, după care mai vedem noi după ce o voi fi reîntâlnit pe Bonifacia-Binefacia...

Așa fac: aștept la Bibliotecă; la sonerie, ies, urc primul fragment de scară, aștept: de aici văd fără să fiu văzut. Iată-mi colegii, uite-o și pe Georgeasca - dar n-o zăresc pe Bonifacia. Mai aștept: nimic.

Cobor, alerg spre sala de seminar: goală. Zăbovesc în fața toaletelor, nu prea mult - trebuie s-o regăsesc pe Fatapopii. Dau de ea în hol, în fața avizierului, copiază ceva, trudnic, pe un maculator.

– Bonifacia?, o întreb.

– Ai făcut ce ți-a zis?, îmi “răspunde” ea.

Îmi vine să-i ard un genunchi în dinți - mă stăpânesc, repet. Ea:

– Da’ tu-ai ascuns, *mă*, ce ți-a zis?

Îmi lătesc zâmbetul; cu mare efort re-re-întreb. Fatapopii:

– Dacă ai ce... - și pleacă.

Pleacă, privind în urmă, la mine; și rîzîndu-se ; rîzîndu-*mă*.

O înjur în gând, o tratez de adormită, de idioată, de uleiată,

de brânzată (pe deasupra bancurată!); ridic din umeri și încerc să-mi păstrez poziția-atitudinea de babac ; deci, de înțelept ; de persoană îngăduitoare față de copilărismele copiilor cu care numai întâmplarea ne-a băgat în aceeași celulă.

Nu mai aștept - dacă Georgeasca s-a dus singură, înseamnă că Bonifacia plecase demult. Probabil în pauza în care plecasem și eu. Urc în tramvai, neputându-mă apăra de bâzâitul de muscă bezmetică a Muștiipopii: «Dacă ai ce...» - asta semnificând: Ascunde lit. int. (fiindcă perchez. la mine) - să ascund... dacă am ce...

Ce va fi vrut să rostească nerostitoarea, cuvânteze necuvântătoarea Popii Georgescu-Supliment? Să fi fost și pe limba ei de junincă brânzatico-nespălatică, un tic verbal? Dar știe vițeleasca ce-i acela un verb?, cu ce se mănâncă (doarme) el? Să fi pus de la ea, din burta ei (și când te gândești că are să facă copii - acesta are să fie efectul cauzei: dragostea, culcatul cu un bărbat)? «Dacă-ai-ce»-ul va fi fost adăugat de ea, așa, ca din partea casii...

Nu. Mai degrabă a repetat ce auzise - de la cine să fi auzit *asta*, dacă nu de la Bonifacia ? Înseamnă că Bonifacia se îndoiește că așa avea ce; nu e convinsă că așa avea deja lit. int... - dar dacă se îndoiește, ce-i cu biletul cu perchez.?, ce-i cu ascunde-bine lit. int. ?

Bine-am ajuns: să-mi pierd timpul, energia, ca să pătrund gândirea unei ierbivaci!

Abia răsucesc o dată cheia, la intrare, că Sterescu îmi iese înainte:

– Domnule!, face el, cu brațele la cer. Prăpăd! Le-am zis: «Domnilor, băiatul n-are arme, vă garantez, ca proprietar...», dar unul: «Ce arme, ceva mai periculos!» Zic: «Mai periculos decât armele sunt cărțile pe care mi le-ați priticit ca pe vin, le-ați răsverificat». Zice: «Mai periculos și decât cărțile dumitale periculoase!» - ce mă-sa căutau, mai periculos decât armele, decât cărțile?

Ridic din umeri, stăpânindu-mi oftatul de ușurare; în continuare mă stăpânesc de a întreba dacă...?: nu întreb nici dacă au confiscat ceva - totul fiind confiscabil, însă nu totul gășibil...

Urc, Sterescu după mine. Îmi spune că, după plecarea barbarilor, încercase să facă nițică ordine - renunțase: îmi tăiaseră cu cuțitul umplutura dormezei - o să văd eu !

O să văd, o să văd. Dar, înainte, să văd (eu) altceva:

Ajuns în dreptul ferestrei, mă opresc, mă prefac sufocat de

urcuș. Foarte bine: așchia de ghips, semnul meu se află la locu-i, deci fereastra n-a fost deschisă; deci... Deci pot face pe nebunul (îmi dă mâna !): Mă opresc pe pragul odăii și încep să-i înjur. Sterescu îmi ține hangul - îi înjurăm de mame, de neveste, de surori; de cretini-boi-idioți-vaci; de dumnezei, candelă, biserici, tămâi; îi băgăm, îi scoatem - cu gurile pline, cu sufletele sărate, transpirând fericirea absolută : ‘zda mamei lor!

Sterescu îmi repovestește cum încercase el să-i împiedece pe barbari să-mi distrugă patul, eu rămân la înjurături; la înjurătură: un lung poem - firește, de slavă Organului; de laudă (Domnului) că nu-mi găsiseră ascunzătoarea cu-ascunsa-ntrunsa.

În vreo două ceasuri izbutesc să pun la loc bună parte din iarba de mare și din lână, să cos pânza sfâșiată. Am curățat de praf podeaua, pereții, am spălat geamurile. Și? Mai departe? Mai departe: nimic. Mai încolo trebuie să-mi mobilez timpul cu ce-o fi.

Și să mă bucur (dar să nu se vadă - nici chiar eu să nu bag-sama!) Nu m-am întors acasă atunci când mă așteptau ei! Sâc!

Mai departe... Mai departe: dacă s-au așternut pe căutat “ceva și mai periculos decât armele - chiar decât cărțile”, nu se lasă ei, căcănarii, haznalicolii, belitorii până nu găsesc; dacă nu, inventează. La asta se pricep, vajnicii tolomajnici - nu chiar ei, “cei de pe teren” - ăștia-s vite cu două cizme; nici șefii lor, căcăpitani, căcolonei - ci “experții”, singurii știutori de carte din Organ, ceacării, ponosiții, feșteliții, cei care se preling prin birourile de anchetă, nici nu bagi de seamă când au intrat, nu observi că există, acolo, vâriți pe jumătate în câte un dulap deschis, dar trăgând cu bleaga... Naiba-i știe ce grad au, umblă în civil, ei sunt dații-dracului : nu bat cu ciomagul, nici măcar cu palma, nu te-njură - ei sunt experții (te pomenești că la ei li se va fi spunând: psihologi - ar fi în stare!): ăștia analizează, planifică - printre planificări fiind și invențiile - grosolane, căcăcioase, dar ai tu cum te apăra de ele?, poți tu spune că ei, securijdii mă-si ți-au băgat, în timpul percheziției, pistolul ori cocoșei de aur ori cartea-interzisă ?

Da. Mda. *Ei* pot să-ți bage - să-ți inventeze - ceva-uri care ar putea fi proprietatea ta (dacă) - dar nu făcute de tine, cu semnătură, autentificate de scriitura ta, de manuscrisură. Ca.

Asta-i deosebirea dintre unii și alții; dintre mine și restul populației banditescoduşmanice: toți ceilalți posedă; sau ar putea posedă; la mine nici nu poate fi vorba de așa ceva, din

moment ce eu fac, confecționez, meșteresc, fabric posesiunea...

Ce spune Sterescu, ce spune el? Că barbarii promiseseră că au să se-ntoarcă - contrariul ar fi de mirariul... Cobor, să-l întreb dacă auzisem bine. El îmi confirmă nuanțat - ziseseră ceva în genul: «Da' las-că to' punem noi laba pe el...» - apoi întreabă:

– Mă înșel sau chiar te bucuri de... întâmplare? Între noi: și eu, după fiecare percheziție de-a lor simt cum îmi crește cota: «Iar l-au percheziționat pe Sterescu...»- și-mi crește clientela... Dar dumneata? De ce te-ai bucura: nu vinzi cărți, nu văd ce cotă ți s-ar urca...

Sânt pe punctul de a-mi da în petic: «Dumneata vinzi cărți - eu le fac!», dar alunec alături, îl întreb cum merge treaba cu biblioteca lui Celuloză și Hârtie - se mai face?

- E-he! Să fii sănătos!

Deci s-a și făcut. Îmi stă pe buze să-l întreb dacă s-a făcut prin Bonifacia - și cum și când? și cât? - dar mă stăpânesc.

Sântem foști deținuți, acum liberați - arestabili; corectitudinea (și trăinicia) relațiilor noastre este invers proporțională cantității de “secrete” încredințate celuilalt. Am devenit membri - conștienți, așa se spune - ai celei mai bune, mai juste, mai lăptoase dintre societăți (ei zic pe măsura-le: “cea mai superioară”), iar cei ce se străduiesc să supraviețuiască mutației spun că *om bun* este, nu ca pe timpuri, omul care face bine altora, ci acela care, totuși, nu face prea mare rău... Sântem minimaliști (menșevici...) - numai în viață. Fiindcă sântem înțelepți: decât măgar mort, mai bine... Nu: decât filosof sănătos, mai bine o viață mai bună - vorba Ovreiului Etern și las-că găsesc eu o zicală și mai neaoșă, de să-mpace și capra și Românul.

13

– Dacă-i telefon, nu-s acas'!, strig prin ușă.

– Nu-i telefon, -i...

Dar nu aud *i*-ul de la «vizit'», deși cale de mijloc nu există: când Sterescu spune că nu-i telefon, în mod necesar e vizit'.

«Fii cuminte, proasto», îi spun prin cămașă «altfel ne-necăm amândoi și degeaba murim nevinovați: azi n-avem ce bineascunde, n-avem litint...»

Bonifacia să fie? Ea nu se lasă anunțată, urcă direct (urca - măcar de-ar recidiva, să-i tragem noi doi o meditație, știi colè...).

– Ți-am stricat socotelile, măi băiete..., face tata, oprit în capul scării de lemn, să-și tragă răsuflarea. Dacă ai pe cineva, aștept jos, la gazdă, ori mă primblu oleacă prin capitalie...

– N-am pe nimeni, urcă!, îl întrerup, iau geamanatanșul. Ți-a spus Sterescu așa ceva? Că am pe cineva...?

– Nu mi-a spus și-mi pare rău - chiar nu te deranjez? Păcat... De asta am și venit: credeam că a dat Domnul și ți-ai găsit peticul - da-i strâmtă rău chilia ta, anul trecut arăta ceva mai...

– Arăta-ceva-mai, fiindcă n-aveam decât o saltea pe podea. Dezbracă-te, uite, aici te poți spăla pe mâini...

– Asta trebuie să fi fost, anul trecut, zice tata din spălător. ‘I lege: când ești sărac, ai mult mai mult spațiu, mult mai mult aer, ești mai liber în mișcări, nu te lovești de mobile, de fleacuri - și altfel cum o mai duci tu cu facultatea ceea: merge-merge?

– Merge, merge. Vrei să-ți arăt carnetul de note?, râd.

– Nimic nou de astă-toamnă? Și zici că merge-merge?

– Merge. Sânt, în continuare, copil silitor, student sânguinos - n-o fi mergînd sânguina cu părul cărunt, dar n-am de gând să mi-l cănesc - de ce ziceai c-ai venit?

– Frumos mă primești! În loc să pari bucuros de oaspeți...

– Sânt, dar : s-a-ntâmplat ceva, acasă? Mama?

– Doamne-fereste, nu! Totu-i ca-nainte: prost, dar nu ne lăudăm... Cum altceva n-am cunoscut, spunem: Bine! E bine-acasă...

– Bine că-i bine - citat din clasicii familiei... Ce-adulmeci? Pute?

– Nuuu! Dimpotrivă - fumezi cam mulțisor, nu-i sănătos, știi de la mine..., scoate o țigară, aprinde, trage cu poftă. Acolo, -n geamantan, e ceva de-acasă, a făcut mama un fel de cozonac, n-o fi el reușit ca pe timpurile când era sănătoasă dar, chiar de nu-ți place, nu-l arunca...

– Cum să-l arunc? Ce vorbă-i asta? Am aruncat eu vreodată mâncarea?

– Vorbă și ea - de unde să știm noi ce se mai petrece cu tine, dacă n-ai scris de-atâta vreme? Sigur, atunci când copilul nu scrie carte la părinți înseamnă că-i merge bine...

– Îmi merge bine și v-am scris... Totuși de ce-ai venit? Atâta cale, pe frigul ăsta, trenul costă...

– În tren nu-i frig, nu costă el chiar ochii din cap - zici că

merge-merge cu facultatea ceea? Să meargă, dragu-tatii, că asta-i singura ta nădejde, noi nu-ți lăsăm decât numele, vorba lui Arghezi - dar nu pe-o carte... Auzi la băiatul meu, cică: De ce-ai venit?! Să văd ce mai face feciorul meu, trimis la școli înalte, la București, student tare sârguincios de felul lui, în anul... Asta nu pricepe mama care, oricum, a fost totdeauna tare la aritmetică: cum de puiul ei care, acum zece ani, era în anul trei, acum a trecut în doi?

– E și greu de priceput..., fac, mohorât. Norocul tău: când te-ai întors din Siberia, nici bunica, nici mama nu te-a întrebat în ce an erai când ai plecat și oare cum se face că, acum...

– Nu m-au întrebat fiindcă eu, când m-au ridicat Rușii...

– ...Aveai meserie, nu erai un neisprăvit. O să isprăvesc și eu.

– Când?

– Dacă sânt, în continuare, sârguincios, peste mai puțin de patru ani - când am să-mplinesc treizeci și cinci de toamne...

– Mult al dracului, măi băiete... Nici o speranță de reînmatriculare? Măcar un an de ți-ar da-napoi - deși ai dreptul la doi. De ce pe-atâția alții, cu condamnări mai grele, i-au reînmatriculat, le-au recunoscut anii de studii, de ce pe tine - nu? Ce-ai făcut tu altfel decât ceilalți, la pușcărie, în deo? Mai știi pe vreunul în situația asta?

– Sigur că da - vreo patru-cinci...

– Spune-mi un nume.

– Nu-mi aduc aminte acum - și n-are importanță!

– Ba să mă ierți, are pentru noi care, azi-mâine plecăm și n-am apucat să te vedem absolvent de facultate - la vârsta ta... Chiar așa: nici o speranță?

– Cum nu? Ba da!, zic, repede.

Nu-i pot spune adevărul. Că nu. Că nu-i nici o speranță - cu mine. Dar nici nu-mi stă în fire să mint util. Dacă tot sânt obligat să spun minciuni, apoi să spun minciuna cea mai gogonată din câte există: adevărul. Numai că de astă dată, parcă nu i-aș spune adevărul...

– Am vrut să fie o surpriză plăcută, de asta nu v-am scris în ultima vreme. Am făcut iar contestație : cu propteă...

– Cine-i...?

– Tatăl unei colege de facultate, mare ștab la un minister, dar frate-său e și mai mare, fiindcă se ocupă de reabilitări...

– Cine pe cine: reabilitarea pe reînmatriculare? Ori invers?

- Mai întâi a fost reabilitarea - după aceea vine, logic, reînmatricularea’...
- Ceilați reînmatriculați a fost mai întâi reabilitați?
- Cum altfel? Toți!
- Deie Domnul - și? Ai măcar o promisiune?
- Sigur că am! Numai că trebuie să mai aștept oleacă...
- Cât de-oleacă?
- Cât trebuie - uite, mi-a explicat colega, a vorbit cu unchiu-său.
- Cum o cheamă?
- Pe cine, pe colegă? O cheamă... Pe colega asta a mea o cheamă Adelina.
- Dac-o cheamă Adelina, din fruntea catalogului, de ce-a trebuit să-i cauți numele?
- Nu i-am căutat... Și mai lasă-mă-n pace cu... Există o logică, o ordine a fazelor - mai întâi să fiu reabilitat, ca să pot fi reînmatriculat...
- Când?
- Chiar săptămâna viitoare se întrunește comisia de reabilitări. Cu decizia de reabilitare mă prezint iar la reînmatriculări.
- Când?
- Asta-i: chiar dacă am la mână și decizia de reînmatriculare, pe loc, să zicem că o primesc azi, tot trebuie să duc anul ăsta până la capăt. Însă din toamnă fac saltul, sar în...
- În?
- Sper că în ultimul, în cinci.
- Îmhî, face tata, cu privirea în altă parte (nu mă crede - ce, eu, în locul lui, m-aș?). Așa să fie, dragu-tatii - și zici că o cheamă Adelina pe colegă? A ea miroase la tine?
- Protestez - cât să confirm. Bag de seamă: asta îi mai risipește din neîncrederea în reînmatriculare.
- Ziceai că mă inviți la restaurant?, face tata.
- Sigur, sigur!, sar. Tocmai voiam să-ți propun să ieșim - dar nu ești obosit? Nu vrei să te-ntinzi pe pat o jumătate de ceas?
- Bună idee - nu-ți stric programul cu Adelina?
- A, nu, azi avem pauză, râd eu, zgomotos. Cobor la Sterescu, să văd ce cărți a mai...

Tata e fericit. Totul în jurul lui e... Nu rostește vreun calificativ, dar clatină din cap cu ochii închiși, cu buza de jos împinsă; își spune că e bine, chiar foarte bine, aici, la restaurant. Singurul

lucru care nu-i prea... - ba oarecum din contra: numele restaurantului:

– Românii iștea ai noștri, cum nu cunosc ei calea de mijloc... După ce l-au pupat în cur pe rus, de Ivan nu se mai putea nici beși de-atâta preamărire latină, sar în partea cealaltă - de ce-au schimbat numele restaurantului : *Kiseleff* ? Fiindcă acum e la modă antirusismul de duminică? Cine-i crede că comunistul s-a făcut peste noapte antirus? Ascultă-mă pe mine: și în asta, în campania de derusificare, de desovietizare se ascunde tot...

– ...mâna Moscovei.

Tata a fost și a rămas, în ciuda “vicisitudinilor”, cum se zice, un om întru totul lucid, rezonabil, cu mult bun-simț politic - o excepție: în orice s-ar întâmpla pe lume: revoluții, lovituri de stat, răsturnări de guverne, chiar catastrofe naturale, el vede “mâna Moscovei” ...

Astăzi nu-l contrazic (deși de ce-aș face-o?, cam tot ce profetise el cu “mâna Moscovei” se adevărase! - de ce nu s-ar dovedi exacte “analizele” lui din prezent?): se simte atât de bine; totul, pentru el, e atât de...- clătinături din cap, ochi închiși, buză împinsă... Și pentru mine e...- și îmi tot verific în buzunarul interior al hainei bancnota de o sută împrumutată de la Sterescu.

Tata deploră (în felul lui: cu seninătate, cu ironie, ai zice că se bucură) în continuare, schimbarea numelui restaurantului din *Kiseleff* în Tomis; îmi face istoria Regulamentului Organic și a rolului «orice-am fi noi ispitiți să zicem despre ruși, civilizator» al generalului *Kiseleff* - el pronunță: *Kiseliov*. Trece apoi la istoria Constanței, pe numele ei de început: Tomis... Apoi își desfășoară “teoria numelui” (pe care n-o găsesc deloc fantezistă, dar tot nu-mi dau seama de unde o va fi luat), potrivit căreia «nu atât haina face pe om, cât numele - spune-mi cum te cheamă ca să-ți spun cine și cum ești...»

– Ei, uite, întâmplător, pe mine știi cum mă cheamă, dar tot nu știi cine sânt!, îl întrerup, râzînd.

Nu mi-am dat seama că aici voise să mă aducă:

– Nu mai știi..., răspunde tata, târziu. Ți l-ai schimbat.

– Mi l-am... Ce vorbă-i asta? - și rîd iar, în hohote.

– Nu numai vorbă. Și scris. Negru pe alb..., zice tata, posomorît și scoate din portofel o tăietură dintr-un ziar, o despăturește, mi-o întinde: Citește!

Iau peticul de hârtie, îl privesc, îl răsucesc...

– Ce-i asta?, întreb.

– Vei fi știind mai bine decât mine ce-i, dacă-ți aparține.

– Asta? - privesc hârtia ca pe o gânănie veninoasă. Dar ce e: articol? Reportaj? Din ce ziar? Pare a fi o schiță...

– Pare... Nu-i nici măcar schiță, dar e proastă. Nu numai proastă, de-a dreptul porcărie! N-ai decât să te superi, dar asta-i: porcărie !!

– De ce să mă supăr?

– Admiți că e nereușită?

– De unde să știu, dacă n-am citit-o?

– A, tu scrii, fără să citești ce-ai scris!

– Cum așa, scriu, dar...? Ia stai puțin: crezi că eu am...? Că am scris eu asta? Nu vezi că e semnată cu alt nume?

– Atâta carte știu și eu...

– Atunci?

– ...că e un pseudonim - dar asta-i: dacă tot îți alegi pseudonim, nu face ca Ovreiul care zice că-și schimbă numele din Ițic Goldenberg în Ștrul Goldenberg! Și nu scrii porcării! Nici sub numele lui tată-tău, nici sub pseudonim - porcăria-i tot porcărie, chiar dacă o dai anonimă!

A bătut cu pumnul în masă, a răsturnat farfuria, a răspândit sosul. Las să treacă un timp, reiau tăietura de ziar de pe masă. Îi comunic, printre dinți:

– Înainte de a zbiera, asigură-te că ai motive. Și chiar de-ai avea...

– Și n-am? Citește, dacă zici c-ai prins obiceiul de a scrie întâi...

– Ascultă, stimate tată, îi zic, tot în șoaptă și rânjind. Te sfătuiesc în modul cel mai filial cu putință: stăpânește-te. Nu mă acuza de lucruri pe care nu le-am făcut - am făcut destule altele, nu-i nevoie să...

– Dar e semnătura ta!

– Nu e semnătura mea - ce, pe mine mă cheamă... P. Moga?

– Pseudonimul tău! Transparent!

– De unde-ai scos asta, jupâne?!, mă supăr. Încă n-am publicat, deci n-am avut nevoie de pseudonim. Am predat la reviste, la editură, sub numele meu - crezi că mi-e rușine de el?

Pauză. Lungă. Tata:

– Înseamnă că nu tu ai scris asta? - arată din cap spre hârtie.

– Chiar dacă textul e genial - nu eu l-am scris...

– Jură că nu tu ești autorul!

– Dacă ții... Credeam că între noi nu-i nevoie, e destul

cuvântul.

– Sigur că-i destul... Te cred, te cred - și te rog: iartă, bre... Trebuia să te întreb întâi, nu să te-acuz de-a dreptul de...

– Ei, ei! Jupâne! N-o să te-apuci să plângi acum, în plin restaurant, stăpânește-te, ce dracu! Ești bărbat...

– Sânt un... rahat, asta sânt! Trebuia să țin seama de părerea mamei: așa bolnavă cum e - adevărat, nu la cap e bolnavă, sărmana... Zicea: «Nu-i băietu nostru, omule! De-ar fi el, l-aș simți așa, prin aer, fără să citesc...» Dar eu nu, că e clar, negru pe alb - în primul rând inițiala prenumelui, *P.* apoi numele: e-al nostru, anagramat: *Moga* - ce vrei mai clar? În al treilea: de ce ne-a trimis-o nouă, părinților tăi?

– Cine v-a trimis-o?

– Nu și-a pus numele la expeditor, pe plic...

– Și dacă-i mâna Moscovei?, râd eu.

Tata nici nu mă bagă în seamă.

– ...în plic - nici o scrisoare de însoțire...

– Prin poștă, zici... De unde? Ce scria la expeditor?

– Nimic. Fără. Numai destinatarul - fără prenume.

– Mai ai plicul?

– Acasă. Dar îți spun: fără expeditor...

– ...și fără prenumele destinatarului...

– Și asta-i atrăsese atenția mamei... Stampila de plecare era de-aici, de la București.

– Dacă aș fi văzut plicul, scrisul - l-aș fi recunoscut...

– Crezi că cineva cunoscut a făcut asta? Uite la ce ne-a adus: la acuzații fără temeii, la tulburare, unde mai pui cheltuiala cu drumul... Dar adresa noastră nu era scrisă de mână: de mașină...

– De mașină? Ce fel de mașină?

– Asta-i, acum! De unde să știu ce marcă - ce pot spune: literele nu erau din cele obișnuite, erau altfel, cum n-am mai văzut, pătrătoase, o-ul nu era ca un... ou, ci pătrat..., c-ul cam prea deschis - un pătrat fără o latură...

– A-ha, încep să văd...

– Știi cine a făcut gluma? Transmite-i din partea noastră că glume ca asta să le facă părinților săi!

– Nu știu cine-i expeditorul, dar știu ce marcă de mașină are asemenea caractere... Nu-mi aduc aminte la cine am văzut-o...

Ba îmi aduc. Și nu înțeleg ce interes ar fi avut posesorul mașinii de scris marca Remington să trimită bătrânilor mei, amărâți și bolnavi învățători de țară, la pensie, o asemenea...

De ce? N-am publicat încă, nu a apărut nici un rând semnat de mine - sau poate tocmai de asta? M-a publicat el, acum, Remington Protopopiuc?

– Mi-o lași? - arăt hârtia.

– Mai bine rupe-o ! Dă-i foc, aici, în scrumieră ! Așa ceva... Noi, chiar dacă nu avem pregătirea necesară - învățatori de țară, de sat, da..., în literatură am rămas la Coșbuc și la Creangă și la Slavici, pentru noi romanul începe și sfârșește cu Rebreanu... Dar nu ne-am amestecat niciodată în scrisul tău: ce să-ți spunem: ce și cum să scrii? De la venirea ăsteia, știm cum și ce nu trebuie să scrii. Cu nici un chip. De-ar fi să nu mai scrii în viața ta...

– O să citesc, o să văd...

– Ce să-ți mai mânjești ochii cu balegă - îți spun eu: Căcatul de... Moga face elogiul Securității! Ca lepra de Petru Dumitriu, cu **Canalul** lui și cu **Vânătoarea** lui **de lupi**...

– Am înțeles. Să-l băgăm în mă-sa pe elogiator! Și pe elogiată!

– Așa ! Îi băgăm ! Bine că nu ești tu acela - vezi, mama, cum simte...

– În schimb, tata, bărbat nesimțitoriu... Gata, încheiem capitolul!

– Așa. Îl încheiem. Trecem la capitolul femei - și când ziceai că te-nsori cu Adelina cea mândră din fruntea catalogului?

14

Abia acum o descopăr: pe fruntea tatei. În lighean.

Demult va fi fost acolo, eu o descopăr abia acum: după plecarea lui. L-am condus la gară. La trenul de cinci, ca să ajungă acasă înainte de miezul nopții, din haltă mai are trei kilometri, drumu-i bun, dar povara grea, săracuț de mama noastră a tuturor drumeților, a veneticilor, a rătăcitorilor, a ovreilor-zilelor-noastre cum ne zice chiar el, nouă, refugiaților din Basarabia și din Bucovina. Drumu-i bun - de la haltă - dar nu se știe niciodată; sau tocmai: pentru că se, totdeauna, știe. Deși nu vreau să știu asta, mai bine mă gândesc la ceastălaltă: fata.

O descopăr abia acum, abia aici, în oglinda ligheanului, în oglinda oglinzii dinaintea căreia mă bărbieresc în vederea

începerii unei vieți noi (în care să nu fie nici durere, nici întristare) - și, negreșit: fericită. Dacă ar mai fi pe lume fata ceea, am face și ceva copii.

Auzisem asta în gară. Pe peron, în așteptarea garării trenului. Sau în vagon - urcasem cu tata și rămăsesem tăcuți, față-n față, până la fluierul de plecare (cineva care ne-ar fi observat ar fi crezut că cine știe ce ne comunicăm noi, cu subiect și predicat, cu virgulele corect plasate - nu ca aici - nu știu ce se petrecea cu el, dar capul meu era un cazan industrial din cel plin de cioburi de zdrențe metalice, de ecouri strâmbe, de rămășițe de sunete) ; sau tot în gară, în timp ce-mi făceam loc spre ieșire - dacă nu în tramvai, când mă întorceam acasă.

Ba nu : în tramvai era gata-auzită. Nu făcusem decât s-o repet și tot cu glas, fiindcă mormanul de șaluri peste baticuri, de paltoane peste, desigur, pardesie, înainte de a ajunge la pulovere - din țarcul acela unde se dau bilete - palpitate îndelung, înainte de a emite - și nu eternul, indiferentul (la urma urmei, blazonul nației, ca chestia cu șap'șpe inimi în pieptul de aramă, cu apa trecând ea peste toate pietroaiele, în fine, cam așa ceva, iar dacă nu, pagubă-n ciuperci și viceversa, tot aia-i, noi dăm totul la întors, începând cu noi înșine, deci: Trăiască România!), așadar, nu legendarul : «Avansați înainte!», nici măcar familiarul: «Căci noi muncim, nu...» - concluzie-șablon a toate și a tot, cu precădere a apostrofărilor tramvaiene:

«'Mitale-ți dă mâna să-ncepi 'na nouă, da' noi muncim, nu...»

Firește, nu-ul ședea înaintea zmucirii, trudirii, zări(rii), belirii - oricum, să rimeze cu muncim, dar să fie ba-chiar-din-contra, ca de-un exemplu: Noi muncim, nu gândim ! - Doamne ferește, cum să fiți voi bănuți de o asemenea faptă rea: gândirea...

Mă atârnasem de atârănătoarea la-ndemână. Mă țineam de ținătoare și-mi șteam capul încolo, încoace, ca să pot vedea glasul. Eram spre mijlocul vagonului, în principiu n-ar fi fost mare greutate (să i-l văd), însă, uite, nu i-l. În fine, nu, nu i-o. Am auzit-o, n-am văzut-o - deși am trecut pe la ea când am urcat, când am luat bilet... În inima balotului de țoale (parcă ar fi fost o legătură de pături de cazarmă - nu de pușcărie: de cazarmă - totuși): o femeie tânără... Nici o legătură cu glasul aspru, înăspriț și îngâtat, îngușoșat: poate chiar fată, acea femeie - iar acum o văd: obraz prelung, prelungit, ochi limpezi, nas fin, oprit la

timp... Doar gura, cu gura ceva nu e în regulă: îi va fi reproșat cineva că buzele i-s prea groase (când buzele unei femei nicio-dată nu-s prea-groase); era vizibil efortul de a și le subția, sugîndu-și-le - când era în repaos, când nu vorbea, însă atunci când începea să dialogheze în felul ei, itébéic, cu călătorii, Doamne, ce minune: buzele se liberau, se mișcau frumos, abrupt-unduios, ca mersul săltat al fetelor în luna mai, gura înflorește, era întregă o floare, o animală, o minune a lumii, aveau o pereche de mâini care-ți iau obrazul nebărbierit și ars între ele.

Se uita și ea, în pauze, încoace. Îmi va fi văzut gura-căscată. Zâmbea și ea - numai cu ochii, gura-i va fi fost ea liberă, dar nu pentru mine. Vagonul se descongese, pădurea se rărise, îmi făcusem loc în sens invers, către ușa de urcare, ajunsesem iar la cassă. Îi era și ei bine cu mine alături, cu toate că striga ritmic, fără rost (unul era: îmi dădea mie de știre că se bucură cu mine), să se avanseze-nainte. În cele din urmă i-am zis:

– Și dac-am începe în doi viața ceea?

Îmi surâsesse ca soarele - iarna. Și, cu toate că nu-mi răspunsesse, nu-și mai chinase buzele: le lăsase în pace, mi le lăsase, așa înflorite, oferite-priminde ca o cupă; ca o calicie. Mă uitam la ea de la mai puțin de un metru, cu ochii poncișați de plăcere: i-o mângâiam, i-o sărutam, i-o cercetam, i-o cunoșteam. I se tulburase și ei privirea, petele de roșeață urcaseră sus de tot, pe pomeți, aproape de tâmple, pe sub broboadă, ea însă trebuia să dea și bilete. Și să strige, de astă dată gătuit, să se-avanseze-nainte, tot mereu 'nainte.

Înainte de a coborî - pe ușa de urcare, stârnind protestele cu totul legitime ale largelor mase călătorești - cu dreapta îi făcusem un semn de salut; cu stînga îi atinsesem cotul șubei de paznic de noapte. Odată jos, pe refugiu, avusesem impresia că-mi bătuse în geam. Mă răsucisem: sticla era înghețată, nu-mi puteam da seama dacă silueta de dincolo era cu spatele ori se rotise încoace (dar cum, astfel încotoșmănată?), însă, ca să-mi fac datoria până la capăt, întinsesem mâna, ciocănisem și eu.

Nu-mi rămânea decât să pun zăpadă la topit, pe plită, în cazan, să aduc ligheanul cel mare în mijlocul odăii. Și s-o lau.

Abia acum o descopăr: viața-nouă. Mai aproape: mi-am propus s-o chiar. Din stație până aici, pășind repede, mărunț, ca să nu alunec pe ghețuș; ca să nu apuce frigul să mă pătrundă prin pingelele-ochelari, măcinasem din picioare și ieșise planul

(genial): ajung acasă, fac o baie fierbinte, mă bărbieresc, fierb un ibric de cafea, îmi pun o cămașă curată - și mă așez la scris.

De la-nceput. De tot, începutul. Și fără de sacoșa burlanică. Altceva: o viață-nouă, nu?

Vechea se încheiase, Bonifacia: punct, nu mai vreau la ea! Mai bine. Mie are să-mi fie bine: mă scutește de efortul de a căuta mijlocul de a scăpa de ea; sacoșa: punct și ea. Ba nu, sacoșa: punct-virgulă, o iau de-acolo, o arunc, distrug, ard, dau dracului, dør n-o să să tiamă Ion că mòre de fiecare dată când Sterescu anunță vizit', cum evenimentele s-au precipitat-accelerat, avertismentul anticarului nu mă protejează; nu mă mai protejează). Tata: punct și dânsul, Dumnezeu să-l.

Așa. Fiindcă abia acum o descopăr. Nu pe frunte, cum mi se păruse la început, când mă bărbieream, ci uite-aici: pe gură. Gura. Deși gura nu de la el o am, ci mai degrabă dinspre mama îmi vine - nu de la ea, direct, ci cum se cuvine: pe-sărute, de la tatăl ei, bunicul Toader. Firește, semăn cu tata și pe măsură ce trece timpul, tot mai mult, însă n-aș putea spune: Am ochii tatei; sau: Nasul mi-e leit al lui. Gura însă, da - probabil de la muștiuc.

Chiar dacă tata n-a dus la gură o trompetă dinainte de război, i-a rămas, vizibil, pentru ochiul tot al unui trompetist, muștiucul, acea peninsuliță din mijlocul buzei superioare modelată de metalul adevăratului Mundstück. I-a rămas ori îl avea ca predispoziție (motiv pentru care la fanfara Școlii Normale din Orhei fusese dirijat spre trompetă și nu spre, de pildă, trombon ori tubă). Oricât de puțin timp va fi suflat, rămăsese pe viață cu gură de trompetist. Avînd muștiuc și fără trompetă - ca și mine, dealtfel.

Atât că a mea nu l-a căpătat și pe celălalt : semnul. Încă nu.

Ba da, oricât mi s-ar rupe inima. Nu mai știu când, în timpul vizitei, îl remarcasem: la restaurant?, înainte?, după scena cu Pemoga, când începuse a plânge cum se plânge? Nu : omul, când plânge (încă) nu moare. Atunci: tot la restaurant, când începuse a mă descoase în legătură cu Adelina (cea din fruntea catalogului, dar mie fiindu-mi taaare greu să-i spun pe nume), mai puțin din curiozitate bărbătească și nu întru totul din interes părintesc, ci din acea grabă de altă culoare, culoarea muștiucului? Sau poate în gară, pe peron, în așteptarea trenului - când tăceam (iar el se grăbea)? În vagon, înainte de fluierul de plecare - când iarăși tăceam el iar se așternuse pe grabă?

Ceva-ceva simțisem. Aș fi vrut să vorbesc, să prind în cuvinte, rostite, simțirea aceea, să emit sunete și gesturi și tăceri:

ca s-o abat; s-o amân. Nu o făcusem, și nu pentru că aș fi înțeles, știut că, de-acum, gata, nimic nu se mai poate întârzia sau grăbi, același lucru (sau opri: și mai același), ci, să-i spun: pudoare, ceilalți ar zice: cruzime; cea care nu-mi îngăduie să mă amestec în viața altora, în sensul propriu al cuvântului (așa cum nu putusem - că nu putusem! - să mă amestec în viața colegului de celulă de la Interne, avocatul Marin, cel care murea și, murind, îmi cerea să nu-l las (să plece?, să rămână?) să nu-l las să moară și-mi cerea, mă soma, mă implora cu glasul doar atâtica și cu mâinile încleștate de ale mele, cu ochii, dar mai ales cu *culoarea* gurii să-i spun, să-l asigur, să-i dovedesc, eu, că el n-are să - «Spune-mi că nu mor!», îmi cerea, iar eu, deși îngenunchiat lângă patul de beton, deși-mi lăsam mâinile între ghearele lui nu scoteam un cuvânt, nu-i comunicam nici prin privire, printr-o strânsură a degetelor că, da, îi spun; că da, el nu, mă uitam, paralizat, mort, la gura lui însemnată cu semnul muștiucului: nimeni din lume nu-l poate șterge, nici măcar Ștergătorul Suprem.

Aș fi vrut să încerc - am așteptat să-mi ceară : pentru ca eu să tac. Să-i privesc gura ; și să nu pot. Așa e în fanfară : fiecare cu muștiucul lui, nimeni nu poate sufla în trompetă pentru altul...

Adevărat că tata n-a cerut - ba da, la despărțire, îmbrățișându-mă:

– Și mai scie-i maică-ti.

Da, ar trebui. Am să-i scriu - numai de n-ar ajunge după.

N-are importanță când ajunge - să să pornească.

Ba are; există un la-timp, există un prea-târziu.

Nu, nu, e mai simplu, de ce complic totul? Nu era întâia oară când, la despărțire, tata îmi zicea să-i scriu mamei, fiindcă el, bărbat, poate îndura lipsa de vești de la băiat, dar mama...

Aș putea spune că o descopăr acum, în oglindă; prin muștiucul comun - vorbesc de cel metalic, al instrumentului de trompetat. Nu vreau să-l descopăr. L-am mai descoperit o dată și nu mă înșelasem:

Iarna până și noi, deoiștii, cetățenii fără drepturi cetățenești mergeam la... munca-de-jos (la propriu). Primăvara, vara, toamna lucrăm la săpături, la livezi, la via producătoare de butași, la recoltat răchită - la orice. Atunci ai de unde alege, poți să și refuzi o muncă - o săptămână, o lună - dacă ai rezerve. Iarna însă, ba. Iarna, ori te-ai aranjat din timp cu ceva "permanent" - la crescătoriile de porci, la găini, la vaci, la moară (cea care macină pentru animale, noi, oamenii, furăm uruială și o fierbem), fie la

munca-de-jos (de tot): la ales cartofi.

La cartofii-de-jos ne ducem când am ajuns la fundul sacului; și nu știm ce-o să punem în gură diseară. Se plătește prost, ne fură și brigadierul, dar acolo, la lucru, mâncăm cartofi copti, iar seara luăm cu noi cartofi cruzi. Sunt depozitați într-o parte a imensei curți a GAS-ului. Nu în pivnițe adevărate, dar nici tranșee, în acelea se lucrează după topirea zăpezii - tot șanțuri, însă mai mari, cu acoperiș de paie și pământ susținut de o dulghereală de stâlpi, grinzi, căpriori, între cartofi și acoperiș se poate sta în picioare...

Ne-a ajuns bugetul la os, ni s-au isprăvit chiar și cartofii, mai avem ceva mălai. Cartofii îi aducem la piept, în pufăici, cu banii primiți cumpărăm macaroane, ulei, zahăr - pâine nu; abia în primăvară, când se dezăpezesc drumurile și se poate circula încolo, la Fetești. La munca-de-jos-cartofească e întuneric (două felinare la cincizeci de metri liniari de beznă); umed (cu timpul, frig) și mai ales pute cartoful stricat, de-ți verși mațele. Fiecare își improvizează ceva-de-luat-în-cur (femeile libere din Bordușani au scăunele care, pentru lipovence, abia de ajung pentru o jumătate de bucă): un capăt de scândură, un sac vechi, o mână de paie... Te așezi în fața altui lucrător, între voi două găleți; băjbâi după cartofii sănătoși, întregi - îi pui în una din găleți; stricații, în celaltă. Noi, bărbații (numai deoiști, cei liberi nu coboară până la o asemenea muncă) adunăm gălețile pline: cartofii întregi - într-un capăt al pivniței, degajată, curățată; pe stricați îi căram afară, la grămada de stricați.

Există trei categorii de femei, din cele libere, la ales car'.

De ce-oi fi luînd-o pe atât de departe? De-aia.

La ales cartofi lucrează trei feluri de femei: lipovence din Bordușani, amărâte (din Bordușani, Făcăieni, chiar Maltezi) și oafe - de regulă de la secția Baracă.

Lipovencele se deosebesc de toate celelalte: trainic zidite, falnic dulgherite, bunișoare la obraz - nu atât frumoase, cât arătoase - colorat și curățel îmbrăcate, chiar la o muncă atât de sub-pământescă și murdară și puturoasă, se țin împreună - și cântă... calhoznice de-ale lor (au fugit înapoi de un secol și jumătate, n-au cunoscut colhozul, dar tot colectiviste le sunt cântecele). Câtă vreme cântă - lucrează; cum încetează muzica, se oprește și producția-planificată lipovenească... Ai zice că, așa cum tractoarele funcționează cu motorină, cum bărbații lor, excavatoarele-cu-barbă funcționează cu "satelit" (spirt albastru), ele merg cu muzică (stepică, sălbatică, la cvartă)... Vara lucrează

la grădinile de zarzavat, toamna la hambare - iarna... Or fi avînd și ele oase la care le ajunge bugetul - mai degrabă bărboși de adăpat...

“Amărătele” sunt femeii de toată mîna: ne-lipovence, ne-țigance (ceea ce e rarissim în această zonă de slobozii, unde satele se numesc: Făcăieni, Strachina, Pârțani, Bordușani, Chioara - te-ai crede în plin Ardeal budaidelean) - însă foarte... amărâte. Or fi avînd copii mulți, bărbați bețivi, mame bolnave, surori părăsite... Categoria cea mai nefericită; neplăcută pentru noi și bărbați și deoiști: prin priviri, prin jumătăți de cuvînt, prin atitudine (!) prin tăceri, aceste oarecum femeii dau de înțeles că toți ceilalți sunt vinovați de nefericirea lor - chiar și celelalte amărâte; chiar și noi, deoiștii - păi nu le-au frecut la cap milițianul din sat, brigadierul de la gheaseu, securistul de la Fetești că din pricina noastră, a bandiților dușmanici, a “coreenilor” (ni se zice, în continuare așa, fiindcă, în 1951, când îi deportase aici pe “titoiști”, localnicilor li se spusese că aceștia sunt refugiați din... Coreea): păi, dacă n-am fi noi atât de dușmani banditești, ele ar fi mult mai fericite, mai înțolite, mai frumoase - chiar mai spălate.

În fine: oafele - așa-și spun între ele. Amestecate: prea-bătrâne, prea-folosite, nu mai au căutare decât în cazuri de urgență, așa că sunt obligate să-și câștige existența altfel decât fuseseră obișnuite: au eșuat la Baracă, la ales cartofi. Altele sunt încă în serviciu - dar cum e iarnă... Printre astea două triplete de țigănci din Făcăieni. Surorile nu se aseamănă după familie, ci după vîrstă, de la familie la familie: cele mari, Dumnezeu să știe câți ani au: cincizeci?, douăzeci?, ‘șcinci? - posibil, oricum sunt bine-tăbăcite; și bine-nrăite: dacă intri în vorbă cu ele sau le răspunzi, pe loc se năpustesc în stol, în haită, de parcă le-ai fi omorît copilul de la sân ori i-ai fi pus foc bordeiului. Mijlociile: funcționează din plin, în regim de croazieră, duduie, ca niște profesioniste ce sunt, am gustat și noi, studenții, din profesia lor, negreață: așa și-așa; nu cum ne așteptam - însă, dacă s-ar spăla măcar o dată pe zi ar deveni mult mai... curate; în fine, “micile”: nu pot avea mai mult de doisprezece ani - cele mari le-au adus și pe ele, “de-ajutor”, la ales cartofi (nici nu se ating de ei), dar lucrează de-adevărat, din cur, cum zic ele: în cabina pivniței: pe-acolo trec mereu, ba tractoriști, ba câte un brigadier, ba un deoist cu bani peșin, din cei care trăiesc din mandat poștal...

Mă uit în oglindă și povestesc toate astea pe ocolite, ca să ajung la. Ca să nu ajung - ce căuta ea acolo? Întrebare idioată:

căuta ceea ce căutam și noi - acolo.

Mă oglindesc în oglinda ligheanului; mă doare adâncul ochiului: așa n-aș vrea să fie... Așa aș vrea să nu fi fost ceea ce știu bine că a fost... Sunt întâmplări greu de povestit, unele pentru că erau confuze, greu de ordonat într-o compunere; altele: violente, crude - ți se retrezește durerea fizică la rememorare. Dar cele mai greu de povestit: poveștile altuia; acela a suferit, ți s-a spus, ți-a povestit el însuși câte ceva, așa că esențialul ți-e cunoscut - dar ți-e greu: nu-i durerea ta și nici tortionarul tău - tocmai, pentru că nu-l cunoști pe acela nici nu-l poți ierta (ziceam că ai vrea). Se pare că cine nu-iartă acela nu-poate; nu-poate-nimic - printre altele să povestească povestea altuia. Ceea ce nu înseamnă că i-aș fi iertat pe ai mei - deloc, fiindcă nici n-a intrat în câmpul meu de interes iertarea ori ne-, ci aducerea-aminte ca o suliță: îl iert, nu-l iert - să-l ierte mă-sa - eu îl neuit în vârful suliței, să-l vadă toți, să-l știe toate neamurile, să-l știe nevasta, copiii, părinții (să știe că eu știu - și nu tac!) - ce a făcut tată-său, bărbatu-său, fiu-său: Enoiu și Țîrlea și Vasile de la Interne; Ciobanu, Iamandi, Bășică-Olaru, Borș, Ungureanu, de la Jilava; Goiciu, Istrate, frații Șomlea, frații Pop de la Gherla; Livescu, de la Lătești... Da, dar cu ai mei călăi am fost în contact direct, ni s-au amestecat sudorile, chiar de nu și sângele, ca să devenim frați-de-cruce... Știu cum mirosea sudoarea căpitanului Enoiu de la Interne - când mă bătea; știu cum mirosea sudoarea lui Goiciu - când mă bătea, a lui Livescu, atunci când cădeam în labelle lui. Asta-i. Dar nu știu - și n-am să aflu vreodată cum anume duhnea sudoarea brigadierului Ilie; nici a milițianului Anghel - și nici a celorlalți care, desigur, nu vor fi făcut ceva rău, în general dar, în special nu au făcut ce trebuiau să facă: să începă făcutul acela prin ne-facere: cum să iubești trupul unei femei cu mâinile legate de căpătâiul patului? Mai ales că femeia e o copilă, neformată, necrescută?

Asta-i. Am să pot - încetul cu încetul. Dându-i târcoale; luînd-o ușurel, felie cu felie - iar acum dau un ocol pe la lipovence:

Ce bune, ce bune de abătut atenția, de oblojit ținerea de minte, de ogoit sufletul unui deoist la ugeru-le încăpător-precum. Le cunosc, mă cunosc, am lucrat împreună la hambare, toamna; iernile aici, la cartofi. Le știu, cu câteva m-am avut bine, le-am drăgălit, n-aș spune că sunt mai fierbinți (ori mai cu științi) decât româncele ori țigăncile, dar sigur: chiar atunci când stau ca

vacile - în timp ce tu te dai de ceasul morții - ceva-ceva e mai bun, mai bine: așa, văcoasă, inertă, lipovanca te primește din toată carnea ei, te lasă s-o umbli, cercetezi, cu plăcerea ei placidă și primitoare - cu niciuna n-am avut senzația că, deși vrea și ea, nu-și permite s-o arate («nu se face...»); că-i place, dar se străduie să dea semne că nu; că parcă abia așteaptă să te descarci, ca să se ridice și să plece - după ce a zis ceva de bărbații ăștia care nu știu decât să - ca românele noastre...

Cu toate că n-am vizitat-o pe dinlăuntru, cea mai familiară, mai plăcută inemii mele: Xenia. Spre doi metri, suta-cincizeci de chile și un obraz de Maica Domnului din Samara... Lucrasem cu ea de la începuturi, iar acum trei ani, când descărcam-încărcam saci cu mazăre grea ca moartea, prietenii abandonaseră numai-decât, spunând că nu riscă să se coiască pentru douășunu de lei pe zi - eu rămăsesem.

Recunosc: pentru Xenia. Și pentru curul ei năpraznic. Nu se afla pe pământ unul mai măreț, altul mai maiestuos - mai împărătesc decât al Xeniei.

Fascinat mă uitam la el, când mergeam în urmă-i, cu sacul. Mă uitam - jur că-l vedeam! - și din față, când drumurile ni se încrucișau. Doamne, ce statuie mobilă! Ce monument bine-mișcătoriu - oriunde aș fi fost, față de ea (de pildă, eu sus, într-o remorcă de tractor, ea jos) o vedeam totdeauna de jos în sus; cam de la nivelul părții superioare a soclului; de-acolo de unde i-i greu păgânului, dar pe plac rumânului. Niciodată n-o gândisem în piatră, deși muntoasă; cu atât mai puțin în bronz - deși crupa-i era și mai aramică decât a calului de pe care mereu cade Mihai Viteazu, în Piața Universității (și nu mai sfârșește); ci în lemn de salcie - ba nu: de tei, ca să dea: lipovancă - alb, proaspăt; și verde, adică viu al dracului, dar nu oricui se arăta, doar mie; și încă nedesprinsă de rădăcina copaciului, cioplită din secure, așa pepicioare. Cele mai multe dintre femei purtau pantaloni (de salopetă): ridicau saci, panere, coșuri, urcau în remorci, pe scări, la hambare - nu-i viață de femeie aceea, tu să te simți asudată, prăfuită, murdară, făcând muncă de bărbat zdravăn, iar zdravenii să bea tutun și să ți se uite-n tun. Xenia - nu. Dealtfel nici nu existau salopete pe măsura ei, apoi o femeie mare pare mai puțin uriașă în rochie decât cu nădragi care-i umflă și mai și bucile. Cine i se uita-n n-avea decât să-i vază izmenele de diftină, crețe la capătul cracilor și gumele de cameră de bicicletă ținându-i ciorapii de bumbac. Nu mă chioram chiar tot timpul sub fusta ei,

mai întâi că nu se face; apoi văzusem cam tot ce era de văzut, prea multă realitate-reală strică, lăsam loc (și joc) deducției, mama iubirii de femeie; prin pătrundere; și chiar de mi-ar fi oferit ea, nu văd cum aș fi putut lua; și ridica; și căra. În schimb, îmi luam eu ce doream: o străpungeam prin fustă cu ochiul, până la curu-i širokii, precum rodina lor, rusească (deși Lipovenii sunt ucraineni - însă aceeași rasă a Sklaviniilor); prin bluză, până la ugerul ei fastuos, bucos. Din când în când îmi spălam păcatul, înălțând privirea la chipul de Precistă novgorodiană, cu gură mică-mică (uite-atâtică!) - și-mi aproape ajungea.

După vreo săptămână de robotă cumplită și-mputită, Xenia m-a oprit la mijloc de drum:

– Tîî... îmi cântă ea, punînd o mână de fulg pe umăr. Vriei tî să ne-aviem bini pi la truuup?

N-am știut ce să răspund. Nici nu pătrunsesem cuvintele ei ; când am înțeles că-mi propune să facem ca papka cu mamka, era prea târziu:

– Dacă tî vriei, ieu nu puot - vuot! C' nu puot, tak. Da dacă tî vriei s-arăt, ieu mâini arăt - vrieeci? Trup al mieeu? Di vazuuuuut?

Am dat repede din cap, să nu se răzgândească, dar nici a doua zi vreun un semn - și de ce povestesc asta, cu Xenia, în loc să trec la?

Așa. Deci, a doua zi nici un semn că are să-mi deie ce promisese; înțelesesem: ia nu puoati cu mini s' ne-aviem bini pi la truuuup (am pus prea mulți u-ri, are să se creadă că ar fi fost nemăsurat, când el era doar olecuță mai gigănticel decât altele, nu toate lipovenești), că nu mi-l dă, dar de-arătat mi-l arată. Firește că știam la ce se mai spune: trup(ă).

La prânz a potrivit să mâncăm numai noi doi, într-o magazie destul de îndepărtată. M-a poftit la crap fript și la plăcintă cu curechi; i-am oferit telemea de la cooperativa noastră din Lătești și slănină afumată de Făgăraș, de la pachet. Ne-am așezat alături, pe un maldăr de saci goi. Era soare, pătrundea prin ușa larg deschisă a magaziei. După un timp, Xenia s-a ridicat, mi-a dat să-i țin crapul și brânza din care mânca, s-a întors, rostogolind o roată de tractor, una din spate. A culcat-o, în soare; a așternut pe ea un sac gol; în față, la două întinzături de mână, a pus o lădiță de tablă, a acoperit-o și pe aceea, apoi m-a condus, cu tot cu mâncarea, acolo. S-a apropiat de roată, și-a înălțat fusta cam până la genunchi și s-a așezat. Cu fața spre mine. S-a tot potrivit, în

funcție de ceea ce vedea ea că eu văd - sau nu văd. Ca să văd eu bine. Când a fost bine potrivită, a reînceput să mănânce.

Acum se uita la mine cu pleoape grele; mă întrevedea, știa că sânt mulțumit - mulțumită era și ea, foarte. Așa că mânca. Rumega. A zis doar, după o vreme:

– Pintru tini, scos tuot. S' viez tu trup al meu - vieceez'?

Am dat iute-iute din cap. Ea s-a desfăcut și mai, iar din coate și-a retras și mai, și încă mai, fusta.

Eram dinaintea unui, cum să-i zic, fiindcă nu vreau să păcătuiesc, dar vreau s-o sfîțesc pe ceastăaltă și-atunci zic: icoană. Mă aflu în fața unui chip, a unui obraz cum nu mai văzusem. La prima închinare și se arăta grasă; groasă, corpulentă, trupeșă; apoi doar plină, împlină, bogată, solidă; ai fi spus: vârtoasă, zdravănă - tare; înțelegeai apoi că e consistentă: mustoasă, miezoasă - ba chiar zemoasă, harbuzoasă și nutritivă; poate cam sățioasă. După aceea o simțai falnică, semeață; chipeșă, oarecum trufașă, dar fără exagerațiune, mai degrabă cu un aer impozant. Era o regină. Însă, cu cât te uitai mai mult în ea și pătrundeai mai înăuntru-i, înțelegeai cât de grațioasă, de fermecătoare, de drăgălașă - ai fi putut spune: mlădie, sveltie. Delicată.

Avea gura mică-mică-mică. Și roșie. Mai degrabă: cireșie. O gură ciudată, în icoanele rusești obișnuită: pe înalt.

Cum am simțit că-mi ies din piele, m-am auzit făcînd, plîngăreț:

– Xenia, mă lași un piic? (o imitam, fără să vreau). Numai un pic, uite-atâtic', jur - mă laaaaș'?

De multă vreme clătina din cap că nu, în cele din urmă a zis:

– Niet, niet, nu las la tini. Trup numai viez' - viez' biniii?

– Nu văd deloc, lasă-mă să mă uit mai de-aproape!

M-am apropiat, clătînîndu-mă. De parcă ea ar fi avut acolo, să zicem, un metru pe-un metru și un chintal, Xenia s-a apărut:

– Niet, niet, niet! Nu las la tini!

– Numai un pic... Numai o dată și gata! Numai atâta, jur... - am arătat cu două degete cam cât: nimica toată.

Când am ajuns lângă ea, Xenia se ridicase în picioare: Masivul Făgărașului - eu un biet deoist, pui de basarabean pripășit la poalele...

– Dar de pus mâna - mă lași? - am schimbat eu tactica. Numai un pic, o dată și gata! Hai, Xenia, lasă-mă, te rog eu, mul' de tooo'... - dacă m-aș fi auzit cum mă copilăream și cum cerșeam (mă auzeam foarte bine și nu găseam că mă copilăresc,

nici că aş cerşi).

– Mâna? Ti las - cări? - nu-nţelegem: cum, care mână, doar aveam una singură. Dă să curăţ, să şterg mâna ta..., a luat-o pe cea dreaptă, mi-a frecat-o cu poala fustei. Luat cu ia pieşte, brânza, tu nu pui la trup al meu brânza, pieşte!, a chicotit. Trup al meu amiroase a trrrrândăfir! - şi iar a chicotit.

N-am pus mâna, cu toate că mi-o ştersese, nu mai riscam să-i trec brânza peştelui. N-am - şi-mi venea să m-azvârl în Borcea şi să nu mai scot capul decât la Brăila - ba chiar la Sulina, că tot fusese Porto Franco - dar ce eram eu : bărbat, sau rima-i?

Am dat să plec. M-a oprit.

M-a luat în braţe, în fine, m-a lipit de sine cu o mână, cu cealaltă şi-a dezbumbat bluza şi a scos o ţâţă. Un ţâţoi. Colosalnik. Şi alb şi tare. N-am mai ezitat, pe dată am luat sfârcul în gură şi am început a suga.

Ea continua să chicotească. Apoi a dat-o pe oftat: suspina încet, subţirel, mă strângea la piept, mă mângâia pe cap. Îmi potrivea într-una gurguiul, deşi nu era vreun risc să-l las din gură ori să adorm, sugînd. Mi-a schimbat ţâţa: în timp ce o ţocăiam pe aceea, Xenia şi-o mângâia pe abia părăsită cu podul palmei, rotund-rotund, uşurel, cu buricele degetelor, gemînd subţire, ascuţit, ca o copiliţă.

Pe Xenia am supt-o de fiecare dată când ne-am simţit la adăpost: dacă am fi fost văzuţi încârligaţi, întrecrăcăraţi, unul în alta, unul peste alta, oamenii ar fi, eventual, glumit - dar unul să-i sugă uneia, nu pipiţa-i pipuţoasă, ci ţâţita ţâţuţoasă? Unde s-a mai aflat aşa ceva? Desigur, îi ceream şi înainte şi după, să mă lase; numai o dată; şi numai atâtica (arătam între degete cam doi centimetri). Poate din pricina asta nu mă lăsa : doar doi centimetri?; eu însă nu aveam atunci conştiinţa că-mi fac un deserviciu, fiindcă nu mă gândeam la ceea ce propuneam, ci la ceea ce doream, arătam, nu lungimea, ci diametrul ei, al Gurii Sfintei Ioana de la Pskov. De fiecare dată când i-o sugam, simţeam umplîndu-mi-se capul de lapte. Nu avusese, nu avea - gurile rele ziceau că încă-i virgină - însă pentru mine, avea. După ce-mi umpleam bine-bine ugerul capului, laptele cobora. Sub formă de lapţi.

Deci, în acea zi, la ales cartofi, Xenia...

De fapt a fost, nu altfel - ci aşa:

15

Să povestesc repede-repede, să nu mă prindă nepovestit :

Așa a fost : lucram la cartofi, la un moment dat am ieșit cu găleata de stricați, să-i arunc afară, la movilă. Trecînd pe lângă cârdul de găște lipovenești, le-am salutat, dar atât: când lucram la cartofi n-o căutam pe Xenia (nici pe vreo altă femeie): ne puteau, nu doar hainele, ci sufletul; și lapții.

Cu coada ochiului am văzut-o pe Xenia că se ridică, vine în urma mea cu o găleată - însă abia afară, la grămada de cartofi stricați mi-a comunicat în șoaptă că, la pivnița nr. 4, în “cabină”, e o fată furată... I-am răspuns că și bunica dinspre mamă fusese o fată-furată. Xenia a insistat: fata e încă șkol’nița! I-am spus că, la vremea ei și bunica fusese șkoliniță...

– Da’ nu la licieu, la Calaraș’!

Asta așa era: bunica nu fusese elevă de liceu, cu atât mai puțin la Călărași pe Dunăre... Mă hlizeam cu multă voie-bună: eram la aer, Xenia de alături nu duhnea insuportabil, mai știi: o să prindem un moment și un loc unde să-mi deie oleacă de țâță, că demult nu mai supsesem de la pieptul ei cel vast - chiar începusem manevrele preliminariei:

– Xenia, mă lași puțin de tot? Uite-atâta? - am arătat cu degetele doi centimetri crezuți de ea, în continuare, ai mei, când eu mă gândeam numai și numai la gurița ei - cea de doi centimetri, pe orizontală.

Lipovanca n-avea chef de centimetri. Era mânioasă, nu pricepea: un student cu carte ca mine, nu-nțelege ce-i spui, pe românește...

– Cum nu?, am zis, vesel foarte. În cabina de la 4 e o fată furată - elevă la liceul din Călărași - am înțeles românește?

– Bisarabianca, ia..., a continuat Xenia. Dislacată! Carrrianka! Na Pitrrroi, bre! - și-a însoțit explicația de un ghiont amical, cumplit.

A-ha. Asta începe să devină, în traducere: fata, elevă la Călărași, acum furată, fusese (în ‘51) deportată (dislocată) aici, în Bărăgan, din Banat, în satul-nou botezat: Pietroiu; însă basara-beancă fiind, la amnistierea coreenilor (titoiștilor), rămăsese pe loc: bănațenii români, sârbi, șvabi aveau măcar o provincie, un județ, o comună în care să se întoarcă acasă - chiar dacă nu mai

aveau case - dar Basarabeni și Bucovinenii? Unde Dumnezeu să se ducă? Din '44 erau mereu pe drumuri, mereu în refugiu, mereu în dislocare-deportare...

– Ai zis că a fost furată de la Călărași?, am întrebat. Cine a furat-o? De ce: vrea să se-nsoare cu ea?

– Ci-nsurat! Brigadir Ilii, iel furat - svoloci!

– Ilie al nostru - în fine, al mă-si, fostul securist?

– Iel, sabaka! Iel furat fata di la cursa Calaraș'! Iel adus cu de-a forța, aici!, a arătat, în spate, șirurile lungi de acoperișuri ale pivnițelor. Da, da! Iel ținut cu de-a forța fata, futut la ia cu de-a forța, adus na ia tractariștii, brigadirii, milițianierii - ligat di pat, futut la ia cu de-a forța - ia taaare bal'nava, oi, oi, oi - zdësi: bal'nava la trupu' iei; oi, oi, oi... - Xenia, de durere, de compasiune și-a muls îndelung barijul, cu cealaltă mână arătînd unde anume-i bal'nava fata.

După o vreme - după multă vreme - am întrebat:

– Și eu, în treaba asta? Ce pot face eu?

– Iei fata la tini!

– La mine?, m-am uimit. La Lătești? În domiciliu obliga'?

– Ș' ci? Luat la tini, na damicil' și țâgancili și lipaviencili și curvili di la Fitești, futut la iele - ș' nu iei fata asta, bre, șkol'nița, bisarabianka...?

Rămăsesem fără glas. Înțelegînd tăcerea mea ca pe o încuviințare, Xenia a început să mă amenințe cu degetul arătător - unul cam cât a mea:

– Tî nu fuț' la ia! Di fel', di fel'! Nici doi cintimietri! Tî n-atingi sifilisul!

M-am cutremurat. Sifilis !

Mai cunoscusem o încercare: Radu, auzind că fata-din-Fetești cu care se avusese bine era în evidență, obținuse permisie, dăduse sânge pentru analiză, rezultatul urmînd să-i fie comunicat altă dată; neputînd, îl rugase pe elevul Gigi să-l aducă. Îl așteptasem în stația autobuzului, în jurul lui Radu, martir al studențimii române domiciliobligatoriate; când a apărut în ușa autobuzului elevul, ne-am năpustit cu toții la el - în afară de Radu. L-am întrebat pe Gigi, de departe: «Care-i rezultatul?» La acestea Gigi a strigat, victorios: «Pozitiv!» - drept care îndărătul nostru, în anonimatul cel mai deplin, Radu a căzut, leșinat. În cele din urmă s-a lămurit: Gigi voise să spună că situațiunea e pozitivă, nu analiza, că Radu nu are sifilis...

Da, mda, asta era soluția, mi-o furnizase Xenia. Bine, nu

m-ating de ea - dar ce altceva să nu mai fac eu cu fata, exceptînd atinsul arganului cu membru (di la mini)? Firește : s-o țin la mine câteva zile până se-ntremează și vine cineva din familie s-o ia - dar cum duc eu la mine, în văzul lumii, mai ales în al miliționiștilor - o fată de liceu? Presupun că e îmbrăcată ceva mai altfel decât femeile de pe la noi.

– Niet, niet, ia ca noi castiumată!, mi-a explicat Xenia. Bariju', pufaika, batinki di cauciuc, a explicat, în continuare: Noi, patru fiete, vinim la tini... Tî na doma, nimic nu faci, aștiepț'... Noi vinim - patru. Vinim na satu'; noi unim, noi dispartim na ulițu: două intră la tini, după o vrieme intră încă una; după o vrieme iese una, după o vrieme încă una, după o vrieme... Ramâne fata - ia castiumată lipavianca! Nu s' vede! Cini sacatiește lipavience intrate la tini, ișîte di la tini, intrate - după o vrieme? Nu s' cunuoști!

M-am scărpinat în cap (și-n gând), apoi am zis:

– Știi că noi o ducem greu, nu prea avem ce mânca, nici medicamente, dacă-i, cum spui, bolnavă ...

– Mîncarea, aducim! Midicamientu' - aducim!

– De ce n-o luați la Bordușani? Voi aveți case adevărate, de oameni așezați, aveți dispensar, doctor, sînteți oameni, nu ca noi!

– Oaminii!, s-a mâniat Xenia și a scuipat o dată la dreapta, o dată la stînga. Naș muj' - tuoț' bițivi camuniștii, iei! Net kultu-ra! - și-a atins tâmpla cu un deget. Barbaț' lipavieni: prrrost! Camunist! Fata? Ia cansidirată banditka - iei camuniști! Iei prrrost!

– Dar tu?

– Ia?, s-a mirat. Ia prativ camunizmu! - a lovit aerul cu un pumnoi cam cât al ciocănarului de bronz al Muhinei.

A întins mîna spre umărul meu - nu mai era nevoie; dar știam: când Xenia mă atinge cu mîna ei pe umăr, e ca și cum ar face dragoste cu mine. A zis încet, încetișor:

– Paviel... Pavlik... Pavlușa - iei la tini fata, bre. Dacă tu iei fata, ieu dau trup la tini - di tuot, di tuot! - și-a făcut două cruci uriașe...

– Serios? Îmi dai...? - am plecat privirea, rușinat.

– Dau! Dau tuot - da' tî... - a podidit-o rîsul, a arătat cu două degete: Tî cu ci vii prativ minia? Cu duoi cintimietri?, mai să se-nece de rîs. Duoi cintimietri - la mini? - s-a arătat, cu brațele desfăcute.

– N-ai înțeles..., am încercat. Doi centimetri are... arganul

tău nu, cum i-ai spus: membru al meu...

– Ciiii ?, Xenia chiuia de răs, se va fi auzit până la ei, la Bordușani. Argan al meu: duoi cintimietri? - s-a aplecat, a ridicat puțin fusta, bine-înțeleș, nu se vedea nimic, dar a rămas așa, frântă. Arrrgan al meu, trrrrup al meu - pi puțân piati kilagrrram'!

Mai bine ar fi s-o las la o parte pe Xenia cu trup al ei cântărind cinci kilagram'. Adică pe fata- ceea cu povestea ei. E din cale-afar' de. Și nu-i veselă - acum de așa ceva am nevoie: să mă veselesc, să adun, să fac rezerve de veselie: cine știe când o să mă reveșez - dacă mai ies. Ce, te pui cu *ei* ? Îți scapă un scaun în cap - gata: ca Ștefan Negrea de la noi, de la Filologie, bietul, Dumnezeu să-l odihnească, fiindcă el n-a avut odihnă. Ori te înconjoară și te strâng, te storc, te presează, te împresoară, nu-ți dau pace, ca pe Miron Chiraleu. Nu știu amănunte, dar îl cunosc pe Miron: dacă ar fi fost vorba doar de el, de trupul (și de sufletul) lui, nu s-ar fi clintit; la urma urmei, ar fi riscat să capete o rangă de fier în cap, să înnebunească, să se spânzure. Dar Miron Chiraleu, la Aiud, nu ca nebun s-a spânzurat, cum a fost să fie cu Negrea, la Gherla, puțin înainte de liberare. Pe Miron îl vor fi șantajat, cu prietenii, cu mamă-sa, cu soră-sa; îl vor fi amenințat că, dacă nu face ce îi cer *ei*, or să aibă de pățimit ai lui. Așa va fi fost. Și Miron n-a găsit altă cale : s-a spânzurat. Nu ca să scape el de lumea fojgăind de securiși, de securizați, de turnători, de turnați, ci ca să-i priveze pe *ei*, bestiile, de o pârghie a șantajului... În firea lui Miron : să se rupă, ca să nu se lase îndoit.

Mai bine m-aș opri aici. Îi las să intre - să terminăm odată. Și dacă nu mai am prilejul să povestesc asta?; dacă nu mai am timp s-o scriu, pentru că viața-i ca ața, nu doar pentru că rimează, ci pentru că se poate rupe - ca o ață; ca o viață. Ce să spun: mare pierdere pentru omenire: că n-am povestit eu povestea cu Xenia! - pentru omenire, ba, pentru mine, da. Povestind, îmi prelungesc ața, cea care-i cam ca viața: nici nu prinzi de veste când se rupe, mergi și mergi și nu-ți dai seama că umbli cu capul în mână, de mort ce ești.

Las capetele așa așa, rupte, neînnodate? Le-nnod și trecem mai departe? La Xenia și la? La Xenia, cu cea mai mare plăcere: pe ea s-o tot povestesc, am de unde! La fata ceea? Nu: doare. Cu Xenia, limpede: plecând Bonifacia, îți faci altă mamă - dar o soră? O soră ca fata ceea, nu se poate, nu se face: incest. Pe Xenia am apucat s-o spun - cât de cât: cum era ea mare, bună, -mi dădea

țată și povată și-mi arăta trupul ei de piati kilagram', cu toate că se zicea că e virgină. Era, nu era. Pe când fata ceea, Basarabeanca din Pietroiu, Ialomița, Călărași sau Fetești, nu Orhei, nici Hotin, pe ea nu-mi vine s-o povestesc, deși, dacă aș scrie-o, aș obloji-o; curăța-o; învia-o.

Dacă aș avea timp să povestesc măcar lăutul.

Uite cum a fost: de mâncare nu mai aveam decât mălai și cartofi (furați de la Fermă), dar bețe de floarea-soarelui, rădăcini de porumb, chiar ceva lemne de salcâm, aveam; n-aveam apă de fântână (de băut) decât de-o palmă, în căldare, însă zăpadă, în curte, câtă pofteam: am pus pe plită cazanul de rufe (cel din tablă galvanizată), cu zăpadă, mereu adăugată; aveam și ligheanul cel mare : pe mine mă cuprinde în-picioare, pe ea în-întreagă.

Era atât de mititică: ai fi zis o copiliță, or ea avea douăzeci de ani împliniți: pierduse cu deportarea. Și nu se dezvoltase normal, nu că n-ar fi avut carne, dar n-avea oase pe care să le învelească acea carne.

Am impresia c-au venit. Chiar dacă Sterescu nu mi-a trimis semnalul - l-or fi luat prin surprindere, i-or fi astupat gura...

Să zic repede-repede, cât mai am vreme - minute, secunde:

Xenia cu lipovencele ei: așa cum plănuseră: s-au vânzolit o vreme pe uliță, încolo, încoace, trei au intrat la mine (toate trei lipovence), una a ieșit, în același timp au intrat două: una (foarte) mare, una mică-mică: Xenia mea și cu protejata ei. A mai ieșit câte una, au mai intrat... Eu eram ca amorțit, rolul meu mărginin-du-se la a deschide-închide ușa - adevărat: și la întreținerea focului. Eram tulburat de ce-mi povestise Xenia și mă așteptam să mi-o aducă, dacă nu pe targă, apoi între-două; de subțiori, însă ea a venit pe picioarele ei și dacă n-ar fi fost atât de mărunțică, aș fi crezut-o o lipovenuță.

Să zic iute-iute:

Lipovencele au lăsat ce aduseseră de mâncare: pește fript, cârnați în untură, conserve de legume de la cooperativă - și pâine! Vreo trei porții de pâine acră de la cantina Fermei. Xenia a promis că a doua zi, la lucru, aduce și medicamente: ce i-o da doctorița lor. Că de tatăl fetei tot ele se ocupă, eu n-am decât s-o țin în casă, dar să nu știe nici prietenii - ca să nu afle brigadierul Ilie (cel svoloci) și s-o fure iară. Mâine să vin iar la lucru, ca să nu dau de bănuț, dar să-noui pe dinafară... Au plecat, grăbite: se lăsase întunericul, până la Bordușani mai aveau patru kilometri, pe zăpadă, aveau acasă copii, bărbați de hrănit, a doua zi trebuiau

să iasă iar la selectat cartofi.

Trebuie să zic - nu se știe când au să-mi rezeze zisul...

Rămăsese pe marginea patului. Tremura ușor. Nu de frig, nu. Era îmbrăcată lipovenește: cu un capod de diftină înflorată, cizme de cauciuc, tunică de pufoaică, barij cu trandafiri, viu colorați, lipovenești. Alături: o legătură, pesemne hainele ei, adevăratele... De vreo cinci ori încercasem să deschid vorba - nu știam cum: să-i spun că mă bucur de vizită? - nu era vizită, nici prilej de bucurie; să-i spun cum mă cheamă, să-i comunic: «Și eu sânt basarabean»? - nu vedeam întrucât basarabenitatea mea întâlnită cu a ei ar fi dat o fericire. Ea nu zicea nimic și nu dădea semne că are să scoată vreodată vreun cuvânt. Fluierînd (și vorbind cu mine: «Așaa, acum punem lemne pe fooc...»), «Să mai aducem zăpadă, din curte, pentru spălaat...», «Să amestec mămăliga... Sau, ca pe la noi: să ‘mestec ‘măliga, s-o pun în tavă, așa obișnuim noi...» - pusesem în glas toată ironia de care eram în stare ca s-o înveselesc), îmi făceam de lucru. Când am întrebat-o:

– Vrei să te dezbraci? S-a făcut cald în casă...- ea a dat din cap, grăbită, întâi, că nu; apoi tot atât de hotărîtă, că da...

Mă pierd în fleacuri - la esențial! Bine, la esențial:

Singura persoană din Lătești care avea un pat pliant era “socru-meu”, maiorul de cavalerie Vasiliu. Lui puteam, nu doar să-i cer patul, dar să-i și spun motivul, chiar dacă era tatăl Dinei.

Cu Dina am să scriu o carte întreagă - alta, acum sânt cu fata-asta.

După ce m-am întors cu patul, ea nu s-a mirat - nu mă așteptam la nemirare. Dezamăgit, am întrebat-o... cum o cheamă.

A ridicat niște ochi foarte cenușii, apoi scurt a clătinat din cap - că nu. Eram gata să mă arăt ofensat: primeam pe cineva în casa mea (în plus sub un regim special: casă de deoist, într-un sat-nou), în patul meu - și să nu-i cunosc numele? De ce nu vrea? De rușine? Basarabeni poartă nume ca Vacăroșie, Iapără, Ochialbi, Ploșniță, Oghială - ei și?, ăsta-i numele, îl porți! (până să-l schimbi). Să aibă al ei un nume cu consonanță rusească, poloneză, ucraineană?, ei și?, atâția ardeleni au nume ungurești, nemțești, sârbești...

Nu vrea, nu vrea - dreptul ei; o fi avînd motive...

– Și eu sânt basarabean, mă cheamă...

– Știu, mi-a spus doamna ceea, lipovanca... - a arătat, cu mâinile mult în lături, numele Xeniei.

Și n-a zâmbit. Avea glasul firicel; ca de pui de vrabie căzut

din cuib astă noapte, pe ploaie.

Acum-acum năvălesc barbarii, să ascund iute ce-i de ascuns:

În primul rând asta, cu lăutul: n-o fi ea confiscabilă, la o adică *ei* se mulțumesc doar să o umble, să o grohăie, râme, să o ridice-n lumină ca în capătul unui băț de parc-ar fi ceva murdar, murdăritor, mama lor de porci scârnavi: ei maculează, mânjesc, îngăloșează tot pe ce pun mâna - ar face mișto de mine, m-ar lua la băscălie, flegmoșii, dar nu mi-ar putea-o lua, nici animala de Livescu, a treia zi, n-avea de gând să-mi confişte ceva, doar să mă umilească, să mă silească să spun eu cu gura mea ce nu se cade să spun nici în gând despre femeie; în legătură cu o fată - tocmai, pentru că nu se întâmplase ceea ce tare-ar fi vrut Livescu să spun că s-a-ntâmpnat - o tăceam; n-o spuneam. Din cel puțin două motive : în realitate, nu mă culcasem cu fata, însă tăcând, negam (că m-aș fi culcat); nu spuneam, drept: «Nu m-am culcat cu ea!», ci tăceam. Și el lovea: a dat întâi cu mâinile goale - palme, ghionți, pumni - până n-a mai putut; or el putea: avea și antrenament, avea și structură de animal securist: să-l doară pe el mâinile de cât tot dăduse într-un bandit? Al doilea motiv... L-am uitat, mă tem că acu urcă și de-aceea.

Repede la lăut: după ce aproape s-a umplut cazanul de pe plită cu apă de zăpadă, caldă, am zis, așa, de parcă am fi conviețuit de când eram în deo:

– Cu voia dumneavoastră, eu am să fac baie - dacă doriți... apă avem destulă! - am arătat cazanul de două găleți.

– Se poate?, a făcut ea pe dată, ridicându-se de pe pat.

– Bine-nțele! Primitiv, dar ne descurcăm - ca în Bărăgan...

Am îndepărtat preșurile de lângă plită; am adus din cealaltă odaie “tava” (îi explicam fetei ce este cutare, cutare, cum se cheamă, la ce slujește): cam un metru pătrat de carton gudronat căruia îi îndoisem marginile, făcându-i un rebord de un lat de palmă; în el am pus un taburet; pe taburet : ligheanul mic :

– După ce termin de spălat partea superioară - și m-am arătat până la centură - dau la o parte ligheanul mic, scot taburetul și pun ligheanul maaare... - i-am arătat : O splendoare, averea mea: în tot Lăteștiul nu găseai altul: și mare și smălțuit (și al meu), mi-l adusesese tata, în a doua călătorie a lui încioace. Simplu!, am încheiat.

– Pe spate cine vă spală?, a întrebat.

– Eu!, am răspuns și i-am arătat mișcarea brațelor la spate, în zvastică.

– Nu-i același lucru, a zis. Și noi, tot primitiv... - dar la noi femeile, fetele îi spală pe spate pe bărbați. Mama zicea că ar fi obicei rusesc, dar îl avem și noi, moldovenii în satul nostru din Hotin.

– Noi sântem din Orhei..., am zis.

Și, ca la noi la Orhei, m-am îmbăiat singur. Am rugat-o să-și întoarcă fața. M-am spălat într-un timp record și cu o cantitate de apă record (de puțină) ; n-am mai folosit ligheanul mare: am luat apă săpunoasă din lighean și mi-am spălat coapsele, gambele, tălpile...

Mă clăteam cu apă rece, când mi s-a bătut în geamul înțolit (așa cântam noi romanța Pe lângă plopii fără soț: «*La geaaamul tăăău cel î-în-țo-liiit...*»), adică perdeluit cu un țol... Erau băieții - desigur, după “înțolire”, înțeleseseră că am în interiorul domiciliului personal o ființă de sex iubit de noi, băieții, așa că n-au insistat. Au strigat de-afară că ei se duc la film, la Fermă - așa, ca să știu eu; eu le-am răspuns că bine.

Mă răsucisem spre interiorul odăii, mulțumit: înțelesese ea oare ce prieteni discreți am eu?; ce prietenie, la noi, studenții din Lătești?

Dar n-am mai văzut-o. Unde să se fi dus: a, da, dincolo, în prima cameră, acolo, iarna era “cabinetul” - ce imbecil!: nu-i spuseseam care era obiceiul, fata o fi vrînd să facă pipi, a ieșit să caute singură locul.

Am tras cu urechea: nimic. S-ar fi auzit - iar eu m-aș fi prefăcut că nu aud. Dar dacă, negăsind vreun vas potrivit, neștiind cum să se descurce, a ieșit afară, să caute latrina? Dacă mi-o fură Ilie?

Numai că ușa de la intrare avea cârligul pus pe dinăuntru - unde-i fata? Să fi zburat pe horn?

Pe jumătate amuzat (chicoteam și înjuram), am început s-o caut. Întâi în locurile unde s-ar fi putut ascunde o ființă omească : în antreu, îndărătul sacilor cu ciocălăie de foc : nimic ; în odaia principală, după sobă în rest - unde ? Nu aveam lucruri, obiecte, mobile după, sub, printre care să se poată ascunde. Ba da: “garderobul”: din șipci de brad, un cadru, învelit cu tifon. Dar nu era nici în... șifonier (!), așa că rămânea grădina...

Sigur-sigur: nu se face să cauți o fată la closet - însă, pe de o parte eu (ea, noi doi) ne aflam într-o situație oarecum specială; în al doilea rând, riscam să par bătăran - din neștiință: aveam eu nevoie de latrină și... Am ieșit, am luat-o pe cărăruie. Ninsese după amiază, de când mă întorsesem de la Fermă nu vizitasem

stabilimentul din tulpini de floarea soarelui - însă nici altcineva : zăpada era neatinsă. Ca să-mi fac datoria, am tușit, am re-tușit - n-am auzit nici un avertisment. În fine, am deschis ușa latrinei - greu, era blocată, deci neumblată...

M-am întors, alergând: mă îmbrac, pornesc spre Fermă: s-o fi dus la stația de autobuz, să se întoarcă la Pietroiu - dacă... Dacă nu cumva se întorsese - acum de bunăvoie - la Ilie, au mai fost cazuri (în cărți).

Pe când mă îmbrăcam de drum, o bodogăneam - cam așa:

«Unde te-ai dus, măi fată? Unde-ai pornit pe frigul ăsta, prin zăpadă - nu puteai aștepta până mâine? Doamne, că proastă mai ești, 'tu-ți dumnezeii mă-ti de vacă! De vițică de basarabeancă!»

Am umplut soba cu lemne, am închis cenușarul, să nu tragă din cale-afară, am luat lampa, ca s-o pun în antreu, cu flacăra mică...

Când să pășesc pragul, am auzit un scâncet. De cățel fără ochi.

M-am întors. Am făcut flacăra mare. Am început să caut iar, acum cu lampa. La un moment dat iar s-a auzit scâncetul.

– Ești sub paaat?, am întrebat, cuprins de tremur, ca în copilărie, când ne jucam de-a v-ați ascunselea, pe întuneric.

Nu mi-a răspuns, dar sub pat era. Am văzut-o găvozdită, încovrigată, în fund, lângă perete; în lumina lămpii pusă jos, ochii îi ardeau galben-verde, ca la mătă - o clipă m-am temut că e bolnavă: boală de turbare. Mai mult de-o clipă : înainte de a întinde mâna sub pat, s-o apuc, s-o trag de-acolo, mi-am pus mânușile...

Nu mușca, sărăcuța de ea - dar nici n-am putut-o trage: a trebuit să ridic patul, să-i bag sub dungă un taburet - abia apoi s-o iau de-acolo pe fată, nu doar speriată, dar murdară de praful, pleava, scamele adunate acolo unde nu prea ajungeam cu mătura...

Acum chiar că mă pot opri, că uite-i, vin tătarii, năvălesc barbarii.

N-am povestit cum a fost cu lăutul, dar să se știe: am lat-o (de la: a la): am pus ligheanul mare în tavă, în lighean am pus-o pe ea, îmbrăcată cu un slip de baie de-al meu: asta fiind condiția mea ; nu : rugămintea ei. Mie îmi era strâmt - ar fi intrat două ele în el. Dar asta s-a petrecut târziu, bine după miezul nopții. Până atunci m-am străduit să o potolesc, liniștesc : nu fusese (la geam) nimeni rău, doar colegi și prieteni care mă chemau să mergem la

film... Ea zicea, «Da, da - la film, dar după film vin încoace!» - nu era întrebare, era certitudine. Încercam să neg, să-i spun că poate da, dar mai degrabă nu, tocmai fiindcă ei știu ce înseamnă să nu ieși din casă când te cheamă prietenii: ai pe cineva - pe o femeie. Și ea, «Da, da - o femeie, câți sunt, prietenii?», eu o luam de la capăt, asigurînd-o că aici nimeni n-are să-i facă vreun rău - «Și eu sînt basarabean; și eu sînt deportat», am zis și i-am mai zis să nu mai tremure...

Fata s-a mirat cu ochii ; apoi cu gura rămasă întredeschisă; cu tremurul - încetat, dar rămas încremenit ; în sfârșit, s-a mirat cu cuvinte:

– Cum să nu tremur? - pornise normal, dar povârnișe în plîns.

Plîngea, de se scutura cojocelul (meu) pe dînsa. Atît că atunci când plîngea, nu mai tremura. O luasem în brațe, mă așezasem pe pat: un firicel de om, un copil, o umbră - chiar la volumul ei, nu avea greutatea la care te-ai fi așteptat. Nici n-am prins de veste când am început a o mîngâia pe păr și a o legăna. O legănam, o scuturam ușor, cum văzusem că fac țărăncile cu pruncii - și din gură-așa-i ziceam:

– A-a-a... A-a-a-a... - așa le auzisem pe mame făcînd.

Să spun repede-repede : a adormit la mine-n brațe. A început să-și sugă un deget - de copil, cu unghii roase - și vinete-negre. Atunci am observat că și la cealaltă mîână unghiile erau lovite - cunoșteam “marca” de la Gherla. În somn gema, răsufierea i se făcea neregulată: ca atunci când visezi rău.

Acum nu am timp - atunci am avut: să mă uit la obrazul ei: nu era o frumusețe; ba chiar urâtică. Nu urâtă, ci altfel... În somn, toată lumea se face mai puțin urâtă, chiar urâții, chiar răii. Am avut prilejul să observ asta la închisoare: chiar bătrânii, bolnavii, chinuiții, suferitori în trezie, în somn, cât era, se ușurau de chinuri, de vîrstă: se liberau. Fata asta: nu. Trează, așa speriată cum era, era vie; adormită, se făcea moartă, nu de acum cinci minute, ci demult, ziceai că avusese timp să se răcească, înțepească pe dinăuntru - atît că nu era un mort ce putrezește, ci unul care se usucă, se momifică.

N-o mai legănam, stăteam neclintit, să n-o trezesc; să se odihnească atît cât se va putea, presupuneam că și de somn ducea ea lipsă. Mă uitam la obrazul ei de babă-de-liceu, la chipul ei de moartă-adormită - și număram anii :

Din ‘40 o to-ot tragem ; noi ca noi, avem un cronicar-în-

familie dar ei? Învățătorul cutare din cutare sat din cutare județ (Hotin) s-a refugiat în județul Timiș-Torontal - la Becicherecul-Mic. Trei copii, trei fete : una cam de vârsta mea; a doua născută taman la Cedare, în iunie '40, motiv pentru care nu se refugiaseră atunci (ca și noi - atât că tată-său nu fusese deportat în Siberia, ca tata) - și cea mică, fata din casa (și din brațele mele), născută în '42, pe timpul Stalingradului.

Să zic repede-re' : De unde să știe planificatorii refugiului din '44 că, luînd harta României Mari și hotărînd "de sus în jos", adică repartizîndu-i pe cei din Bucovina și din Basarabia de Nord în partea cea mai protejată a țării: Banatul, îi trimit (cu un răgaz de șapte ani) drept în gura, nu doar a suferinței absurde, ci în a absurdității însăși; tragedia absolută...? În '51 au fost și ei dislocați - ca titoiști. Șapte persoane, cu bunicile. Una a murit pe drum, cealaltă la puțin timp după "instalare". În '55, când s-a ridicat restricția domiciliară, bănățenii s-au întors în satele lor - dar basarabenii și bucovinenii? Unde ? În România, chiar micșorată, era loc pentru mulți, dar nu pentru ei ; refugiații pe mulți (și multe) deranjau. Așa că au rămas pe loc. Cu hârtii de oameni liberi, însă legați de glie - aici, în Lătești există, aproape compacte, Ulița Bucovinenilor și Ulița Basarabenilor... Când îi văd, în resemnarea lor blajin-bovină, mi se strînge inima: cel puțin eu știu pentru ce sufăr; mi-am făcut-o cu mâna mea: chiar de nu am la activ fapte-de-arme, ceva-ceva tot am făcut: am scris ceea ce am scris, am citit ceea ce scrisesem, iar în închisoare, privind în jur, văzînd că cei vîrstnici, în zdrobitoare majoritate erau deținuți politici pentru *ceea ce fuseseră* la viața lor, nu pentru *ceea ce făcuseră* (fie și ca mine: un fleac de "scriere"), mi-am zis că, la urma urmei, nu mă aflu degeaba în pușcărie, iar când, după o condamnare de doar doi ani, mi-au ars din primul foc 36 luni de domiciliu obligatoriu, apoi prelungirea de 24, am știut : nu nimerisem ca musca-n lapte. Mai știam: după ce are să-mi expire "termenul" - dacă nu-mi împușcă a doua prelungire - eu am să mă pot duce la ai mei - adevărat, nu acasă, în Basarabia, ci în Ardeal; tot printre străini, dar măcar nu aici, pe pămîntul blestemat al Siberiei carpato-bărăgănene.

Dar ea ? Fiica cea mică a învățătorului hotinean? Ea, spre deosebire de generația părinților, distrusă, apucase a ieși (pe jumătate) din țarc; chiar pe trei-sferturi, din sârma ghimpată întinsă în capul adulților: ieșise, la propriu, din satul Pietroiu și se dusesse la liceu la Călărași. Ce deschidere, ce liberare, ce minune,

ce... București (dacă nu Paris), în comparație cu satul-nou! Adevărat, pierduse atâta timp, atâția ani, însă pe dinafară nu se observa : era așa de mititică, slăbuță, neformată - uite-o, într-o sâmbătă după amiază la Călărași, așteptând autobuzul de Pietroiu împreună cu alte colege, unele tot basarabence, altele libere, din satele vechi, de mai încolo...

S-a apropiat un ins cu pufoaică obișnuită, cenușie, dar cu pantaloni kaki și cizme militare.

L-a recunoscut: era Ilie Drăgan, croitor din Lugoj; în '51 îi însoțise în deportare, ca milițian; după un timp reapăruse în uniformă de securist - la Călărași. Cumplitul Ilie: omorîse cu mâna lui un învățător sârb, în fața oamenilor îngroziți, dar câți alții nu mai ieșiseră din Securitatea de la Călărași... Din pricina lui Ilie se spânzurase mama ei. Ilie era de vină și în moartea surorii mijlocii - tot din stația de autobuz din Călărași fusese "invitată", iar după zece zile o găsiseră niște pescari tocmai la Fetești. Acum nu mai era securist Ilie Drăgan. Știam că directorul fermei, Cristea, fusese o bestie securistă - acum doar un porc; știam și de brigadierul Ilie fusese "ceva cu epoleți", dar amănunte nu cunoșteam - de unde să le aflăm? Oamenii liberi de care ne atingeam, la lucru, chiar dacă știau ceva, nu ne încredințau nouă, bandiților, coreenilor asemenea taine ; la urma urmei secrete-de-stat.

Fata l-a recunoscut pe Ilie cel Cumplit. Dar el, ba. El însă cunoștea "locul". S-a apropiat de grupul fetelor, a întrebat-o pe ea:

«Tu ești din Pietroiu?»

Iar fata - ce să facă - a încuviințat din cap.

«Ce era să fac», povestea. «Nu puteam zice nu...»

Abia acum o descopăr: în ligheanul oglinzii. Nu: în oglinda ligheanului. Nu: în oglindă și în lighean suntem două: ea și gura mea de trompetist. Nu: gura e a tatei; însă cum eu sânt, totuși,

tatăl lui, în fine, toți sântem tați ai unor fii (chiar și ai unor fiice - fata din lighean fiind una).

Știu că n-au să întârzie. Îi simt - deși ne-basarabenii spun că Basarabeanu nu simte; îi miros - pe ei, pe ne-basarabenii securiști. Adevărat că am făcut puțină pușcărie, dar în tot acest timp am deschis larg urechile. Eu unul am cunoscut un singur caraliu basarabean: locotenentul Ciobanu de la Jilava; nu știu sigur, s-ar putea să fi fost moldovean, însă după vorbă... Mai era un sergent, Borș - după nume ar fi fost basarabean de-al meu, dacă n-ar fi fost țigan de-al lor, din Jilava.

Asta am vrut să spun: nu mai există amânare.

De aceea încui ușa spălătorului, mă așez pe capacul closetului. Cu oglinda în mâini. Și plâng. Plâng bine-bine. Iar când lacrimile prelinse pe obraz sunt gata să-mi pice în bărbie, le culeg în ligheanul oglinzii. Așa că plânge și el, de dincolo de șiroaiele unsuroase și aburinde; de dincoace, din ligheanul cu basarabence necrescute, neformate, dar bune de futut în grup, în haită, în brigadă, în unitate militară MAI, că și-așa-s ele nesimțite - nesimțitele de basarabence dușmane ale comunismului și ale prieteniei de veacuri (chiar de milenii) româno-sovietice.

Așadar, punct. Nu știu unde anume, oricum: pe această pagină.

Am plâns; am cules lacrimile cu oglinzile; am acoperit ligheanul cu fata, ca să n-o ia cu IMS-ul Ilii de toate gradele sece.

Dacă-i punct, spăl oglinda. Deci și obrazul de spuma de bărbierit, rămasă sub ochi, spre tâmples.

Aprind focul în cazan - cam târziu, m-am luat cu ligheanul, cu oglinda, trebuia să mă îmbăiez eu întâi, cum făcusem la Lătești, abia apoi s-o iau pe ea - în fine, să mă bărbieresc - dar ce mai contează toate aceste "scăpări", aceste inversări, acum, când încep o viață-nouă? O să mai pierd jumătate de oră cu încălzitul apei, cu baia, cu ce-o mai fi (dac-o mai fi) - nu contează; din moment ce eu nu vreau, ei nu pot vrea împotriva vrerii mele. E-he, aș vrea eu! Voiam să spun: e abia opt fără-și câteva minute, am toată noaptea în față. Adică viața, nu?

Descui, dau să mă întorc în odaie, să mă pregătesc de baie.

Aud pași pe scara de lemn. Pași necunoscuți - dar atât de cunoscuuți... - pași neprecauți; pași de vizit', firește, neanunțați. Nici un dubiu: *Ei*.

«Bine c-a plecat tata», îmi spun cu aproape bucurie.

Intru înapoi, în spălător, închid, încui, din trei mișcări (ca la cazarmă, ca la pușcărie, ca în libertatea cea de toate zilele), mă dezbrac.

Scufund ligheanul în cazan.

A, nu: apa e rece, foarte rece, n-o să-mi provoc eu o pneumonie din pricina *lor!* Așa că trag lanțul closetului și profit de zgomotul șuvoiului (cumplit: dac-ar fi noapte, s-ar trezi întreaga casă): deschid robinetul de deasupra cazanului doar pe jumătate plin. Așa sântem, asta au făcut din noi: la primul semn(al) de vizit', ne confecționăm nevinovăția, ne tencuim neștiința - și tot mai infantil: ori cu, ori fără zgomotele unei activități pașnice, nevinovate, noi tot vinovați rămânem - pentru că existăm; nu pentru că am fi comis vreo acțiune vinovată (dacă sântem ceva: justificarea salariului lor, iar prin el, al însăși existenței secului).

Nu aud nimic. Nu mai aud ce se petrece afară: pe scară, pe palier, poate chiar în odaia mea - asta sântem; ăștia, nu alții. Iar eu, ăsta-al-ășteia fiind, mă bucur: până la chicot: că nu aud!; că, neauzind, nu știu; că, neștiind, n-am să fiu bătut la palmă ca ceialalți - cu pulanul securist. Nu pot rămâne doar la atât, merg mai departe în construirea, amenajarea (chiar decorarea!) nevinovăției mele... personale:

În clipa în care aud bubuituri în ușă - în asta, a spălătorului-mă dezbrac și de slip. Iar în secunda următoare deschiderii ușii (prin... *Cedare* - biata: de la mine s-a molipsit de basarebenită), mie îmi cad - foarte vizibil, ca urmare a spaimei grozave - chiloții în cazan.

Mă arăt speriat până-n măduva oaselor: cele două răzmoace apărute în cadrul ușii îmi promit o viață-nouă pe potriva epoleților deduși: răzveche, însă eu încerc să-mi ascund oasele cu tot cu frică dinăuntru-le, și îndărătul, dacă se poate spune așa, goliciunii trupești pe care, de îndată ce a fost observată, o acopăr cu frunza de viță a cămășii.

– V-am spus și data trecută: n-are arme..., glasul lui Sterescu.

– Tu, bă, cân' 'orbeș' cu mine, să taci din gură ! (cine zicea că sunt invenții de-ale deținuților?) - cineva pe care nu-l văd, dar glasul... îmi glăsuiește multe și cornulte. Cin' ți-a zis că căutăm arme ? - ia, bă, unu s-ocupă de bandit, ălălalt d-odaie !

– Ce să caute în odaie?, zic și eu, să nu tac.

– Gurrra!!, mă somează nevăzutul, văzut bine cândva, după glas.

‘Dividul cu pălărie vânătorească se retrage de-a-ndăratelea și intră în odaie; ‘dividul rămas, un slăbănog cu căciulă rusească mai că mă împunge cu degetul în burtă:

– Ce-ai ascuns, bandit’le?!

– Eeeeu?, mă mir. Unde?, mă re-mir, tremurînd în valuri bine stăpânite și dau să privesc în spate - după ce mi-am cercetat buricul și chiar l-am atins cu degetul.

– Nu colò! Colò, bă! - acum chiar atinge cămașa pe care mi-am înălțat-o. Ce-ai ‘scuns, colò?

Ăsta-i dupe la Alexandria-de-Vede - ce-ar fi să fie de la Siliștea-Gumești, de-al lui Moromete? Oricum, ăsta “provine”, e țăran-neaoș, d-al nostru, dîn bobor, talpa-țării: nu i-a plăcut să dea cu sapa, a intrat pe dată la ei, să dea cu ciomagul - ca în Întîlnirea din pămînturi; e mai ușor, mai rentabil (primește de patru-cinci ori mai mulți bani decât învățătorul din sat); și-a adus, la oraș, nevasta, soacra, mama, un frate, două surori, i-a plasat binișor pe toți, ba în ramură, ba pe la un spital, caloriferist, ba la spații-verzi, trăgător de frunze (cum ar veni: frunzicultor) și uite-așa se primenește populația urbană de la ora’ și sa’, cum zicea Chivu cel Stoic’: cu aportul sănătos al țăranului român intrat în Securitatea, desigur, a Poporului!

– A-a, vreți să spuneți: coala...- zic și, tremurînd de frica lui, îmi desfac iute cămașa din jurul coapsei (!) și i-o arăt: Asta?

– Faci mișto de mine, futu-ț’ iștenu mă-ti!

Un pas spre dreapta și, numaidecât, răsucire - pentru ca lovitura de opincă cizmotică din dotarea MAI a Tălpii Țării, plecată în direcția întrepicioarelor să-mi, în cel mai rău caz, șteargă profilul buclor. Îmi iese: copita căciulii rusești apărătoare a sovietismului pe plaiuri române nu m-atinge nicăiri, în schimb, lovește cu tunet în cazan. Cazanul face: Bum!, flacăra face: Buf... Strâmbă de durere, căciula se pregătește să nu mai rateze data viitoare - de aceea strig:

– Ga-zul!! Vrei să sărim în aer?! - și, aproape îmbrâncindu-l pe securistul național în exercițiul apărării nației rusești, mă aplec și închid robinetul gazului metan.

– Ce-i acolo, bă?, strigă nevăzutul, după timbru, colonel. V-am spus: fără scandal!

Descumpănită, căciula de Vlașca (și când te gândești că *Vlașca* însemna, în gura ne-romanilor: *Țara Latinilor...*) îmi zmulge cămașa uitată în mână. Se apucă s-o cerceteze cum a învățat la ei, la Secu - dar numaidecât o aruncă peste umăr. Și:

– Ce-ai ‘runcat în veceu, bandit’le? Te-am ‘uzit cân’ ai trazàpa!- vrea să mă îmbrâncească, însă eu m-am și strecurat pe sub brațele lui întinse - acum se apropie de closet, privește, se apleacă mult. N-auz’, bă?, face el, cu capu-n budă. Iștenu mă-ti...

A avut instructor un ardelean. Ori va fi fost el instructor în Ardeal. Aud, nu-i răspund. Îmi recuperez cămașa de pe jos, mi-o trag pe mâneci, dau să îmbrac și pantalonii - Căcăciulă mi-i zmulge din mâini:

– ‘Ntâi răspunde-acii: de ce-ai trazapa?

– Fiindcă eu așa obișnuiesc, spre deosebire de alții: după ce mă cac, trag apa.

Țăranul român, ăla născutul cu pizda-n gură - pe deasupra securist, deci înalt instruit în acest capitol - face ochii cât cepele, prinde a roși, de parcă pentru-ntâiași dată,-n viața lui sănătoasă și curată ar fi auzit acest cuvânt murdar (și puturos).

– Ce-ai zis, băăă?! - acum scheaună, nefericit, gata să dea-n plâns (am început să înțeleg de ce: fiindcă eu, bandit, am folosit un cuvânt pe care numai el îl are în folosință).

Oricum, am scăpat de pedeapsă - de pe palier se aude un chicot gros, lăbărțos - dacă nu-i colonel ăsta, pun capul! Căcăciulă Glegore își înghite buzele ca pe niște râme. Apoi:

– Da’ pe foc ce-ai pus? Declară de bunăvoie, că, de nu...

– Ce să pun pe foc - e sobă cu gaze.

– Cum nu, bă?! Da’ ‘îrtili-’stea? To’ar’șooo...

– Costică!, răcnește glasul superior-gradat (și ambuscat). ‘Ga ‘arș la ‘ine !

Căciula rusească dupe la Teleorman - o cheamă Costică (de n-o fi nume conspirativ - ce, te pui cu ei ?) se ridică din dreptul cazanului în fața căruia îngenunchease și iese, tropa-tropa din spălător.

– ‘Tați ce cordeli-am găsi’, s’ trăiț’ !, raportează el zelos.

– Cordeli, pe dracu, nu vezi că-i Scînteia noastră? Fii atent la mine...- invizibilul șoptește, dar deslușesc: Dacă-mi mai zici pe nume, te-te-te... Știi tu!

– Știu, s’ trăiț’, da’ nu v-am zis - da’ cum să vă zic?

– “Toarșucolonel”, atât.

Ce spuneam: colonel - și nu de azi, de ieri - de foarte alaltă-ieri - ăsta a dat dovadă de pe când era de vârstă, hai, a căpitanilor, însă pentru “merite deosebite în apărarea orânduirii de stat” - așa sună motivația securistă a urcării în grad, a decorării, a măririi soldei...

– ‘Napoi, la treab’ !, ordonă colonelul (în ascundere).

Slăbănogul ruralist mi se întoarce. Întind mâna, să-mi recuperez pantalonii - pe care Căcăciulescu mi-i primblase.

– Nu Ț-am dat ordin s’ te-mbraci! Aștia rămâne la noi, pentru cercetări. Până la noi ordine.

El ar putea continua așa, până la terminarea bagajului; însușit. La-nvățământul-politic. Dacă nu mi-ar fi frig - așa că zic:

– Nu pot sta așa. Vreți să apar în fața tova’ colonel în ținuta asta? Nereglementară ? - și înalț poalele cămășii: Se vede, nu?

– Da izmene n-ai, bă?

– N-am.

– Cum așa, n-ai?! Da-n ce umbli tu, bă?

– Eu nu umblu-n izmene.

– Cum, nu? Că de ce? Că ce vrei tu să zici? Adică vrei să zici de noi, clasa, că umblăm în izme’? Că nu ș’ ce? Zi, bă!

– Eu port chiloți - mi-au căzut în cazan când ați spart ușa.

– Care, spart? Care ușă - cine, noi, vrei să zici?

– Bine, atunci să le iau pe rând: ușa s-a spart singură; după aceea v-ați apărut dumneavoastră singur în spărtură - e bine-așa?

– Așa mai da!

– ...de emoție, mi-au căzut chiloții în cazan. S-au udat... Mi-a fost frică...

– Fri-că..., repetă Căciulosul.

Cine naiba mă pune să mă conversez cu acest Costică-Securică? Cât mai puține cuvinte schimbate cu ei, cu atât mai bine - dar pot să nu răspund? De astă dată iese bine, fiindcă securistul român de extracție glică-neașistă îmi - să vezi, să nu crezi! - râde :

– Frică, zici... Bine zici - păi ia să nu-ți fie frică de noi! - și râde iar.

– Lasă-i frica, Costică!, strigă colonelul. P-aia o-avem, tu caută ceva ce n-avem !

– Aciia-am căutat, s’ trăiț’, da’ ‘camdat’, nimica ! Mai iè podu’!

– Podu’ - stai așa: Nelă, ia-l pe bandit ‘n odaie, noi cercetăm podu’ !

Nelă - Țiganul împălăriat vânătorește - se arată în pragul camerei și mă cheamă cu degetul. Îmi recuperez, din mers, pantalonii din mâna Costicului și, Țopăind în timp ce mi-i îmbrac, ies din spălător. Privesc spre dreapta, însă în colțul umbrit al scării nu deslușesc decât o spinare gigantică și ceva care ar putea

fi pălărie de mușama (nu poate fi din piele: prea sclichește). Cu două trepte mai jos; tremurînd și el, dar mai larg decît mine, privind înc-oace, cu ochi cumplit de încercănați: Sterescu.

– Bagă-l și-nchide ușa după el!, mai ordonă colonelul mușamalic.

Aveam dificultăți-permanent-trecătoare cu închisul ușii în timpuri normale, dar acum... Odaia mea arată ca o celulă după o perchezitie de-pedeapsă - al cărei scop, după cum numele i-l indică, nu este căutarea în vederea găsirii “cordeli”-ului (cuțit, ac, placă de săpun, scrisă ori doar preparată, un capăt de sârmă, o cruciuliță în lucru), ci otrăvirea vieții banditului în general, iar în special (și la propriu) a aerului și așa otrăvit al celulei cu praful de pleavă al saltelelor spintecate și golite...Doar praful pedep-sitor lipsește, în rest... Toate lucrurile mele, toată avuția mea: claie peste grămadă, în mijlocul celulei: cărți, rufe, aparatul de radio, borcanele care-mi slujesc drept cești, borcanele-cămară, desfăcute, conținutul presărat - zahăr, cafea, chiștoace, boia de ardei... Oftez, mă rezem de perete.

– Ce zici, îți place?, face “Nelă”. Acu’ scoți singur - ori căutăm noi, mai departe? - din bărbie arată rezultatul parțial.

– Căutați ceva anume?, întreb, apoi: Aveți mandat?

– Na, mandat!, de parcă știa că asta voi zice și mă aștepta la colț.

Un adevărat, un îndelung-experimentat securist, Nelă: simultaneizează perfect cuvântul cu fapta: îmi arde un pumn în burtă - însă și eu sînt un adevărat, experimentat... vițavercic: pregătit, încasez lovitura cu seninătate. Iar pentru că el, imediat ce și-a făcut datoria comunistă cu (Palma și cu) Pumnul și-a lipit urechea de ușă: să afle dacă superiorul său este mulțumit sau încă ba - eu zic, încetișor:

– Colonelul a dat ordin să lucrați fără scandal.

Efectul: peste așteptările mele de experimentat: vajnicul scutierist (are un scut pe epoleții purtați și când e în civil, vizibili și când face baie-n puța-goală), fidel apărător al Republicii Socialiste (proaspete) Române - după nume, după mutră, țigan de prin gropile ce înconjoară Capitalia; face parte din prima generație de securiști recrutați pe timpul Siguranței și puși la trebile murdare în folosul Securității încă nedeclarate... În ultimii ani Enkaveditatea (cum îi zice tata) s-a înălbit: în locul unui țigan trimis la plimbare fiindcă nu-și putea da liceul nici cu proptelele sece, au fost angajați cinci ciobani români; autentici - și pe la

ciobănie și pe la românie; în locul ovreiului, pensionat în grabă au fost promovați în organ trei daco-romani, iar în locul ungu-rului (care, se știe: lucrase cu nesfârșit patriotism maghiar în Securitatea românească până la Revoluția din '56), au intrat în Secu ardeleni pe rupte: familii, clanuri, sate... Numai că noi, veșnic-încasatorii, sântem incapabili să deosebim o mână de țigan - neagră - de una (albă!), de român, din moment ce bâta a rămas riguros aceeași: roșie.

Nelă începe a se scuza - față de mine! El, securistul Nelă, însă nu cu ajutorul cuvintelor, ci cu al brațelor: le viermuiește prin aer, ca șerpi de caracatiță; cu ajutorul pielei obrazului (între piele și os nu există fir de carne, de zgârci, de grăsime, ai zice că, peste craniu poartă o mască de cauciuc vechi, gutaperciuc): o boțește, o sugă, o suflă, ca s-o umfle, o dezboțește, o mută (și iată-i spărtura gurii molfăind undeva înspre tâmpla stângă, iată-i borțile ochilor "clipind" cam pe unde ar fi trebuit să existe o bărbie) - o-ho, cunosc metoda, înțeleg limba:

Securistul Nelă ține să-mi comunice că, dacă din întâmplare se va fi-ntâmplat ceea ce s-a, oarecum, pe ici, pe colea, -ntâmplat, apoi asta s-o știu de la el, dacă n-o știam: a fost un accident (întâmplător), o chestie netipică - netipicitate provocată de mine, banditul, care l-am pur și simplu provocat - cum, nu ? Dar așa zice el, organ, așa rămâne! Cum anume l-am provocat?, n-o să stea acum să-mi mai și explice, după ce s-a ostenit cu perchezitia, el are alte treburi, alte misii importante, dintre ele: apărarea clasei muncitoare - și ce dacă n-am făcut ceva, în scop de provocare - dar sânt eu bandit? Nereeducat? Nereabilitat, nereînmatriculat? Sânt! Și ce face banditul neadormit, chiar atunci când nu face nimic - de-o pildă: doarme? Păi el... este! Există - deci acționează banditește!

Pavăza-scutului, Nelă înoată lung până la limbajul articulat:
- Păi, ce?! Păi, dacă nu scoț' singur...

Păi-chiar-așa; păi-ce... Sânt gata să-l consolez - e profund nenorocit, nenorocitul și nu doar din pricina "întâmplării", dar viața lui și a părinților, a stră-părinților: un lanț de nenorociri - și eu care eram gata să mă supăr pentru o nimica toată...

Dar nu mai am timp: Nelă sare - fulgerător - în cizmele lui de securist istoric (or să-l învețe copiii mei ca pe un fel de Preda Buzescu) și, tot în șoaptă îmi suflă ordinul-somația-amenințarea:

- Păi, scoț', tu,-n pas alergător tot ce-ai ascuns dujmănos!

În timpuri normale normal ar fi să-i cer lămuriri:

“dușmănos” se referă la caracterul aceluia ceva, ascuns ; la modul în care l-am ascuns? Dar trăim timpuri normale? Știu eu, la treizeci și unu de ani, ce sunt acelea timpuri-normale despre care tot vorbesc mai-vârșnicii? De când am deschis ochii asupra timpului, așa l-am cunoscu : așa cum arată odaia mea în clipa de față; așa cum se arată acest Nelă, organ-de-nădejde: prost, rău și plural (securistul nu e ceea ce e dacă, desemnându-se pe sine, vita, n-ar spune că el e “noi”; securistul nu-i securist, animalul, dacă nu-i dezbară pe bandiți de plural: «Bă, tu cân’ vorbești cu noi»- și se arată pe sine, în fapt, epoleții: drept-stâng - «să nu-mi vorbești cu “noi”, căci bandiții ie câte unu!»); așa cum sânt eu însumi: fără mirări de bun-simț (de-ce?-urile nu mai sunt întrebări, puneri la îndoială, contestări legitime, ci ticuri verbale - de amânare, de apărare) fără indignări (legitime) ale celui umilit, bruscat, lovit, negat.

Dar și fără frica paralizant-excitantă a noviceului. Firește, mi-e frică; mi-e tare frică, mi-e frică de nu mai pot, mi-e frică, de mor, mi-e foarte-foarte frică, uite: tremur; îmi țin picioarele împletite, coapsele strânse, ca să-mi stăpânesc bășica - însă... Însă asta este frica mea cea de toate zilele, frica noastră, familiară, a familiei celor-care-știu (ce știu...). Aproape toți rearestații spun că “a doua oară” (sau a treia, a zecea) e mult mai greu de suportat decât prima, fiindcă, explică ei, crezându-te experimentat, nu mai ești protejat de frica-cea-mare, prima; cea care, căzînd ca un trăsnet asupra-ți, te paralizează, te amorțește - dar te și apără, fiindcă a provocat o inhibiție de protecție...

Poate. Așa se vor fi petrecînd lucrurile cu alții, nu cu mine: eu nu știu ce-i aceea “primă arestare”. Una, ceva mai... adevărată ar fi de semnalat în ‘52, dar nici ea nu era o autentică “primă”; să zicem că, în februarie ‘45, când decizătorii decideau la Yalta viitorul și al meu, eu înotam în plin prezent-istoric: mă aflu cu părinții la Sighișoara, într-un lagăr de repatriere (în Siberia); și, dacă mă gândesc bine, în acel prezent, la vârsta de nouă ani și patru luni, aveam deja un trecut, ba mai multe: cel mai apropiat, din septembrie ‘44: fuga-în-păduri, de frica Rușilor care voiau să ne recupereze, ca “cetățeni sovietici” - abia în decembrie ne-au prins, dar nu Rușii, ci niște ciobani români, contra recompensă (tata zicea că el nu se mai miră de nimic: în 28 iunie ‘40 fuseserăm *cedați* vreo trei milioane, cu tot cu pământul nostru din Basarabia, Bucovina de Nord, Herța - acum eram *cedați* “doar” vreo jumătate de milion - să recunoaștem... “progresul în

regres”); și chiar dacă refugiul din Basarabia, în martie ‘44 nu intră în categoria “primelor”; nici chiar frontul, trecut peste noi în iunie-iulie ‘41, - revendic arestarea tatei, din ianuarie același an: deși la vârsta de cinci ani și trei luni nu o realizasem, ceva mai târziu, când deschisesem ochii asupra “timpului”, mi-o asumasem; era și a mea “ridicarea” tatei.

Nu, eu nu cunoscusem o adevărată “primă”, poate de aceea toate fuseseră, simultan, prime-următoare: le încasam, năucit de inedit, paralizat de surpriză și, în același timp, pregătit ; inițiat; experimentat. *Așa* crescusem, *așa* trăisem, *așa* eram (sânt) : nu eram-sânt eu membru-plin al familiei mele, al familiei refugiaților din ‘44?; nu cunoscuseră așa-ul și mama și tata și unchii și verii și neam de neamul nostru?; din pădurile Sibiului în taigaua rusească ; din aresturile Securității din Mediaș, Sibiu, București în cele ale NKVD-ului de la Orhei, Chișinău, Balta; din închisorile Jilava, Gherla în cele de la Vologda, Arhanghelsk, Uhta; din Siberia Mică a Bărăganului dunărean până la poalele Siberiei Mari, de pe malurile Amurului, cel cu, și el, valsul... *Așa* crescusem-trăisem : între una și cealaltă, ultima fiind recenta, din care adineauri ieșisem - ca să pregătesc intrarea în următoarea.

Iat-o, a venit, n-a întârziat. Nici o surpriză - și surpriza intactă, covârșitoare, totală; atât de paralizantă, a trupului, încât liberează, lucidizează până la durere partea cealaltă - să-i zic pentru moment (fiindcă mă doare capul) : cap. Mă dor rădăcinile ochilor de pregătire.

– Tu n-auz’, bă ?! Eș’ sur’?!!

Surd. Atât de, încât îmi aud viitorul ticăind din toate roțițele și pârghiile și balanțierele; atât de surd, încât îmi dezîmpletesc coapsele: am trecut pragul, acum sânt întreg dincolo; înăuntru; la-fund. Iar acolo (aici) bășica nu se deșeartă de spaima viitorului, doar de băta prezentului.

Dacă am regretat absența, aici, a ceva, acel ceva: oglinda. Ca să mă văd; să aflu cum sânt; cum am devenit. Să mă știu în acele momente când nu ești deloc oglindibil. Nu m-ar fi interesat obrazul scobit, invadat de barba de trei-cinci săptămâni, nu m-ar fi impresionat nici vânătăile, rănille, cojile de la cele vechi, sângele de la proaspete. Doar ochii. Ochii și gura.

– Bă, tu n-auz’? Cu tine ‘orbes’!

N-ai decât - până la Judecata de Apoi. Până atunci, dacă are să se îndulcească (dezamărască mai degrabă) regimul penitenciar, n-am să cer vorbitor, nici pachet, nici scrisoare - doar drept-

la-oglină. Așa, să mă văd. Să-mi văd, nu atât ochii, cât gura. N-am văzut vreo pizdă de curvă bătrână, îndelung folosită, dar așa am auzit-citit: gura i-i soră geamănă. A mea, a noastră, a celor solicitați, somați - să vorbim.

—'Orbește, bă!

Traduc prin: «Desfă-ți cracii, curvă!» Îi desfac, nu-i desfac, tot or să mă toace cu șenilele, cu cizmele, cu scuipații.

Chiar așa: de cei *ei*, maștri în ale torturii nu se vor fi folosit și de oglindă? Să n-o fi, încă, descoperit? Greu de presupus. Dacă există o ramură a tehnicii (tehnologiei, științei) în care sovieticii sunt, cu adevărat primii în lume, atunci asta este: omleta; cea din care se reface oul (cubic); după ce au fost sparte ouăle “vechi”, “burgheze” ei le refac, turnând albuș-gălbenușul, bine bătut, în forme: cubice; sovietice. Atunci de ce nu folosesc ei oglinda în “procesul reeducării”? - ba chiar o interzic, socotind-o mai cordeli decât un cuțit? Mister.

Un fel de a vorbi. Am avut timp să aflu: eram la Interne, sub mâna (!) lui Enoiu, de vreo șase săptămâni în care nu fusesem bărbierit (nici tuns). Într-o zi, după o bătaie frugală, îmi dăduse sângele pe nas și pe gură... În birou exista o chiuvetă cu oglindă deasupra. Enoiu, a ieșit din birou (iar eu L-am binecuvântat pre Domnul). Rămasul, Țîrlea, după ce mi-a ars și el câteva (fiind abia locotenent, voia să-l ajungă pe Enoiu, dar nimeni nu-l putea ajunge pe Gheorghe Enoiu), mi-a zis să mă duc la chiuvetă, să mă spăl de sânge... Mă aflu la un pas de chiuvetă, când Țîrlea a scos un răcnet și, ca un jucător de rugby, m-a placat, m-a doborât la podea. De acolo m-a târît până în dreptul ușii; mi-a ordonat să nu mă ridic, apoi a chemat un sergent, să mă ducă jos, în celular... Prea târziu : *mă văzusem!* O secundă, două - numai jumătate, dar mă văzusem:

Cât am mai rămas în biroul de anchetă, apoi pe drumul lung, întortocheat, de coborîre - am fost înspăimântat (de mine): în afară de sânge - acesta, prin culoare, pune o pată de viață - eram scobit, aproape scofâlcit, apoi pielea obrazului, poate prin contrast cu vibrația roșului sângelui, arăta a piele de mort : gălbui-cenușie, cenușoasă ; dar ochii?- imenși, cu lumina asimetrizată - erau pătrunși, la rându-le transmiteau spaima, frica, groaza, la urma urmei, disperarea celui abandonat în mâinile ucigașilor cu epoleți albaștri.

Mai târziu, în celulă, o altă imagine a mea a venit din... oglindă; una mai profundă (în sensul propriu: îngropată în sticla

oglinzii - iar până să iasă la vedere a avut nevoie de timp), mai adevărată aceea: schița(m) un rictus, un rânjel, un zâmbet care-i spunea “celuilalt” că aparența e înșelătoare, că, desigur, sângele, paloarea, spaima din ochi ziceau și nu mințeau, însă alături, mai degrabă: dindărăt se ridică și stă ceva; acel ceva e cineva ; acel cineva: eu. Însângerat, înspăimântat, dar ne-rupt; ne-mort.

Oglinda: ei o interzic cu desăvârșire. Înseamnă că au încercat-o - și li s-a întors împotriva. Iată, acum, eu: sânt ars de dorința de a-mi vedea (în oglindă), de a-mi ști gura - pe care mi-o simt palmuită, mi-o știu pumnită, strivită, zdrelită; împunsă, pătrunsă; bălăcărită, cotrobăită, umblată - într-un cuvânt: percheziționată, precum celula ; precum odaia mea și lăsată așa, ca pedeapsă și avertisment (nu mai lipsește decât ca ei să se pișe pe moțul mormanului de părți, bucăți din mine - să nu zic vorbă mare...). Dar nu cumva, dacă m-aș vedea acum, în oglindă, cum mă văzusem la Interne, aș constata că, în realitate, nu mi-e atât de pângărită? de terfelită - de ei, direct, de mine însumi, prin consimțământ (care ușor se poate preface în zel ; apoi în plăcere - chiar în meserie)?; că nu sânt chiar atât de (definitiv) strâmbat?

Mi-o simt până acolo unde pot să mi-o cercetez cu ea însăși: buza de sus pe cea de jos - și reciproca; limba, pe câte una; apoi simultan - nu, n-o văd bine, mi-ar trebui oglinda. Însă și fără, pot face apropierea de sora ei geamănă, de dublul ei, de imaginea ei, răsfrântă : amândouă, oricât de devastate de percheziții, pătrunderi, cotrobăieli, nu sunt decât porți care pot fi trecute într-un sens, în celălalt; chiar zmulse din țâțâni și doborâte; chiar scoși stâlpii, culcat gardul, curtea prefăcută în uliță...

De asta ne interzic ei oglinzile : au aflat că am aflat: poarta aceea nu e ușă de casă și că am vedea : n-am coborât în toate patru labele; n-am murit de tot, acel ceva care ne-a rămas e suficient ca să, nu doar dureze, el, ci să genereze, facă - iar verbul *a face* are infinitivul (destul de) lung, ca să ajungă la: *facere*.

– Ce taj’, bă? Ai surzit?

Am surzit atât de tare, încât aud, depaarte și jooos, bătaii într-o poartă. Sânt atât de surd, încât văd pașii: grei, încizmați, ușurați de conștiința plecării, coborând dinspre mine spre locul unde a fost poarta. Și vai, revenind - până la jumătatea scării de ciment.

Și mai aud pașii anticarului: lepăiți, în papuci de casă - în coborîș, au ajuns la scara de lemn; acum se îndreaptă, coborînd, spre poartă. Adevărat, nu aud cheia în broască, însă miros cu

urechile mele surde : a intrat cineva mare; miroase a mare, mi se confirmă când văd glasul : un glas-mare adevărat.

Sânt atât de surd, încât aud, dinspre mijlocul scării de ciment, răsuflările grele, neliniștite - a cocolonelului și a lui Căcăciulă; și aud, ca șoptit la urechea mea, ordinul:

– Costică! Nelă! Retragerea!!

Nelă iese din gura mea atât de precipitat, încât îmi izbește dinții. Durerea îmi ia auzul surd; văd stele, vuitoare. Împleticindu-mă, călcând ponciș, poticnindu-mă în movila de lucruri, fac doi pași până la fereastră. O deschid. Așa e bine: cel puțin acolo, sus, cineva face ca stelele să zbârnâie albastru, răcoros. De aici, din cascada de aer înghețat; nu mai deslușesc decât sângele bătînd în tâmplă, în inima cucuiului ce crește, crește (crește, calcă totul în picioare), încât am impresia că n-are să-mi ajungă mâna, dezdoită, ca s-o păstrez în contact cu el. Noroc că se oprește din crescut, altfel nu știu cum am fi conviețuit în această odaie de doi sub-doi.

Suprapuși - ar fi zis Bonifacia, dacă ar fi cunoscut cuvântul (ea ar fi zis: unu peste altu, maică - ceea ce nu e deloc același lucru), după cum cucuiul este... Nu, nu este - deși cucuiul dintelui el este un lucru foarte mare.

17

Sterescu urcă, gâfâind și, de astă dată, singur. Și altfel gâfâind. Și mirîndu-se de ceva care-i preface cozile gâfâiturilor în codițe, cârlionți de chicot.

Închid fereastra și, pășind peste, pe lângă morman, îi ies în întâmpinare.

Anticarul se oprește pe ultimele trepte ale scării de ciment. E learcă de sudoare, cearcănele i s-au prefăcut în pungi uriașe, atârînde; din pricina pieilor pleoapelor de sus nici nu i se mai vede lumina ochilor. Gâfâind, pufăind, fosăind - și chicotind - se răsucește, greu, din bucăți și se așază, gemînd, pe ultima treaptă. Orbește, îmi face semn să mă apropii - apoi:

– Domnule, ce istorie! Ce... de ne-cre-zut! - sfârșește

epuizat, horcăie, agonizează.

Îl întreb dacă vrea un pahar cu apă.

– Dă-o dracului de apă! - și-a recăpătat răsuflarea. Acum ar trebui să desfacem o sticlă de șampanie! Eh, o cupă de șampanie - ai băut vreodată? Șampanie franțuzească?

– Nu, n-am băut pleonasmul... (Sterescu ridică din umeri a neputință - inevitabilă). Dar am citit câteva bune lăzi de sticle.

– Eh, șampania la casa omului normal... Ce normală ne făcea ea viața, înainte... La ocazii - la normalele ocazii!

– Acum fiind o ocazie - atunci spun și eu: Să vină șampania! Și muzica! Să ne iertăm, să ne iubim unul pe altul și cu toții s-o lăudăm pre Lala !

– Lala - cine-i Lala?

– Cine n-o știe pe Lala? Cine n-o știe - de ce s-a mai născut? Ziceam să vină șampania! Și muzica! Să ne iertăm în doi, să ne iubim țara, una, căci cu toții sântem! Din moși-strămoși! Rrrromâni și mai cu seamă rrrromâncuțe...

Sterescu chicotește, gâfâie. Mă caută pe nevăzute îndărătul lui - desigur, ca să mă bată pe umăr - de admirație, de încuviințare. Eu:

– ‘Pupăm Piața Endependenți? În cinci? - plus ce-or mai fi pe-afar’, pe la uși, pe la ferești? Ori numai în de doi: noi doi - căci, nu-i așa...

– Era cât pe ce să ne pupăm în șase, mormăie Sterescu. Dar au șters-o! De ne-cre-zut - ca iepurii au șters-o, domnule!!

– Vrei să spui că au plecat? De tot, de tot ?- Sterescu îmi confirmă din tot trupul. Ce s-a-ntâmplat? Cine i-a alungat : Americanii?

– Americanii, pe pizda mamelor lor! Unul de-al lor...

– Cel care s-ascundea? Purtătorul de pălărie din tablă negalvanizată? Dătătorul de ordine din tufiș? - arăt unghiul scării unde-l văzusem ultima oară, dînd indicații prețioase subalter-nului Nelă.

– Nu, domnule, altul, unul și mai șef - de ne-cre-zut! Știi ce zice? Zice: «Cum îți permiți tu, mă?!» - așa i-a zis șeful cel nou, ăstuia vechi, colonelului cu tabla-n cap, cum i-ai zis, cel care conducea operația la dumneata, duce mâna la pălăria lui cea frumoasă, de mușama veritabilă și zice: «Să trăiți, tova’ maior, sântem pe-o pistă care...»- ai prins clou-ul ? Și, domnule, ce să vezi : maiorul zbiară la ăsta: «Ce pistă, mă, băga-te-aș în pizda mă-ti de dobitoc, dar cum îți permiți tu să întri-n casele oame-

nilor în mod abuziv ?!!» - ai prins clou-ul, domnule?

– Nu l-am prins - domnule.

– Dar cum, domnule?, nu mă bagă-n seamă anticarul. Îți dai seama: “în mod abuziv”! “În casele oamenilor”!- ne-mai-po-memnit! Asta-nseamnă ceva, trebuie să-nsemne ceva, nu se poate să nu fie ceva-ceva...

– Decretul-decretul-decretul? S-a dat... L-am fumat...

– Atunci altceva - dar ceva-ceva tot trebuie să fie...

– Liberarea? S-a dat și asta. Am fost liberați - îți dai seama? Sau încă nu ți-ai dat seama ?

– Lassă, domnule, cu asta nu se fac glume...

– Nu glumesc de loc: ți-ai dat seama că sântem liberi?

– M-am străduit - nu, domnule, ceva radical!

– Cad comuniștii...

– Psssst!, se sperie Sterescu (reacționar ca tot Românul - altfel curajooooos, dar nici chiar așa, să exagerăm, mai cu modestia, ca tot Grecul...), se ridică, se așază la loc, ținându-și capul între mâini. Poate ne-aud bestiile... Nu, domnule, vorbeam de case...

– De case?

– De ce altceva? Ni le dă-napoi ori ba? Asta-i întrebarea: casele! Și noi: redevenim oameni ori ba? - asta-i...

– ...întrebarea, cum altfel... Eu cred că “deocamdată, nu”, ca la Poșta Redacției.

– Lasă-te, domnule, de bancurile dumitale, nesărate! Nu-ți dai seama că am redevenit oameni?

– Că tot m-ai întrebat: nu...

– ...casele sunt iar ale noastre, ale oamenilor - case-n care nu se mai intră așa, “în mod abuziv”!

– O să vi le dea-napoi. După aia or să intre-n ele în mod ne-abuziv...

– Dar termină, domnule, nu cobî! Ce, astea-s glume ?

– Nu.

– Serios: ce s-o fi-ntâmplat - că, de-ntâmplat, sigur s-antâmplat!

– Logic.

– Mă iei peste picior - mai bine mi-ai spune și mie ce anume s-a... Dumneata ai legături, ca să zicem așa, nemijlocite cu neoaristocrația roșie, nu se poate să nu știi...

– Cum, am legături cu neoaristocrația roșie?, mă supăr.

– Nemijlocite, am precizat!

– Nemijlocirea nu mi-a furnizat și informații - ai să mi le dai dumneata - care ai mijlocite relații cu ciocoimea bolșevică, dumneata ești primit la NeoCurte - nu le intri în cășile luate sub semnătură de la Gospodăria de Partid? În vilili confiscarisiti? Sau poate eu fac biblioteci cu metrul liniar de cotoare pentru analfabetii noștri tovarăși-dragi? Eeee!

– Stai, domnule, ce Dumnezeu, nu mai știm de glumă? Păi se poate să ne facem asta între noi, și pușcăriași și politici? N-am vrut să te ofensez, am zis și eu o vorbă proastă, că am văzut că ești în buni termeni cu fata lui... Credeam că știi ceva...

– Ceva, ce? Ceva, despre ce?

– Despre... ce s-a-ntâmplat - adică ce se va fi-ntâmplat acolo, sus de tot, de s-a-ntâmplat ce s-a-ntâmplat aici, jos; la noi, neoamenii, paria societății?

– Pleava, to'ar'șu !, îl corectez. Și drojdia!

– Bine, și drojdia... Ceva trebuie să se... Să ascultăm Europa liberă, ăia știu tot - ascult-o dumneata și-mi spui și mie, poate aflu de la ei ce ascunzi dumneata, de zic bestiile că ar fi mai periculos decât armele și decât cărțile...

– Uite cum facem, zic. Asculți dumneata, îmi povestești și mie - nu de alta, dar ar fi momentul să aflu și eu, interesatul...

– Ăi de la Europa liberă trebuie să știe, poate... Mai știi de unde sare...

– ...rivoluția! Și noi dormim, soro...

– Ce,-i exclus?, râde anticarul. Caragiale a prevăzut totul, în cele mai mici amănunte - păi unde s-a mai pomenit, în douăzeci de ani și...

– Tot n-am înțeles: ce ți se pare neobișnuit?

– Cum n-ai înțeles, soro? Primo: vasăzică se arată un al patrulea de la ei, de la Mănăstirea Secu, un individ cu grad de maior - în civil, dar așa i se adresau ceilalți, cei cu percheziția... Și maiorul zbiară la șeful echipei - care-i co-lo-nel! - și-i zice: «Mă !»- ai prins clou-ul? Cum nu? Dar e limpede: un maior zbiară la un colonel, îi zice “mă” și-l bagă și-n pizda mă-si! Asta-nseamnă ceva, domnule, nu se poate să nu se fi-ntâmplat ceva ra-di-cal - s-auzim ce zice Europa liberă !

– S-auziți - secundo?

– Am mai spus, repet cu plăcere: cum, domnule, un securist îl admonestează pe alt securist care-i mai mare-n grad...

– Știi că la ei nu gradul contează, ci funcția.

– ...îl înjură de mamă - și încă în prezența unui bandit - și-l

ia la rost cu... Cum își permite să între-n casele oamenilor! În mod a-bu-ziv! Dar când a mai ieșit din gura unui securist: “casele oamenilor”? Parcă erau ale poporului muncitor! Și: “în mod abuziv” - când era conform-legilor-statului... Chiar nu știi ce s-a-ntâmpnat? Ori : s-ar fi putut întâmpla? Ori s-ar putea, în viitorul nu prea îndepărtat? Că noi, vai de curul nostru, de-așteptat, știm s-așteptăm - dacă sântem siguri că avem temeieri de-așteptare - ai vreo informație? Ai auzit vreun zvon, ceva?

– Nimic. Atâta știu: iar mi-au... corporal-percheziționat patul, mi-au umblat prin măruntaiele lui, nu cred că se mai poate repara - uite!

– Domnule, ce barbari!, mă compătimentește anticarul, târziu. Mă mir că n-au găurit pereții să caute cocoșei, că n-au spart geamu-rile, să caute-n foaia de sticlă dacă n-ai ascuns tunuri - ce caută, domnule? Ce-ți tot ziceau să scoți?

– Cordeliu’... Băiat pudic, nu l-am scos, în public, să li-l arăt...

– He-he-he!, râde el. Glumă-glumă, dar sper că nu deții arme.

– Nu - și regret.

– Șșșș!, se sperie anticarul. Vorbește mai încet, domnule, unde te trezești? Ăștia aud tot, știu tot, văd tot

– Văd, pe mă-sa-n cur - și care ăștia? Nu spuneai că... “Nu spuneai matale, Mițule, că-i revoluție? Că-i bătălie mare, Leonido?!”

Anticarul îl învinge pe fostul deținut (politic - cel care suflă și-n bocanci, ca să nu-l supere pe dom’ sergent) : își umflă pieptul, intră în joc:

– “Bine, frate, revoluția ca revoluția, da’ nu-ți spusei că nu-i voie de la poliție?”

– “Voie, ne-voie...” - doar ai auzit ce i-a zis un maior unui ditamai colonelescu de Securoiu: “Ce pistă, bă, băga-te-aș în piz’...”

– Stai, stai! Ai ieșit din scenă - auzi: colonelescu de Securoiu...

– Dacă nu-ți place, atunci: coloneloiu de Securești...

– Întoarce-te, domnule, la Caragiale, Nenea Iancu n-are nevoie de adaptări, de actualizări, el este etern...

– Ba, pentru ca să putem zice: din ce în ce mai etern !

– Rezon! Unde-am rămas? Așa - eu zic: “Nu se poate să fie revoluție. Câtă vreme sunt ai noștri la putere, cine se stea să

facă revoluție?”

– “De ! Întreabă-mă să te-ntreb !”- după o pauză, întreb, arătînd cu degetul în jos, spre scară: Auzi, Leonido ?

– “Unde mi-e gazeta?”, continuă Leonida Sterescu înfierbântat. “Că, dac-o fi să fie revoluție, trebuie să spuie la Ultimele știri. Unde mi-e gazeta?”

– Am aprins cu ea focul în baie - ce n-a ars a fost confiscat: cordeli’ - vorbesc, bine-nțeleș, de Scînteia...

– Scînteia-i gazetă, domnule? Doar de perete, stengazetă de-a lor, asiată! Ce, nu continuăm?, mă întreabă. Eu am zis de gazetă, am întrebat unde-i, acum e rîndul dumatiale să zici...

– Zic: Bate cineva...

– Mai mare rușinea, scriitor și încă prozator și să nu-l știe pe Caragiale! Aici dumneata trebuie să zici: “Ei!” - și-atunci eu: “Nu-i rivoluție, domnule, e reacțiunea. Ascultă...”

– Ascult. Și aud.

– Nu! Nu! Eu încă n-am terminat, ce dracu, acum citesc din jurnal - și zic: “Reacțiunea a prins iar limbă...”

– Căci ea nu doarme, nooo! Dar nu cred că reacțiunea bate d-a surda-ntr-o ușă - da las’, că nici ai-noștri-de-la-putere...

– Ce tot...? Crezi că chiar bate cineva? - Sterescu s-a oprit din Caragiale, obrazul, de parcă ar fi stors pe dinăuntru, se acopere brusc de sudori, numai bob și bob.

– Mai știi?, zic și eu (să fie zis).

– Să fie tot ei ? - greoi, Sterescu începe să coboare, se oprește după două trepte, se răsucește, dă din cap a admirație, a gelozie: Dumneata n-ai apucat să faci ordine, ești gata-percheziționat, acu’ poa’ s’ te pupe-n cur - dar eu?

– S’ te pupe și pe ‘mneata!, zic. Așa, pe nepercheziționatele.

Acum pot să mă descopăr, să cobor garda, să povestesc pe-ndelete. Așadar Ilie s-a apropiat de fetele aflate în stația de autobuz, dar numai pe ea a întrebat-o - dacă-i din Pietroiu.

Ea a răspuns că da - ce să facă...

Nu: ce-să-fac mi-a spus ea mie, nu lui, ea; ea lui i-a răspuns din cap. Îl recunoscuse pe Ilie Drăgan: nu mai era ce fusese, dar cu ei nu poți fi sigur niciodată că partidul îi chiar pedepsește

pentru greșelile, chiar crimele făcute - partidul se preface că-i dă o palmă cu stânga, dar cu dreapta-l mângâie și-l laudă... Știa de la taică-său, de la basarabenii, bucovinenii, bănățenii, macedonenii din jur : cine intră la *ei*, la Securitate, pe viață intră, chiar dacă e dat afară după un timp ; odată ce te-ai făcut securist, securist mori - așa știa, așa trebuia să fie. De aceea răspunsese la întrebarea dintâi. Și la cea de a doua:

«Ești din Basarabia?»

După o scurtă ezitare, ea a încuviințat din cap.

– Ce era să fac, nu puteam zice nu.

«Puteai să taci», am zis în gând.

Atunci Ilie a întrebat, de astă dată arătînd din bărbie, roată:

«Care dintre colegele tale mai e basarabeancă?»

Ea a arătat din cap spre Iulia, spre Nina - ele însă ridicaseră mâna.

– Ce erau să facă, zice ea. Nu puteau zice nu.

Mai departe? Mai departe se face că lui Ilie nu-i prea plăceau coreencele, ochii îi fugeau alături, la o liberă, Maricica.

«Și tu? Tu nu?»

«Eu, ce ?», făcuse aceea, foarte obraznică, se vedea că nu e basarabeancă, nici măcar dislocată.

«Ești basarabeancă și tu?», a insistat Ilie.

«Da' ce te-ntereșează pe dumneata?», i-a întors-o Maricica. Vezi-ți de drum, ori chem Miliția!»

«Eu sînt Securitatea», a zis Ilie. «Vii și tu cu noi!»

Basarabencele, trei, au pornit pe dată încotro arătase din cap Ilie, pe Maricica însă trebuise s-o ia de braț; apoi în brațe: se zbătea, zbiera, Ilie i-a ars o palmă, pe loc a potolit-o.

Au ajuns la o Pobodă, lângă care aștepta altul.

«Basarabeancă ?», a întrebat acela, arătînd spre Maricica - Ilie a dat din cap că da. «Atunci de ce-ai adormit-o?»

«Făcea scandal, auzea populația», a răspuns Ilie.

«Dacă face scandal înseamnă că-i o liberă - uite, astea-s adevărate coreence : nu zic nic păs».

«Basarabence», a zis Ilie, «cuminți - dar o luăm și pe-aia, că-i bună, are carne - faină de tot».

«Nu. Ne-ajung coreencele».

«N-au carne, n-ai pe ce pune mâna...».

«Nu mâna o pui!», a glumit celălalt. «Las-o pe-aia liberă, că se trezește singură, voi, domnișoarelor, urcați : una-n față, două-n spate».

Au urcat. Ea s-a nimerit în față, lângă necunoscut.

De acolo a auzit cum Ilie o ia pe Nina; și cum o pălmuește-n timpul ; și cum, după, o pălmuește iar, o-njură, o face curvă-de-basarabeancă.

«De ce să plângă», zice fata, neîntrebînd, răspunzînd la o întrebare nepusă. «Tremura - asta da, dar de plîns, nu».

După scurtă vreme mașina a oprit, Ilie a trecut în față, în spate a trecut celălalt. A luat-o pe Iulia - atît că el nu bătea.

După un timp iar au oprit. Ilie și Iulia au trecut în față, ea și acela în spate, lângă Nina. Nina stătea dreaptă, se uita drept înainte, cu ochii uscați. Parcă era de lemn. N-a dat semn de viață nici atunci când a luat-o acela - nici pe ea n-a bătut-o.

Au pornit iar. A venit Ilie în spate. A luat-o. A bătut-o înainte, în timpul, după. O bătea și-i zicea curvă de basarabeancă.

Trebuie să spun mai departe: le-au dus întîi în Fetești-Gară. Le-au dat de mâncare, le-au silit să bea, le-au îmbătat - mai bine așa. Le-au ținut acolo ziua aceea și noaptea următoare; veneau de-ai lor, îmbrăcați ca ei, amestecat, dar și în uniforme întregi: de miliție, de aviație - nu, de securitate nici o uniformă întreagă. Își vor fi lăsat tunicile în odaia cealaltă unde jucau cărți și beau. Pe ele, pe toate trei, le-au ținut în aceeași odaie, cu un singur pat - larg patul, dar nu încăpeau mai mult de două perechi în același timp, a treia era luată într-un fotoliu. Pe ea au ținut-o tot timpul cu mâinile legate de căpătâiul patului, deși era coreeancă...

Avea și baie adevărată casa aceea. În privința asta a fost bine.

Spre prânzul celeilalte zile Ilie a suit-o numai pe ea într-un IMS. A adus-o la Grupul Social, în garsoniera lui. Și tot așa: legată, bătută. După o vreme, l-a chemat pe vecinul din dreapta, un inginer; și pe vecinul din stînga, inginer își zicea, ea a știut că la porci inginerește el - după miros.

– În ce zi a săptămânii sântem?, a întreat.

I-am spus. A numărat pe degete, a numărat: îi ieșea o mână - cinci zile. Nu: încă un deget de la cealaltă. Însemna că și ziua de ieri conta - de ce voi fi înțeleș eu că fugise ieri? Nu fugise; nu de ieri. Xenia îmi vorbise doar de furat. Și de sifilis - deci: să nu m-ating de ea.

Acum mă gîndesc: poate nu fusese contaminată decăt, eventual, de o blenoragie. Atunci însă îmi era frică: de cum auzeam: sifilis, vedeam o puță de băiat cum cade de la locul ei, din copac, putrezită, ciuruită - cam ca un zbârciog. Așa vizualizam efectele

bolii cu pricina...

Întorcându-mă de la lucru mai devreme, după ce am aprins focul și am pus o primă încărcătură de zăpadă la topit, apoi am dat de trei ori cu mătura prin odaie, m-am proptit la fereastra mare, cea de la care se vede oricine vine dinspre Fermă, dinspre Bordușani. Am suflat, am dezghețat florile de pe sticlă și m-am așezat. Pe așteptat.

Eram convins: dacă lipovencele Xeniei n-au s-o aducă pe fata ceea într-o sanie, pe o targă, atunci sigur pe picioare, însă între două valide, aproape pe sus... Odată ce ar fi intrat, aveam de gând să nu mă uit nici din greșală în direcția picioarelor ei: să nu vadă ea că eu văd. Eram convins că, după cinci-șase zile de tortură neîntreruptă și după atâția bărbați trecuți prin ea, chiar o femeie zdravănă ar fi rău vătămată, ruptă pe dinăuntru (și pe dinafară) - dar o biată șkolniță? Încă nu știam că eleva de liceu arată ca o fetiță din clasa a patra primară, fără nici un atribut al genului, decât părul de pe cap, lung - iar când am realizat că una dintre lipovencele intrate-ieșite era basarabeanca mea: prea târziu. Nu, nu e bine spus: prea târziu, mai bine: când am văzut-o la mine-n casă, mergînd de colo-colo, mișcîndu-se pe picioarele ei, fără nici o stînjeneală... Când am văzut (și am văzut, doar la *asta* mă uitam) că fata merge cu picioarele normal-alăturate, mi-am zis... Nu, nu mi-am zis, nu era nevoie, era gata-zis: din momentul în care trecuse pragul casei mele, fata se vindecase!, se reparase, devenise ceea ce era înainte de a fi furată ba, din câte înțelegeam din ceea ce gândeam: înainte de înainte, ceea ce era în urmă cu mulți ani, când abia se născuse.

Să se știe: n-o întrebam nimic despre viața ei, în general, din întâmplarea ei recentă. O lăsam să vorbească - atunci când vorbea: dacă, nu. Aș fi vrut, îmi ardea buza să o rog să spună *cum* o dorea pe ea atunci, *cât* de pricinuitori de durere erau aceia, începînd, desigur, cu Ilie - aveam niște nume de răi, trebuia să am și fapta răilor, răul provocat, durerea, umilința, negarea.

Abia de când am venit iar la București, gândindu-mă la ea, încep să accept: nu atât durerea și nu atât umilința o făcuseră pe ea să sufere. La urma urmei nici nu se putea numi suferință ceea ce simțea, îndura ea. Sau nici nu mai simțea, fiindcă nu-i venea din afară, ci din ea, din condiția ei de dislocată, de coreeancă, dar mai ales (după dispariția categoriei "titoiștilor"), condiția, starea ei de basarabeană; de perpetuă refugiată în țara și a ei: frica.

Nu era frica noastră de securitate, de bătaie, de izolare - la

închisoare; nici frica de arestare, de băgare-n-sârme, aici, în domiciliu obligatoriu; nu era frica permanentă, dar avînd un nume (al celui-celei care ne amenința și nu ne lăsa să răsufăm - dar știam dincotro vine), ci frica, permanentă și ea, însă nu de ceva anume, ci așa, frica (fără nume). Trupul și sufletul ei știau, chiar de nu puteau explica pe moment, un adevăr, singurul: orice-ar face, ea și ai ei nu vor putea niciodată ieși din frică. Cred că - acum, după atîția ani - știi motivul: perspectiva “repatrierii-în-Siberia” (pe cei mai mulți îi bântuie, în coșmar *bacalaureatul* - că nu l-ar fi luat; eu și ai mei refugiați din Basarabia sîntem chinuiți de vise rele cu... *repatrierea*, deși, iată, am rămas dincoace de Prut).

Cînd vorbea, vorbea și de ceea ce vorbeau ei - mai ales Ilie:

«N-are nici pe dracu,-i basarabeancă, futu-i iștenu ei de curvă anticomunistă, păi è o fujit din marea nòst'ă Uniune Sovetică!» ;

«Șo pe ea, măi tovarășu', de să știe dușmanu de clasă că cum îl combatem noi - combate-o !» (i se adresa inginerului adevărat, care se purta mai cu grijă - în comparație cu ceilalți). «Comba-te-o!, bate-o, futu-i iștenu' ei, poți s-o bați cât vrei, tot nu sîmte,-i basarabiancă nesâmțată, iele nu știe ce-i durerea - nu zgheară, da' strânje...»

Și fata ceea a povestit - otova:

- În ultimele zile, două sau trei sau patru sau nu-știu Ilie făcea așa: cînd mă lua altul și era în mine, el îmi prindea o mînă și-mi strîngea un deget. Între două bețe. Dintr-o dată. O dată. Încă o dată - și-ncă una. Nimeni nu trecea de a treia strînsură, se descărca, ieșea, mă lăsa să răsufli. Cum era mai bine, cum era mai rău? Plăteam cu trei dureri scurte, rele, în mînă - dar dezlegată - una mai puțin rea, însă lungă și care mă umbla ca un rac, aici... - se afla, așezată în ligheanul mare, și-a arătat din bărbie pântecul de copil. N-aveam de ales..., a adăugat.

«Spusu-ț-am că strânje ?!», făcea Ilie, după. «Este că-i bghinè? Ca gîsca ghe-i tai gîtu, ghe să strîngă fain ghin cuuu-urrr?»- se îneca de rîs.

După care îl puneam pe acela să-i strîngă fetei, între bețe, un deget - cînd era el în ea:

«No-acuma!», comandă. «Ș-acuma!... Ș' înc-o dat'!

Să se știe : nu înțelegeam ce legătură putea fi între strînsul degetului și strînsul acela. Acum, după aproape cinci ani, înțeleg - și înțeleg, atunci însă nu puteam, nu voiam să pot înțelege ce

spunea fata.

Nici atunci n-a întrebasem de ce nu striga, de ce nu protesta. Ea însă crezuse că o întreb - și a răspuns :

– De ce să strig ? Tot nu mă auzea nimeni. Pe noi, nu ne-aude nimeni. Nici Dumnezeu - al nostru-i la Vorkuta...

– Dacă nu te-a auzit, cum de te află aici? - am arătat podeaua. Să-ți spun eu! Ești aici, fiindcă cineva tot te-a auzit! Chiar dacă ești basarabeancă... Xenia, lipoveanca cea multă, ea te-a auzit...

Ea - tot după mult timp, tot liniștită:

– Lipovanca nu m-a auzit. N-avea ce: nu m-am plâns, nu m-am văicărit. Asta voia Ilie: să știe, să audă că mă doare: eu să-l rog să nu-mi mai facă rău, că mă doare, el să-mi facă și mai rău - răul meu îi făcea lui bine. N-am vrut să plâng și n-am plâns. Nu lipovanca ceea mare m-a văzut, prima. Alta - a văzut ce-a văzut, a chemat-o pe dânsa.

Și-așa. Trebuie, trebuie, trebuie să. Scriu povestea fetei fără nume - dacă e basarabeancă : acea ființă pe care, după ce-ai zmulso din locul în care și-a găsit refugiu, o disloci, iar când dislocații ceilalți se întorc la casele lor (sau : în direcția lor...), ei, neavînd în ce direcție s-o apuce, rămân pe loc ; rămânînd pe loc, continuă să fie dislocați, coreeni, titoiști, basarabeni - deci dușmani de clasă (și de țară: socialistă); deci anticomuniști; deci fără nici un drept. Un basarabean - mai cu seamă o basarabeancă - nu e sigur că ar fi o ființă omenească, spaniolii s-au întrebat multă vreme (s-or fi întrebînd și în ziua de azi) dacă indienii găsiți de Columb pe Noul Continent au și suflet - așadar, basarabeanca este aceea-ceva pe care orice tovarăș (nu mai vorbim de cei cu munci de răspundere) poate s-o ia cu el, s-o urce-n IMS (fiind ea mult mai transportabilă decât o vacă, chiar decât o oaie - că tot sîntem noi mioieritici - oricum, mai curată decât o scroafă), s-o ducă undeva, s-o reguleze pe săturate, s-o țină sechestrată, s-o dea și altora la regulat - că și-așa-i basarabeancă: nimeni nu-ntreabă de ea, nimeni nu face scandal pentru ea; ea, dacă supraiețuiește, nu cere socoteală (cui? pentru ce? în-ce-calitate?), nu se plînge, nu face figuri - ia să-ndrăznească: o omori și gata, alta la rînd ! - și,-n plus, strânje ghin cuuurr, măi tovaroș'!, ca gâsca strânje cân' îi tai gâtu - de te strânje și pe tine... Atât, că ăsteia, găștei de Basarabia, nu-i tai nimica, doar îi strivești, între două bețe, degetele, așa că o poți folosi multă vreme și tu și tovaroșii tăi de luptă de clasă.

Am mai spus : am lat-o. Am să scriu o carte cu lăutul ei în

ligheanul meu cel mare. Acum trebuie să scriu despre.

Încă nu știu cum îmi spune poveștii, dar dacă povestesc, vine și titlul - așa-i în viață : ești botezat după ce te-ai născut bine-bine.

PARTEA A TREIA

19

Abia acum o descopăr.

O descopăr cum se descopere, o văd pentru întâia oară: așezată în fața mea, foarte dreaptă, ușor rigidă, coatele bine lipite de coaste, mâinile simetric depuse pe masă, gâtul vertical - nu-i văd picioarele sub masă, dar i le simt, i le știu: perfect paralele : genunchi la genunchi, gleznă la gleznă.

Într-adevăr, a slăbit. Atât de, încât nu se observă urmele: pielea bine întinsă pe pomeți, pe maxilare desemeni; nasul nu a fost niciodată altfel : drept, subțire, tăios; nările adânc răscroite, palpitând transparent.

De peste masă mă privește, drept, cum o privesc - nu mă vede. Nu bagă de seamă nici cucuiul - pe care mi-l simt zadarnic acoperit de o meșă (dealtfel, la sugestia ei: «Are să spună lumea că n-ai pereche; nici în coarne» - eu aș fi spus mai corect, dacă aș fi spus). În ciuda cucuielor de tot felul, chiar nepereche, aud bine și, în continuare, înțeleg acceptabil limba română vorbită. Pricep ce vrea să spună - nu și ce spune. Probabil slăbind, pierduse nu doar grăsimea prisositoare iar eu nu mă găseam pereche acestei alte ipostaze.

În dreapta ei, ineputabilul Alec. Îi face curte. Mai corect: așa face el curte. Întâi pe-loc: se contorsionează, se-nnoadă-deznoadă, bate din aripi, dă din ochi, din coadă - chiar și din cravată; de-departe: va fi simțind distanța, la milimetru, de la care poți conversa cu o femeie frumoasă, abia-cunoscută, fără să-i chiar bagi furculița în ochi, șervetul în sân, să-i verși conținutul paharului în poală. Apoi de-aproape: râde ce râde, explică ce-i explică - și-i vâra mâna-n păr; îi arde un cot (de regulă tot în cot).

Sânt gelos-verde pe Alec: cum știe el să cucerească femeia! Întâi de la distanță - fără s-o piardă din ochi, apoi din apropiere-medie și, în fine, o îmbrățișează; o însămânțează - cu vorbe-vorbe. Femeile lui, după un trimestru, nasc pui vii ce se hrănesc cu vorbe-vorbe.

Acum o prepară, o încălzește pe Bonifacia: pieptănînd-o cu furculița încărcată de sos, îi comunică «ultima-mea-carte», cea care va constitui evenimentul deceniului («cel puțin!», râde el, modest, privind în jur, să vadă: i s-a văzut modestia?) și nu în ultimul rând pentru că are să apară peste patru luni - încă n-a început s-o scrie, «dar de mâine...»

Și mie îmi place să povestesc viitoarele cărți; să li le zic femeilor. Am și făcut-o aici, la București, Vandei; mai înainte la Făgăraș, Elei; și mai înainte: Dinei - iar la Lătești: firește, în afară de băieți, fetei celea, basarabeanca din Pietroiu. E bine să povestești cărți nescrise: așa începi a le scrie. Dar nu pierzi din vedere realitatea, nu pretinzi că această carte nescrisă are să fie tipărită peste patru luni. Nu se face să minți... discriminatoriu; nu te lauzi într-o celulă de înfometăți cu ce-ai să mănânci tu, «peste patru luni»; nu te lauzi cu o carte «publicată peste patru luni», încă nescrisă, într-o... celulă cu scriitori (care știi ei bine cum stăm cu publicatul), iar dacă ești un adevărat prieten al prietenului tău aci, de față, (nepublicat, nedebutat măcar în vreo revistă), de vrei să cucerești o femeie frumoasă (femeia prietenului), nu vorbești despre *asta* la masă.

Așa. După ce m-a fericit pe mine, a trecut la Lila: îi povestește Bonifaciei - cu hazul lui subțire, nebun - cât de opacă poate fi, uneori, Lila: «nu e vina ei, a făcut Școala de literatură, școală de analfabetizare - ha-ha-ha!» ; și mai ales cumplit de geloasă: «joacă gelozia ca un bun actor, ajunge să o chiar - ha-ha-ha - trăiască!»

În ciuda milimetrilor numărați, a cvasiapropierii (prin furculiță, prin ghionți, dar mai ales prin vorbe-vorbe), ținta cuceririi nu

pare să realizeze nici «evenimentul literar al deceniului», nici performanța de a publica «în curând» o carte nescrisă. Și nu pare să-și fi dat seama de hazul opacității Lilei. Lila: în fața lui, în dreapta mea; taie cu aplicație carnea și mănâncă masticînd rar, concentrată, ai zice: învăluind ea mîncarea. Alec simte ne-efectul și, ca de obicei, îmi caută privirea cu privirea-i dintr-o dată surprinsă cu mîna pîn-la cot în borcanul cu dulceață. Acum e hăituită; profund nefericită, privirea lui Alec: cere să-l consolez, să-i dau o mîna de ajutor, să-l scot nevătămat din gavanosul cu povidlă unde s-a băgat și nu mai știe pe unde să iasă - și cum.

Eu însă, gelos și supărat pe el, îmi mut ochii, lent, la candelaburul de deasupra noastră. Simt că Alec îmi transmite că el are să plece dacă nu intervin să-l scot din melasă ; mă abandonează; mă lasă-n plata Domnului și-n neagra ignoranță, se duce la alți amici, mai alerti, mai fideli, și că el numără pînă la cinci, după care...- dacă nu-l salvez! Sadic, îl las să ajungă dincolo de cincisprezece, cobor privirea de la candelabru, o depun pe obrazul stîng al Lilei; apoi pe cel drept al Bonifaciei, apoi în farfuria mea dispărută între timp).

Îl aud pe Alec salvîndu-se singur: acum îi povestește vecinei abia cunoscute cum îi alfabetizează el pe boy-ii de americani! ; cum îi luminează pe colegii de la Ambasada americană - cum sunt aceia? Cam ca tractoriștii noștri - singura deosebire: fumează Marlboro! - ha-ha-ha!

În astă seară îl las pe Alec netras de mîneacă - să se mai tragă și singur, că-i băiat mare. Mă uit în farfuria mea, cea luată de Madam Candrea, însă o văd pe Lila. Cu ea mă simt solidar: și eu am făcut (cât am făcut - și în altă serie) Școala aceea de literatură; deși n-am absolvit-o; și eu sînt gelos, vorba lui Alec - chiar dacă el n-are a face aici. Ne cunoaștem cu mult înainte de apariția lui Alec (înainte și de... dispariția mea din '56), știm ce sîntem și cum; eu însă știu (ea, deasemeni) că, într-un asemenea triumphi nevinovat orice, oricâte am ști noi doi, vechi camarazi, ea n-are să-mi deie mie dreptate în detrimentul "intrusului" (cu care împarte esențialul pat), chiar dacă înfruntarea dintre cocoși are să pornească de la Găina Lila. Nu-mi fac griji : se poate foarte bine apăra și singură - o-ho! și cum! Când are să termine de mîncat și de șters bine-bine gura și de aprins o țigară și de dres glasul...- atunci salvatorul de mine are fie silit să-l salveze de la înec pe Tarzan, cel care, acum, nu numai că și-a înfundat pînă la urechi nasul în părul Bonifaciei, dar sînt sigur: a vîrît și genunchiul

stâng în coapsa-i dreaptă.

Prietenul meu cel Alec: mâine are să-mi explice - el mie! - cât de bun prieten îi sânt. Eu lui. Dar el mie? O-ho!

De când sânt re-student, ne-am întâlnit de mai multe ori pe stradă - eu fiind cu câte o colegă nouă. Prin modul în care făceam prezentările oricine de pe lume ar fi priceput - Alec: nu. În două rânduri am fost la ei acasă cu o colegă... apropiată, avînd vârsta ei, normală: cu unsprezece ani mai mică decât a mea... Deși le vorbisem înainte de "prietena mea", Alec, de cum am intrat, a sărit literalmente la ea. Fata, pierită, nu știa ce să spună, cum să reacționeze: poate că prietenul prietenului glumea - bine, dar astea nu-s glume: să-ți atingă mereu obrazul, părul, umerii, pieptul... Încercasem în câteva momente să mă interpun - de fiecare dată Alec avea parada :

«Ești gelos? Dar nu-i fac nimic, aici, cu - ha-ha-ha - martori!»

Lila a răbdat mai mult decât mine - însă când îi era lumea mai dragă lui Alec, a bătut din palme:

«Alec! Aici, la picior!» - și a arătat podeaua. «La picior ! Nu-i voie să sari cu labele murdare pe bluzele fetelor curate...»

Numai eu remarcasem topica, dar nu din pricina asta eram eu cel mai bun prieten al prietenului. După două-trei secunde de tăcere asurzitoare, Alec a început să latre, s-a dus la locul indicat; așa că "ieșirea" i-a fost onorabilă : doar o glumă, nu? Atât de glumă, încât o a doua vizită "la Lili" n-a mai avut loc : ajunși în stradă, fata a cotit în primul gang și a început a plânge cu hohote; am dat s-o mângâi - m-a respins, cu oroare, apoi, când s-a mai potolit a spus că ea nu mai poate rămâne cu mine, că i-i frică de noi: ce oameni sântem? - de mine : de ce n-am apărât-o când văzusem că e agresată, că murea de frică ? Stătusem ca un laș, nu-i cârpisem ăluia câteva palme, de să-l potolesc, să nu mai sară la oameni...

Nu le-am spus «Lililor» de ce nu mai apar cu juna prietenă. Alec:

«Ce noroc ai tu că nu vreau eu să ți-o suflu !»

Ei, da : ce noroc am eu : ne-vrerea lui... Oricum, are să-mi "explice" el și în legătură cu Bonifacia exact cum îmi explicase... cu Octavia, în vara anului trecut - mai bine să nu-mi amintesc... Sânt un mare norocos : sânt prieten al lui - altfel mi-ar regula-o și pe Bonifacia!

Abia acum o descopăr și m-ar interesa dacă și ceastăaltă

statuă va consolida prietenia mea pentru generosul și irezistibilul amic ; dacă și după dispariția ei (definitivă), bunul meu prieten are să mă asigure că am noroc - altfel mi-ar fi suflat-o și p-asta.

Abia acum îi descopăr apariția (am întârziat din pricina cucuiului), vreau să spun : din cauza, atât a cauzei, cât și a cucuiului : altfel cum aș fi ajuns eu, împreună cu ea, la masa Lilei și a lui Alec, aici, la restaurantul Casei Scriitorilor? La sfârșitul unei astfel de zile, plină-ochi de evenimente care de care mai solicitant, n-ar fi de mirare să nu pot spune cu certitudine dacă astă-seară e seara zilei-pline, ori seara altei zile, umplută și ea, dar nu chiar până la buză, judecând după cucui, înclin să cred întâia variantă : îl simt pulsînd, zgândărit de șuvița de păr care, desigur, mai degrabă atrage atenția prin artisticul ei decât îl ascunde - cu toate că până în clipa de față nimeni, nici măcar Lila (de a cărei privire de ulye nimica nu scapă) nu m-a întrebat ce și cum anume îmi dăruisem un asemenea afectuos semn - dar poate că după ceva termina de tăiat carnea ; și de tocat mărunț-mărunțul Alecul...

Oricum în ciuda cucuiului, sau datorită lui, lucrurile par să fi avut următoarea ordine în timp: de dimineață descoperirea ăsteia, cum să-i spun : Bonifacia ? Bonifacia Bis ? Bonifacia Doi ? ContraBonifacia ? - slabă și frumoasă-de-pică, vorba colegului de amfiteatru. Apoi : în prima pauză biletul cu *Perchez.-Ascunde lit. int. - Distruge bile...* Ba nu, parcă biletul era întreg, neterminat fiind dragul cu care-mi scria. Apoi : mă duc acasă, deci nu voiam și nu voiam și mă atârnasem cu disperare și mândrie de Bacovia - până la urmă abandonat : eu scriu (vai) proză. Deci după ce *nu* m-am dus acasă, ce-mi voi fi zis : Nu se poate, domnule ! - și s-a putut, domnule, ca trenul, adică se putuse în lipsa-mi, mie rămânîndu-mi rezultatele: casa cu curu-n sus, odaia celulizată, însă așchia de ghips tot la locul ei - ceea ce dovedea că! Și dup-aceea strigă Sterescu: «Vizit'!» - dar e tata cu Pemoga al lui - mai corect al unui bun prieten al meu, el are mașină cu caractere pătrătoase, i-aș băga acum sub ochi tăietura din ziar cu, cică *Laudă Organului* - sub pseudonim - n-am luat-o, am ars-o-n scrumieră, mi-au confiscat-o ei când au corporal-percheziționat odaia, cică să scot ce-am ascuns dușmănos, ori se va fi aflînd tot în buzunar, pe-aici pe undeva, încă n-a venit momentul s-o scot și deie Domnul să n-am ce scoate; și după aceea, ei, care (după aceea) au plecat ca din oală - nu: din oală e luarea, plecarea-i ca darea - oricum, mi-au lăsat un suvenir de la Nelă: cucuiul, după

aceea urcă Sterescu să-mi povestească, să mă-ntrebe, să-i tragem noi un Caragiale, după aceea bate cineva în ușă, după aceea vine persoana - pe care abia acum o descopăr.

Cam mult(ă) pentru un mine singur, într-o singură zi. Mai întâi ea însăși, chiar dacă se conturează puternic tendința împărțirii pe cap de prieten-bun; apoi perchezlatine, fiindcă una singură ar fi fost deajunsă, pe cap de mine, ca să nu găsească litinta; apoi când-ul tatei, cu gura lui de trompetist decedat - chestia cu Pemoga fiind o Stingere melanconică, de rămas-bun; și, trecînd peste celelalte repețiri - ușor de suprimat la corectură - repetițiile mari, ne-ocolibile, nesăribile din creion: trebuie să rescrii ziua. Chiar de n-am publicat un rând, știu meserie, măcar atât cât să construiesc Ozidinviațaluicutărescu, or ceea ce am comis eu, azi, ar fi Oviațantrozî - sau mai multe, în una; sau niciuna. Atâta lucru am învățat la Școala ceea, țintă preferată a ironiilor subtile-foc, aleciene: acumulare-fără-aglomerare, altfel cititorul nu crede; modelare-prin-eliminare, ca sculptorul cioplitor...

«...Nu-l împodobiți pe eroul pozitiv cu chiar toate calitățile», ne sfătuia Gafița, profesor de măiestrie-artistică (așa-i spunea "materiei"), «nici pe cel negativ nu-l copleșiți cu toate păcatele, fiindcă realitatea e ceva mai complexă și nu în alb-negru», ne învăța el (iar noi luam notițe în maculator); după o pauză de efect, Gafița mă arăta din bărbie: «Dar nici nu aplicați rețeta tovarășului...» și iarăși mă arăta, de astă dată cu stiloul «care a ales, nu o cale de mijloc, ci una lăaturalnică! Eroii tovarășului nu sunt albi, nici negri, nici măcar cenușii, ci pur și simplu goi: nu au convingeri ferme, nu gîndesc just, nu luptă pentru idei înălțătoare, nu au idealuri mărețe...; sunt, am mai spus : goi, găunoși, fără conținut hotărît - eroii tovarășului (iar arătare, ca să nu existe dubii) nu fac decât să alerge pe... cincizeci de pagini...»

Întreg seminarul (de măiestrie artistică) râdea; se distra; eu, umilit, roșu la față, ridicam din umeri, pufăiam - tăceam; nu aveam cuvinte-de-rostit cu care să mă apăr - de ce: doar simțeam că nu făcusem ceva rău, atunci ? Însă la următoarea lectură, înainte ca Gafița să deschidă gura și să mă arate, ca material ne-didactic, am citit «apărarea» de pe o hârtie:

«Eroii mei sunt personaje - nu eroi. Personajele mele fac atletism; semifond. Când alergi Omiecincisutemetri nu te gîndești la ceva înălțător, ideal; nici în alb-negru fiindcă, între

opt sute și o mie - cam pe-acolo intervine criza - îți vine să încetinești, să te oprești, să faci doi pași în lături și să te prăbușești în iarbă, să te lași acolo, pe zgură, să te culci, să te mori. După ce treci de mie și de criză, știi că mai ai o dreaptă și o tură întreagă. Gândul ți-e numai la curbă, ultima: cum să prinzi coarda. Iar când ieși, pe ultima sută nu mai gândești. Alergi - ca să câștigi - punct».

Colegii primiseră «declarația» cu pârțaituri din buze: vor fi avut ei dreptate, însă eu m-am supărat. Și le-am zis:

«Duceți-vă pe teren, alergați și vă documentați!»

Eram un puțoi (alergător); un caraghios; un adevărat student la Școala de analfabetizare! Da, dar așa, puțoi, analfabet(izat), nu scrisesem nici măcar pentru seminar *altceva* decât “texte sportive” - în fapt, unul și același, în multe variante - cu acela îi torturam pe bieții colegi, pe martirul Gafița...

«Iar ne pui s-alergăm Mia-aia-cinci-sute!», se lamentau.

«Iar ! De data asta, o iau!»

«Ți-o dăm, ia-o, numai lasă-ne-n pace, nu ne alerga și pe noi...»

«Cum vreți, pot alerga singur - dealtfel numai singur se aleargă» - încercam eu să glumesc de pe timpul când nici măcar Englezii nu se gândeau la singurătatea alergătorului de cursă lungă...

Abia acum descopăr: atunci nu eram întru totul conștient de textele-sportive-ca-apărare; sau ca alibi. Așa că nu mă pot lăuda că am rezistat comunismului, prin ele. O făceam instinctiv și, iată, instinctul nu m-a înșelat: nu voi fi făcut eu cine știe ce acte de bravură - însă nici n-am mâncat căcat pe hârtie. Nici măcar la seminarii; nici măcar în revista noastră, de uz-intern, *Anii de mucenicie*, cum îi spuneam noi, crezându-ne irezistibil de comici.

Abia acum o descopăr. Și puțin îmi pasă. Ba îmi pasă - de genunchiul lui Alec penetrându-i coapsa pe sub masă; pe sub farfuria lipsă a mea; pe sub poalele feței de masă - m-ar interesa ambele coapse dulci ale ei, dacă...

Coapsele-dacă: am făcut doi ani și două luni de Școală, știu cum se construiește un erou pozitiv, cum, din contră, un negativ ca noaptea, în fine, știu cum trebuie “echilibrat” șovăielnicul: atât țăran-mijlocas, cât și intelectual-sărac - în fapt, unul și același produs, cu etichete diferite. Totuși am învățat (teoretic, se-nțelege, la practică n-am trecut și, după cum se vede: bine-am

făcut), am învățat, ziceam, să modelez-prin-eliminare (ca ciopli-torul) - deci asta îmi sărise în ochi acum o oră.

Ba nu: două. Și nu-mi sărise în ochi, cum am zis, ci înregistrasem, atunci: când ea se oprise la dincolo de o întinzătură de mână de mine, însă abia acum, când încerc să pătrund cu privirea prin masă, ca să aflu ce se petrece acolo, dedesubt, dacă ea doar ascultă politicos ce-i comunică, epocal, bunul meu amic, ori îi și răspunde - asta a fost în această zi de acumulare, de supraaglomerare, singurul element ce, de la bun început, lipsea: coapsele.

În primul rând: se opriseră dincolo de raza mea - eram așezat pe capătul dinspre fereastră al patului repus pe picioare; ea în dreptul ușii. Nu interesează acum ce zicea atunci, interesează că pusese între noi o așteptare ce nu era a distanței de trei săptămâni de când nu ne văzusem.

În al doilea rând: fusta - acum înțeleg că e rochie, atunci o vedeam de la brâu în jos; de acord: partea inferioară a rochiei - aceasta acoperea-descoperea coapsele, altele; de acord : slăbise până la nerecunoaștere; până la... schimbare cu o alta. Însă chiar dacă Babaslanca, Aslanovitala ar fi în stare să prefacă un boț de său într-un manechin (exagerez: înainte Bonifacia nu era diformă, ci bine-formată, iar acum și-a păstrat suficientă materie, mai cu seamă pe șolduri), în nici un caz nu i-ar putea modifica oasele. Uite-așa, că nu se poate; oricât de mult din pernițele molcălatice dinăuntrul coapselor ar fi suprimat - până la a scobi acel gol dintre ele, insuportabil, inadmisibil - n-ar fi putut să-i îndepărteze și genunchii: i i-am văzut, limpede, prin fustă.

Asta m-a mirat atunci. M-ar fi mirat dacă aș fi fost în stare de, nu eram: cucuiul pe care mă concentrasem, în jurul căruia mă încovrigasem ca un șarpe luîndu-și în gură coada rănită (vor fi făcînd una ca asta șerpilor?, dacă nu, foarte rău!), era prea mult pentru un singur personaj, prea mare aglomerația, chiar pentru un învățăcel neascultător al maestrului (nu ne preda el măiestria? artistică?): dacă aș fi pus pe hârtie *asta*, ar fi rezultat un inventar, un morman, ca cel rămas încă în mijlocul odăii. Dar.

Dar văd ceva prin masă. Nu e bine spus: văd, ziceam însă că am ochi de melc, în capătul unui vârf de ceva esențial - al meu. Miros, aud cu el; pipăi, văd-gust. Și știu. Bonifacia asta de la masă este, sub masă (cum să spun eu, fără s-o ofensez și în absență?) - uite, zic: mustoasă. Da, mai secretîndă asta de aici, decât Bonifacia de acolo. Pe Bonifacia mea o cunosc bine de tot, cu ochiul minții. Ea nu mustește, ea unge cum și cât trebuie,

atunci când trebuie, nu tot timpul. Ceastălaltă debordează de lubrifiant. Ar clipoci, ar fleoșcăi, dacă aș. Aș cunoaște starea-locului doar privindu-i gura: uscată, cu buzele spuzite. Se vede că există o compensație; sau inversare de funcții.

Și de parcă toate acelea n-ar fi de-ajunse, iată-mă la restaurantul Casei Scriitorilor - unde, ce stropim? Ce sărbătorim? - are să ne spună Lila după ce are să termine desertul; după ce are să-l termine pe Alec - până atunci, nu.

Până atunci să rezolv singur ajunsul - nu singur ajunsesem:

În timp ce ne caragialeam sus, la mine, cineva a bătut jos, la intrare - Sterescu a coborât neliniștit:

«Iară, domnule?» - ne temeam amândoi de întoarcerea barbariștilor.

Mai departe a fost așa: îmi găsisem de lucru cu odaia vraină, fără să fac decât să repun pe picioare canapeaua - așa cum o lăsaseră ei, pe-o dungă, cu susul lipit de perete, nu s-ar fi văzut cât de spintecată-i. Și strigă Sterescu:

«Vizit'!» - iar pe mine începe să mă doară foarte tare cucuiul: nu-mi dădeam seama cine era, cine mai putea fi.

Și mă așez pe marginea canapelei. Și aud pe scara de lemn, apoi pe ceastălaltă, cimentica, tocurile Bonifaciei. Și ca să nu vadă cum o primesc, aprind la iuțeală o țigară, îmi frec ochii, să creadă că fumul...

Tocurile tocuiesc, urcă, se apropie, îmi confecționez mutra de întâmpinare: un strop de ghidușie (le-am făcut-o și pe asta!), doi stropi gemeni de descurajare încurajatoare (la așa ceva nici o femeie nu rezistă, pe loc te ia în brațe, la piept, te mângâie, te consolează, apoi suspină, apoi scâncește, de trebuie s-o consolezi tu - ceea ce și faci cu grabire - de la adăpostul trupului ei matriarharnic...).

Ea însă - din ușă - invizibilă încă:

«Dar, pentru Dumnezeu, ce s-a petrecut aici?», era glas întors pe cealaltă parte a lui (sau doar slăbit) și : «Pentru Dumnezeu, dar ce ți-au...? Cine te-a - ori te-au - torturat?!»

În primul moment crezusem că de pat întreabă - îl vedea bine de unde se oprișe, eu însă nu deslușeam decât un colț de pulpană de palton de culoare întunecată, însă când a întrebat de tortură, am scuturat capul cu tot cu cucui greu, atârnat, bălăngănind, moț de curcan.

Atunci îmi voi fi zis: Eh, femeia: cum simte ea, cum vede ea totul, prin spațiu, prin materie - pentru că, iată; eu nu-i văd ochii

(cu care mă vede ea - dar ea vede că am fost, dacă nu torturat, atunci cucuiat), iar acum, după ce a pășit în odaie și mă chiar vede, vede și cucuiul pe care un muritor de rând nu l-ar putea zări, fiindcă eu, cucuizatul, stau în capătul dinspre fereastră al patului, cu profilul stâng către ea; or modâlca cucuiatică se află dincoace, în dreap'... Doamne, ce bine, ce bine că se întorsese, mai devreme sau mai târziu tot am să fac ce nu făcusem vreodată, însă acum, gata; venise momentul; se întorsese femeia - nu mai rămâne decât să-i plâng, cu lacrimi neprefăcute, la piept, apoi în poală, apoi între coase, apoi înăuntrul ei, de tot, de tot, ea să mă consoleze, scâncind, scâncind și eu și, oftînd, să o asigur că nu-i nimica, nu-i nimica - dar ea nu mă luase în brațe, nu dăduse de înțeles că ar vrea, se apropiase, cât să n-o ating cu mâna.

Atunci a fost povestea cu coapsele. N-a fost nici o poveste cu coapsele, îi zic eu așa, ca să nu-mi amintesc de mustozitate; îmi voi fi spus că, Doamne, dar tare o mai slăbiseră pe biata fată, de-i îndepărtaseră până și genunchii! Nu, atunci, pe loc, nu-mi spusese nimic. Poate că - nici asta nefiind sigur - pentru întâia oară aș fi dorit ca ea să se desfășoare în pace, ca Bibi : să se-agite, aolească, vaimaicăiască, să mi se vâre-n suflet și-n simțire cu mâinile ei dolofanice și cu doloțâțele să-mi aline durerea de cucui, să mi-l apese, tragă, împingă, mulgă, zmulgă, pentru ca să vază ea, măicuța, dacă mă pătîmă pe mine, băiețelul - m-ar fi spălat-strecurat de întreaga-zi-din-viață dacă mi-ar fi condus capul încucuit la pieptu-i fainic, cu telegarii închingați de inseparabil; dacă mi-ar fi așezat fruntea pe pântecul ei bine-copt - chiar dacă acolo, la Aslan, i-l aplatizaseră, dar să mă lase să-mi scufund obrazul în culcușul pubietic cel dintre sfârșitul pântecului și porniturile coapselor - așa, prin țesătura fustei - chiar dacă la Aslana îi scobiseră carnea, prefăcînd adăpostul în tunel, în gang, bătuit de curent.

Și nu: Bonifacia, întoarsă, nu mai primea. Nici nu dădea. Mustea. Încă inodor, dar parcă-parcă nu mai era pământul pe care-l lucrasem și-l cunoșteam pe dinlăuntru: fertil și zbicit. Pe de o parte o slăbiseră, însă nu doar de grăsime, ci de carne; pe de alta o zemuiseră: știam eu bine, doar i-o auzisem chiftind. De aceea zice - ea, 'ceasta:

«Îmbracă-te, ne-așteaptă Lila cu Alec, la Casa Scriitorilor - eu ies pe palier, să fumez...»

Abia acum o descopăr; și-mi rămâne acoperită: ce răspunsesem la propunerea ei, în fine, anunțul că fumează pe palier - pe

palier, unu, doi: ca să nu mă vadă când mă schimb...?

Voi fi întrebat-o măcar așa, ca să umplu timpul: de unde până unde Lila și Alec *ne* așteaptă? Adică și pe ea? Sau, dată fiind noua situațiune, și pe mine, că tot ne prinsese momentul împreună? Nu-mi aduc aminte, ceea ce înseamnă că n-am întrebat-o. Voi fi făcut măcar o aluzie la schimbarea ei? La cele trei săptămâni de absență? Nu-mi aduc aminte - n-am deschis gura.

Știu însă : am vrut s-o întreb de biletul cu *perchez.*; și de *ascunde bine lit. int.* - pentru rest, nu ; așa, că nu mi-a venit. Voi fi vrut să dau impresia că sânt obișnuit cu evenimentele abătute asupra capului meu; chiar și cu schimbările ei - de piele, de cuvinte, de consistență.

Fără să-l văd, nici aud, simt că și Alec e surprins, derutat de noua ei înfăți'... Derutat-surprins, pe dracu! Alec nu o cunoscuse înainte și chiar de-ar fi știut-o, degeaba: e atât de ocupat, colonizat, bântuit, hărțuit de propriile-i, noi, mereu-alte ipostaze (până să le învețe pe toate, altele) încât...

Dar dacă o cunoscuse înainte - un înainte, altul decât al meu, să zicem: în chiar timpul absenței (în raport cu mine), doar prin ea își adusesese el aminte de mine, pentru astă-seară... Ce rol îmi va fi distribuit Alec, altul? Ce alt serviciu îmi va fi destinat el, fiindcă acum e liber să-i ceară ei direct suplimentul acela de hârtie? - dacă nu i-a și cerut-o; dacă nu o va fi și obținut, iar acum sărbătorim obținerea aceea.

S-o întreb pe Lila dacă da au ba hârtia-supliment ? Lila ar fi în stare să-mi chiar răspundă - cu toate că n-a terminat de mâncat, de rumegat ceea ce are să-i, lui Alec, în legătură cu gelozia, opacitatea. Nu sânt curios nici să știu dacă Bonifacia mai poartă sutien (aparențele zic: da, logica ar cere ca abia acum să, mai vârtos, poarte); și totuși aparențele șoptesc: nu - ceea ce ar trebui să-i dea un strop de... Dar o privește, facă ce-o vrea cu stropul-de - uite, nu mă lucrează nici noua orientare a genunchilor; n-are decât să și-i asume, fiecare cu genunchii de dus în spinare, așa cum eu îmi asum cucuiul! - și, cu bărbăție, dau la o parte șuvița protectoare...

– Lasă-l acoperit, să se vadă mai bine, zice Lila cu nasul în farfurie. Provine de la un toc-cui? Sau de la scara pe care ai căzut din pură neîntâmplare de seamă?

Grozavă, Lila ! Chiar când te ia pe tine la ronțăit. Au fost ocazii în care ne-am bătut în cuvinte - dar nu multe, nu mult: categoric, e mai tare - cum de s-o fi măritat cu Alec, complet afon

la sonul limbii române, ca tot ardeleanul ce se respectă (în plus, maramureșean)?

– Nu de la scară, de la ușă..., răspund rușinat că nu sânt în stare să-i dau o replică stimulentă. O ușă care...

– Bine-bine, o-ușă-care, mă amendează ea. Ușă, reclusiune, celulă, gardian-de-ușă - m-ați plictisit cu închisoarea voastră cea de toate zilele, cu uși pe măsură! De ce n-ați rămas după gratii? De unde ideea năstrușnică să vă dea drumul? Ne-ați invadat, ne-ați ocupat, ne-ați robit - cum adică?, își potrivește gălățanca accentul ardelenesc: Voi pe noi ? Păi pòte numa-n...

– Despre ce?, întreabă Alec, în panică. Cine pe cine? Cum, așa...? - renunță să afle: Bonifacia s-a aplecat spre Lila, i-a șoptit ceva. Ce i-ai spus?, o întreabă pe Bonifacia, apoi se răzgândește: Nu tu - tu...- se răsucesce spre Lila: ce i-ai spus? Și ce ți-a spus?, se corectează. Acum de ce pleci? Plecați?- le întreabă pe amândouă, ridicate în picioare, cu poșetele. Unde vă duceți? De ce? Unde s-au dus?, mă întreabă pe mine, mereu în panica lui indiferentă.

Nu-i răspund - ce: că nu se pun asemenea întrebări? Alec însă nu se lasă: mă trage de mână, mă scutură de mânecă, mă-nghiontește, mă trage, mă-mpinge, mă somează să-i spun, eu lui, unde s-au dus fetele...

– Ai văzut că au plecat cu poșetele..., încerc eu.

– Nu mă-nterează cu ce-au plecat, vreau să știu: de ce? Unde? Tu trebuie să știi !

– Și tu ar trebui să știi...

– De unde, dacă nu mi-au spus? Unde s-au dus?

– S-au dus să se spele pe mâini - să nu mă-ntrebi de ce să se spele pe...

– De ce să nu te-ntreb?

– Pentru că riști să-ți chiar spun.

– Ce să-mi spui?

– De-ai fi atent măcar la ce întrebi, dacă nu la ce răspund alții...- asta așa, ca să ne simplificăm viața!

– De ce să ne...? Și de ce să se spele pe mâini? Sânt eu murdar? - își privește mâinile, le răsucesce...

– Uite-le, se întorc!, zic, ușurat.

Alec se precipită înaintea lor, Bonifacia se apropie prima.

– Te mai doare? Acolo?, se interesează ea.

Apuc să fac din mână gestul: așa și-așa. Lila cu Alec se întorc, iar eu prefac gestul în promisiune: vorbim altă dată dacă

mai doare.

Lucrurile reintră în normal: Alec îi explică Bonifaciei - nu știu ce, nu aud; Lila, înviorată, își freacă palmele iute-iute, semn că atacul nu va întârzia...

Un hohot de râs la masa vecină o face să tresară. Când se liniștește, îmi dă un ghiont, apoi din cap arată îndărătul ei:

– Vriei tu să Ț-o spui io pe-aia cu...?

– Nu, nu, nu, mulțumesc!, mă apăr. O știu de zece ani.

– Dar eu o știu de mai ‘nainte!, râde Lila - apoi se răsucește, privește, se întoarce: Ai observat? Acum stau la două mese, nu la una singură... S-au înmulțit. Fiecare și-a adus la București, la “părchid”, care un frate, care un cumnat, care doi nepoți, trei șogori, patru veri... Nu numai Ardelenii își aduc neamurile la București, la părchid, însă numai ei se împart pe categorii pe mese ne-rivale, pe clase neantagoniste...

– Pe cete...

– Bine că mi-ai spus - tu știi, și tu iești ardilian - prin adopție... Da’ știi tu, măi șogore, prin ce se deosebește o... ceată de scriitori ardeleni de altă ceată - de cealaltă, fiindcă numa’ două-s ? Să-Ț’ spui io! Chiar de nu vrei, Ț-o spui - păi știi tu, băi vere...?

– Nu, mulțumesc - continuă cu cetele: deosebirea dintre...?

– Neantagonistă, subliniez! C-așa-i la ei: n-au avut nobilime, care cum se umfla în pene, trecea la ungerie - acum își iau revanșa: vin la București, se pun mintenaș slugă la-mpăratu’ - fie acela rege, părchid, Securitate - ei servesc cu credință orice, pe oricine se află la Pălat...

– Dar eu?, sare Alec, abia acum, suferitor.

– Ce, tu, Alec? întreabă Lila, matern.

– De ce spui că Ardealul n-are nobilime românească? Dar eu?

– Uita-te-ar necazurile să te uite! Bine, dragă: tu ești nobilimea care li-i de lipsă... Tu și cu... De la Nistru pân-la contele Tisza, tăt Arghialu’ plânsu-Ți-s-a...

– Lila! Nu-Ți permit!!

– Nu-mi permite! - ridică din umeri.

Alec se răsucește spre Bonifacia, Lila spre mine:

– Îți aduci aminte: pe timpuri se adunau cu toții la aceeași masă, chit că puneau mai multe cap la cap. E-he, ce egalitate! Ce fraternitate! Acum s-au despărțit dulăii de căței - de vreo doi ani s-au organizat pe căprării - cete, nò ! La masa de lângă coloană

șed numa' coptați'...

– Coptații?

– Așa spun ei la cooptați. Ficiori faini, chibzuiți, nerisipitori, fac economie de un o - că nu să știe ce-aduce zua de mâne...

– Am înțeles : cooptați - dar în ce ?

– Cum, în ce, to'ar'su ? În cé-cé !

– Adică în... Comitetul Cen'...?

– D-apăi unde alt' ? Că dora nu-n...

– Am înțeles !, o întrerup cu grabă.

– Păi n-am stabilit că, de la o vreme tăt Arghialu intră-n părchid? Se... coptează-n ce-o hi, numa la drăguțu-mpărat de la Pălat să hie!

– Deci, lângă coloană: masele largi ale membrilor în...

– Corect! La coloană : masele de ardeleni cecești. Gata coptați! Nu mai lipsesc decât Horia Sima și Pătru Groza, părinții lor spirituali.

– Ce legătură...?

– Indestructibilă! Păntu Arghialu sfânt, Ardeleanul cedează Basarabia, Bucovina, Regatul cu tot cu Dobrogea, scaldă ce-a mai rămas din România în sânge, după aia-și pune palma-n cur, se cară la Viana, de unde tratează cu comuniștii împotriva lui Maniu, a lui Brătianu, a lui Titel Petrescu! Vinde România întreagă, ca să capete el, de la fratele sovetic, Arghialu de Nord...

– Și Maniu era ardelean. Apoi prea o iei pe scurtătură...

– Ca să pricepi, copile!, râde Lila, pedagogic. Despre ce vorbeam?

– Despre deja-coptați.

– Cu cine-ncepem? Cu fostul nostru cel-mai-bun-prieten Titus Popovici? Străinu-nsetat - n-avea după ce bea apă când a aterizat la București, dar cu ajutorul șogorilor Feri Munteanu, Feri Păcurariu - și a altor feri, a învățat lecția: a turnat tot ce-a-ntâlnit - și-a ajuns. Tu ai avut noroc: ai fost arestat devreme, în '56, pe tine te-a ratat, dar pe Labiș, nu - bietul Lae, de unde să știe el, ied din vârful muntelui...

– Nu e sigur că Titus l-a...

– Ce e sigur pe lumea asta? Nici că Labiș a murit, pălit de tramvai - dar înainte a fost el convocat? A fost el băgat în boale?

– Am mai discutat despre asta. Nu-i sigur că Labiș, dacă n-ar fi murit în accident, ar fi fost arestat.

– Nu, însă toți cei de lângă el au fost arestați: Stela și Aurel și Gloria și Mircea - au scăpat (să fie o minune?) doar Geta

Naidin și Titus Popovici!

– Îl știi pe Titus, nu mi-l explica - alt cooptat?

– Tovarășu' nost', poiet-just și cinsutist emerit: Ion Brad! După cum îl arată numele,-i ca... plop! Nu știe el multe, da' pe alea, puțâne, le țâne minte - de asta au de gând sus-tovarășii să-l trimită ambasador în Samoa de Jos, în Mongolia de Câmpie, nu contează: el mere! N-ai băgat de seamă, copile, cum au împânzit, cum au colonizat Ardelenii Internele și Externele? Secu și Ambasadele? Adică acolo unde-i treabă serioasă...

– Nu, n-am băgat de seamă, râd eu. De unde să știi eu astea?

– De la mine, frate!, face Lila, natural-mirată.

– Bine, de la tine - mai departe?

– Mai departe - poftim, alt nembu, prieten și fost coleg de facultate cu Alec - a, nu filosoful Gogoneață, ăla-i oltean, un ardelean: filosoful Ghișe...

– Filo-, ce? 'Sof, Ghișe?

– Așa povestește el: că la Cluj s-ar fi plimbat colocvial cu Blaga...

– Te corectez: s-a promenat - eh, dacă s-a colocvial promenat, ceva-ceva se va fi luat...

– Al patrulea ficior fain - numai Romică Muntean îl egalează în fainitate - strălucitul istoric literar, scânteietorul critic, divinul profesor universitar, inegalabilul eseist...

– Să nu zici că vorbești de Dodu...

– De Dopu Lăban, copile! De Ion Dodu Țiganu! Păi nu era, ca studinte un prost-de-nădejde?- de-aia a fost reținut ca asistent; - de-aia a fost trimis la Toulouse, ca profesor de română - îți dai seama: să te-nvețe Dodu limba română...

– Deci și Dodu-i nembu - supleant, presupun.

– Numai supleant? Dodu? Plin - direct! Ce, nu merită? Când te gândești că ardeleni reacționari, anticomuniști, găsec că alde Dodu, Titus, Brad, Ghișe sunt òmini faini, cinstiț', nu ca rieghățienii... Cum să nu fie faini, dacă-s ardileni? Cum să nu fie cinstiț', dacă numai la Ardeal se gândesc? Asta-i masa coptaților, a gata-făcuților. Dar cum ardelenii nu-s moldoveni, nu-s olteni și, vorba țiganului: nu-s țăgani, ei, ca sicilienii dacoromani, se întrajutorează - înțelegi tu ce zic? N-ai văzut cum Groza a scăpat-o pe Veturia Goga, nu numai de pușcărie, dar și de naționalizare, în timp ce alții-altele, ne-ardeleni, au murit în închisori, familiile lor au murit de foame, de frig, prin subsoluri? Veturia, cu tot Patronajul, cu tablourile și pianele de la Odessa,

n-a pățit nimic! Tot în castelul de la Ciucea și-o șade dânsa - este?

– Nu știi - eu vin de la oaste...

– Bine, s-o lăsăm moartă. Ziceam de contemporanii noștri: Ardelenii coptați care-i trag-împing pe *coptabili*... - și Lila arată masa din spate. Hai să zicem că ei, necunoscând cuvântul *coop-tabil*, nici nu-l pot ardeleniza, să le zicem, lung: cei-care-așteaptă-la coadă-să-fie... - mă-nțelegi, doar și tu ești ardelean... Așteaptă ficiorii, nu se nerăduresc, știu ei bine că fratele ori pretinu ori nănașul de-o intrat - nu-l uită, de să-l între și pe el. În Ceceu, nò! Așteaptă și,-n așteptare, își povestesc bancul cu...

Lila tresare, speriată cumplit: cooptabilii din spatele ei au explodat iarăși în răs - răs geologic, dealfel mă uit cu îngrijorare la candelabrul mișcându-se amenințător. Nu l-am văzut pe Alec sperindu-se dar îl văd acum : el este foarte enervat ! Se tot saltă pe scaun, vrînd să dea de înțeles că el se ridică uite-acum și se duce la masa celor ce fac de răs Ardealul și, cum el este foarte-foarte nervos... Constatînd însă că nimeni nu-l reține, se reține singur - mai sigur. Privește în jur, căutînd pe cineva căruia să-i împărtășească sfînta-și enervare...

Caut privirea Bonifaciei, n-o prind; dacă - ce-aș spune? Nu știi.

În așteptare, mă uit spre dreapta: înspre cooptabili. Îi cunosc pe toți, pe unii doar din vedere, însă și pe aceștia îi salut când ne întîlnim, ei răspund, unii mă salută ei primii. Ca scriitori nu sînt nici mai buni nici mai răi decât ne-ardelenii. Adică mediocri. Adică de-a dreptul proști - vreau să spun: acum; mai vreau să spun: aceștia, de la cele două mese (neantagoniste).

Dacă Lila nu s-ar afla în plină transilvanofobie, am continua o discuție mai veche, de fiecare dată stricată de Alec - despre ceea ce se întîmplă de vreun an-doi: de "liberalizare", cum îi spune Lila, scriitorii ardeleni consacrați nu pot profita: lenți, zăbavnici, cum spunea chiar poetul lor, Coșbuc: greu de urnit (dar dup-aceea greu de-oprit - asta chemîndu-se: inerție...), au venit tîrzior la masa (coptabililor), le-au trebuit ani buni pînă să priceapă că, ori te dai cu comuniștii, ori pieri! Însă când s-au instalat și ei cu nădejde la masă (masă ghe pârhid, zice Lila) s-au trezit "depășiți" - pentru ei timpul măsurîndu-se cu secolul (cînd se grăbesc!). Și iată: șmecherii de regățeni, hoții de olteni, leneșii de moldoveni se ridică!, pleacă de buna-voie a lor, la altă masă, pe alte locuri, chiar în...opoziție cu cele părăsite - fiindcă ce este onirismul, neo-suprarealismul, verismul, criticismul -

chiar sinceritismul - dacă nu semn al nestatorniciei regătenești, la urma urmei, al deviaționismului, cel ce pronează sinceritatea-în-literatură - dar astea-s “oportuniste care ți-se-ntornă-’potrivă-ți”! Din portretul colectiv zugrăvit de Lila, scriitorii ardeleni seamănă cu un fost coleg de-al meu de Normală, în clasa a II-a arătînd ca unul dintr-a VII-a și care, boxînd cu un pirpiriu dintr-a II-a, mîncase bătaie: «Cum de te-a bătut fleacul ăla, pe tine, ditamai ficior?», îl întrebam, necăjiți. «Da’ voi n-ați văz’t cum să țișca? Nu stătè de fel’, de să-l pălesc și io...» Așa și cu istoria, bat-o sfînta, se țișcă-ntruna, nu stă, de s-o pălească și scriitorul ardelean. Până s-ajungă și el la-mpărteală, regătenii - “hoți și franțozii” - și-au întors cojocul, dar fac pe mirații: au purtat ei vreodată alt cojoc? Scriu (și chiar publică!), nu numai poezie pe ne-linie, dar chiar și proză (ne-comandată de părchid!). Asta nu-i drept! Asta-i dezordine - nu-i conzult să faci după capul tău, oricum: ce nu ți s-a zis, recomandat, comandat de sus, de la-mpăratu-jeneral al părchidului - nu-i bun! Dar unde ajungem - așa? Unul dintre ei, zis Bădia, poate cel mai reprezentativ, o grăit ș-o și scris, el cu mîna lui că... «nu mai știi unde sântem: la Chicago (rostit românește : *chi*), oar’ în Republica nòst’ă dragă Populară și Română?!»

Pe cine să feliciți, pe cine să plîngi? Pe regăteni, pentru iuțeala schimbării la sfert de tură a “orientării”?, pe ardeleni pentru lipsa de reflexe? Dar sunt atîția regăteni care au rămas, pe veci, staliniști (ceea ce înseamnă că este un dat, nu un câștigat), după cum există și câțiva ardeleni care...

Ei, asta-i: nu prea. Cei care au întors-o ca la Ploiești, dintre ardeleni, sunt adoptivi: un oltean ca D.R. Popescu, un basarabean ca A.E. Baconsky, iar cei care nu scriu (acum) și nu fac porcării sunt tineri, nu au un trecut - să deie Domnul să nu se-ntorne, în viitorul lor, la trecutul-prezent al acestor minerali de la masa vecină, cu cetele lor, cu tribalitatea lor, cu bancurile lor răzbășinate - în fapt, un singur banc, repetat de mai bine de un deceniu...

– No, mă Pișta, măăă!, răzbate, de la masa coptaților glasul lui Dodu Bălan. No, ian’ mai zî-o pe-aia cu țâgana, mă!

Nu-i nevoie să și privesc, știu ce se întâmplă: numitul Pișta (care publică proză sub prenumele românesc - oricum, nu unguresc - de Ștefan) își trece mîna prin păr, apoi o înalță, ca să dea semnal că el începe. Toți de la masa lui înalță capetele, ridicîndu-le din farfurii, apropiindu-le, concentric, de capul lui

Pișta; cei de la masa vecină, a deja-coptaților, se răsucesc doar, cu scaune cu tot, încoace. Și Pișta zâce. O zâce pe-aia cu țâgana - o șoptește, nu se aude nici la masa noastră, ceea ce nu-i pagubă, dar nici la a ceceiștilor-coptați (din nou : nici o pagubă: Ardelenii din Ceceu nu vor să afle - ci să li se confirme). Iar după ce Pișta va isprăvi de zâs zâcerea lui cu țâgana, amândouă mesele vor fi două flori ale soarelui de hohote, răcnete, răgete de răs, de mâini înălțate și date pe spate - de veselie.

Sânt pregătit, de astă dată nu mă mai sperie explozia.

Și Lila: se ridică de pe scaun, bate cu lingurița în pahar, se răsucește spre mine - dar mi se adresează strigînd, ca de pe alt deal:

– Mă Pișta! Ia mai zî-o pe-aia cu țâgana!, apoi, întorcîndu-se spre cealaltă parte: mijlocul sălii, cu o palmă în dreptul gurii, dar urlînd: Și, mă! Păi, era așè de-ntunerică, de ca-n pchizda la o țâgană, mă!

Mi-am cuprins capul în palme de la începutul intervenției, așa că nu văd. Si nu aud - ba da: glasurile femeilor de la bucătărie - de-atâta tăcere. Îi mai aud pe ardeleni (de ambe mese): nu atât ofensați, cât contrariați, împiedecați, neînțelegînd ce s-o-ntâmplat, că dora ce făceau ei, neîngăduit?; oar' de rușane? Ș-atuncea di ce liniștea asta?

Liniște spartă de Alec - mi-am ridicat capul, îl văd: cu ochii și mai rătăcitori, divergent și asimetric, cu nasul lungit într-o parte, încearcă să vorbească încet, dar glasul îi iese penetrant și în falset:

– Li-la!! Te-am rugat de-atâtea ori să nu mă dai în spectacol!

Lila se rotește spre el, lent, cu brațele în torți:

– Eu pe tine ! Eu te dau în spectacol! Pe tine ? Pòte dora numa-n cur - no, place-ț', domnule ardeleanule?

Alec pare - chiar este - pierdut: dă din buze, aleargă în zig-zag, din ochi. Lila bate iar cu lingurița în pahar și cu tălpile în podea:

– Vrem Ardealul fără ardeleni! Vrem Ardealul fără ardeleni!

Alec sare de la masă, răsturnînd scaunul și fuge, ca alungat.

Liniștea continuă să curgă penibilă, troznitoare. Lila ridică din umeri, se așază, aprinde o țigară, își privește mâinile:

– Nu tremură. Înseamnă că am făcut o faptă bună.

Poate, dar nu-și găsește locul. În cele din urmă se hotărăște : se ridică, ia poșeta...

– Pleci?, o întreb, cu adevărat neliniștit.

– Mă întorc numaidecât.

Bonifacia o urmărește din privire.

Pe măsură ce Lila se îndepărtează, Bonifacia se ridică și ea de pe scaun.

Cu poșeta.

20

Am rămas singur la masă.

Cu toate că restaurantul e plin-stup (deci aş putea să mă fac pierdut), nu-mi place să mă pierd așa; aş pleca și eu, dar n-am poșetă, ca să mă agăț de ea, să urc deasupra ei, ca pe o scândură, să ies de-aici. Îmi place la Casa Scriitorilor, dar să nu rămân singur la masă când sânt invitatul lui Alec.

Mi s-a mai întâmplat: Alec se ia cu vorba, se mută la altă masă, apoi dispare - unde? Conduce pe cineva, discută în stradă cu altcineva, merge la alt restaurant, în oraș, ori doar se plimbă. Și mă uită. Uită să plătească.

Intru în panică de cum Alec pleacă de la masă fără să fi plătit: cum se îndepărtează el, ca un făcut, se apropie Doamna Candrea; cu zâmbetul rotund, uns, cu carnetul și cu creionul - pentru plată. Încă nu? - bine, revine peste un minut; și după încă un minut - să mă întrebe dacă mai servesc ceva. Deși se vede că am "servit"; deși alții, de la alte mese o așteaptă cu jumătățile de oră să, în sfârșit, servească. Fac efortul de a nu înțelege aluzia, îndemnul, somația. Nu-i pot reproșa lui Alec figura - care "figură"?: că m-a invitat la masă?, că, vorba lui, mi-a dat de mâncare?, ba chiar țigări? Că mi-a prilejit cunoașterea (deocamdată vizuală) a literaturii române contemporane, pe dinlăuntru - în halat și-n papuci, cum zicea un jurnalist, încă ne-realist-socialist? Dacă i-aș zice, Alec mi-ar răspunde că nu aveam decât să-i spun Doamnei Candrea că sânt cu el, Alec, doar îl cunoaște pe Alec; mă cunoaște și pe mine, după mutră: sânt cel pe care Alec îl invită frecvent la masă...

Dacă aş ști cât costă consumația... Nu știu și nu se face să întreb - ca apoi să nu plătesc. Chiar de-ar costa sub o sută de lei. Am această sută (ce frumos... sută acest cuvânt!), însă nu-i a mea (sună mai puțin armonios...); trebuie s-o restitui Sterescului. Mi-a împrumutat-o pentru tata, or tata cela a plătit el restau-

rantul; și a plecat. Cel puțin tata - se vede că-i neam cu mine - înainte de plecare, a plătit, nu m-a lăsat așa, într-un picior. Dar și el a plecat. Toți fac așa: plătesc, nu plătesc - pleacă. întâi Bonifacia; după ea, tata, acum Alec. Iar înainte fata ceea, șkolnița. Și după ea, Ela. Toată lumea pleacă de lângă mine - nu că m-aș usca pe picioare de dorul plecaților, însă nu-mi plac plecările, liberările acestea, incorecte. Plecarea trebuie să fie limpede, netă - or ce face toanta-bonifoanta?: dispare, reappare, dispare iar... Tata, la fel: apare cu un pretext (reportajul, povestirea, dracu s-o pieptene, cu tot cu Pemoga - mai ales cu glumețul trimițător) și dispare și el. Asta nu-i bine, nu-i frumos. Să fi zis și azi, rezemându-se pe ce mai zisese: «Uite, dragu-tatii, simt că a venit vremea să mă duc - nu uita că am împlinit 57 ani: mă aflu la capăt, la terminus cu viața : m-au mâncat, nu atât Rușii cu Siberia, nici doar Românii cu Securitatea devenită, din '56, foaaarte tricoloră (ei zic: "națională" - cum poate fi națională o mașină de distrus nația?); poate că nici așteptarea liberării Basarabiei; măcar normalizarea vieții noastre de veșnic refugiați în proprie țară - uite, au trecut douăzeci de ani de nefericire - ce spun eu: un sfert de veac, s-o luăm de unde trebuie s-o luăm, din iunie '40, ci m-a mâncat, m-a ros, m-a uscat pe dinăuntru asta: am fost învățător, cel care-i învață pe copii, dar eu i-am dezvățat: de carte, de adevăr, de frumos, de bine; ar fi trebui să-i învăț pe părinți agrotehnie, igienă și morală cetățenească - i-am învățat să dea cotele până la ultimul bob, să intre în colectivă și în același timp să-l laude pre partidul. Asta m-a ros, m-a ucis: că n-am avut inteligența ori înțelepciunea, tăria ori nebunia să-mi pun funia de gât, pentru că făcusem contrariul a ceea ce fusesem învățat la Școala Normală din Orhei - am rămas, să fac, să fiu contrariul a ceea ce făcuseră învățătorii mei din mine...»- asta să-mi fi spus tata la despărțire. Adevărat, spusese (astea și încă altele), altădată, însă acum ar fi trebuit să le repete. De plecare definitivă, limpede. De rămas-bun.

Și uite că Alec... Pe la începutul toamnei îmi făcuse aceeași figură (atunci mă hotărîsem să nu mai accept invitațiile - n-o făcusem). Îl așteptasem o oră, poate două... Căutam din ochi prin sală, îmi opream privirea pe câte un cunoscut : să-i cer cu împrumut... - cui?

Lui Titel - cu care fusesem "înainte" coleg de cămin, la Matei Voievod; cu el mersesem la meciuri de fotbal, ba în câteva rânduri discutasem politichie subțire... Nu pot, nu se

poate: chiar dacă în astă seară blondul de el mă salutase primul - îl știu dinainte, îl simt acum : e un speriat-de-avioane, ca bănașanul prudent - de asta mă și salută primul : să mă mulțumesc cu cât îmi acordă el, să nu mă-ntind la mai mult - față de mine și-a făcut datoria; față de *ei* apare ca cineva care nu ține deloc să aibe de-a face cu unul ca mine - tocmai, pentru că a avut o “bubă” în timpul Ungariei, nu l-a dus la arestare, doar la exmatriculare - e speriat de toate avioanele existente, virtuale; nu fuge de mine, dar face el să mai fie cineva de față - îl las în plata Domnului, fără alte pete la dosarul lui foarte curățel pentru un “reacționar”...

Să mă adresez, cerîndu-i cu împrumut “până mâine”, lui... el își zice: Toma George Maiorescu, îmi fusese un fel de asistent de “teorie a literaturii” la Fabrica Scriitoricolă, pusese pe hârtie de-toate-pentru-toți: Stalin, Canalul, Partidul, Colhozul, Casa Scînteii, Pacea (lupta-pentru), Războiul (din Coreea), ca un bun tovarăș student în Rusia (ei zic numai: “Uniune”), altfel nu e foarte-foarte periculos - cu condiția să nu știe nimic... - ce să-i spun ăstuaia: că amicul care mă invitase fusese chemat urgent-de-tot-unde și uitase să plătească, iar eu... Ar fi în stare să mă chiar împrumute, ca să-i închid Doamnei Candrea... carnetul - dar nu se face. TéGéMé, cum îi zic prietenii-tovarăși nu mi-e măcar neutru...

Dacă i-aș explica doamnei Candrea situația? Vorba lui Alec (nerostită: rostibilă): ea are ochi de chelner, bun fizionomist, mă știe ca pe cel-mereu-invitat-de-Alec: să treacă în contul lui și această cupă...

...Era începutul toamnei, rămăsesem singur la masa lui Alec, nu găseam cui să cer cu împrumut niște bani - când iată-l pe Marino, colegul meu de Bărăgan, consătean din Lătești. Eram salvat! Am înțeles însă că salvarea îmi era amânată (deocamdată...) când Marino, după ce din prag privise îndelung sala (și nu mă văzuse, deși își oprise privirea și asupra mea (care-l așteptam), trecuse pe lângă mine - adevărat, nici eu nu făcusem vreun semn vizibil, sonor, nu puteam, pentru că eram solicitant. Așa sânt eu: veninos - drept care îmi zisesem: «Se preface că nu mă vede, mă pedepsește, el, pentru măgăria făcută, de el mie, la *Gazeta literară!*» Iar când îl văzusem pe consăteanul Marino așezîndu-se la masa lui Eugen Simion, unul dintre adjuncții *Gazetei* (în fine, el era omul care făcea revista)... Ce păcat că Lila nu era prin preajmă, am fi recapitulat (cu floricele) scena petrecută pe coridorul redacției, la începutul verii:

Trec pe la *Gazeta*, mai mult ca s-o salut pe Lila, decât s-o întreb ce se mai aude cu manuscrisele mele. Ea ridică din umeri înainte ca eu să deschid gura, adică: tot nimic - dar numaidecât:

«Să încercăm o învăluire: l-am văzut adineauri, în biroul lui Simion, pe prietenul tău Marino. Să pună el o vorbă pe lângă șef, doar ți-a făcut referat favorabil pentru roman, știe cum scrii - hai să-l căutăm!»

Protestez, mă opun, spun că nu sânt prieten cu Marino, am fost doar consăteni - Lila mă pucă de mână și mă remorchează pe coridoare. Dăm de Marino la una din dactilografe :

«Ce mai faci?», se interesează el indiferent, dându-mi mâna-i moale.

Ridic din umeri, încep să clatin din cap, că adică bine-fac, ce să fac și eu..., dar Lila mă înghiontește, mă bagă-n față:

«Spune-i, domnule, ce faci!» apoi, adresându-se lui Marino: «De ce nu vorbești cu Simion să-l publice, îi zac manuscrisele blocate de peste un an de zile?- știi bine cum scrie, doar i-ai dat referat de editură...»

«Și dumneata știi cum scrie, de ce nu-l propui?», Marino: mirat-vesel.

«Eu sânt redactor și dacă Simion poate refuza un subaltern, nu poate refuza un prieten - dumneata - care intervine pentru un prieten: el...»

Vizibil sâcâit, Marino iese pe coridor - să n-audă dactilografa - mai să țină ușa închisă cu spatele. N-o ține, dar începe să transpire; și să râdă; și să tot dea din umeri, pufnind - înainte de a zice (deși se adresează mie, privește când spre un capăt al coridorului, când spre celălalt):

«Dar eu n-am nici o putere, sânt un umil colaborator - dacă mai vrei un referat scris...»

«Ce scris, domnule! O vorbă de-a dumitale pe lângă Simion, pentru el - doar ați făcut Bărăganul împreună...»

«Am făcut, dar Bărăganul a fost acolo, cândva, acum sântem aici, fiecare să se descurce cu propriile puteri - scuzați-mă, dar mă așteaptă Eugen Simion și mie nu-mi place să fiu așteptat...» - și pleacă drept înaintea ochilor, aproape alergând.

«Ți-am spus : nu trebuia...», fac eu, într-un târziu.

«Ia mai du-te și tu-ntr-un loc!», se înfurie Lila. «Și mai descurcă-te și singur, cum a spus bunul tău prieten: cu propriile puteri - “Scuzați-mă, dar mă așteaptă Eugen Simion! El Însuși: Simion cel Prim!”» - Lila, maimuțărindu-l pe Marino, se

îndepărtează și ea.

Asta a fost atunci. Cândva. Mai încoace de Bărăgan - fost și el undeva-cândva; dar nemaifiind.

În astă seară nu-l văd nici măcar pe Marino - i-aș cere? Ce nu face omul la ananghie: cere bani cu împrumut până și de la Marino - deși Bărăganul a fost acolo, nu aici. Bărăganul: cândva, noi acum - tot n-am învățat până la o vârstă ca asta că există o mulțime de timpuri, de timpi, în funcție de locuri; cum un om schimbă locul, cum trebuie să fi el, altul - și așa, până la sfârșitul timpului, vorba cuiva. Nu o singură dată mi-am spus, nu strică să-mi repet:

«Domnule! Ești un mare dobitoc! Cel mai mare dobitoc de pe pământul românesc - cum nu se văd semne de ameliorare, așa ai să rămâi, în veac!»

În astă seară: nimeni să mă scoată din groapa cu furnici; nici chiar Mazilescu - să mă scape el de Alec, de Marino, colegi de pârnaie, de Sorin Titel, coleg de ne-pârnaie. În fapt, să-l scape de mine pe el...

Atunci, la începutul toamnei, când îmi luasem nădejdea și de la consătean și de la TéGéMé și de la Sorintel - și, în general de la lumea asta, foc de deșteaptă - și eram pe punctul de a mă ridica și pleca (uite-așa: dacă mă interceptează doamna Candrea, îi spun că mă duc la toalete), un june se ridică de la masa unor gălăgioși, se apropie, mă bate pe umăr, îmi întinde mâna:

«Genialul poet Mazilescu» - și se așază pe scaunul lui Alec.

«Încântat, dar ne cunoaștem de pe coridoarele *Gazetei...*» - mă luminasem de-a binelea, lumea nu mi se mai părea insuportabil de deșteaptă, iar eu ultimul dintre ultimii...

«Nu mai frecventez *Gazeta*, îi las pe staliniști să moară-n... gazeta mamelor lor, în frunte cu marele poet Tibi Utan».

«Parcă celălalt mare-poet, Brad, era șef» zic, nesigur.

«E plin Ardealul de mari-poetri - pe tine te sfătuiesc să vii cu noi!»

«Cu voi? Unde? Pe alt coridor? Din moment ce tot nu public...»

«Te publicăm noi. La noi, publici, ai să vezi!», mă asigură Poetul.

«Scoateți voi o revistă: *Răcnetul Oniricului*? Nu sânt oniric».

«Țepeneag zice că ești».

«...căci toți sântem români...»

«Dacă nu ești - devii! Citești bine-bine *Programul nescris al lui Țepeneag* - și-l aplici întocmai!»

«Parcă Programul era al lui Dimov - l-ați exclus ?»

«Nu, dar așa-i zice, oniric: *Programul lui Țepeneag*, ca *Valea lui Mihai*... Dacă nu-l aplici, Țepeneag te exclude! Nu te râde, tovarășu', c-așa-i! Dar, până la excluderea aceea, include-te la masa noastră - Madam Candrea!» - Mazilescu îi cere prin semne să mă treacă în contul lui...

De braț mă conduce la masa oniricilor: pe unii îi cunoșteam din vedere, de pe coridoarele redacțiilor, pe alții de mult mai demult. Mazilescu face prezentările:

«Poetelul Turcea : scrie puțin, dar prost. Blondul prozator Titel: scrie binișor, dar bănățenește. Marele gagigar Neacșu: nu mai scrie, a comis vreo zece pagini din Sânziana Salinger și a cerut pace. Bătrânul nostru Dimov... Împutitul de Țepeneag...

Aici, am tresărit (în gând): și mie îmi place verdeața limbii, dar nu insultele. Nu-mi plăcea *limba oniricilor*: se salută, înjurându-se; pizdindu-se, colegial.

Țepeneag, impasibil în râna lui lungă, după ce-mi întinde o mână plictisită, mână-moartă (altfel decât a lui Marino, aceea fiind și umedă), dar tot neplăcută, ai senzația că dai mâna cu un pachet cu țigări - încheie cercul prezentărilor, arătînd din cap spre Mazilescu:

«Poetul Bulă!»

A-ha, mi-am zis, așa e obiceiul, la ei - dè, câte bordeie... Mi s-a adus un scaun, am fost cooptat (și eu!) - însă numai ca membru-tolerat, tolerat eram eu și ca cetățean român, ce mai conta o tolerațiune-n plus, în minus! Mai ales că, în ciuda limbajului - nu verde, ci puturos - mă simțeam bine cu ei, fie și ca tolerat... Încercasem să mă alint puțin (aveam nevoie - și eu eram om...), să spun că, știți, eu avînd în spate ce am, n-aș vrea să le produc neplăceri pe la dosare prin prezența mea.

«Am o situație oarecum specială...», zisesem.

«Curat specială!», pufnise Dimov pe sub mustața-i monumentală.

«Ai făcut pușcărie - mare brînză!», se strâmbase Țepeneag.

«Dacă-i așa de mare, de ce n-ai făcut-o și tu, brînză-aia?»: Turcea.

Blondul Sorin (știa el ce știa despre brînză, chiar de nu o și făcuse, vorba lui Turcea) nu voia în ruptul capului să se vorbească în prezența lui despre *asta*. Încercase în câteva rânduri să

abată discuția, dar Țepeneag :

«Mi-am dat silința - n-a mers. Am fost în Piața Universității în ziua cu pricina, au umflat până și pe babele care treceau pe-acolo din întâmplare - pe mine, nu! Am fost la procesul tău (mă arătase din cap): tot nu m-au arestat...»

«Toți te persecută, toți îți vor răul, nimeni nu te ia în seamă, să-ți facă și ție o bucurie, să te umfle, să te facă om... Ce sabotagiu... - mai degrabă ghionionul-dracului...», mitraliasse Turcea dintr-o răsufare.

«Ghinion, nu persecuție», încuviințase Țepeneag. «Pe statuia lui Stalin, aia din gura parcului, eu m-am pișat primul, însă când au apărut organele l-au surprins doar pe Dimov! Care mă plagia! Numai pe el l-au arestat...» - toată tristețea lumii se concentrase pe chipul lui Țepeneag.

«Trebuia să insiști, dom'le!» chirăise Turcea. «Trebuia să te piși pe cizmele lor, să le explici că ești papa onirismului tricolor, urmașii or să fie lipsiți de înaintaș! Am fi avut un șef cu un trecut de rezistent anticomunist, iar nepoții un strămoș oniric!»

«Avem un șef cu trecut de rezistent șahist!», strecurase Mazilescu.

«Și ce, șahul nu-i tot luptă?», făcuse Țepeneag, târziu.

Se mai ciorovăiseră, “politic”, până când Sorin propusese-rugase:

«Ce-ar fi să discutăm literatură?»

«Are dreptate», zisese Dimov. «Să înălțăm literaturii imn de slavă».

«Lui Stalin, slavă, slavă cântăăăm...», începuse a fredona Turcea, fals.

«Slăvită-n veci, republica... asta, cum îi zice, pe versuri de Cosașu...»- făcuse Mazilescu și tot el îl prinsese din zbor pe Titel, care dăduse s-o șteargă.

Dimov își apucase mustățile cu amândouă mâinile, de parcă ar fi fost coarne de bicicletă, își proptise gușa în piept și începuse a cânta, în rusește, un Prohod. Ceilalți păstraseră câteva clipe de tăcere respectuoasă (cânta Bătrânul), dar numaidecât reluaseră, spre bucuria lui Sorin, discuțiile “literare”- și numai. Spuneau lucruri interesante, cam ca literatura-și-arta discutată în deo; și mai înainte, în pușcărie; și mai înainte, în prima studenție, ba chiar la Fabrica de Scriitori - acolo, firește, numai în dormitoare, prin curte, la crâșmă, nu la seminariile lui Toma George Maiorescu...

Îmi mutasem scaunul lângă Dimov. Nu cunoșteam cuvintele în rusește, dar știind melodia, așteptam primele silabe rostite - pe celelalte le deduceam; iar când nu reușeam să ghicesc, mergeam pe mâna... vocalelor, mai ales pe *o* cu care, în muzica rusească, nu te înșeli niciodată - și nu mă înșelam, la Casa Scriitorilor, fiindcă în casa noastră de învățători de țară basarabeni pătrunseră demult “hor”-urile legendarului Berezovski : nici tata, nici, mai târziu, eu, nu-i atrăgeam mamei atenția că, pe când era ea elevă la Normala din Chișinău și cânta în corul Catedralei, dirijor nu (mai) era “chiar Berezovski”, măcar pentru că textele erau în românește... Desigur, Dimov știa cine fusese “legendarul” (deși el era din Sud, din “Baton Rouge balcanic”: Ismail) - dar Țepeneag:

«Ne mai reguțați mult la cap cu Corul Armatei Roșii?»

Ceilalți onirici se frânseseră pe dată de răs - în afară de Sorin: el voise doar să evadeze, ca să evite discutarea politicii, însă mâna de fier a Poetului Mazilescu îl țintuise la locul supliciului. Dimov clătinase din cap (și din mustăți) a compasiune:

«Țe-pe-neaaag... Cum ai să faci literatură cu o ureche de șahist?»

«Șahu-i bun, dom'le! Te-ajută-n viață la redactarea manifestelor literare - dar numai la volumu-ntâi!» - Turcea fugise, cu tot cu scaun.

Ne-am distrat ca nebunii - chiar și Titel - până târziu. Dar, până să ne dea pe uș'-afar' doamna Candrea, am vorbit cu Dimov, am cântat...

În astă seară nici urmă de Dimov - o fi prea devreme; nici picior de oniric - să fie prea târziu? Nici Mazilescu nu s-arată; Mazilescu cel care de curând declara sus și tare că, gata, își mută stâlpul de la “Albina” (celebra cofetărie de lângă Universitate devenită cafenea-literară) aici, la “Madam Candrea” - «ca să se mai aerisească lazaretul stalinist», șoptea el în gura mare. Nici Țepeneag - care și el anunțase mutarea Statului Major al Oniricilor (de unde: de la “Singapore”? - nu, acolo era sediul Singaporenilor: Pâcă, Pucă, Ahoe și... Dimov; de la “Podgoria”? - nu, era prea restaurantoașă crâșma) - în fine, de pe unde fusese până acum, aici, “pe baricade” : la Casa Scriitorilor.

Nici măcar Turcea nu se arată - acum vreo zece zile îl întâlnesc în fața Universității, facem câțiva pași împreună, el mă întreabă :

«Ai executat ordinul? Ai dus la *Luceafărul*?»

«Ordinul?»

«Ordinul lui Țepeneag!»

«Aaaa», mă luminez. «Mi-a ordonat Țepeneag să duc la *Luceafărul*?».

«Ordinul nu se discută! Îți iei manuscrisele de la *Gazeta* și le dai la *Luceafărul*! - nu știai? N-o fi avut timp să-ți spună, abia azi-noapte, târziu, am votat hotărârea... De cum deschid ăștia prăvălia, te prezinți cu...»

«La *Luceafărul*?», mă mir eu. «Dar acolo șef e Barbu, adjunct Dodu-Bălan, secretar securistul Săraru - ce să caut eu în cazarma lor?»

«Dom'le! Fii atent aici!», Turcea mă oprește, mă împunge cu degetul în palton. «În primul rând, noi nu facem politică în literatură - clar? În al doilea, noi publicăm oriunde se poate - clar? În al treilea, noi nu lucrăm cu șefii de sus, noi lucrăm cu femeile de jos - o cauți pe Sânziana ori pe Gica! Ordin de la Țepeneag!»

Mai mult în glumă, în aceeași după-amiază urcasem la *Luceafărul* cu câteva copii (nu le retrăsesem pe cele de la *Gazeta*, deși nu mișcau, dar nu se știe niciodată), făcusem reglementarul coridor-redacțional (două ceasuri); la un moment dat fusesem tentat să le încredințez lui Velea, fost coleg de facultate și de cămin, acum redactor la proză, însă era și mai beat ca de obicei; îmi luasem inima-n dinți, intrasem în birou, așteptasem rândul la Gica Iuteș:

«Bună ziua, v-am adus...»

Femeia cu păr roșcat și ochelari cu lentile groase nici nu înalță privirea, nu mă-ntreabă cum mă cheamă (ca să-mi confirme că Țepeneag îi dăduse ordin să mă publice pe dată!), nici măcar nu se uită la numele autorului scris pe hârtiile întinse.

«Bine, tovarășe, lasă-le-aici și mai treci peste două-trei-patru săptămâni...» - iar deasupra numelui meu, necitit, deci neștiut, se aștern alte manuscrise, alte nume, ale altor coridoriști postulanți...

Bine că nu retrăsesem prozele de la *Gazeta* : nici un semn că “ordinul” șefului Țepeneag fusese auzit (necum executat) de femeile (de jos) de la *Luceafărul*. Sau încă nu fusese transmis ordinul de publicare - ca și cel de predare, adresat mie...

Ce-or fi făcând femeile cestealalte, Bonifacia și Lila? Cu-poșetele, cu-poșetele, dar nici așa - lipsesc de peste jumătate de ceas. Alec, ce să mai vorbim : m-a lăsat singur-singurel, doamna Candrea îmi dă târcoale, de astă dată nu ca o cloșcă, ci

ca un hultan...

Dar-însă-totuși, cum atât de just spunea căpitanul (sau chiar colonelul) lui Geo Dumitrescu, citat mereu de GenialPoetul : există un Dumnezeu pe lumea asta! Mazilescu însuși, în carne și barbă se arată în ușa restaurantului - sânt salvat! Poetul cată prin sală, desigur, să dea de vreun oniric de-al lui... Nu găsește - de unde, doar și eu am to-ot căutat. Am impresia că vrea să iasă, mă ridic de pe scaun, îi fac semne... M-a observat :

– Gata! S-a făcut!., zbiară poetul Mazilescu și, în liniștea căscată în urma tăieturii, ca un crainic de box, anunță, înclinându-se în dreapta, în stânga (nu va fi știind că nu crainicii se înclină, salutând publicul, ci boxeurii) : «Învingător la puncte... În fine, la ce-o fi...» - și mă arată pe mine.

Nu am timp să mă mir, să protestez: Virgil se năpustește la mine, mă îmbrățișează, mă sărută pe amândoi obrazii. Mă opun, moale - însă cu vigoare, atunci când Mazilescu vrea să-mi ia o mână și să mi-o înalțe - ca pe ring:

– Ce-i aiureala asta?, fac.

– Aiureală? - brusc, Poetul înghite un baston: l-am ofensat, l-am rănit. Vasăzică eu alerg să-ți dau vestea cea mare și tu...

– Ce veste mare, monșer?, întreabă, de la masa din dreapta ușii (“Masa lui Jebeleanu”) Marin Preda. Au venit Americanii?

Râsete. Unele sincere și directe, altele mânzești (cu un asemenea test îi poți împărți pe scriitorii români, nu doar în categorii sociale, ci și în curente literare). Mazilescu se rotește lent - și zice rar:

– Pe-Americanii - ‘le muma-n cur dă ‘uăți și ‘reați-ai ai dracu’! - doar Moromeții dumneavoastră-i mai așteaptă, dom’ Preda. Noi,ăștia, tinerii din ziua de azi sântem realiști...

– Realiști? Dar aseară, când umblai în patru labe pe sub mese, grohăiai că ești oniric, Mazilescule!, intervine Jebeleanu.

Mazilescu revenise cu fața către mine, cuvintele lui Jebeleanu îl ajung din urmă; pornește să se răsucească iar, se oprește la mijlocul drumului. Mă întreabă pe mine - tare:

– Să-i răspund? Să nu-l las să moară prost? Să-i spun Jebelitului că-i mai puțin imoral să grohăi, în patru labe, pe sub mese, dar pe banii tăi... - face o pauză de efect, continuă: Decât să latri la comandă, ba cu scutul-păcii, ba cu surâsul-Hiroșimei, ba cu rânjetul-Unchiului Sam - în patru labe și pe banii comendurii?»?

– Ești un-un-un..., Jebeleanu, sufocat de indignare, pentru

că nu găsește urmarea, se ridică, trânteste tacâmurile și iese val-vârtej.

– Ce te-a apucat?, fac eu. De fapt, ce-ai vrut să-mi spui?

– Cum, ce m-a apucat? Te publică!

– Cine mă publi'...?, încep eu, însă intervine Preda:

– Ai depășit măsura, Mazilescule. Du-te după el și cere-i scuze.

– Asta mă pregăteam să fac - Mazilescu mă părăsește, se apropie de masa lui Preda. Veniți și dumneavoastră?

– Eu, monșer? Dumneata l-ai ofensat, dumneata îi ceri scuze - eu ca ce chestie să vin?

– Ca, așa cum ați spus - vă citez: chestie, dom' Preda! Sânteți prieten cu ofensatul - nu-l pălmuiți pe ofensator? Nu-l consolați pe ofensat?

– Ca ce ches'... - pornește Marin Preda, însă numaidecât se povârnește în râsul lui nechezat, arhicunoscut, intrat deja în istoria literaturii (de la Origini până în Prezent): He-he-he! Și să mi se răcească friptura, monșer?

Râs general. Mai cu seamă ardelenii râd de Preda ca de un (abil, rapid, pe-fază) regățean-șmecher; alții de modul moromețian în care Marin Predete scosese cămașa; alții doar așa, pentru că se râdea. Eu:

– Ce ziceai de publicat? - sper să-l abat încoace.

– Ți-am spus de o sută de ori; te publică *Luceafărul!* - scuză-mă câteva clipe, dar trebuie să-i cer scuze porcului de Jebeleanu... - și pleacă.

Și iar rămân singur la masă. Și nu vreau.

Ce-o fi aiureala cu publicatul? Pe mine - vorba ardeleanului Lilei? Cum să mă publice - pe mine? De ce - tocmai pe mine? Și încă *Luceafărul*, gazetă de perete a tripletei de aur: Barbu-Dodu-Săraru! Auzi: mă publică *Luceafărul!* Pe mine, dușman-dușmănos, ne-deblocat la nivel înalt; drept care oprit la nivelul Eugen Simion... Dar dacă *Gazeta* va fi avînd alt statut decât *Luceafărul*? Zic și eu, ziceri, nu știu care poate fi diferența între ele: cam ca *Scînteia tineretului* față de *Scînteia bătrână*?

Nu știu - dar știu: Bănulescu, băiatul popii din Făcăieni (persecutat, alungat de comuniști din sat, cu întreaga familie), scrie la *Scînteia tineretului*, în tandem cu Ilie Purcaru, purcării: "reportaje din agricultură"... Le citeam, la Lătești și oftam; și mă întrebam: bine, știu când-unde a început Piteștiul, dar nu știu unde-când are să se termine; citeam și mă întrebam ce-i putuseră

ei face lui Bănulescu, de să-l aducă până la a scrie în *Scînteia tineretului* “reportaje” laudînd exact *răul* abătut asupra, nu doar a familiei lui de popă din Făcăieni, ci asupra României întregi - iar el înalță laude “socializării agriculturii”, prin reportaje-de-la-fața-locului tragediei: din Bărăgan; din Bordușani - din Făcăieni... Când mi-a spus Țepeneag că Bănulescu are să scoată o revistă la Ploiești, să-i dau ceva proză, am refuzat; fiindcă el insistase, după o vreme, îi spusese: nu-i dau, chiar de-mi crapă buza să debutez, în sfârșit: cunoșteam satul, cunoșteam istoria familiei (pe care în acel moment Fănuș Neagu o puneă într-un roman), iar el, băiatul popii, scria căcături dimpreună cu Ilie Purcăcat, la *Scînteia tineretului*! Spre adîncă mea uimire, Țepeneag mi-a răspuns, agasat, plictisit: «Ei și? Ce are asta cu literatura?» Iar eu mi-am spus că nu voi fi citit atent Programul Oniric...

Deci, mă publică *Luceafărul* - de ce? Nici una dintre prozele predate nu păcătuiește prin curaj (fuseseră publicate, chiar în *Luceafărul*, altele, cu adevărat dinamitarde), nici prin “valoare înaltă” - nu mai departe decît ieri a publicat *Gazeta* o proză excelentisimă de Sorin Titel - or ale mele, bucățile, cum le tratează Alec... Pe care din cele patru lăsate în teancul din dreapta-față (a Gicăi Iuteș) o vor fi ales? Dacă Mazilescu a spus adevărul (și el nu aruncă vorbe în vînt, oricît de beat ar fi) atunci... Dar poate că lui Mazilescu îi spusese cineva care mințise... Sau o fi așa - oricum, nici una din “bucățile” prezentate nu mă reprezintă, sunt texte vechi, învechite, chiar de-ar fi fost publicate atunci când le predasem (în urmă cu aproape doi ani) și ar fi cunoscut “gloria de joia” (*Gazeta* apare joi), nu cu ele aș fi...

Aș fi, ce? Rupt inima târgului? Da de unde! Cu ce: cu o schiță? Nu tot romînu-i grec, precum Caragiale. Foarte bine bine au făcut “forurile” că, de prin ‘64, încurajează geana-scurtă: schița, povestirea, nuvela; foarte bine că primele semne de proză bună vin dinspre scurtul-gen, însă proza, până una-alta, prin roman se face. În asta Alec nu se înșală; se înșală oniricii. Sovieticii ne-au impus, nu doar realismul-socialist, ca metodă (ideologică), dar ne-au obligat să-i maimuțărăm și în ceea ce este (profund) rusesc: viziunea cantitativă, concepția divizionometrică, domnia colosalului; drept care, mititica Romînie, toată numai nuanțe, a trebuit să “zugrăvească” în alb-negru și în monumental. Literatura, prefăcută în armă ideologică, a fost băgată în prima linie, poezia devenind “poem” - de la cinci sute de versuri în sus (unul din cei mai productivi - a comis vreo patru - fiind

chiar ofensatul Jebeleanu: și el a otrăvit viața câtorva generații de elevi, studenți, profesori, învățători, cu kilometrii lui de ineptii versificate), iar proza, cu precădere, “roman”, de la cinci sute de pagini în sus, iar cum se plătește la kilogram, iată-l pe autor mulțumit foarte: trăiește (bine!) cinci ani, el și tot neamul lui, pe de altă parte, o asemenea uriașă cantitate de hârtie tipărită îl ocupă, îl acopere, îl îngroapă pe cititor - or cum *timpul* este aliatul comunismului... Mai știi: poate din această pricină cititorii... de ieri, azi scriitori detestă romanul; uită că înainte de năvălirea realistsocializatorilor, în România se scria roman, și se scria bine, evropenește. Nu eu, acum, am să-l conving pe Țepeneag de “superioritatea” romanului față de schițele lui, că nu se adună mere cu cartoafe; și n-am să-l conving pe Titel că schița nu este o... schiță-de-roman; nici pe Neacșu care-și imaginează că, scriind schițe, își face mâna pentru roman (pentru roman îți faci mâna... scriind roman).

Nu vreau să conving pe nimeni de nimic. Nici eu nu mă las convins - de nimic: nu-mi plăcea scriitorimea din 1954-56 - din motive lesne de înțeles; nu-mi place scriitorimea de acum, din motive pe care deocamdată sânt incapabil să le prind în cuvinte, dar ele există și mă tem că sunt riguros cele din '54 - doar cu-alți-oameni.

Parcă-i văd pe schiștiștii înrăiți de azi, scriind, mâine roman - și, negreșit, teoretizînd romanul; cu toate că nici unul dintre ei nu are morfologie de romancier: ca să scrii roman, trebuie să ai constituție (și mentalitate) de hamal: să ridici și să cari! Am aflat, scriind, abia apoi citind ce scriseseră-spuseseră marii romancieri despre scrisul romanelor. Hotărît, romanul nu se scrie la cafină (deși după o zi de trudă, hamalul trece și pe-acolo) - or amicii mei, oniricii își fac veacul la crăsmă - asta să fie dovada că ei, deși prozatori, au o structură lirică? Eu am una epică (spre tragică) - și ce-ar fi dacă m-aș ridica și m-aș duce-acas' - la Sterescu?

Încă nu : acum am ce aștepta : aceea ; am pe cine aștepta : pe Mazilescu - să-mi spună ce-i cu... Când am să aflu - am să mă bucur? Am să dau din coadă? Am să-l slăvesc pre Domnul și, din aceeași mișcare de limbă, pre Tovarășul, cel ce a, în marea mila lui, îngăduit intrarea mea în rândul scriitorimii realist român socialiste? Acum sânt și eu activist pe tărâm (pardon : ogor) literar, ca tot scriitorul - chiar de-și zice, zice, în jur, că el, e-he-he, ce reacționar - de anticomunist să nu mai vorbim ! Ce

spunea Lila, ce spunea? Că nu debutul e greu, ci confirmarea, darea-de-dovezi (măi tovarășu'). Am să scriu și eu pe-comandă, în fapt, cronologic, nu e comanda întâi, apoi executarea ei, ci executarea, sub formă de propunere-concretă: Iată, stimați tovarăși, cât de conștient sânt, am venit în întâmpinarea dorinței partidului de a ne avea pe toți ostași disciplinați ai săi... - chestia cu "comanda", cu "n-am avut încotro, mă au la mână cu tata: a făcut Canalul...", vine post-festum ca alibi...? Am să șoșotesc și eu, făcînd pe reacționarul, că lasă, vin Americanii, îi belim pe toți comuniș'... A, că am scris și eu câte ceva, la gazetă, pe-linie - dar cine n-a scris, vorba cântecului, măcar o poezie - toată lumea știe că nu din inimă, ci din obligație, de frică: am copii, nevasă, soră bolnavă, mătușă bătrână, cumnată curvă, nu pot mișca în front... Drept care, noi, scriitorul român foarte talentat, extrem de valoros, puteam mânca nițel căcat, cu condiția să-l consumăm cu linguriță de argint, după rețeta lui Nichita Stănescu; să mâncăm, primesc!, dar în mod inteligent, cu talent (nu ca boii bătrâni, stalinisti fără har - ăștia trebuie dați jos, înlocuiți cu tineri-valoroși!, cum preconizează Alec, eseistul Matei, romancierul Nicolae II și cronicarul Nicolae III.

Nu mă mir când îi aud pe cooptabili, pe cooptați plănuind (ori amenințînd) ocuparea unui scaun, a unui post, a unei situații, găsesc însă uluitor (dacă n-aș ști că n-au umor, aș zice că glumesc) că Alec, Nicolae II, pun la cale răsturnarea lui X, înlocuirea lui Y, distrugerea lui Z, în toată... seriozitatea, de parcă ar fi vorba de schimbarea regimului, nu de al ocupantului scaunului; desigur, X este un impostor, Y un incapabil, Z mult mai netalentat decât Alec - dar nu este de rangul lor, de scriitori, să gîndească și vorbească implicativ, ba chiar subiectiv: «trebuie să-l», «noi doi o să-l». Dacă Alec și celălalt romancier, Nicolae vizează posturi suse, mergînd pînă la ministru, Țepeneag e mai modest: el vrea doar reviste, cenacluri. La un moment dat, voi fi făcut o mutră surprinsă (dezagreabil) de idealul vieții sale, mă între-base, ce, nu sânt de acord cu el - că trebuiau alungați de la *Luceafărul*, de la *Gazeta*, din fruntea Uniunii, staliniștii și bătrânii, «ca să punem noi mîna pe putere!?!», eu clătinasem rar din cap că nu - iar el, prompt:

«Ești un cretin !»

M-am uitat lung la el - am spus :

«Fiindcă nu-s oniric?» - ce va fi înțeles, Dumnezeu știe.

Și de-ar veni Mazilescu. Să-mi spună. Iar eu să fac nazuri, să

mă alint, să mă miaun, că, de fapt, prozele prezentate sunt vechi, învechite, nu mă mai reprezintă (mă rog frumos) - e-he, dacă mi-ar fi fost publicate atunci când le predasem..., e-he, dacă le-aș fi publicat “atunci”, înainte de arestarea din '56, ca ceilalți colegi de la Fabrica de Scriitori - adică: normal, la douăzeci de ani - ca prozator, poezii fiind mult mai precoci, nu? N-aș mai fi lustruit acum, la vârsta mea, coridoarele, așteptând debutul, nici acesta sigur: Mazilescu a aruncat o piatră și s-a cărat și el, ca toți cei buni, m-a lăsat să mă perpelesc singur la masă, terorizat de Madam Candrea și de carnetul ei, la vârsta mea, vorba Bonifaciei, de treizeci și unu de ani; și două luni; și patru zile...

Bun, n-am publicat - și dacă publicam? Dacă debutam în '54? În '55, în '56? - m-ar fi păzit de pușcărie? În primul rând: nu; în al doilea : nu, în al treilea tot nu - eu am căutat-o cu lumânarea, eu am construit-o (cărămidă cu cărămidă), eu am făcut-o cu mâinile astea, ca pe-o casă, ca pe-o acasă... În al cincisprezecelea rând: dar nu mi-am pavat eu drumul spre cea mai dreaptă dintre lumi: pușcăria, cu un text nepublicabil, nedebutabil (a, nu era “scenariul sportiv”!)? Și eventual un al douăzecișidoilea: acel text, acel fragment din... ei, da : dintr-un roman - nu era el scris, de la bun început, ca să nu fie, să nu poată fi publicat? Atunci de ce te plângi?

Nu mă plâng deloc, îmi recapitulez “debutul”: ca să constat că...

Nu, altfel: ca să-mă-tem-că - dacă-i adevărat ce mi-a spus Mazilescu - să mă tem că nu trebuia... că altfel ar fi trebuit; că, de-ar fi fost după mine, cel din acest moment și de la această masă de la această doamnă Candrea, nu trebuia să mă grăbesc să debutez cu niște texte învechite - și de-ar fi rămas bune în ele însele, tot ar fi suferit de... de folosința, de întrebuințarea-în-acest scop: debutul.

Dacă s-ar putea începe ceva, orice, fără obligația primului-pas; fără ca primul-pas să capete nume, deci să fie, să devină altceva, o etichetă, un termen de comparație (uneori: «Și ce debut promițător!», alteori: «Când ne gândim la debutul nesemnificativ...»), de parcă o cursă de fond ar trebui să aibă în totalitate aceeași culoare: a primului-pas de după pistolul starterului; ca și cum o viață ar trebuie să se desfășoare în perfect acord cu nașterea...

Altceva (cu totul!) am vrut să spun: debutul în periodice nu comuniștii l-au inventat - cum am auzit printre scriitorii

reacționari. Numai că înainte derogările nu erau rare, iar autorii de cursă-lungă acceptau ca pe ceva de la sine înțeles sincopa dintre debut și confirmare, dintre o primă parte a romanului publicată în martie, iar următoarea în septembrie (revista fiind lunară). Păcat că nu se mai practică romanul-foileton: aceea cursă de... obstacole! De când ne-au ocupat Rușii, impunându-ne literatura sovietică, din motive de control, una dintre posibilități a devenit obligativitate: scriitorul trebuie să treacă prin “probe cu grad de dificultate crescător”, spun îndrumătorii, comparând proza cu atletismul (orice-aș spune, cu ceva tot m-am ales din Școala de literatură, singura deosebire că eu mă gândesc la alergările pe distanță lungă, iar ei, fiindcă vin din Rusia, modelați-blestemați de orizontală, visează să se ridice în picioare, vertical: “în văzduh”, “spre zări”, în loc să-și scobească verticala lor negativă în jos, în adâncuri, în subterană, înspre unde îi mână cu adevărat destinul și misia lor de salvatori ai omenirii; îndrumătoriști, la rândul-le îndrumătorizați de acești anti-ruși care sunt sovieticii, îi îndrumuiesc pe tovarășii-ingineri-ai sufletului-omenesc, ilustrându-și îndrumătoria cu elemente ale săriturii în înălțime, îi dau mereu cu “ștacheta”, îi pisează cu “mai-sus”-ul, îi regulează la cap cu “zborul spre înălțimi” - și alte obsesii de târîtoare). Drept care tovarășii îndrumătornici îndrumătoarează cam așa:

«Mai întâi și mai întâi, ne faci mata, tovarășelu’, o schițoară... Dacă întrunește condițiile de calitate, tovarășii noștri din presa centrală o publică! După schițoară treci la o etapă mai-superioară, c-adică se ridică stacheta: ne faci matale o povestioară... - de calitate, nu de mântuială!, c-adica să fie socialistă-n conținut și națională-n formă și să nu lipsească mesajul, că dacă n-are mesaj optimist, luminos și avântat și progresist tot înainte, degeaba-ți mai zici inginer al sufletului! După povestioară treci la o etapă-și-mai-superioară: ne scrii matale o nuvelișoară, bine, nuvelă-mică... Dacă treci și proba asta, ei, tovarășu scriitor, atunci chiar că poți să bagi pe șantierul de creație un mic roman... Și, dacă dorești, poți trece la un fluviu, ca Volga tovarășilor sovietici, ca Dunărea noastră și faci matale o operă literară cam ca Drumfărăpulgerea tovarășului nostru drag, Petru Dumitriu - măi tovarășe!»

(Bineînțeles : exemplul ultim nu se mai călduros-recomandă, impune, de când ciocoiul roșu, boierul bolșevic, după ce a lins toate cururile susceptibile să-i favorizeze calea întru lingerea

curului central - sau general, ca tot secretarul - după ce a lustruit cu obrazu-i toate cizmoacele sovieto-țigano-dace, după ce a dus o viață de obraznic, de nesimțit, de țoapă, de curvă-de-lux, în ochii săracilor, ai sărăciților, ai mizeroșilor concetățeni și colegi, de cum a simțit că vine chiar și în România lui Dej... destalinizarea, iar el, întorsul, are să trebuiască se se iar întoarcă pe dos - însă cum nu mai era tânăr, se temea de năvala lupilor-tineri care au să-l sfâșie, cum făcuse și el la vârsta lor - și-a pus palma-n cur și a ales... libertatea! Îl știam dinainte de arestarea din '56, cine nu-l știa pe nesimțitul care se plimba pe străzile Bucureștiului cu insemnele tănascatiismului bolșevic, în mașina lui, americană... Îl știam și de la Fabrica de Scriitori, unde ne-a venit în câteva rânduri, să ne dea sfaturi-prețioase: cum să facem ca el, ca s-ajungem ca el, cum anume să scriem despre Canal, cum să tratăm și noi, ucenicii, "problema teroriștilor din munți" ca în **Vânătoare de lupi**. Dar îl știam și din vara lui '55, când, ca student, făcusem practică la *Viața românească*, unde el era șef - dar unde nu era Dumitriu șef?).

Alec nu-l admiră peste poate pe Petru Drumfărăpulberiu - în schimb romancierul Nicolae, de fiecare dată când vine vorba despre acela, încep a-i sticli ochii (chiar și pielea):

«Ce carieră a făcut Petru Dumitriu... Ce carieră!»

Ascultându-l, mai ales văzându-l, înțelegi că Nicolae II admiră la Petru Pulberiu numai laturea de jigodie, de javră, de janghină: gelozește puterea de slugă-specială a Puterii, etalată în văzul lumii, bogăția, luxul, vârîte în ochii nenorociților de compatrioți, fie ei nescriviți, fie - mai ales scriitori. Într-adevăr, Petru Canaliu a fost unic - în abjecție - de ce va fi ținînd Nicolae Breban să-i imite... cariera?

Și ce-ar fi dacă m-aș, vorba lui Mazilescu: alinta? Dacă este, totuși, adevărat că mă debutează *Luceafărul* - foarte bine, să mă debuteze, are de unde..., vorba lui Alec.

Mai bine l-aș căuta pe Genialul Poet: să-mi confirme, să-mi povestească - trebuie să fi fost o istorie publicarea mea... Viața-i ca viața (scurtă și căcată - ca o cămășuță de copil, vorba Sasului), dar proza - ehei! Romanul - ehehei!- nu se poate construi decât pe *o istorie*.

Mă ridic, ies în hol : nici urmă de Mazilescu. Iat-o pe Lila: stă de vorbă cu Paleologu. *L'Agriculateur* (se povestește că "înainte", fiind martor la căsătoria poetului-tânăr Ștefan Baci, la întrebarea ofițerului Stării Civile ce profesie are, junele, rasatul,

dandy-ul Al. Paleologu răspunsese fără ezitare, cu un înfiorător accent franțuzesc : «Ag'icultö'...») păstrează încă pe umeri sumanul țărănesc, dar eu îi caut din privire căciula - are peste jumătate de metru... înălțime, chiar dacă ar ține-o în mână, sub braț ar fi observabilă... A nu, și-a băgat-o în traistă, îi iese moțul (douăzeci de centimetri).

Îl salut, trec mai departe - mă ajunge din urmă. Are mâna ca obrazul : prelungă, smeadă, paleologă. Mă întrebă dacă-i adevărat ce se aude : că mă publică. Îi răspund că am auzit și eu, dar caut pe cineva care să-mi confirme. Îmi spune că știe de la Dimov și de la Țepeneag: îi întâlnise pe stradă, trebuie să vină și ei. Obrazul măsliniu al lui Paleologu iradiază; nu poate fi doar buna-creștere. Păcat că nu l-am cunoscut în închisoare, în deo, cu toții spun că e a-do-ra-bil ! - mie nu-mi place calificativul, aș fi căutat altul.

– Mă bucur, spune el, atingându-mi mâneca, apoi se răsuțește și se îndreaptă spre restaurant.

Mă apropii de Lila. Fumează. Încearcă să zâmbească, renunță:

– M-am prostit di tăt: mă las pradă jaluziei!

Ridic din umeri - din ce altceva să ridic?

– Și-acum ce facem?, reia Lila. Ne consolăm în de noi, părăsiții? Îți spun eu: nu merită o asemenea onoare... - știi tu ce-i face soțul meu personal femeii tale proprii ? Îi explică răbdător - cum numai în asemenea împrejurări poate fi - cum devine cu libertatea-ca-necesitate-înțeleasă. Acolo, sus, la etaj avînd loc instructajul... - arată din cap. Pe-ntuneric...

– Cum așa, pe-ntuneric? Bine, dar... pe-ntuneric ?, bâigui.

– Asta te deranjează!, râde Lila, acum cu voie bună. Te știam apolinic, dar nici chiar așa! Ascultă, copile: nu fi gelos! N-ai motive - simplu!

– Dar nu sânt!, protestez, cu grabă. Voiam doar... Voiam să vă mulțumesc pentru masă - eu trebuie să plec...

– Bine faci, călătorie plăcută!- și Lila o ia spre ușa restaurantului.

Ce să bine-fac? Să-l caut, în continuare, pe Mazilescu? Să-i aștept pe Țepeneag și pe Dimov? Să-l întreb pe Paleologu ce *mai* știe - oricum, mai mult decât mine - despre publicare? Dac-aș urca la etaj, să mă conving cu ochii mei că e întuneric? Și că miroase a ?

Nu-i nevoie: Uite-i, coboară - ca în filmele proaste: ea

apăsându-și repetat obrajii cu dosurile palmelor - vor fi roșii, înroșiți, incendiați, dar nu culoarea lor mă interesează (și, la urma urmei, nu ei).

Mă vede ea, prima. Se oprește pe scară cu un picior în aer.

Ridic din umeri și mă îndrept, hotărât, spre toaleta: am nevoie.

- Stai să-ți explic..., zice ea, din urmă și în ciuda situației, mă înveselesc : i-a venit rândul să explice...

Intru, când ies din cabină, dau piept în piept cu Alec.

– Tocmai te căutam...

– Caută-mă!, îi tai macaroana, din mers.

– Dar vreau să-ți explic...

– Ești profesionist în explicații - nu-s obligat să te-nțeleg, să te iubesc!

– Atunci să-ți fac o confidență... - mă apucă de rever.

– Nu fac, nu primesc confidențe la closet! Iar ale tale nu mă interesează deloc, nicicând! Nicăiri! - și ies, demn, încheindu-mă temeinic la pantaloni.

Reintru în restaurant, îmi recuperez paltonul, basca - dacă dau de Mazilescu, de Țepeneag, de Dimov la poartă, în stradă, văd eu ce fac. Retraversez holul, sânt aproape de ușă, când mă ajunge din urmă. Gâfâind. Mă apucă de mâneca goală a paltonului neîmbrăcat:

– Ce faci, pleci? Și eu? Ce mă fac eu ?

– La ultima întrebare nu am răspuns - la prima nu vreau să răspund.

– Dar am venit împreună, nu mă poți lăsa singură - așteaptă-mă, vreau să-mi iau lucrurile.

– Am așteptat suficient. Presupun că chiar de veți rămâne singurică - greu de imaginat, după această oră și jumătate cât ați lipsit - mai sunt alți scriitori de valoare care abia așteaptă să vă explice, pe-ntuneric...

– De-de-de ce vorbești așa? Crezi că...?

– Cred! Dacă doriți să plecați, folosiți telefonul, ca să chemați un taxi!

– Dar pentru Dumnezeu, nu vreau taxi, nu vreau să rămân - și de ce-mi spui dumneavoastră?

– Pentru că meritați.

– Unde să mă duc? Ți-am spus că nu mai stau cu ai mei - am rupt-o pentru tine - și tu... Vin la tine!

– Cum, la mine? De ce la mine? Ca ce la mine?

– Ca... Așa...

– După ce te-a-ncălzit Alec?

– Ce importanță, la noi nu se cunoaște, eu pe tine te...

– Te rog! - am strigat, am speriat-o.

Își trece, re-trece limba peste buzele arse, spuzite. Mă uit la ele, i le văd pe celelate: spuzite, arse - nu mai trec pe-acolo...

– Acum știu, zic după o vreme. Acum știu că e invers, zic.

– Ce știi? Ce e invers?

– Problema, zic.

O aud întrebând care problemă?, cum, invers?, nu-i răspund, îmi răspund mie: nu-i chiar atât de zemoasă pe dinlăuntru, cum crezusem.

– Apoi patul..., cedez improvizației.

– Patul? A, da ! Unde mă culc eu cu tine.

– Unde te culc eu pe tine!, o corectez, mânios. N-ai văzut cum mi l-au distrus barbarii? N-am unde să te...

– Nu sânt pretențioasă, poți să mă culci oriunde: într-un fotoliu...

– Fotoliu!, exclam.

– Atunci pe jos, pe o saltea...

– Pe jos! Pe saltea! La mine!!

– O noapte, atât...

– O noapte. Pe un fotoliu. Pe-o saltea... De ce nu pe-o canapea?

– Sau pe-o canapea - o noapte, atât, de luni plec, nu vreau să te...

S-o întreb: să mă, ce? Cine știe ce alte prăpăstii mai aud. Mă uit la ea - abia acum o descopăr. Dar abia ridic un colț de poală, că iată-i pe onirici : tropăind, vorbind tare, toți deodată, mirosind a ger, a tutun, a alte beuturi.

Bătăi pe umăr, pe spate, scuturături de mână, felicitări - dinspre Dimov o pupătură consistentă. Și, desigur, perspectiva stropirii evenimentului. Am suta de la Sterescu, o caut...

– Atunci mai rămânem, o aud pe Bonifacia.

Mă răsucesc spre ea. Ea e gata răsucită spre băieți, sânt sigur că îi măsoară, îi prețaluiește... N-ar fi de mirare, după cele petrecute sus, cu Alec cel prieten... Tușesc, tușesc, apoi nu știu ce să mai tușesc; începe să mă calce pe bătători: a trecut prin odaia mea, prin unica mobilieră numită pat, dar vrea să se culce pe o canapea! Ori într-un fotoliu - sau pe o saltea - auzi: «Pe jos» - dar unde Dumnezeu, pe-jos, la mine?

– Atunci eu mai rămân!, spun și mă dezbrac de palton.
 – Atunci - eu? Ce faci cu mine? Nu vrei să te culci cu mine
 – Nu vreau să dispun de ti... De dumneavoastră!
 – Cum vrei, dar eu rămân cu tine. Vin să mă prezinți băieților.

– De ce să te prezint? Ca ce - să te prezint?

– Ca ce vrei.

– Dar eu nu vreau să vreau! Nu vreau deloc și nimic!

– Cum vrei, face ea, din inerție, apoi: Credeam că... Dar dacă nu... - își trece limba peste buze, caută, nu găsește, ridică din umeri. Atunci condu-mă la un taxi. Așteaptă să-mi iau lucrurile...

O aștept. Să-și ia lucrurile - și gata! N-o să fie nevoie să mergem până în stație, la ora asta găsim taxiuri și din mers, pe stradă.

Intră, rebegit, Mazilescu. Cu Jebeleanu - care grăbește spre restaurant...

– Ce-i cu tine-aici?, mă întreabă Poetul. Băieții or fi găsit o masă.

– Conduc pe cineva la un taxi și mă-ntorc.

Aștept. Aștept. Au trecut peste zece minute de când își tot ia lucrurile. Mazilescu trece spre toalete :

– Te-ai și-ntors? Ai găsit taxi?

– Nici n-am plecat - aștept să...

Nu mai aștept. Intru.

Privesc din ușă: n-o văd.

Îi văd pe Lila și pe Alec. La masa lor, pe vechile locuri: pe al Bonifaciei și pe al meu un cuplu de mari-ștabi: Răduleștii, Gogu și Dorina. Gogu-Buldogogu (așa-i zice Lila) este singurul dintre cei foarte-mari frecventând Casa Scriitorilor, făcând pe popularul (și pe culturalul). Mulți sunt scriitorii care-l admiră - se prefac; îi miros pe cei care se duc la Înalta Poartă (în fapt, la masa din stânga cum intri), arătând lumii că ei sunt onorați de “primire”, cât timp rămân acolo - fie așezați și cu o singură bucă, deși au un scaun întreg - strălucesc de câtă sudoare olòică le iese prin pielea obrazului, a frunții, a urechilor, dar îl urăsc pe Gogu (și pe Goga lui), precum robul pe stăpân. Eu îl disprețuiesc pe Gogulescu, marca Yorkescu, cel care a dezertat din armata română în primele zile după 22 iunie 41 iar în 44 s-a întors în căruțele tătarești ale krasnoarmeîților; Buldogogu a supraviețuit tuturor țarilor roșii: Stalin, Dej, Ana Pauker, iar acum s-a pus în slujba lui Ceaușescu - la fiecare vamă trădînd un tovarăș (sau

cinci). Acum se laudă cu prietenia lui Pătrășcanu - dar ce-a făcut pentru el când a fost arestat, anchetat-ca-la-Interne, executat? Asta ar fi latura internă, de partid, însă ceea nu pot accepta: un scriitor, oricât de modest, oricât de... slab de înger, nu poate șede la masa unui activist de partid, în funcție. Alec zice că Gogu e simpatic, deschis, n-a lucrat niciodată în domeniul ideologic, necum în cel cultural - ei și? Este el stâlp al Aparatului? Este! În momentul în care ai acceptat o invitație la masa lui, o invitație la el acasă, ai acceptat "vorba bună" pusă de el, ca să obții ceva greu de obținut pentru un muritor de rând: locuință, slujbă, grăbirea publicării unei cărți (chiar despotmolirea din Împotmolitura Presei) - ce să mai vorbesc de un pașaport - gata: *ai fost cumpărat (pe veci)*! Alec nu acceptă în ruptul capului analiza mea, Lila nu zice ba, dar nici da, îi găsește lui Gogu "inteligență - ba chiar umor", mai bucuroasă vorbește cu Dorina - care și ea scrie proză...

Relațiile scriitorilor cu Gogu îmi evocă nesmintit relațiile noastre, ale deoiștilor din Lătești cu milițianul Anghel: locuia în sat, avea nevastă, copii - dar era el milițian? Nu foarte rău. Nici bun. De dimineață, când plecam la lucru, Anghel se posta "La Nicu", la cooperativă, în mână cu un țoi pe jumătate băut. Oamenii intrau, cumpărau gaz, macaroane, zahăr, conserve și... aproape toți comandau câte un țoi - chiar de nu le plăcea rachiul; chiar dacă banii le erau numărați. Nu îndrăzneau să comande două - unul pentru Anghel - dar cereau pentru ei. Uneori ciocneau cu milițianul. Alteori ridicau țoiul, urîndu-i: «Să trăiți !», de departe... Printre consumatorii de la Nicu erau și studenți de-ai noștri. Am avut cu ei discuții aprinse, chiar certuri. Eu spuneam: Nu bei cu milițianul! - pentru că e milițian, iar noi deoiști, scurt! Iar ei: Nu se cade să fii nepoliticos - nici cu milițianul. Eu: Dac-aș bea cu Anghel, chiar de n-aș ciocni și nu i-aș ura «Să trăiți !» cu țoiul, mi-aș pierde statutul de dușman-al-poporului, aș trece în tabăra, în tagma lui de "apărător al regimului" - ei râdeau, spunând că a bea în prezența milițianului nu înseamnă trădare... Pe unii îi rușinasem, alții continuau să bea dimineața, pe inima goală, rachiul infect (și detestat de ei), doar pentru că era și Anghel în cooperativă - și să-l-trăiască... După un timp (doi-trei ani), Anghel îmi intră în casă, târziu, noaptea, cu pistolul pe umăr, mi se uită pe sub pat, întreabă pentru a suta oară dacă citisem toate cărțile pe care le aveam...

«Dom'le, de ce nu bei și tu o țuică, la Nicu?»

«Nu-mi place țuica, nu-mi place Nicu - e omul Securității!», ziceam.

«Lasă, dom'le, acuma vorbim ca-ntre oameni: de ce nu bei cu mine o țuică, plătesc eu! Bun, nu-ți place țuica, fac cinste cu-un vin...»

«Nu beau nici vin - decât cu prietenii».

«C-adica ce vrei tu să zici : că, dacă-s milițian, nu-s om ?»

N-aveam răspuns la întrebarea capcană. Ridicam din umeri. Însă nu mă așteptam ca Anghel să povestească, la Nicu, răspunsul meu:

«Auziți !» - îi lua martori pe deoiști «Îi zic: ‘Ce eș’ cu nasu pe sus și nu vrei să bei cu noi, o țuică? Și el: Beau numai cu prietenii și nu la Nicu! - cum ar veni, ăi de bea la Nicu nu-s prietenii lui - ei, las-că-l aranjez eu să mai stea-n Bărăgan un an-doi-trei, până bea și el cu noi - la Nicu...»

Am mai rămas (în Bărăgan, dar nu datorită lui Anghel), oricum, de fiecare dată când vine vorba, sau îl chiar văd pe Gogu Rădulescu, îl străvăd pe milițianul Anghel de la Lătești. Ne disprețuia, ne ura, fiindcă eram dușmani ai poporului, fiindcă eram săraci lipiți pământului (în schimb, citisem *toate* cărțile pe care le aveam - ba ne laudam că citisem și alte cărți - și culmea: o să mai citim...), fiindcă orice răcan de milițian ne putea da ordine; ne disprețuia Anghel, fiindcă “mari intelectuali”, “mari miniștri și chiar generali” fuseseră aduși până la a râde la bancurile lui bășinoase, până la a aproba judecățile lui, milițieni-cole, despre un alt “bandit” - și, desigur, până la accepta (cu bucurie!) să bea cu el, temnicerul nostru...

Îi știam pe băutori: ei, bînd la Nicu, îl detestau și mai din adâncul sufletului pe cârnatul de Anghel - decât mine, care nu voiam să beau cu el; în capul de York al lui Gogu va fi dispreț profund față de “marii scriitori” care se dau de ceasul morții să ajungă să schimbe o vorbă cu el ori cu nevastă-sa, ce să mai vorbim de fericiții care stau la masă cu Măria Sa Țigănoșu I-ul... Iar scriitorii - nu Alec, el are alte... preocupări - se preling pe lângă masa lui, îi zâmbesc, îl aprobă pe tovarășul, rîd la glumele lui bulibașice - dar în sinea lor îl înjură - pe el, pe Gogu, că-i țigan, pe nevastă-sa, că-i jidoavcă, așa, în treacăt, pe ei înșiși (care ce-au ajuns!) - dar temeinic ura se îndreaptă spre colegii, spre semenii care... uite-așa, refuză să bea, *cu Gogu, la Nicu!*

Să mă apropii de masă și să întreb? Pe Lila și pe Alec, dacă n-au văzut-o pe Bonifacia? Nu : risc să mă prezinte lui Gogu - și-

atunci pe cine mai detest eu (din inimă)?

Umblu printre mese. Mă întorc în hol, revin în restaurant. Mă îndrept spre unul dintre cuiere, să caut, sub munții de paltoane, de scurte îmblănite - ce să caut? Nu-mi mai aduc aminte cu ce, în negru, era îmbrăcată: palton? pardesiu? blană? Să fi avut ceva pe cap: căciuliță, pălărie, șal ? Inutil să caut, dacă nu știu ce caut. Îl văd pe Dimov venind înapoi, îi ies în cale:

– Spune-mi, te rog... N-ai văzut-o pe...? Persoana cu care stăteam de vorbă, în hol, când ați intrat voi?

Dimov își mulge mustățile. Cugetă. Cu ochii miciți - zice:

– Persoana? - își răspunde din cap că da: persoana. Cu care stăteai de vorbă? - dă din cap: e una și aceeași. În hol! - afirmație, nu întrebare, însoțită de ridicarea degetului arătător, de parcă aș fi întrebat de hol, nu de persoană. Când am intrat - noi...

– Ei, ai văzut-o?, îl prezez. A intrat să-și ia...

Să-și ia - ce? Nu știu. Dimov mă simte: îmi pune o mână pe umăr, pe cealaltă o înalță, scurt, își proptește gușa în piept și începe să cânte:

– Gos-po-di po-miluuu ‘...

Adică: Dumnezeu s-o odihnească-pomenească-miluiască. Amin.

Nu de la Dimov am să aflu. Ies iar în hol. Apoi în curte. În stradă - dacă s-a dus direct la mine (să se culce ea pe fotoliu!). Dar va fi știind unde stau? După fotoliu-canapea-saltea: nu. Deși... Poate mă confundă, cum m-a confundat pe mine cu Alec, sus, la etaj...

Pe unde să fi ieșit din restaurant? Pe la bucătărie - de ce pe-acolo, când eu o așteptam aici? Dar ea: va fi știut c-o aștept? Doar zicea că s-a certat cu ai ei, n-are unde sta... Doar să se cul’ - zicea de o noapte, atât, cu orice preț - n-a zis de preț, a zis de culcat, fiindcă de luni începe o nouă viață - asta-i: Adelina a înțeles că trebuie să plătească pentru ocuparea patului meu...

Ce idioată! - pornesc spre casă. De bine, de rău, pusesem umplutura la loc, însă nu apucasem să cos pânza, întinsesem deasupra o pătură, apoi așternutul... Nu adunasem lucrurile, nu făcusem curățenie, cum o să stea în aerul de praf de pleavă de saltea de celulă de percheziție - de...? Nu-mi trebuie taxi, suta de la Sterescu are să-mi fie de folos altădată. În douăzeci de minute ajung. Mă asigur că Adelina nu-i la mine, mă asigur că manuscrisul e la locul lui - mă-ntorc ! Să sărbătorim debutul - ce băieți grozavi, oniricii ! Cum se bucură, sincer, de “succesul” meu !

De la poarta lui Sterescu mă întorc, intru în curtea casei vecine: dacă eu o văd, de la geam, pot să-mi vă geamul - din ea, nu? Logic!

Fereastra odăii mele: luminată! Să fi uitat, la plecare, lumina aprinsă? Dacă ar fi lumină și la spălător, aș zice că Stereștii au treabă în pod, pentru rufe și cum las ușa între-deschisă, ca să se primenească aerul... Dar nu: e lumină-lumină: becul meu arde, îl recunosc dintr-o mie! O fi Prințul: caută ceva băutură, sare, cafea, țigări - ca între noi, vecinii.

Să fie tot *ei*? Pentru a treia oară, azi? Le-aș vedea umbrele, ar fi aprins lumina și în spălător. Nu, nu cred - nici Prințul: alaltăieri a avut un accident grav, mi-a spus Sterescu: a intra cu taxiul sub un camion...

– Adelina trebuie să fie!, îmi spun, cu glas.

Cum spun, cum și este!

Iar eu încălec pe-o șa, ies din curtea vecină și pornesc spre Casa Scriitorilor.

21

Cu toate că m-am întors în zori (și binișor cherchelit), în astă dimineață, după ce-mi torn în cap trei lighene cu apă la-temperatura-spălătorului, mă duc la Universitate - e-hei, de când n-am mai dat pe la orele-prime! Colegii își manifestă cu glas tare mira-re: ce mi se-ntâmplase, de mă făcusem, brusc, matinal? Nu consimt la nici un efort să găsesc un răspuns abil ori spiritual, spun că se apropie examenele... Ca să fiu lăsat în pace; s-o caut. Dar n-o văd.

Sună de intrare. Tot nimic. În drum spre locul meu ocolesc pe la Fatapopii. Nu apuc să rostesc două silabe, că adormita mă împroașcă cu vorbe-vorbe: nu-nțeleg ce spune, presupun că Păroasapopii mă bănuise că i-aș fi formulat propuneri. Rușinice.

Cursul începe, eu mă întreb pe cine să mai întreb?

Nu mai rămân decât Lila și Alec. Numai că Marele Gagicator (și Valorliterator) rămâne până târziu la Ambasada Americanică - unde, chiar de i-aș cunoaște telefonul, nu l-aș chema, iar Lila se trezește abia după amiază. Să caut, în pauză, o carte de telefon, ca să aflu măcar adresa lui Frânculescu? Inutil, Hârtie și Celulie-i prea mare ca să riște să-i cunoască populația adresa lui, de Popor Muncitor - bine: doar de Reprezentant Nădejdic al Lui. Și chiar de-aș avea norocul să i-o cunosc; dacă

aș afla și numărul de telefon - ce-aș răspune la întrebarea-ghilotină: «Cine-ntreabă?» Apoi chiar ea a spus că nu mai locuiește cu părinții...

Să mai fac o tentativă cu Fatapopii. Îi scriu un bilet:

Dă-mi, te rog, noile coordonate ale B., Mulțumiri.

I-l trimit; aștept o eternitate până primesc răspunsul:

Întreabo pe croitoreasă.

Pun linioara lipsă (analfabeta : are să-i învețe carte pe copii)-dar mai departe ? Ce-a vrut să spună ? A-ha, croitoreasa îi cunoaște noua adresă - numai că nu cunosc adresa croi'... - numele da : Madam Clara.

Încep să-i scriu Georgeascăi alt bilet - renunț: vițica, juninca, vaca popii: în capul ei, coordonatele sunt... *cordoanate* (iată că nu doar Ardelenii fac economie de un *o*) vin de la, desigur: cordon - nimic de făcut cu ființa mustăcicolă, cu ea recomandabil fiind să procreezi prin telefon - degeaba a făcut pușcărie și-a cerșit supliment (și-a mai și turnat că, dè, tot era el ortodox) popa Georgescu cu același nume...

Tot la Alec și la Lila trebuie să fac apel. Și dacă mi-aș lua inima-n dinți și aș trezi-o pe Madam Beethoveniuc? Știu că s-a culcat târziu, că ia somnifere, că trezirea ei, înainte de prânz ia proporții de catastrofă națională...

Totuși, în prima pauză o șterg. Dintr-o cabină publică telefonez.

Lila răspunde după al șapșpelea țârâit, din străfundul pământului, din Cazanul Iadului, unde-i fiartă la foc mic (și continuă - i-o fi plăcînd), întreabă cam ca Anca lui Gheorghe din **Năpasta**: ce-oi mai fi vrînd și eu, cine-oi fi?, de ce mama mea, azi și mâine n-o las să ispășească-n pace și onor păcatele noastre, ale purtătorilor de nădragi, și mai foarte grele? Îi spun numele, o re-rog să mă re-ierte că o trezesc, dar e ceva urgent de tot, de tot. Și important pe deasupra. Glasul mă trimite moale, plângăcios, nu doar în mama mea - cea care mi-a dat educație și povație - dar și în soacră-mea ; chiar în străbunica nepoată-mi. Dar eu nu mă las - nooo ! : îi repet numele meu (se pare că nu i-i cu totul necunoscut) și insist să mă primească - acum.

– Bine, vino, veni-ți-ar numele pe-o carte, cedează Lila. Dar nu-nainte de-un sfert de oră.

Cinci minute pe trotuar în fața blocului (fost, actual) Carlton. Alte cinci în hol. Restul în fața ușii, cu ochii la ceas, cu arătătorul gata să apese, la fix, butonul soneriei - mă întreabă prin ușă

care-i chestia urgentă-importantă.

- Noua adresă a Bonifaciei, zic, scurt-cuprinzător.
- Care, nouă? Care, adresă?
- A Bonifaciei, repet eu.
- Care, ce?

Aaug încă o linguriță de nescafé în ceașca ei deja pregătită și pregătită pentru o trezire, amestec bine, i-o întind; bea, se strâmbă:

– Care Bonifacio? Nu mai întrețin relații teritoriale cu Bonaparte, de când i-am retrocedat bună-parte din... Asta vine în Sicilia? În Creta?

– În Corsica, dar nu despre...

– Tot insulă, tot fumeie de-a noastră, săraca - și ce vrei tu de la bieteile insule, nu-s destul de izolate? - de unde, cică și numele...?

– Nu vreau nimic de la nici o insulă, de Bonifacia întreb. Bonifa'...

– Ești un criminal!, mă intrerupe ea. Mă trezești, ca să măntrebi de o napoleonină? Și-n plus nu vrei nimic de la insule - ești un monstru barbar, un insulofag! De unde să știu eu, biet redactor-secundar la *Gazeta*, măritată cu un geniu local, ce se petrece în mediul universitar - eu, licențiată în liceu?

– Vorbesc de... De fiica lui Frânculescu!, strecor.

– Aaaa!, se trezește Lila. De ce nu spui clar, tovarășe? - aia grasă, balenoasă, care doarme pe dânsa? Fructul amorului principial, consumat printr-o tovarășească strângere de mână în fața gazetei de perete pe ramură, dintre tovarășul Hârtie și Cartoane și tovarășa Tărățe și Uruială? Ce-i cu el ?

– De asta am îndrăznit să te trezesc: nu-i știu adresa.

– Nu-i știi adresa... Dar e grav de tot să nu știi o adresă!

– I-o știi? Dă-mi-o !

– Tot mai bun originalul: Știi să mi-o scoți - ehe, Nenea Iancu, ce nene, el, bre domnilor...

– Lila! Cu-cu! - fluier, pocnesc din degete, agit mâna. Trezește-te cât să-mi dai adresa, după care: Noapte bună...

– Fiară ce ești! Bestie facistă, dujma' 'răit! Să-ți dau adresa? Dar tu, nu altul promisese că se sacrifică pe altarul literaturii române cotidiene de fiecare zi lăsată dela Dumnezeu, ca să-i umble fiicei tatălui pe la...

Încerc s-o opresc - ar putea continua minute în șir - dar pot?

– ...la pițipoancă, întru obținerea cotei de hârtie pentru

nuîndestuldeprețuitul Alec Întâiul meu Soț, poate-ți pică de-o reabilitare - ai reabilit-o?

– Nnnu... Nu știi...

– Cum nu știi, copile? Nu-ți cer amănunte picantice, dar...

– S-a mutat, nu mai locuiește la vechea adresă, voi trebuie s-o cunoașteți pe cea nouă... - încerc s-o aduc pe fâgaș.

– Trebuie. Frumos spus: trebuie - dar mă rog ție: de ce trebuie?

– Fiindcă, aseară, la Casa Scriitorilor...

– Am înțeles de ce m-ai trezit! Să ți-o spui p-aia cu țâgana...

– Nu, nu! Numai adresa Bonifaciei...

– To'ar'șu: nu-ncerca să aplici cu mine principiul diviziunii muncii socialiste potrivit căruia eu dorm, în schimb tu visezi - de unde să-ți scot eu noua adresă a... Balenaciei, dacă n-o știi pe a' veche?

– N-ar fi un motiv, dar... Atunci poate că Alec...

– Bine, viperă lubrică, șagal imperialist, blacheu al capitalismului muribondial - dacă-i pe poate-că-Alec, ce ce nu-l descoși pe el în materie de adrese de pițipoance, de ce mă extragi pe mine de somnulețul drag și scump...- Lila își culcă obrazul pe palmele unite iar din buze face : țoc-țoc...

– Iartă-mă că te-am trezit din somnuleț, credeam că și tu...

– Nu, copile, nu și-eu sânt setoasă de secretele galante ale soțului; numele de personaje feminine din agenda lui roză mă lasă cititor și rece.

– Dacă i-ai telefona la Ambasadă?

– Telefonează-i tu, de ce mă vâri în secretele lui ?

– Nu-i nici un secret, doar aseară și tu...

– Ce, și eu? Ai auzit cu urechile tale că mi-a comunicat Alec adresa ei?

– N-a rostit-o, însă era ea.

– Ea, cine? Adresa?

– Adrisanta! Bonifacia!

– Nu mă omorî! Dânsa, personală, -n Carne și Mezeluri - și de ce nu ne-ai prezentat-o ?

– Nu era nevoie. O cunoașteți - de asta am îndrăznit să te trezesc - îmi pare foarte rău, dar am nevoie să-i știu adresa.

Lila închide ochii; deschide, pe sfert, unu singur:

– Spune, trezitor nemilos: sânt cu adevărat trează, au visez că m-aș fi trezit: ai zis că... am cunoscut-o, aseară, pe necunoscută?

– Dar s-a aflat la masa voas'... La masa noastră, aseară.

– Care masă, nene? Care, aseară, țațo?

– Masa voastră, soro! La care am avut și eu onoarea... Pe care v-au onorat-o și Buldogii - ai uitat? După ce noi am... - ai uitat?

– Să-ți șoptesc ceva, domnu' : la mine-n casă nimeni nu ridică tonul la mine ! Nici chiar eu!

– Te rog să mă ierți, nu mi-am dat seama...

– Bine, treacă... Ia să facem un desen: aseară, la masă, eram așa: Alec, în fața mea; tu în stânga, iar în dreap'...

– Bonifacia.

– Așa-i spui și ăsteia? Facem fixație Ne mutăm în transfer?

– Dar așa o cheamă!

– Tovarășe: de pilit, te-ai pilit, însă nu la masa noastră, abia după ce-ai trecut în tabăra coniricilor ! N-ai băut nici în așteptarea noastră, a... a triumphiului fatal...

– Ei, cu cine se...? Cu cine urcase Alec la etaj, ca să-i explice, pe-ntuneric, chestia libertății ca necesitate? Înțeleasă? Cine era persoana?

– Persoana ? (parc-ar fi soră cu Dimov). Dorina!

– Cum, Dorina?- tovarășa Gogu a venit după plecarea noas'...

– Plecarea voastră - unde-ați plecat?

– Unde...?

Rămân cu gura căscată. Mi se pare mie, sau Lila e mai trează și decât mine? Are dreptate : unde am plecat, noi, plecații - doi?

– Am înțeles, face Lila. Dorina nu-ți place,-i prea slabă - atunci...

– Persoana în chestie se numește Adelina - scurt!

– Adelina? Scurt, ori scurtă? Sau Scurtu? Și de ce: Adelina?, Marina e mai bună, poate fi când grasă, când slabă, ca vaca lui Petruț: când roșie, când albă, cum ar veni: tărcată...

– Lila, te rog fă un efort, trezește-te și spune-mi...

– Ba fă tu două eforturi și nu mă trezi!

Una din două: ori doarme dusă și vorbește în somn; sau e trează ca briciul - n-ar fi de mirare ca adormitul eu să fiu.

Mă ridic în picioare, clătinându-mă. Pe undeva, prin preajmă, Lila toacă, meliță, bate din aripi:

– Luați-vă gagicile și botezați-le cum vreți, dar lăsați-mă pe mine să dooorm! Să moooooor !!

Îmi iau rămas bun. Lila mă conduce până la ușă.

Înainte de a face colțul, mă răsucesc - Lila mă amenință cu degetul:

– De-bu-tan-tu-leeee !

Dispare, ușa se trânteste, încuietoarea se încuiază de două ori:

Prima și a doua...

22

Abia acum o descopăr: așchia de ghips; semnul. O chiar descopăr și este pentru întâia oară în aceste săptămâni agitate și din pricina așchiei, când îmi sare ea în ochi: zbang! (de-aici vine: zbanghiu) ca un drăculete din cutia pe care o descopăr cum se dezacopere: dînd la o parte acoperitoarea cărămizie, cuvertura. Mă feresc, dau capul într-o parte și pe spate și nu-mi pot stăpâni pendularea capului - aflat suuus, în vârful tijeii de arc resortic.

Abia acum. De parcă de sub cuvertura cărămizie mi-ar exploda în văz, mi-ar arde un pumn între ochi - trebuia s-o las acoperită, să-mi văd de treaba mea - de sărăcia și de neamul, să nu mă-ntinz mai mult decât acoperitoarea... Cărămizie. Ba să mă întind, însă pe diagonală, ca să mă acopere bine. Fiindcă am crescut. Dacă nu găsesc altă pătură pe măsură, atunci. Atunci o cresc eu cu mâna mea pe asta, cărămizia: îi schimb axul. Din pe-lungime la pe-diagonalime - numai că asta duce la derivă deriva duce la derivălec, derivălecismul bate la cap și capul doare. Tare. Am băut, mult, amestecat. Mă ridic, trec în zig-zag prin cele două uși, ajung în spălător, deschid robinetul de deasupra caza-nului de fiert rufe - beau... Și beau. Și apă-apă-apă. Bună-i apa, când ție-e sete, cum cugeta careva, aseară.

Mă întorc, gemînd, mîngâindu-mă cu, tolănindu-mă în, satisfăcut între propriile gemete: Doamne, ce invenție minunată: patul, cu drept așternut, gemetele-ți... O fi târziu de tot. Ceasul, la lumina chibritului, zice: patru și opt minute. Și zice: sâmbătă; mai ales, lăfăindu-se printre gemete, zice:

– O zi istorică, domnule!

Așa tot zicea Turcea aseară. În fapt, azi. A tot zis el ieri, azi, până la despărțire; zicea și se bucura, sincer, pentru mine; de bucuria mea, ne-evidentă. Grozavi băieți, oniricii! Și Țepeneag se bucura, deși la el nu se vede în afară, cu moaca lui veșnic șucărită - dar aseară nu era șucărit-șucărit. Și Titel se bucura - spre

mai încoace, binișor bâlbâit, de fapt: î-î-it, sau cum i s-o fi spus nînd celui care începe frazele cu : îîî și cam tot așa le sfârșește, dar în legato-glisando, nu în pizzicato (până la urmă s-a-mbătat și Sorin,-cui - de parcă el ar fi debutat)... Ce să mai zic de Dimov: ai fi zis că s-a vorbit cu Lila, deși Lila n-a fost, aseară, la asta, în fine, aseară la Madam Candrea, numai Alec, în foarte-treacăt cât să zică: Bravo ! Bravo !, să mă bată pe umăr și să se care - în schimb Dimov, de parc-ar fi frate cu Lila, toată noaptea m-a amenințat cu degetul galben-iod de tutun: «De-bu-tan-tu-le !» - la care eu, cu umoru-mi veșnic-tânăr și ferice, îi răspundeam, dintr-o bucată: «Debutantule !» - și ne prăpădeam de rîs - desigur, mai făceam și pauze, să ne tragem răsuflarea, atunci intervenea Turcea, serios, ca un poet mistic:

– O zi istorică, domn'e!- zi marcată de Mazilescu printr-o pupătură umedă pe obraz (de parcă n-ar fi oltean de Drăgășani - cine știe: cum are ochi albaștri-verzi și păr castaniu-deschis, o fi rus pupăcios, rătăcit și rușinat).

Și eu m-am bucurat, orice s-ar zice. Într-atât, încât, la un moment dat, m-au podidit lacrimile. Din senin. Dimov m-a luat pe după cap, lăcrimînd și el - Țepeneag, scârbit:

– V-ați îmbătat ca niște ruși - care vii să căutăm un balcon?

Nu știam ce-i cu balcoanele, am aflat: când se îmbăta, Țepeneag căuta un balcon cât mai sus, de care să se atârne, în mâini, în gol Se atârna și Dimov - deși el făcuse pușcărie, ceea ce înseamnă că la Țepeneag nu era numai frustrarea că nu fusese arestat și el, în '56. S-au ținut tare Mazilescu și cu Turcea: nu i-au lăsat - Turcea zicea într-una:

«Domn'e, nu se poate! Dacă muriți amândoi, rămânem făr-de papi!»

Papii onirismului cotidian, înțelegători, au renunțat - mai ales că la Casa Scriitorilor nu există vreun balcon demn de acest nume (patru metri - hai, cinc: bătaie de joc!), iar Ministerul de Finanțe din față, chiar dacă are o mulțime de etaje, nu fusese prevăzut și cu balcoane.

– O zi istorică, domnule!

Da, domnule. Așa e - tot încuviințasem ce spunea Turcea, dar la un moment dat, l-am întrebat, discret:

– De fapt, ce istorie bem noi, acum ? - și am arătat cu degetul în jos.

Turcea s-a uitat sub masă, n-a văzut ce-i arătam. S-a gândit ce s-a gândi, și-a muncit fruntea - apoi:

– Țepeneag trebuie să știe, el e șeful!

M-am gândit ce m-am gândit, am ajuns la concluzia: oniris-mul are doi papi, dar un singur șef - și de-aia. M-am răsucit spre Țepeneag. Să-i cer să-mi spuie și mie, toleratului - dar scaunul lui era acum ocupat de Neacșu: care, după ce că era membru simplu (deci nu știa nici el istorie), mai și dormea pe sine, turtă fiind. M-am întors către Turcea: îmi adusesem aminte că el spusese aseară, pe când coboram, in corpore, de la *Luceafărul* :

– Ești tare, dom'le ! Eu am leșinat la debut - întreabă-l pe Țepeneag!

La care eu, făcînd pe nebunul:

– Și eu am leșinat - nu se vede?

Nu se vedea și nu leșinasem, spusese așa, fiindcă Turcea mi-i drag - Mazilescu și el sunt poeți buni și băieți buni. Cum se bucurau ei de bucuria debutului meu... Sau poate pentru că nu puteam spune adevărul adevărat: primul șpalt al meu nu-mi procurase acea bucurie atât așteptată pe care contam că are să marcheze, net, hotarul - nu atât spre sfârșitul trecutului, cât încolo, către începutul viitorului. Și - nimic. Ba chiar un sentiment de jenă că se face atîta caz pentru un fleac : am debutat și eu - *ei și?* Mi l-am alungat, spunîndu-mi că debutul e un rău necesar; cu primul-șpalt al lui.

Abia acum o descopăr. Și mă întreb indiferent de ce nu mă hăituise, nu mă atinsese cu aripa-i măcar o dată, cât fusesem departe de ea: din cauza șpaltului-prim, care punea punct unei prime-perioade (de virginitate - debutul fiind, ca pentru fete, des-fetirea)?

Dar și așchia făcea parte din paza curăției mele - da sau ba? Nu : ea stă de santinelă la poarta a cu totul altceva - și decât ceea ce predasem la editură, ca roman și decât această schi'... nu povest', în fine, această genă-scurtă care, chiar de ocupă o întreagă pagină de revistă ; chiar de are să apară mâine... - ba nu: azi, fiindcă mâine-i azi (și reciproca), ba în clipa de față a și apărut, nu se va fi aflînd încă în chioșcuri, dar imprimarea finală s-a terminat - asta, zic, va fi arătînd altfel decât șpaltul; după cum șpaltul arătase cu totul, dar cu totul altfel decât ceea ce așternusem pe hârtie, eu cu mâna mea - ce să mai spun de, nu doar distanța, ci incompatibilitatea față de ceea ce pot, de ceea ce aș putea, acum - dacă...

Ah, dacă n-aș fi deja debutat! Am vrut să spun altceva. Am vrut să - o să spun mâine, adică azi, ce-am vrut să spun azi, adică

mâine.

Abia acum o descopăr - mă trezesc, lac de sudoare:

– Mi-au furat-o!

Nelă și Costică și Maiorul și Colonelul - și colonelul-căpitan Enoiu Gheorghe fuge-fuge, i se vede numai spinarea și luciul pălăriei negalvanizate, eu știu: la piept ține strâns ce mi-a furat, alerg după el, să mi-o dea, -i munca mea și Sterescu-mi iese-n cale, Nu-i rivoluție, soro,-i reacțiunea, parol și Adelina șade-n vârful catalogului și-mi dă cu sâc din Sictirîc și mă imită: Cum, la mine, ca ce, la mine?

Abia acum o descopăr - că nu mi-au furat-o; descopăr că visez (că mi-au furat-o) ; că visul a continuat și după ce m-am ridicat din așternut și a continuat, cu mine așezat pe dunga patului. Acum însă nu mai dorm, nu mai visez, iată-mă aprinzînd lumina ; iată-mă privind ceasul : cinci și aproape jumătate ; iată-mă în spălător, urinînd, iată-mă bînd apă. Și iată-mă coborînd desculț, doar în slip treptele de ciment, iată-mă privind așchia de ghips. Iată-mă cum iau așchia de-aici, o pun dincoace, ca să pot deschide fereastra; întind mîna ; retrăgînd mîna dreaptă, căutînd cu stînga, revenind cu cealaltă mîna - poate-poate. Și iată-mă închizînd fereastra, repunînd semnul, urcînd pe ciment, ajungînd cu tălpile goale de pe ghiața cimentului pe caldul dușumelei și bucurîndu-mă de căldura bonifacie a așternutului regăsită cu gemete de plăcere. Abia acum o descopăr: la nelocul ei.

– Mi-au furat-o, zic, tare.

Deși casa e trează, trezită (unsprezece fără un sfert), cobor, deschid fereastra fără precauții. Întind mîna. Liniștit.

Constat că sînt liniștit - și mă sperii. Abia după ce mă sperii, descopăr: că nu-i. Că nu se mai află acolo, în cârlig, sub cozorocul de tablă, dincolo de burlan - asta îmi spusese nelalocul semnului de ghips.

Nu-i. Nici pentru mîna asta, nici pentru mîna ceastălaltă. Deși casa e trezită și zumzăie, deși aș putea fi surprins urcat pe tocul ferestrei deschise, cu mânecile paltonului pline de var - nu-mi pasă.

Nu-mi pasă. Că mi-au furat-o, mi-au luat sacoșa cu tot cu.

Închid fereastra, cobor în hol Sterescu e ocupat, are clienți: aud glasuri în camera-cărților. Niciodată nu l-am deranjat în asemenea împrejurări, de astă dată nu-i o asemenea: bat în ușă.

Sterescu deschide încruntat - deranjat. Văzîndu-mă, se

luminează.

– Din ăsta-mi ești! - și mă amenință cu degetul (și el!). Chiar mă întrebam astă noapte ce ai sărbătorit...- se retrage în odaie, revine cu un exemplar din *Luceafărul* : felicitări, felicitările mele!

– A apărut!?, fac prostește, apoi încerc s-o dreg: Tocmai ieșeam să-l cumpăr - și fără alte explicații, ies în curte, în stradă.

Nu: Sterescu nu știe - mi-aș fi dat seama după mutră. Chiar dacă la întrebarea mea directă ar fi răspuns că nu știe, dacă ar fi mințit, l-aș fi simțit. Deci n-a fost o altă perchez. La mine, pe când eram la primul șpalt. Atunci?

Atunci - să mai caut o dată, ca lumea. Pe trezie.

Am ajuns la răspântia de la care se vede chioșcul cu ziare. Văd *Luceafărul* în panoul de reclamă. Trebuie să mă întorc. Să urc. Să caut încă o dată. Mahmur cum eram adineauri, voi fi căutat aiurea. Superficial - poate că nu întinsesem suficient mâna ca să dau, întâi de burlan, apoi, dincolo de el, de... Sau căutasem cu mâna prea jos ; prea sus - același lucru. Sau nu căutasem deloc, visasem că aș fi căutat...

Fac stânga-mprejur, mă întorc, descui, urc, deschid fereastra. Abia după aceea mă dezbrac de palton, îl las pe jos, pe trepte. Caut. Uite burlanul, uite dincolo-ul: nimicul. Nici sacoșa; nici cârligul în care era atârnată. Nici cozorocul de tablă, cel acoperitor. Poate din pricina asta nu descopăr manuscrisul: dacă n-am ce capac să ridic ce acoperitor să dezacoperișez...

– Asta-i s'tuațiunea!, spun cu glas, oftînd ușor...

Mă dau jos de pe pervaz, închid fereastra; îmi recuperez paltonul, mi-l trag pe mâneci în timp ce cobor.

Ninge. Cum a nins și astă-noapte și adineauri.

Da de unde! Adineauri nu ninge; sau nu atât de foarte tare: văzusem, de la colț, până și *Luceafărul* - acum abia deslușesc chioșcul.

Luceafărul - mă caut de bani. Nici vorbă să mă ating de suta lui Sterescu (o să i-o restitui cum mă întorc). Pentru *Luceafărul* - am. Dar nu și pentru un pachet de țigări, întreg. Nu-i nimic : recuperez chiștoacele răspândite în mormanul de lucruri le agrementez cu câteva țigări întregi, «Carpați de-un leu vă rog», îmi dă un snopuleț de șapte ; dacă însă «Mărășești de-un leu, vă rog», atunci unsprezece! Un adevărat snopuloi!

Luceafărul: pe prima pagină e anunțată publicarea, în interior, la pagina cutare; povestirea cutare a lui cutare - numele

meu...

Mda, pare al meu, deși... Parcă-mi spusese Țepeneag aseară ceva - înainte de a-și dori fierbinte un balcon cât mai la înălțime, ca să (în fine, chestii din programul lor literar), îmi spusese, deci, să aștept puțin, până să mă obișnuiesc cu propriu-mi nume tipărit - «se zice că e mai simplu când îți alegi un pseudonim» - să fie la aceia.

Trec mai departe, spre tutungerie, să-mi iau țigări - ce nevoie de pseudonim, când adevăratul tău nume, odată imprimat, o ia la goană, de nu-l mai poți prinde și-ți lasă, la locul crimei un-fel-de-nume și, simultan, un fel de fals nume...? Mă întorc la chioșc, înarmat ; pregătit să înfrunt...

– *Luceafărul*, vă rog...

– La oara asta? - chioșcărița arată ceva care ar trebui să fie încheietura mâinii. Termenat!

– Nu se poate !, protestez.

De ce să nu se poată?, îmi dă chioșcărița de înțeles din ceea ce ar putea fi, pe sub șuba de paznic de noapte, umeri. De ce: pentru că, chiar în acest număr Măria Mea semnează o - să-i spun? Cu glas? Ce să zic, o s-o fac praf; o s-o scot, fuga-fuga, din cușca chioșcului, cu un teanc de exemplare : o să-ngenuncheze în omăt, oferindu-mi-le mie, Autor al...

Bat în ferestruică. După ce deschide, spun:

– Atunci vă rog să-mi dați exemplarul...- și arăt, cu mâna parantezată înspre oblonul pe care ea, dinăuntru, nu-l vede.

– Pe-ăla?, se miră. Păi ăla-i de reclamă, domnu'!- și închide ghilotina.

Luceafărul.

Să-i bat iar în geam, să-i comunic ce folosință se deie reclamei la ceva care s-a ter-me-nat? Inutil : ea vinde jurnale cum ar vinde cartofe; ori potcoave de cai-putere. Ori de parcă n-ar vinde nimic - care-i deosebirea? Sau ar vrea ea să cumpere ace de cusut și i s-ar spune că nu mai ieste... că s-a ter-me-nat. Să caut alt chioșc, altă cușcăreață? Aflată mai la o parte din calea cetățenilor réséré, setoși de presă literară în general, în special de debutul meu? Cum glăsuie *Luceafărul* că-l cheamă pe debutantul cu pricina? Îl cheamă cum l-au botezat tipografii: tot numele lui, dar inversat; în-oglină.

Unde, pe vremea asta și cu pantofii mei, ăștia? Mă piș pe *Luceafărul* lor! N-o să-not eu-n nămeți ca-n apă ca să, în cele din urmă, citesc cine știe ce lălăială pe centimetru pătrat - fiindcă

asta-i proza scurtă: arta de a nu spune nimic - în puține rânduri.

În colț mă opresc. Dacă tot am ieșit... Mă reapropii de chioșc. De astă dată nu mai trec prin fața lui; pășesc prin troiene și, fără să mă opresc, zmulg *Luceafărul* din pioneze și dau să ocolesc prin spate.

– Păi ce-mi faci, domnu’? - chioșcărița care tocmai încuia prăvălia e mai degrabă mirată decât indignată. Păi nu se face, domnu’, să furi...

Izbucnesc în răs ca un tâmpit; stau pe loc, cu foaia de tablă, de placaj, de ce-o fi, ciupită de pioneze în colțuri, strânsă bine la piept. Ca o icoană.

– Nu-l fur, îl cumpăr! - mi-am venit în fire, nu mai râd, încerc să mă caut în buzunare cu o mână.

– Așa-l cumperi? Și dacă te dau pe mâna miliției? Se poate, domnu’?

– Se poate, doamnă!, zic, furios, fiindcă nu găsesc banii. Am nevoie de el, ți-l plătesc! - rezem *Luceafărul*, în picioare, de peretele chioșcului, ca să pot căuta. Poftim!, fac, înțepat, în timp ce cu inima și mai... înțepată, îi întind suta lui Sterescu.

Femeia se uită la mâna mea. La mine. Iar la mine - eu numai la obrazul ei: e cea nouă care-l înlocuiește pe domnul Damian, invalidul. Nu e doamna Damian și e prea în vârstă ca să-i fie fiică. O fi cumnată; sau vecină - sau nimic, a fost repartizată aici.

– N-am rest la mine și n-o să descui iară, pentru un... - cu buza de jos mult avansată arată *Luceafărul*. Las’ că mi-l plătești al’dat’, când o să ai.

– Dar am!, insist eu cu suta.

– N-ai!, mi-o retează ea. Dacă-ți spun eu că n-ai... Îți dau alte ziare, uscate, nu ca ăsta, nins, înghețat - când s-o dezgheța...

– Mulțumesc, dar eu vreau *Luceafărul* de azi. Și pentru că tot descuiați, vă rog să-mi dați restul de la... - iar mă dau mare cu suta.

– Dacă ‘mneata crezi că las banii aici... Îți dau ziare uscate! - cotrobăie, găsește, îmi întinde...

– Dar v-am spus: *Luceafărul* de azi.

– Ce conține ăsta de azi, așa de grozav?

– Un... O chestie, un material, un fel de... Un prieten al meu...

– Reportaj, ceva? Despre ceva ?

– Nu e reportaj, e un fel de schi’... I-aș zice nuvelă, dacă n-ar fi o parte din ceva mai mare, un fragment de roman... Prietenul

publică pentru întâia oară, și de asta... Îmi dați restul, vă rog?

Femeia se uită la pieptul meu. Mai bine m-aș simți dacă mi s-ar uita drept în ochi. Are obraz mare, dur și, cu toate că e înfofolit în broboada groasă, de lână, i-l deduc: bun. Asta-i una din alea care-l rupe în bătaie pe copil și în continuarea mișcării, îl ia în brațe, îl drăgălește, îl giugiulește. Nu mi-ar fi rău dacă i-aș fi copil de țâță măcar o noapte și ziua cealaltă...

– Ține-ți suta, domnu', zice ea. De-aș fi bogată, ți-aș da eu o sută. O mie ți-aș da - că meriți - auzi: să iasă el pe vremea asta, îmbrăcat ca vai de capul lui, ba chiar să și fure! De la reclamă!

– N-am furat! V-am dat bani - vi-i tot dau...

– ...și ce să fure el: un rahat!

– Cum, un ra'...?, reacționez târziu, nu mă așteptam. Ați citit, ca să puteți spune că e...?- mi-a sărit țandăra, însă mi-am adus aminte că pretinsesem a fi un prieten al autorului. Ați citit? - bat cu degetul în *Luceafărul*-foaie-de-tablă pe care l-am săltat iar în brațe.

Femeia încuie chioșcul. Are pantaloni pe sub șubă. Ai lui bărba'su. Mai degrabă ai lui unchiu-său. Se răsuțește. Liniștită. Îi văd ochii: verzi, luminoși, pomeții înflăcărați (o fi avînd în chioșc un reșou). Zice:

– Pe-ăsta de azi nu l-am citit. Nici pe-ălalalt - dar știu ce conține...

– Ei, ce conține?

– Rahat, ce altceva?

Mă fură cu privirea. Strânge buzele. Iar se uită la mine, acum zâmbește - dar văd: e neliniștită; nu știe cum am luat cuvintele ei, nu știe cine sînt - dacă-s turnător? Ori numai cetățean-conștient? Se tot străduiește să rîdă, nu-i vine, acum e gata să dea în plîns - încearcă s-o dreagă:

– Mai știi? Poate că prietenul acela a chiar scris o chestie bună, inte-resantă, adevărată - adică, nu se mai pun pe hârtie și chestii adevărate? Că asta nu depinde de partid, depinde de om, nu?- acum chicotește, și-a venit în fire. Mai știi de unde sare iepurele? Mai știi de unde sare adevărul? Mai știi?

Și, chicotind, se îndepărtează încolo, spre stația de tramvai.

Îl aud huruind vătuit, de ninsoare. Ah, ce m-aș, și eu, cu tramvaiul! Până la capăt de tot. Și dup-aceea-napoi - până la capăt (de tot). Capătul-de-tot să fie Lăteștiul: acolo totul era limpede. Acolo femeile noastre erau femei, nu chioșcărițe de cușcă - deși... Nici un deși. Nimic nu se câștigă, nimic nu se

pierde - totul se scrie.

Oftez din rărunchi și o iau către casă - asta : a lui Sterescu, nu cealaltă, a MAI-ului, de la Lătești (care nici nu mai există), ducînd *Luceafărul*, de parcă aş purta, la defilare, portretul cuiva. S-a-ntîmplat să nu port pe nimeni, dar nu din această pricină mă stimez eu, vorba Erevanului.

Rostesc tărășor:

– Asta-i s'tuațiunea! - și adaug, după trei pași: În traducere: rahat!

Ra-hat. Ra și hat. Masele largi de cititori, prin gura chioșcăriței, s-au pronunțat: rahat. Au rostit verdictul - fără să fi citit un singur cuvânt, o singură silabă. În care caz, eu mă piș pe masele-largi-de-necititori (de la orașe și sate); în care caz, sîntem chit : eu scriu, ele nu-citesc... Și bine fac!

S'tuațiunea: n-am nimic de-mpărțit cu masili. Mi se, ca să zic așa, rupe - de ele (de aici expresia: rupere-de-mase-futere-de-mamă). N-am cu ele nici în mân', nici în clinică, nu mă simt atins de rahatul re-împroșcat înspre scriitorimea română contemporană prin forța debutului de azi și-nspre mine.

Maselele largele au dreptate: scriitorii mănâncă rahat - cum, nu-i adevărat?, dar ce-au făcut din august pa'ș'pa'?- bine: din septembrie pa'ș'opt ? Ce-au tot mîncat, dacă nu căcat? Și-atunci la ce se-așteaptă de la mase: să le ureze: Poftă Bună, tovarăși ingineri ai sufletelor noastre amărâte?

Douăzeci de ani de rahat general. În care am băgat și eu deștu'. Aseară - în fine: odată cu tipărirea rahatului meu. Ce-ar zice tata? Ar zice : Bine-bine, minciuni nu scrii - dar dacă nu scrii adevărul... Tata, basarabean din Orhei și învățător de țară; gură de trompetist și azi-mîne mort și livid. De ce mi-ar păsa de părerea maselor largi de tați? Doar ele au rămas la programa analitică: poezia-bună trebuie să fie *ca Noi vrem pămînt*, romanul-bun trebuie să fie *ca Ion*, or fiul maselor largi ca cine-arată el ? Păi, în cel mai fericit caz, ca Petru Dumitriu - dacă nu ca Eugen Barbu, că tot l-a nășit el, ieri, în *Luceafărul*.

Asta-i s'tuațiunea. În neregulă - în general, fiindcă la speciale ne pricepem, mamă-mamă, de când ne fugăresc, percheziționează...

Așadar, masili zic despre ce-am scris eu: rahat.

De acord - dar eu, autorul? Ce răspuns dau? Răspuns? Autorul nu răspunde prin răspunsuri, el răspunde prin întrebări puse în cărți - am citit undeva chestia asta, iar dacă n-am citit-o,

am s-o scriu și am s-o prezint ca citat din cineva, unul mare de tot - și necontemporan.

Dar ceva-ceva trebuie să zic și eu la zicerea ‘pulației: rahat!

Ce să zic, zic: nu zic nimic, mă simt bine așa, nezicător. M-aș simți și mai bine dacă nu m-ar incomoda, încurca tabla asta, placajul, placa de rahat înghețat. M-aș plimba prin cartier - nu-mi mai e frig la picere și, dacă merg repejor, lumea are să mă creadă junior, iar mie are să-mi țină de cald - uite...

Uite cum facem: te las nițel aici, în curtea asta fără poartă, de pe strada Ionescu-a lui Gogu Rădulescu (ce, ar fi exclus ca proprietarul casei în care și-o gogeste Gogu Bulldogogu să se cheme tot Rădulescu?), vreme de-un tur - la întoarcere te luăm, promis! Și ce dacă ninge, tot ești tu-nghețat-bocnă, nici fulgii nu se mai prind de tine. Uite, aici, între zidul dinspre stradă și borna asta - stâlp, ladă de gunoi, om mort, Dumnezeu să știe ce s-o fi aflând sub căciula de jumătate de metru de zăpadă.

– Asta fiind s’tuațiunea, spun, ieșind pe poarta curții fără poartă, cu mâinile libere.

Cu mâinile libere mă întorc drept acasă. Intru, mă opresc pe scara de ciment, îmi fac datoria; caut: nu e - asta-i s’tuațiunea - oricum, am mâinile libere.

Aprind focul sub cazan: fac o baie bună, o cafea și mai foarte bună apoi, cu mâini libere, o iau de la capăt.

Am răsfoit la Sterescu un album, în franțuzește, cuprinzând atât “imaginea” unor manuscrise, cât și traducerea lor din ebraică. Că tot sântem noi, Basarabeni: Ovreei-zilelor-noastre, m-a marcat expresia «Cu mână tare» - atât Dumnezeu avînd mâna-tare - cât și copiii.

Am mâna liberă - aș vrea s-o am și tare - am reținut că în ebraică la mână se spune *YAD*... De astă dată nu mai ascund nimic.

Cel mai greu și mai greu pe lumea asta: să ajungi să nu ai nimic de pierdut. Să-ți spui, până te convingi: N-am, n-am, n-am! Chiar dacă vreodată are să ți se pară că ai avea ceva de pierdut; apoi acel ceva nici nu merită altă soartă : pierdut să fie!

Că nici nu voi câștiga nimic, vreodată... În timpurile astea e ca și cu binele făcut cuiva : nu-i faci rău. Câștigul: n-am ce pierde - fiindcă, iată-mă, am *YAD* tare și liber-goale.

Și picioarele ; și pieptul ; și și și tot-tot : m-am dezbrăcat pentru baie - sânt gata de scris.

În timp ce-mi torn în cap primul lighean, aud prin ușa lăsată deschisă a spălătorului, glasul lui Sterescu - a zis ceva de vizit'. Zbier:

– Să urce!

N-am închis ușa spălătorului și n-am de gând; n-am ce-ascunde.

Am mâinile goale - libere. Am mâna tare.

Și îngerii aproape.

Paris, 1983